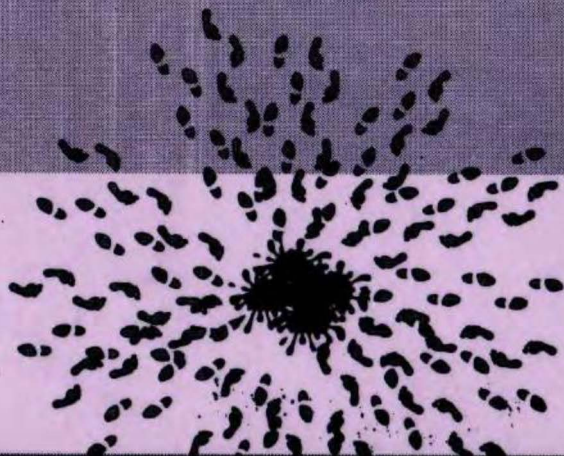

ره‌و‌شی کوردان

إعادة التنسيق و الفهرسة
و تخفيض الحجم
منتدى إقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

منتدى إقرأ الثقافي

للكتب (كوردى - عربى - فارسى)

www.iqra.ahlamontada.com

ره‌و‌شی کوردان

میژووی کوردستان

نوو‌سینی
عبدالقادر کوری روسته‌می بابان

وه‌ر‌گی‌رانی
که‌ریمی خیسانی

چاپی هه‌وه‌ل‌هاوینی ۱۹۹۱
ناوه‌ندی چاپ و رازاندنه‌وه‌ی مه‌نسوور

پیشه کی

نووسینی : ره فیق سابعر

وهک چزند له روزگاری نیمرودا زه حمته نته وه بهک هه بی به نه ندازه ی
نه له وه ی کورد به ده ست ژانی ژنر دهستی و گویلاهه نیسه وه بنالینی. به
همان شیوه رهنگه به دهگه من نته وه بهک هه بی وهک نته وه که مان به
میژوری خزی نامو کرابن. وا ده زانم تراژیدیای داگیر کردن و کزیلایه تی
ننه ته وه بی لیره وه ده ست پنده کات.

نه گهر به شینکی نه م به میژور نامو بوونه له وه دابن که خزمان خودانی
میژوری خزمان نه بووین و پرۆسه ی میژوره که مان شیوه به کی سروشتی. یان
نیمچه سروشتی، به خۆ نه گرتی و چهندان بهش و قوناخی گه شه داری کویر
کراینه وه، نه وا به شه که ی تری نه م نامزیبه له وه دایه که پرۆسه ی کار لیکردن و
ته فاعولی نیوان قوناخه میژوو یه گرنه گه گانی کوردستان و، په یوه ندی ژانی
مادی و روحی نیوان به شه لیکدا براوه گانی نته وه که مان نا نه مرۆ سست و
لاوازن. میژوری ئیمه له زور رووه وه که کۆمه له رووداوینکی لیکدا براو نه ک
پینکه وه گریندراو، وه ک کۆمه له نامانج و نایدیالینکی لینک جیباراز نه ک
هاربهش دپته پیش چاو، به راتا به کی تر میژوری سه رتاسه ری نته وه که مان له
زنجیره رووداوو دپارده به کی پینکه وه لکاری کوردستانی ناچی که په ک نامانج
و نایدیالی هاربهش پینکه وه ی گری دابن و، ههر په که یان نه وی تریانی ته وار
کرد بی. یان ههر په که یان زه مینه ی بابه تی بۆ سه ر هه لدانی دپارده ی خزی

خۆشکردبىن تا درىزه پندەرى ھەمان پەيامى سىياسى و فېكرى و رۇحى دياردەكەى پىنش خۇى بىنت.

نەگەر مېژووى گرنگتەين سەردەمەكانى ھەر بەش و ھەرىنىكى كوردستان، بە مېژووى فېكرى و كولتورىشەو بەگىن دەبىن تا رادەبەكى زۆر لە مېژووى سەردەمەكەى پىنش خۇى، يان لە مېژووى ھەمان سەردەمەى ناوچەبەكى دىكەى كوردستان جىاوازه. ھەر سەردەمىكى مېژووى كاتى كۆتابى پىنھىندراو لە گەل خۇيدا دياردە فېكرى و سىياسى و كولتورىبەكانى خۇى پىنچاوتەو و ئىتەر سەردەمىكى دى لە بەشىنىكى دىكەى كوردستاندا دەستى پىنكردوو بى ئەوئى پىنەندىبەكى تەواو كارانەى بە ژيانى رۇحى و مادى سەردەمەكەى پىنش خۇىو ھەبى.

ئەم دياردە ناسروشتىبە بۆتە ھۇى ھىزى ھەر رووداوو دياردەبەكى مېژووى نەتەو كەمان، و، وزەى ھەر دياردەبەكى مادى و رۇحى كۆمەلگەى كوردستان زىاتەر تا سنورىكى جوگرافى تەسك و تا كاتىكى ديارىكراو بەر بەگەن و، كارى خۇيان لە بەشىنىكى كەمى نەتەو كەمان بەگەن. لىرەو بەرەى من پىرۇسەى تەفاعولى نىوان مېژووى ئىشە و نىوان نەتەو كەمان پىرۇسەبەكى نانەواو رىژەى (نىسبى) بە... پىرۇسەبەكى بەش بەش و قۇناخ بە قۇناخ و ھەرىنى بە نەك سەرتاسەرى. بە واتاپەكى تر مېژووى ئىشە وەك بەك بابەتى بە كگرتوو... وەك بەك شىوہ ژيان... وەك بەك زىجىرە خەبات و راپەرىن... وەك بەك ئاسانج و ئايدىالى بەك نەتەو كارى خۇى كىرۇتە سەر نەتەو بەك لە دوای بەكەكانى نەتەو كەمان. بۆبە خەلكى ھەر بەش و ھەرىنىكى كوردستان زىاتەر بەرھەمى مېژووى تابەتى بەش و ھەرىنمەكەى خۇيان، نەك بەرھەمى مېژووى سەرتاسەرى نەتەو كەمان، زىاتەر ھەست بە نىنئەمەى ھەرىم، يان بەشە كوردستانەكەى خۇيان دەگەن نەك بە نىنئەمەى

سمرتاسمری کوردستانی.

بۇ نمونە: وەك دەزانین لە سەرەتای سەدەى شانزەدەپەمرا کوردستانی باکوور، لە سایەى هەندئ لە مچر نشینە کوردەکاندا(میر نشینی بەتلیس، هەکاری، ...هتد) سەرەتای پوزانەوہەپەکی نابووری و سیاسى و کولتووری فراوانى بە خزیوہە دى. بە پشتبەستن بە شەرەفنامە و سیاہەتنامەکەى ئۆلیا چەلەبى و مەم و زینى خانى، ژيانى شارستانی ئەو سەردەمانەى کوردستانی باکوور لە ئاستینکى بەرچاوارو پینشکەوتووی سەردەمانەکەى خزیدا بوو. دەشى دروستبوونی شیوہە زمانى ئەدەبى کرمالجى سەروو، دەرکەوتنى مەلای جەزیری و خانى، کە دوو بوتکەى ئەدەبى و فیکرى رۆژھەلاتن، بە نیشانە و بەرھەمى شارستانی ئەو سەردەمانەى کوردستان دابندرین. بەلام کاتینک داگیر کەران کوردستانی سەروویان ریزان کرد هینشتا تیشکى ئەم شارستانییە نەگەپشتبوو بەشەکانى تری کوردستان. بۆیە شتینک دەربارەى ژيانى شارستانی ئەو سەردەمانەى هەرنەمانى کوردستان نازانین. ئەوہەندە هەپە دواتر، لە کوتایى سەدەى هەژدەپەم و سەرەتای سەدەى نۆزەپەمدا کوردستانی خوارو لە سایەى میرنشینی باباندا، گەشانەوہەپەکی نابووری و سیاسى و کولتووری بەرچاوارو بە خزیوہە دیوہە، لەو سەردەمانەدا شیوہە زمانى ئەدەبى کرمالجى خوارو دروست بوو. بەلام ناتوانین ئەم پروسە میژوووییانە بە درێژە پیندەرى پروسەکەى کوردستانی سەروو داہننن. ناتوانین نالى و سالم و کوردی و مەولەوی و مەولانا خالید، کە لوئکەى ژيانى ئەدەبى و رۇحى ئەو سەردەمانەى نەتەوہەمانن، بە درێژە پیندەرى مەلای جەزیری و خانى داہننن.

لیروہە لام واپە دەتوانین سەریخۆ لە زۆر قوناخى میژوووی نەتەوہەمان بکۆلینەوہ بى ئەوہى بە جەزینکى جەمئى بە قوناخینکى تریوہە ببەستینەوہ.

ده‌توانین به جیا باسی ژبانی فیکری و رۇحی و نه‌ده‌بی سمرده‌می نالی وسالم و کوردی و مه‌وله‌وی و مه‌ولانا بکه‌ین بی‌ نه‌وه‌ی به ژبانی فیکری و رۇحی و نه‌ده‌بی سمرده‌می مه‌لای جزیری و خانی بیه‌ستینه‌وه. ده‌شی له راپه‌رنی شیخ عبیدالله و له بزوتنه‌وه‌ی رۇشنگه‌ری و سیاسی سه‌ره‌تای نهم سه‌ده‌یه‌ی کوردستانی باکوور، که رواله‌ته‌کانی له ده‌رچونی رۇژنامه‌ی کوردستان و دامه‌زراندنی کۆمه‌لینک ریک‌خراوی سیاسی و کۆمه‌لایه‌تیدا ده‌رگه‌وتن، بکۆلینه‌وه بی‌ نه‌وه‌ی به بزوتنه‌وه‌ی سیاسی و کولتوری سمرده‌می بابانه‌کان و نه‌ده‌لانه‌کانی بیه‌ستینه‌وه... ده‌توانین له کۆماری مه‌هاباد بکۆلینه‌وه بی‌ نه‌وه‌ی بهم بزوتنه‌وه سیاسی و رۇشنگه‌رییه، یان ته‌نانه‌ت به شۆرشه‌گه‌ی شیخ مه‌حمودی بیه‌ستینه‌وه.

لیسه‌دا ده‌پرسین ناخۆ لینگدا‌بران و کار له یه‌کتری نه‌کردنی نهم دپارده سیاسی و فیکری و کولتوری‌بیانه ته‌نیا پز شالۆی داگیرکهران و له بار چواندن و جوانه مه‌رگ کردنی نهم دپارده‌ ده‌گه‌رنتمه‌وه؟.. یان بۆ لینگدا برانی جوگرافی کوردستان؟.. یان بۆ هیژو وزه‌ی ژبان و سیستمی فیودالی و عه‌شیره‌تکهری؟.. یان بۆ نه‌بوونی یه‌ک نامانج و نایدیالی هاره‌ش و نه‌بوونی یه‌کیتی ژبانی رۇحی نه‌ته‌وه‌ی کورد؟!

ناپا ده‌توانین باسی کام نامانج و نایدیالی نه‌ته‌وه‌یی هاره‌ش و کام ژبانی رۇحی هاره‌شی نیوان میرنشینه‌کانی بابان و نه‌ده‌لان بکه‌ین له کاتیکندا به درژایی ده‌یان سال سهرقالی په‌لاماردان و پیکندانی په‌کتری بوون؟ ده‌توانین باسی کام هه‌ستی نه‌ته‌وه‌یی هاره‌ش و نامانجی نه‌ته‌وه‌یی هاره‌شی میرنشینی سۆزان بکه‌ین له کاتیکندا میری سۆزان قه‌تلوعامی به کۆمه‌لی په‌زیدیه‌یه (کافره) گاتی ده‌کرد؟. کامه‌یه نایدیال و نامانجی هاره‌شی خودی بابانه‌کان له کاتیکندا زۆریه‌ی میره‌کانی، له به‌ر خۆپه‌رستی و

دهسه لایمپوروری شهرمهینمه رانه لهشگری داگیرکه رانیان دواى خویان دهخست و کوردستانیان پى کاول ده کرد.

نوسه رى نهم کتیبه په نوخه (عههدوالقادرى روسته مى بابان)، هندی روداوى سهیرمان سه بارهت به خۇ خۇرى میرانى بابان بۇ ده گیرته وه، که هندیکیان، به سه بهستی دهسه لات زهوت کردن له مام و براکانیان، له به غداوه لهشگری عوسمانییان دواى خویان خستوه تا دهست به سه ر سلیمانیدا بگرن، هندیکی تریان بۇ هه مان سه بهست لهشگری ئیزانیان دواى خویان خستوه ۱۱. نهم تراژیدیا- کز میدیایه له سه رده مى جووته برا سلیمان پاشا و مه محمود پاشادا که بيشترته لوتکه، کاتى وه ک نوسه ر ده لى:

نهم جوته برابره له ساوه ی چوار سالدا، په کیان به یارمه تى لهشگری عوسمانى و نهوى تریان به یارمه تى لهشگری ئیزانى، شش جار به نوره به سه ر ولاتى باباندا زال بون و، ولات له ده سندرئى ئه وان توشى ویزانى و چاره ره شى بوو!

پیره میرد له یاداشته گانى به ناهه ق نه پنوسیه که: (سلیمانى له ئیتیدای ته شکیلیه وه هه رچى نه بوو به حوکمدار برا بچوکه که ی ده رى نه په راند)۔
روژنامه ی ناسو - ژماره ی.....

لینکا برانى نه ته وه که مان، به ر له هه ر هزکارىکی خویى و باهه تى، نیو خویى و ده ره کی بى، تا ئیمرو گیروگرفتى که وره یان له به ر ده م سه رجه مى ژبانى مسادى و رضى نه ته وه که مان، به تاپسه تى بۇ بزوتنه وه رزگارخواییه که ی دروست کردوه. به رای من ناشکری لینکا برانى ئیمروى به شه گانى کوردستان و پرش و بلاوى ئیزان لایه نه گانى بزوتنه وه ی کورد نه نیا به نه لجامى دا به شکردنى نوبى کوردستان (واتا دواى جهنگى په که مى جیهان) دا بنئری، به لکو میژوه که ی زور له وه کؤنتره، ده شى خودى نهم

لیکدا برانه میژوو پیه یاریده ده رینکی دابه شکردنی نویی کوردستان بووین که ئیچیریا لیسته گان و داگیر کرانی کوردستان توانیبیان به سوگ و ناسانی که مه به چاره نووسی سه رجهمی نه ته وه که مان بکه ن بئ نه وه ی روو به رووی به ره نگار بونه وه یه کی کوردستانی ببنه وه.

بزیه به رای من میژووی ئینمه وه ک یه ک بابته نی به کگرتوو... وه ک یه ک شینوه زیان و یه ک چاره نووسی هار به ش... وه ک یه ک زهچیره خه بات ... وه ک هیزنی مادی و رژی هار به ش... وه ک یه ک نامانج و نایدیالی یه ک نه ته وه، هینشتا کاری خزی نه کردو ته سه ر ئینمه... میژووی ئینمه هینشتا که ره سه به کی خاوه و نه کراوه ته هژگاریکی په رو و ده کردنی مرژفه گانی کوردستان... له بهر نه وه ئینمه زیاتر به ره همی به شینکی میژووی نه ته وه گانین نه ک به ره همی سه رجهمی میژوو که مان... خه لکی هر پارچه یه کی کوردستان زیاتر که وتونه ژیر کار تینکردنی میژووی هه ره که ی خویان نه ک میژووی هه موو کوردستان، هر به شه بیان سه رقالی گیرو گرفت و به رژه وه ندیبه گانی خۆمانین، نه ک به رژه وه ندی هه موو نه ته وه که مان.

تو بلینی له نه عجمی نه م دیارده یه دا نه بئ که ئینمرۆ، له گه ل نه وه ی که له که مان روو به رووی مه ترسی له ناو بردنی فیزیکی و رژی بۆته وه، که چی تا ئینستا بیری سیاسی کوردستان... بیری به کینتی خه باتی کوردستان... ده رک کردنی به یه کینتی چاره نووس و نایدیال و ناساچی کوردستانی به راده یه ک له نیو ئینمه دا لاوازه که لایمه نه گانی بژوتنه وه ی رزگاریخوازی کوردستان ناتوانن له سه ر ساده ترین به رنامه ی هار به شنی کوردستانی رینک بکه ون. بیان گاتی به شینکی نه ته وه که مان له ناو ده بیری که چی هیزه سیاسیبه گانی به شینکی دیکه ی نه ته وه که مان بئ ده نگ ده بن و لاشیان شه رم نییه که هینده ی خه لکی نه ناس و بیانی له سه ر نه ته وه که ی خویان به ده نگ

نایمن.

لیرهه پیشنیار ده‌کهم له سهره‌تادا بز میژووی نه‌ته‌وه که‌مان بکه‌رینه‌وه. تا بتوانین سهرجه‌می نهم میژووه وه‌ک به‌ک بابته‌تی پینکه‌وه گریندراو بکه‌بینه هیزینکی نوبی مادی و رزحی نه‌ته‌وه که‌مان... تا ئینمه و نه‌ته‌وه‌کانی ناپنده‌مان، به پینچه‌وانه‌ی باپیرالممان، ببینه به‌رهمی میژووی سهرناسهری نه‌ته‌وه که‌مان، نه‌ک میژووی هه‌رعه که‌مان... ببینه هه‌لگری نامانج و ناپیدیالی هاویمشی نه‌ته‌وه که‌مان نه‌ک ته‌نیا ناپیدیال و نامانجی ته‌سکی ناوچه که‌مان. تا بتوانین کوردستانییانه، نه‌ک هه‌رم‌چیانه، بیه بکه‌بینه‌وه و کار بز ناپنده‌ی هاویمشمان بکه‌ین.

نه‌گهر فیکرو هوشیاری نه‌ته‌وه‌یی و کۆمه‌لایه‌تیمان ره‌نگدانه‌وه‌ی واقعیی کۆمه‌لایه‌تی و نه‌ته‌وه‌ پیمان یی، نه‌وا گزینی نهم واقیعه به‌ بی‌ داھینانی فیکرو هوشیاریه‌کی نوبی نه‌وتو، که ببینه هیزینکی مادی نه‌ته‌وه که‌مان، ناپه‌ته‌دی.

کاره‌ساتی نه‌ته‌وه‌ی کورد هه‌ر له‌وه‌دا نیبه که به‌ درژایی سه‌دان سال‌ خۆی و خاکه‌که‌ی و هه‌موو شتیکی گیاندارو بی‌ گیانی نیو نیشتمانه‌که‌ی، له‌ لایه‌ن ده‌سه‌لانداریانی سێ نه‌ته‌وه‌ی زاله‌وه‌ داگیر کران، به‌لکو کاره‌ ساته‌که‌ی له‌وه‌شدایه که هه‌ر کام لهم سێ نه‌ته‌وه‌ زاله‌ته‌ی کوردستان به‌ ولاته‌که‌پانه‌وه‌ گریندراوه‌ سه‌رده‌مینکی دورو درژ خاوه‌نی ئیمپراتوریه‌کی مله‌پوری چنگ به‌ خۆین بوون. هه‌ر به‌ک لهم ئیمپراتوریانه: ئیمپراتوری عه‌ره‌یی ئیسلامی، ئیمپراتوری فارسی نیرانی، ئیمپراتوری تورکی عوسمانی خودانی میژوویه‌کی سه‌دان ساله‌ی په‌لاماردان و داگیر کردنی ولاتانی تر و کوبله‌ کردنی که‌لانی تر بوون. هه‌ر به‌که‌پان به‌ نه‌ندازه‌ی ده‌قانی نیشتمانه‌که‌ی خۆیان خاک و ولاتی نه‌ته‌وه‌کانی تریان داگیر کردبوو... هه‌ریه‌که‌پان ده‌ نه‌وه‌ندی ژماره‌ی

کسانی نه‌توره‌کی خزیان خه‌لکی نه‌توره‌کائی تریان کویله کردهور. نه‌گه‌ر دوتی کوردستان کاروانسه‌رار هه‌وه‌لین ئامابھی په‌لاماری زوره‌ی نه‌م ئیمپراتوریانه بووی، نه‌وا نه‌مرؤ دروا پاشماوه‌ی نه‌م ئیمپراتوریانه و دروا ولاتی زنده‌سته‌ی وه‌جه‌ میرانگه‌رکانیانه (دیاره‌ جگه‌ له‌ ئیزان گه‌ نه‌توره‌ی تری ژیر ده‌سته‌ی تیندابه‌).

لام وابه‌ ریشه‌ی کونه‌ په‌رستی و گیانی شؤئینبزم له‌ نه‌تو نه‌م ولاتانه‌دا له‌ داگیر کردنی سه‌دان ساله‌ی ولاتانی ترو له‌ داگیر کردنی تا ئیمرو‌ی کوردستانه‌وه‌ سه‌ر چاره‌ ده‌گرن. چونکه‌ ناسیونالیستان و شؤئینیستانی نه‌م نه‌توانه‌ له‌ پرۆسه‌ی داپلۆسینی خه‌لکی دیموکراتیخواز و پیشکەوتنخوازی نه‌توره‌که‌یان و، له‌ پرۆسه‌ی کویله‌ کردن و له‌ناز بردنی نه‌توره‌ی کورددا، هیزو وزه‌ی خزیان له‌ میووی خویش‌ژانه‌ی ئیمپراتوریه‌کانیان و له‌ کولتوری نیگه‌تیفانه‌ و داپلۆسینه‌رانه‌ی نه‌توره‌کانیانه‌وه‌ هه‌لده‌پنجن و ده‌پانه‌وی نه‌م میژوو و کولتوره‌ به‌ زیندوویی له‌ هوشیاری کۆمه‌لایه‌تی و سایکولوژیای خه‌لکی نه‌توره‌کانیانه‌دا به‌ زیندوویی به‌ینه‌وه‌. ئه‌وان له‌ درۆه‌ پێدانی داگیر کردنی کوردستاندا شانازی و بیره‌وه‌ری قه‌ومی خزیان و (سه‌روه‌ری) ئیمپراتوریه‌ دژراوه‌کانیان ده‌دۆزنه‌وه‌.

ناسیونالیستانی تورک و عه‌ره‌ب و فارس تا ئیستاخه‌و په‌و رزؤگاره‌ په‌مه‌پیه‌وه‌ ده‌بین کاتی شمشیری باپیرانیان هینده‌ به‌ زه‌هر بوو که‌ ده‌پترانی له‌ چه‌ند ولات و کیشوره‌یکنا سه‌ر په‌ه‌رتی... کاتی له‌ ولاتانی ژیر ده‌ستیانه‌دا به‌ نرخترین شتومه‌کیان تالان ده‌کرد و جوانترین کیؤ و نافه‌رتیان هه‌لده‌بواره‌ و ده‌یانکردنه‌ (جوازی) شه‌وه‌ سووره‌کانیان و که‌نیه‌ و خزمه‌تکاری ماله‌کانیان... بزیه‌ ئه‌وان ناتوان له‌ روانگه‌ی شارستانی و دادپه‌روه‌ری و ئینسانبیه‌وه‌ دان به‌ مافی دیموکراسی خه‌لکی ولاته‌کانیان و دان به‌ مافی

چاره‌نوسی گه‌لی کورددا بیئن. نه‌وان، که له پیشه‌ی گوشتی به‌ولاره کارینکی تر نازانن، نازادی و سه‌روه‌ری خزیان له کویله کردن و له ناو بردنی خه‌لکی‌تردا ده‌بیئن.

نه‌و تاوانه کم ویتانه‌ی داگیر که‌رانی کوردستان به‌رام‌بهر به‌گه‌له‌که‌مان ده‌یکه‌ن ته‌نیا له ده‌ست نه‌وانه دئ که به‌ره‌می میژویه‌کی سه‌دان ساله‌ی سه‌ره‌راندن و له ناو بردنی خه‌لکی‌تر بن.. ته‌نیا له ده‌ست وچه (شمرعی) په‌کانی نه‌و جان‌وه‌رانه دئ که به‌درنژایی سه‌دان سال و لانی خه‌لکی‌ترین نو‌قمی لا‌فاوی خوین ده‌کرد.

باله نیو ده‌بان و سه‌دان کاره‌سانی خویناوی کم ویتنه‌دا، وه‌ک لمونه‌ی نه‌م ره‌سه‌نایه‌تیبه میژویه‌یه، به‌راوردی روداوینکی دیزین (که نووسه‌ری نه‌م کتیبه به‌نوخه بزی تزه‌ار کردوین) و روداوینکی هاوچه‌رخ به‌کهن ؛ کاتی له‌شکری نیسلام بز کویله کردنی نه‌ته‌وه‌ی کوردو راووروت و جه‌رده‌یی دریزه به‌ داگیر کردنی کوردستان ده‌دات، له ناوچه‌ی شاره‌زوورو پاوه‌ توشی به‌ره‌نگار بو‌نه‌وه‌یه‌کی سه‌ختی کورده‌کان دئ که داکزکی له خاک و سال و نایدیالی رژی خزیان ده‌کهن. دوا‌ی شه‌رینکی گه‌رم کورده‌کان ده‌شکین، ئینتر-وه‌ک نووسه‌ر باس ده‌کات ؛

له‌شکری نیسلام سئ شه‌وو سئ رزژ خه‌لکیان گوشت، له نه‌بجاصدا لا‌فاوی خوین له قه‌دپالی کینو وه‌ک چه‌م هه‌ستا... هه‌موو کورده‌کان کوژران... ژن و مندا‌لیان به‌ نسیب له‌شکری عه‌ره‌ب بوو... ژنه‌کانیان داگیر کران)

ئاها ج جی‌اوازیبه‌کی چونا‌به‌تی له نیوان نه‌م جزوه هینشانه و هینشه‌که‌ی ساله‌ی ۱۹۸۸ی سویای داگیرکه‌ری عیراق بز سه‌ر ناوچه‌کانی گه‌رمیان و فه‌رده‌اغ و دزلی جافایه‌تی و ده‌شتی هه‌ولینو بادینان و ...هتد هه‌یه، کاتی به‌ هه‌زارانیان له نا‌برد و به سه‌دان بگه‌ به‌هزاران کیژ و نافرته‌ی کوردیان

زهوت کردو، به شیکیان له پاداشتی کز مه کی (قهومی) قادسیه دا، ره وانهی
عهمان و هندی له پایته خسته کانی ولاتانی که ندادو کردن، تا له وی وه ک
کالایه کی هرزان هه راج بکړین. یان ج جیاوازیه که له نیوان نم هیرشانه و
هیرشی له شکر و پاسدارانی شورشی نیسلا می نیزان هه به که خومه پنی فتوای
خزای ده دا و له کوردستان ژن و پیره پیار و مندل و نه نانه ت مه لای
قورغان به ده ستیشیان سر ده بری.

تایا نم هه سوو درنده به تبه که م وینه به ی سربای عسراق و نیزان له
کوردستاندا ده پوینن هیرستریه کی کاتبیه، یان درنده تبه کی ره سمنه و
پشت به میوویه کی داپلوسینه رانه ی دووو درژ ده به ستنی ۱۲.

نه که م دویتن هه س نیچرانتوری دانه پیوه کی رلژهلآت به نیچی تاپنی
نیسلا موه هه زاران تاوانیان به رامبه ر خه لکی خزیان و نه ته وه کانی تر کره بی،
نهوا تیرو وه چهره سه کانیان هه مان تاوان، به لام به جزینکی درنده تر و به
رینوشونینکی مؤدیرانه، ده هه هه هه به نه ته وه ی کورد ده گهن. هیزی روهی و
(نه خلاقی) خوشیان، پینش هه سوو شتینک، له میووی خونتریوانه ی
نیچرانتوره کانیان و له درنزه پیدانی داگیر کردنی کوردستان وه رده گرن.

نم کتیبیه شاکارنکی هه لبارده ی تره که مامزستا که رمی حسامی به
زمانینکی پاراو و ره وان کردوویه به کوردی. کتیبیه که باس له قوناخینکی
کرنکی میووی نه ته وه که مان ده کات، که نه ویش سه رده می میرنشین
نورده لان و بابانه، هه روا راگوزه رانه ئاورنک له میرنشین سوزان و ناوچه ی
موکری و په زیدیه کان ده دانه وه.

نورسه ره که ی (عه بدولقادی رؤسنه می بابان) میوو نووسینکی نه ناسراوه له
سالی ۱۲۸۵ ی کزچی (۱۸۶۸ ی زاپنی) نم کتیبیه ی ته وار کردووه. نه که م
چی کانی له دایکیبون و مردنی نورسه ر دهار نیبه، به لام به پنی نیشاره تینک

که له بهشی حوتهمی کتبیبه که پیدا کردوریته پیندهچی له کۆتایی سییه کانی نه مه نییدا له نووسینی کتبیبه که ی بویته وه. بدم پییه دوور نیه له سالی ۱۲۴۶ی کۆچی (۱۸۲۹ - ۱۸۳۰ زاینی) له دایک بو بی.

نوسهر گه لی لایه نی شار دراوه ی میژوری ههر دوو میرنشینی ئه رده لان و بابانمان بۆ ده رده خات. به و پییه ی خۆی و به مهاله که ی له نزیکه وه ناگاداری رووداوه کان بوون و ده ستیان له هه ندی کارو باری سیاسی ههر دوو میرنشیندا هه بووه، توانیویه تی راستگزیانه چه ندان به سه رهاتی وردو گیرو گرفت و کیشه ی میرنشینه کان و پیلان و کارو رهفتاری ناجوامیزانه ی هه ندی له میره کان و شنی ترهان بۆ تهماز بکات و وه ک میژوو نویکی شاره زا، به دوا ی روداوه کانی کوردستاندا، که لینگ سه ر چاره ی میژوویی پشکنیوه و له گه ل به کتریدا به راوردی کردون، وه ک خۆی نووسیویه تی، ته نیا نه وانه ی هه لپژاردون که جیگای باوه رن. نه مه ش شاره زایی و میتودی دروستی میژوونوس ده رده خات. ئه کرای نه مانه نرخیکی زیندایان به م کتبیبه به خشه وه. به لام نه وه ی جیگای داخه نووسهر که م تا زۆر ناوری له ژبانی شارستانی و فیکری و رۆحی ئه و سه رده مه ی کوردستان نه داوه نه وه هه روا که باسی به زیدیه کان ده کات له میتودی میژوونوسانه ی خۆی دوور ده که وینته وه و شوین هه ندی بۆختانی فه نه تیکانه ده که وی به لام نه مانه له نرخیکی کتبیبه که که م نا که نه وه که سه رچاره به کی میژوویی باوه ر پینکارو وه گه واهینکی زیندوی سه رده مه ی خۆیه تی.

وه رگیرانی ئه م کتبیبه بۆ زمانی کوردی کارنکی به کجار به سووده، به تاییه تی کاتی که سیککی شاره زاو کارامه ی وه ک کاک که ریم ئه م کاره نه لجام ده دات که تانی کردنه وه به کی فراوانی له بواری نووسین و هونه ری وه رگیراندا هه به و تا نیستا چه ندان شاکاری نه ده بی وه ک (دایک) ی ما کسیم

گفردکی و (حمه چکزل)ی یه شارکه مال و نازادی یان مهرگ)ی نیکوس
کازانزاکي و گهلی به رهه می تری نه ده بی و کولتوری کردووه به کودی.
پیروزبایی له ماموستا جیسامی ده کهم بز نه م به رهه مه نوییهی. هیوای
ته مه ندریزی بز ده خوازم.

۱۹۹۰/۷/۲۷

پیرست

پیشه‌کی راست‌کرموه

پیشه‌کی دانەر

فەسلگی یه‌که‌م

باسی ژماره‌ی چینه‌کانی کورد، باسی ناوی تاپه‌کانی کورد

فەسلگی دووم

که‌یشتنی بانگی ئیسلام به کوردستان و شه‌ری نیوان عەرب و کورد

فەسلگی سێ یه‌م

داه‌زرانی نه‌ماره‌تی نه‌رده‌لان، حکومه‌تی هه‌کوخان، که‌رانه‌وه‌ی نه‌حمدخان بۆ کوردستان و باسی بارودۆخی نه‌و له‌گه‌ل باوکی و که‌یشتنی به‌ حکومه‌ت، باسی حکومه‌تی سوله‌یمان‌خانی کوری نه‌حمدخان، باسی حکومه‌تی خوسره‌وخانی کوری سوله‌یمان‌خان، باسی حکومه‌تی خان‌نه‌حمدی کوری خوسره‌وخان، باسی حکومه‌تی خانه‌پاشای بابان له‌ کوردستانی نه‌رده‌لان، دانیشتی سوبحانوی‌ریدی‌خان له‌ شاری سنه‌ی کوردستانی نه‌رده‌لان، باسی حکومه‌تی خوسره‌وخانی کوری نه‌حمدخان، باسی حکومه‌تی لوتفعلیخان، حکومه‌تی حه‌سه‌نعلیخان، حکومه‌تی نه‌مانولاخان و محمده‌سه‌نخانی کوری و کوشتی محمده‌سه‌نخان و باسی حکومه‌تی خوسره‌وخانی کوری نه‌مانولاخان، حکومه‌تی ره‌زاقولیخان کوری خوسره‌وخان، حکومه‌تی نه‌مانولاهانی ناسراو به‌ غولام‌شاخان، وزاره‌تی میرزا نه‌بولقاسم، باسی حکومه‌تی نه‌مانولاخان به‌ هۆی سه‌رده‌اره‌وه‌ بۆ جاری دووم. مردنی نه‌مانولاخان مردنی خان‌نه‌حمدخان.

فەسلگی چوارم

باسی حکومتی شازاده «معمدالدوله»، سیفتمی چبای هورامان.

فصلی بیستم

راپورتی کوردستانی بابان، چیرۆکی مه‌لانه‌حمه‌د باوکی سوله‌یمان پاشا سه‌روکی بنه‌چه‌که‌ی نه‌میره‌کانی بابان، باسی ده‌سه‌لاتنی سوله‌یمان‌به‌گه‌ به‌ سه‌ر ولاتی بابان و بلباسدا، باسی حکومتی فه‌راه‌ده‌گی کوری سوله‌یمان‌به‌گی بابان، باسی حکومتی به‌کره‌به‌گه‌، چوونی بز به‌غدا و کوشتنی نه‌و، دانیشتنی سوله‌یمان پاشا له‌ جیگای باوکی، باسی حکومتی مه‌حمودپاشا هۆی ناوانی له‌ لاچوالان، باسی حکومتی خالیدپاشا، حکومتی محمدپاشا و یاخی بونی نه‌حمه‌دپاشای برای و تاكاسی نه‌وان، باسی حکومتی سوله‌یمان پاشا، باسی شه‌ری سوله‌یمان پاشا له‌ گه‌ل رۆسته‌م‌خانی سوپاسالار، کوشتنی سوله‌یمان پاشا به‌ ده‌ستی فه‌تی برایی، باسی حکومتی مه‌لیم پاشا، باسی حالی محمد پاشا، حکومتی خانه‌پاشا، حکومتی محمدپاشا، حکومتی مه‌حمودپاشا حکومتی برایی پاشا، حکومتی سوله‌یمان پاشا، حکومتی عوسمان پاشا حکومتی عبدالرحمان پاشا، کوشتنی محمدپاشا له‌ لایه‌ن عبدالرحمان پاشاوه‌، شه‌ری عبدالرحمان پاشا له‌ گه‌ل وه‌زیری به‌غدا و گرتنی نه‌و شاره‌، دانانی عبدالله پاشا به‌ حاکمی ولاتی به‌غدا له‌ لایه‌ن عبدالرحمان پاشاوه‌، کوشتنی سوله‌یمان پاشا له‌ لایه‌ن تایفه‌یه‌کی عه‌ره‌ب. شه‌ری عبدالله پاشا له‌ گه‌ل عبدالرحمان پاشا و شکان و هه‌لاتنی بز ئیران. گه‌رانه‌وه‌ی عبدالرحمان پاشا بز حکومتی بابان به‌ یارمه‌تی ئیران.

گرتنی به‌غدا له‌ لایه‌ن مه‌حمودپاشاوه‌ و کوشتنی نه‌سعه‌دپاشای والی به‌غدا، گرتنی سوله‌یمانی له‌ لایه‌ن سوله‌یمان‌به‌گی برای مه‌حمودپاشا و هه‌لاتنی مه‌حمودپاشا بز ئیران - گرتنه‌وه‌ی سوله‌یمانی له‌ لایه‌ن مه‌حمودپاشا و برینه‌داربوونی سوله‌یمان پاشا و راگردنی بز ئیران، گرتنه‌وه‌ی سه‌ر له‌ نوئی سوله‌یمانی به‌ده‌ستی سوله‌یمان پاشا به‌ یارمه‌تی له‌شکری عوسمانی و سه‌رکه‌وتنی مه‌حمود پاشا، وازه‌ینانی مه‌حمود پاشا له‌ حکومت و سه‌فاکرتوویی حکومتی سوله‌یمان پاشا، باسی حکومتی نه‌حمد پاشا، حکومتی مه‌حمود پاشا دوا‌ی گه‌رانه‌وه‌ی له‌ نه‌سته‌نبول، حکومتی نه‌حمد پاشا، هه‌لاتنی نه‌حمه‌د پاشا بز

کوردستانی نەردەلان و جیگریبونی عەولابەگ لەجیتی نەو، چوونی
ئەحمەد پاشا بۆ ئەستەمبول و پاریس و گەرانەوی بۆ ئەستەمبول و
ناکاسی کاری نەو، حکومەتی عبداللە پاشا لە ژلاتی بابان.

فەسڵی شەشەم

سەرەتای تینکچوونی ئەمارەتی بابان بە دەستی دەولەتی عوسمانی،
راپەڕینی عەزیز بەگ بۆ ئەستاندەنەوی حکومەتی بابان و ناکاسی نەو

فەسڵی حەوتەم

کوردستانی موکری و بلباس، کوشتنی هەباس ناغا بە فرمانی
عەولاخان.

فەسڵی هەشتەم

باسی تایفەی کوردەکانی رهواندز، حکومەتی محمد بەگی نامراوه
بە «میرە کوێرە»ی رهواندز. هێرشێ میری رهواندز بۆ سەر کوردەکانی
داسنی، شەری محمد رهشیدپاشای دەولەتی عوسمانی لەگەڵ محمد
پاشا و گرتنی نەو، دیداری سولتانی عوسمانی لەگەڵ میر محمد
پاشای رهواندز، دانانی دووبارە میرمحمد بە فرمانرەوای رهواندز و
دژایەتی عەلی رهزا پاشای والی بەغدا لەگەڵ نەو، فرمانی سولتانی
عوسمانی بو نداشت بونەوی میر محمد و عەلی رهزا پاشا و سەربادانی
میر، گرتنی میرمحمد پاشا و کوشتنی بە فرمانی سولتانی عوسمانی،
باسی حالی تایفەی داسنی.

فەسڵی نۆیەم

باسی مزڵ و چوار سنوری کوردستانی نەردەلان و بابان، باسی
مزڵ و لۆناخەکانی لە سنەو تا سولهیمانی، سیفەتی گۆلی مەریوان.
باسی سنوری سەرۆ لە چوار سنوری نەردەلانەو تا سنوری موکری،
باسی سنووری خواروی نەردەلان بۆ لای زەهار. باسی سنووری
چوارلای کوردستانی بابان، باسی سنوری خواروی سولهیمانی بۆ لای
کەرکوک.

فہمگی دہیم

بامی رووداوه جزوبہ جزوہ کان و ہیندی نیشان و شوینہ واری
عہ جاییہ لہ کوردستان. بامی نیشکوتی حہسنی بہ سری لہ زرنہ،
بامی نہختی سولہیمان و زیندانی سولہیمان و بامی حہ کاپہتی
بابہ گورگور، سیفہتی نیشانہ و شوینہ واری ملکی بابان.

باشکوتیہ کان

پیرستی سولتانی نالی عوسمانی - کارہ ساتی کوشتنی کیتی
محمد رزا وہ کیلی کوردستان. کانگا و سہرچاوی و ہرگیتراوی
راستکہ رموہی کتیب.

پیتشه کی راست کمرهوه

به ناوی خوای زنانای راز

له باره‌ی خه‌لکی کوردستان و رابردوی نه‌وانه‌وه، به داخه‌وه
هاونیشتمانانی نیرانی ته‌واو شاره‌زا نین و نه‌ز لیره و له‌وی مه‌تله‌پیکیش
له لاپه‌ری کتیبه میژوویی به‌کاندا له باره‌ی نیران و یا ئیمپراتوری
عوسسانی و تورکیه‌ی ئیستاوه سه‌بارت به کورده‌کان نوروسرابی
میژوونوسانی (سه‌ر به ده‌رباری شا) به کینه و پی‌شیل کردنی
بی‌لایه‌ینه‌وه نووسیویانه. نه‌وان هه‌ولیان داوه له کوردستان و خه‌لکی
کورد وینه‌ه‌کی دزیو و ناراست نیشان بدهن. وای لی هاتره که گه
بامی کورد ده‌گری، له زه‌ینی گوینگردا وشه و زاراهوی وه‌ک ریگر،
پیاو‌کوژ، بی کولتور، جیاوازی‌خو‌راز و شتی تر ده‌چسپی. نه‌گه‌ر
حاکمیک یا کوردیکی نه‌زان، کاریکی ناحه‌زی کردبی، دوژمنانی
کورد هه‌ولیان داوه شه‌ه بکه‌نه بیانوو، وه‌ک چه‌ک بۆ سه‌رکوت کردنی
هه‌سو کورد که‌لکی له وه‌رگرن. نه‌و که‌م لوتیفی و لیتو لیتادانه، بوته‌هوی
نه‌وه‌ی که زۆر له کورده‌کان له روژه‌لاتی نیوه‌راست‌دا خۆ به بی‌به‌ش و
ته‌نیا بزائن و له به‌رامبه‌ری نه‌و بی‌دادیه‌دا، ده‌ست به شو‌رش بکه‌ن و
پاشانیش بکه‌ونه به‌ر په‌لاماری بی‌به‌زه‌یی زالم و زۆرداران.

مه‌سه‌ودی میژوونوسی عه‌ره‌ب هیندی جار کورده‌کان له ره‌گه‌زی
جنوکه و شه‌یتان‌زاده و هیندی جاریش به عه‌ره‌بیان دادنه‌ی (۱)
خاوه‌نی تاج‌التواریخ به تورکی، کورده‌کان به تورک و دو‌هالینکراوی
پیغه‌به‌ر (درودی خوای لی‌بی) ده‌زانی (۲)

نه‌سه‌که‌نده‌ر به‌گی تورکمان هه‌ر له به‌ر سه‌ربادانی نه‌سه‌که‌نده‌ر
سولتانی بانه‌یی له به‌ر ده‌ستی شا عه‌باسی سه‌فه‌وی، کورده‌کان به
ناجسن و مو‌نافیق ناوده‌بات (۳)

بۆ به‌رپرچ دانه‌وه‌ی شه‌م بوختانانه، چار نه‌یه که نه‌شی میژووی
راسته‌قینه به‌ر په‌ر هه‌له‌هینه‌وه و سرنجی خو‌یتنه‌ران بۆ نه‌و خالانه
رابکیشین.

له روانگه‌ی ره‌گه‌زیه‌ره، سه‌وگه‌ر بوه که له پاشماوه‌ی ماد و له

ره‌گزی ناریابین که هزاران ساله له کوردستان نیشته‌جین.
 له باری بیبر و باوره‌وه له زوربه‌ی سه‌رده‌ه می‌شوویی‌یه‌کاندا،
 کورده‌کان خواناس بوون: پاش نه‌وه‌ی سه‌زرمتی محمد (د.خ) بانگی
 نیسلاسی دا، زوربه‌ی کورده‌کان به تاره‌زوی خوتیان موسلمان بوون.
 له‌وان حاکم گه‌لی بانه، چونکه به تاره‌زوی خویان موسلمان بوون،
 نازناوی "نیختیارالدین" یان پیّ درا که نیستاش هیندی له
 پاشماوه‌کانیان هر به‌م ناوه به ناویانگن. هیندی له کورده‌کانیش
 چونه‌خزمت ره‌سولی خوا و نه‌سحابه‌ی جهلیل "چاپان" یه‌که
 له‌وان. (۴)

کاتی هه‌زاکانی نیسلاسی، کورده‌کانیش شان به شانی موسلمانانی‌تر
 به‌شداریان کرده‌وه. سالی ۱۳۵۶ له گوندی غه‌زاویه له ناوچه‌ی
 عه‌فرین له سوریه، روژئاوای حه‌لب له کوردیکی شارمزا به ناوی
 "جه‌میل عارف" بیستم که له ساله کانی دوایی دا عه‌شیره‌تیککی کورد له
 نه‌سپانیا ناسراوته‌وه که ده‌گه‌نه ۷۰هه‌زار که‌س. نه‌وه دهری ده‌خات که
 له گرتنی "نه‌سپانیا" دا به فرماندهری تارق کوری زیاد، کوردیش
 به‌شدار بوون. له شه‌ره‌کانی خاچ‌دا، نه‌گه‌ر که‌سیکئی وه‌ک سه‌لاح‌الدینی
 نه‌یویی نه‌چرویا مه‌یدان، که‌س نه‌یده‌توانی نه‌و لیتینه له‌به‌ین به‌ری.
 له‌به‌ر نه‌وه‌یه که هینشا پاش چند سه‌ده، موسلمانان، به تایه‌ت
 عه‌ره‌بی به تینساف به ریزه‌وه ناوی سه‌لاح‌الدین دینن.

سه‌لاح‌هاوی نووسه‌ر و شاعیری به ناویانگی میسری که چند ساله
 له تیران ده‌ژی، کاتی توشی کوردیک ده‌بی ریزی لی ده‌گری. کاتی
 هۆی نه‌وه‌یان لی پرسی، له ولاما گوتی:

سه‌باره‌ت به سه‌لاح‌الدین ریز له کورده‌کان ده‌گرم چونکه نیتمه
 میسریه‌کان و عه‌ره‌بی موسلمانانی دیکه‌ش هه‌تا هه‌تایه له‌رزداری
 پیاوتمی و جوامیری "سولتان سه‌لاح‌الدین" یین.

بۆ قه‌درزانی پیاوتمی و خزمه‌ته‌کانی سه‌لاح‌الدین به نیسلاسم و
 شارستانه‌تی جیهان، له دیواری په‌نا سه‌رقه‌دی نه‌ودا له مزگه‌وتی اموی
 له دیمشق نه‌م رسته‌یه به‌رچاوده ده‌که‌وی:

"ف باحترام امام مرقد بطل الاسلام العظیم، السلطان صلاح‌الدین
 یوسف ابن ایوب شادی ولد رحمه‌الله فی قلعة تکریت سنه ۵۳۲ ونسبه
 یتصل ببطن عظیم من بطون الاکراد الروادیه. له المکر السلطان علی

مصر والشام نحو عشرين سنة الى انه توفي بدمشق سنة ٥٨٩ هـ و دفن
في قلعنها ثم نقل الى هذه البقعة التي تفتخر بضم تجاليدہ رحمة الله
اجزال ثوابه.

وهرگيراهى: به ريزمزه راوسته! له بردهم سرقهدي قارهمانى
گه ورهى نيسلام صلاح الدين يوسف كورى نسيوب شادى، خوا
لى خوشبوو سالى ٥٣٢ له قهلاى تكريت له دايلك بوه ره چله كى
ده چيته وه سر په كى له تيره گه وره كانى عه شيرمى كوردى زوادى .
نهو بيست سال له سر ميسر و شامدا حكومتى كرد. تا سالى ٥٨٩
كوچى له ديمشق وه فاتى كرد و له قهلاكى به خاك سپيرزا، پاشان
گويزراوه نهو سرقهده كه شانازى پتوه ده كات. ره حمه تى خواى لى تى و
باشترين جه زاي بداته وه.

له شهرى موسلماناندا له گه ل دراوسى كانى نيمپراتورى عوسمانى،
كورده كان هميشه يارم تى موسلمانانيان داوه. له شهرى په كسى
دنياگردا، له شهرى روسه كانى په لاماردهردا، خه لكى كوردستان
قارمانه تيان نواندوه و له و ريگايه دا زيانكي قورسيان وى كه وتوه.

پتوهندي كورده كان له گه ل نيرانيه كان

به دريژايى ميژوو، كورده كان لهت خويان له نيرانيه كان چيا
نه زانيوه و له هم و خوشى نه واندا شريك بوون. له شهره كانى نيران
له گه ل روم و يونان، كورده كان هميشه وهك قهلاى پزلايى له به رابه ر
په لاماردهرداندا وه ستاون و زهبرى كارى گه ريان له وان داوه. له وان
شركردنې ده هزار سويى يونانى به له كاتى گه رانه و ميان له نيران كه
گزينغون ميژوو نوسى يونانى به دريژى باسى كرده.

له په لامارى سه غولدا بو نيران، له كوردستان تووشى زيانكي
فارس بوون و نهيانتوانى حاكميك له وى به جى بيتن.

بو بهرگرى له سنوره كانى نيران هميشه له كورده كان كه لك
وهرگيراهه. هه روه كو له سرده مى سه وه وى په كاندا، بو بهر بهر كانى
روسه كان، گواستنه وهى كورده كانيان بو خوراسان به تاقه ريگا زانى.
بو تاگادارى له گيانبازى كورده كان بو پاريزكارى نيران دمتوانين له
كتيبي جه نابى كلپم الله توحيدى به ناوى حه ره كه تى ميژووى
كورده كانى خوراسان كه لك وهر بگرين.

کاتی له شکر کیتشی نادرشا بو هیندوستان، گهلیک له کورده کانیش به شدار بوون.

به قولی سه عید نه فیسی خوا لی خورشوو، پینج هه زار که سیان له وی مانه وه. ئیستاش پاشماوه ی ئه وان له ئه فغانستان و پاکستان و هیندوستان ماونه وه. له م بوواره شدا، بو تاگاداری زیاتر ده کری ئاور وه کتیبی ناغای توحدی بدهن.

له مهودای میژووینی و قهرهنگیتدا.

له مهودایه شدا کورده کان خزمه تیان به قهرهنگ و شارستانه تی ئیسلام کردوه.

سهره وه ردی خاوهنی عوارف المعارف، ئیبن نه سیر خاوهنی تاریخ الکامل، دینوری خاوهنی اخبار الطول شاره زوری نووسه ری نزهة الارواح، ئیبنی خه لکان دانه ری و فیات الاعیان و اخیراً مه محمود عقاد میژوونوسی به ناویانگ، ئیسماعیل پاشای بابان نووسه ری ذیل کشف الظنون، حاجی خه لیفه شیخ محمد، عبده فقی و زانای به ناویانگ و قورعانه تین شیخ محمد عبدالباسط عبدالصمد، هه مریان کورد بوون.

کورده کان و قهرهنگی ئیران

هه مر کورده کان له دهوره ی سنوره کانی ئیستای ئیران، بیتجگه له زمانگه لی عه ره بی و تورکی و کوردی، فارسی شیان زانیوه و شوینه واری شیمه ر و په خشانی به نرخیان به یادگار هه بشتوته وه. شاعیره به رزه کانی کورد وه که نه حمده ی خانی، مه لای جه زیری له کوردستانی تورکیا. نالی، مه ولوی، زیومه ر، سوری، نوده ی، فه قی قادری هه مه وه مندی، طاهیر به گی جاف، شیخ ره زا و هه تر له کوردستانی عیراق، به فارسیش شیمه ریان گوتوه و نووسیه یانه.

حاجی کاک نه حمده له عارف و فه قی یانی به ناویانگی کوردستانی عیراق، ۹۹ نووسراوه ی له فیه قه دا به فارسی نووسیه وه. تا نیزیکه ی چل سال له سه ویه ر له سوله یمانی مه کتبه بژ نه و کوردانه هه بوو که ده یانویست فیری فارسی بن.

رژیمی شاهنشاهی و کورده‌کان

رژیمی رابردو قوت له گه‌ن کوردان ساز نه‌بوه. قه‌لاچو کردنی کورده‌کان له قه‌لای 'دم‌دم' به تسه‌ی میژووی 'هالم آرای عباسی' له لایهن قزلباشه‌کانه‌وه له سه‌ردمی سه‌فه‌وی‌دا، جنایه‌تیگه میژوو قه‌ت له بیتری ناباته‌وه.

بیجگه له‌وه کاتی که تورکیه و عیراق زلله‌یه‌کیان له کورد دابایه، رژیمی سه‌م‌شایی-ش مسنیکی لی‌ دموه‌شانند. هر وه‌کو کاتی ده‌سندریژی تورکیا یا عیراق بۆ کورده‌کان و هه‌لگه‌رانه‌وه‌ی نه‌وان، له‌شکری نیران بۆ سه‌رکوت کردنی کورده‌کان گورچ به یارمه‌تی نه‌وانه‌وه ده‌چوو. نمونه‌که‌ی نه‌وه بوو که له سالی ۱۹۷۵ راپه‌رینی خوالی خوشببوو مه‌لا سته‌فا بارزانی تووشی ناکاسی کرد و هه‌زاران کوردی عیراقی ده‌ربه‌ده‌ر کرد.

په‌یمانی سه‌عه‌آباد له زهمانی ره‌زاشا له نیوان تورکیا و عیراق و نیران و نه‌فغانستان و په‌یمان به‌غدا له زهمانی حمه‌ره‌زاشادا، له نیوانی عیراق و نیران و تورکیا و نینگلستان، پتر بۆ سه‌رکوت کردنی کورده‌کان بوو. له هه‌سوانیش بی‌شه‌رمتر په‌یمانی جزایر بوو به ده‌لالی سه‌رمه‌یه‌نه، له سالی ۱۹۷۵ که بوو به هۆی شکانی راپه‌رینی مه‌لا سته‌فا بارزانی و له نه‌جامدا عیراق سیامه‌تی ولاتی سووتای به‌ریوه برد و تانیستا نیزیگه‌ی شه‌س هه‌زار شار و گوندی کوردستانی عیراق له لایهن حکومه‌تی به‌عسی‌یه‌وه له نه‌خشه‌ی جۆغرافیا سراوه‌ته‌وه. خه‌لکه‌که‌ی یا کوژراون، یا گیراون یا ده‌ربه‌ده‌ر بوون یا له شاروچکه‌ی گه‌سارودراودا کوژ کراونه‌وه یا بو سنوره‌کانی نۆردن و عه‌ره‌بستانی سعودی راگوژراون. با نه‌وه‌ش بگوتری که تورکیاش له کوشنار و گواسته‌وه‌ی کورده‌کاندا ده‌ستی نه‌گپراوته‌وه. لی‌ته‌دا پتیویسته که ده‌قی به‌شه ناشکرا کراوه‌که‌ی نه‌راردادی ۱۴ یونی ۱۹۷۵ ی زاینی نیوان سه‌دام و حمه‌ره‌زاشا بخه‌ینه به‌ر چاوی خوینه‌رانی به‌ریژه‌وه.

ده‌قی قه‌راردادی نه‌لجه‌زایر.

نه‌لف - سنوره‌کانی عه‌رزی نیوان هه‌رتک ده‌وه‌ت له‌سه‌ر بنه‌چینه‌ی په‌روتکولی فسططنیه‌ی سالی ۱۹۱۳ و به‌لگه‌ی دیاری کردنی سنووری

۱۹۱۴ نیشانه بکریڼ.

- ب - سنوور له شطالمربدا، له مهر بنچینهی همتی لولی که به گوتیرهی رهوشتی نږونه تهومی دابه، دیاری بکری.
- ج - به درتږایی سنووری هاوېش، به شپوهی بهردهوام بۆ کوتایی پی هیتانی هموو چهشنه تیخزانی نازاوه چیهتی، به بی له بهرچاو گرتنی سهرچاوه و ریشهی نه و کونترول و چاره دیری تهواو به کار بیت.
- د - سنووری نه دوو ولاته ناگوزین و سنووری عرزوی و چومه کان هتا هتا به له گوزان نایه.
- ه - تمهدنامه و پروتکوله کانی پاشکوی نه و فرار داده، دائمین و هکناوه شینه وه . . .
- کورت کراوه ته وه.

پاش نه وهی له سپتامبری ۱۹۸۰ دا عتراق کوتوپر نیرانی په لاماردا و سهدام حوسین هتایی گرتنی خوزستان و روخاندنی شورشی نیرانی هه بوو، دهقی فرار داده کهی دراند و به نه بروی له قهلم دا.

نه وه بوو به کورتی سهارهت به کورده کان و نه وهی له میژوودا به سهریان هاتوه. به لام سهارهت به کتیبی 'سیرالاکراد' ناکاداری خوم له ژیره وه راده گه بینم.

دانهری کتیب

دانهر خز به 'عبدالقادری کوری روسته می بابانی' ناو دهبات. نه وه تایفه ی بابانی کوردستانی عراقه. میژووی له دایک بوون و مردنی دیار نییه. له نووسراوه کهی وا دهرده کهوی که له گه له نه میره کانی بابان و نه رده لان و موکری پتوهندی هه بووه. دهستی له کاری نه واندا هه بووه. وهک له دهقی کتیبه که دا باس ده کات. خزم و کس و کاریشی له شهر و به سهله سیاسی کانی نه وه دمی کوردستان دا دمستان هه بووه.

نه وه میژوونووسه کانی سه رده می نه مانولاخانی گه وره ی نه رده لان ره خنه ده گری که گویا له ترسی زولم و توندو نیژی نه وه راستی روداوه کانی هه سوو کوردستانیان نه نووسیوه و ته نیا به راپورتی کوردستانی نه رده لان به سیان کرده. دانهر نیدعا ده کات که بۆ نویسی نه وه کتیبه له دیروکی موخته بهر که لکی وه رگرتوه. به لام ناویان

ناهنی. نو پیشوازی له رخنه‌ی به‌جی ده‌کات. کتیبه‌ک‌هی له سه‌رده‌سی
 فه‌هاد میرزا 'معتمدالدوله' ماسی ناصرالدین شادا نووسیه‌یه و
 پیشکیشی نوی کردووه. هر رهک له ته‌عریفی نوودا ده‌لی:
 'تاخیره‌ک‌هی به کورتی نه‌م چند لاپه‌رم له باره‌ی روودای کوردانه‌وه
 نووسیه‌وه و به دیاری‌یه‌کی نالایقم زانیوه، تا پیشکیش به پادشای
 دادپه‌روه‌ی بکه‌م. جینگای به‌خته‌وه‌ری‌یه ته‌گر قبول بکری.'
 بالله التوفیق و علیه التکلان

چونیته‌ی کتیبه‌ک‌ه.

نوسخه‌ی ختی کتیبه‌ک‌ه ۳۱۴ لاپه‌ره‌ی ۱۵ دیری‌یه. به‌رگه‌ک‌هی
 سه‌وزیک‌ی تاریک به کاغذی فه‌رنگی و ختی نه‌سته‌علیق و پی‌وانه‌ک‌هی
 ۱۸،۵ له ۲۷،۵ و به ژماره‌ی ۴۱۳۵ له کتیبخانه‌ی سیللی مه‌لیکی تاران،
 سه‌ر به باره‌گای قودسی ره‌ضوی راگیراوه. نووسه‌ره‌ک‌هی دیار نییه.
 وهک له سه‌ر لاپه‌ره‌ی یه‌که‌م ده‌رده‌ک‌وی هی کتیبخانه‌ی
 محمدحسنخانی صنیع‌الدوله بوه. به‌لام هیچ دیار نیه چون گه‌یومه
 کتیبخانه‌ی مه‌لیکی.

دانه‌ر، کتیبی 'سیرالاکراد'ی له چند نوسخه‌دا نووسیه‌وه. له
 سه‌ره‌تاوه پاش پیشه‌ک‌یه‌کی کورت، ناو و سه‌ره‌تای حکومتی سه‌ر
 حاکمه‌کانی نه‌رده‌لان و بابانی تا سالی ۱۲۸۸ی کزچی - مانگی
 نووسیه‌وه و ناوی پاشماوه جیاوازه‌کانی حاکم‌گه‌لی بابانی هیتاوه. به دوی
 نوودا له پیشه‌ک‌یه‌کی دیکه‌دا، کورده‌کانی به‌گشتی به ۱۶ تایفه دابه‌ش
 کرده و ناوی هیناون و به دریتی باسی حکومتی نه‌رده‌لان ده‌کات.
 پاشان له‌گه‌ل لیکولینه‌وه‌ی ناوچه‌ی جوغرافیایی، سه‌ودای حکومتی
 بابان و ره‌مندی موسلمان بونی کورده‌کان و میژوی حکومتی
 بابانه‌کان باس ده‌کات. به دوی نوودا باسی کورده‌کانی سوکری و
 بلباس و کوردی ره‌واندیز و داسنی ده‌کات. پاشان سزل و سه‌ودای
 سنووری کوردستانی نه‌رده‌لان و بابان روون ده‌کاته‌وه و باسی
 ژماریه‌ک‌ه نه‌شکه‌وت و شوینه‌واری کزن و نه‌لسانه‌ی نه‌شکه‌وته‌کان
 ده‌کات. پاشکته‌ک‌یشی هه‌په له باره‌ی ناوی سولتانگه‌لی موسمانی و
 میژوی له‌دایک بوون و ماوه‌ی حوکمرانی و میژوو و شوینی مردنیان
 له سه‌ره‌تاوه تا ۱۲۷۷ی کزچی. کتیبه‌ک‌ه به روودای کوشنی

گومان لیکراوی کیڑی محمدرمزی وہ کیلی کوردستان کوتایی پی دی.
په کی له خاله کانی جیگای سرنجی نه م کتیبه نه وه په که حاکمه کانی
کوردستان قهت پتونهندی غویان له گهل حکومتی ناوهندی تیران
نه پچراندهوه. نه گهر جارو بار هیندی له وان په ناشیان بو حکومتی
عوسمانی بردبی. له بهر سیاسهتی چهوت و کردهوهی ناله باری پاشاکان
و دارودهستهی نه وان بو له کوردستان. نه گینا چون دهبی نیستا ۲۵
میلیون کوردی نازیایی له ژیر دهسه لاتی حکومتگلی غمیره نازیایی
داین.

وا قاوه که کاتی دهستهی نیتونه ته وهی دیاری کردنی سنور پاش
شهری په که سی دنیاگر له خه لکی گوندی 'چه پارا' و بانه ده پرسن:
که دمتانوی له ژیر دهسه لاتی حکومتی عوسمانی (عیراقی نیستا) داین
یا هی تیران؟ له ولایه دهلین باشتره ببین به کیسه له نک به ردهستی
عوسمانی.. جا و مره خوت لیکی بدهوه.

به یاری خوا راست کردنه وهی کتیبی 'میرالاکراد' نووسین و
پاکنووسی پیتشه کیکی به قهله سی بهندهی نالایق، محمدرئوفی توکلی،
شهری جومعهی ۱۵ خردادای ۱۳۶۶، ههشتی شهوالی ۱۴۰۷ له شاری
تاران.

پیشگی دانەر

بهشی بهکم

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
لهو کهسانه‌ی که ئاگاداری دهنگو باس و ریستیاری سه‌یر و شرتنه‌واری رابردوه‌کانن، شاراوو نه‌بی که ساله‌های سال تا یفه‌کانی کورد له جیهاندا، داب و ره‌سمیکیان هه‌بوو و هه‌ج که سیش وه‌دوای نووسینی کار و کرده‌وه‌بیان نه‌که‌وتوو، مه‌گه‌ر له چل په‌نجا سال له‌وه‌یر، دووکس له خه‌لکی کوردستانی نه‌رده‌لان به پیچه‌وانه‌ی شتوو ره‌سمی سیتوو نووسان شتیکی تایه‌تیا ن له رووداوه‌کانی ولاتی نه‌رده‌لان نووسوو. فه‌قیران له ترمسی سام و هه‌یه‌تی نه‌مانولاخانی والی که له زه‌مانی نه‌رده‌لان دا بوو، نه‌یان‌توانوو نه‌وه‌ی راسته بینووسن و تعنیا به راپورتی کوردستانی نه‌رده‌لان به‌سیان کردوو.

به گشتی کاتیکی نه‌م بچوو که بی ناو و نیشانه هه‌وای دانان و نووسینی نه‌م کتیبه له سه‌ری دا، تی گوشا که روداوه‌کانی تایفه‌کانی کورد به گشتی بنووسی. له سایه‌ی خواوه له سه‌رده‌سی نووسینی نه‌م نووسراوه‌یه دا، بینه و به‌رمه‌ک له گوری دا نییه، نه‌وه‌ی به که یفی‌یه‌تی باشه و نه‌وه‌ی پی خه‌راپه په‌سنده. نه‌وه‌ی راستی نه‌حوالی رابردوه‌کانی نووسراوه. له خوینته‌رانی نه‌م نووسراوه‌یه، به تایه‌ت خه‌لکی کوردستانی نه‌رده‌لان و بابان که نه‌وانه‌ی تی‌گه‌یشتوو، زیده‌یی‌یان به‌سه‌ر کورده‌کانی دیکه‌دا هه‌یه، نکا ده‌کم که به وردی ته‌ماشای بکه‌ن و چاوی بی دهمارگیری بکه‌نه‌وه، نه‌وه‌ی حه‌قیقه‌ت بیزانن و په‌سندی بکه‌ن نه‌گینا بروا به له‌سه‌ی نه‌زانان ناکری.

به‌تیکراییی بناخه‌ی نه‌م نووسینه له‌سه‌ر ئاوردانه‌وه و ته‌ماشای میتوو نووسراوی کورده‌کان نییه. چند به‌شینکم له میتوووه باوه‌ر پینکاره‌کان ته‌مasha کردوو، له هه‌ر شوینی که روداوی کوردستان بووه دهم هه‌تاوه و گرینگیم پینداوه و تا له‌گه‌ل‌یه‌ک به‌راوردیان‌یکه‌م. فره هه‌وادارم که که‌سبک له‌روی زانینه‌وه نیرادی لی بگری و به‌دلی

خوتنه‌ران بی و بز نه‌م بچووک‌ش بیته‌ده‌رس و له سایه‌ی نه‌وانه‌وه نه‌زانی به زانست بگژد‌ری. نه‌گینا هر له رووی غه‌رز و هه‌وای نفس و ده‌سارگیری تاییه‌تی‌په‌وه بیتجگه له ریسوا برونی خزیان هه‌چیان وه‌گیر نا‌که‌وی.

نه‌گه‌ر شه‌مشه‌ه کوئره به شه‌و چاوی نه‌بینی سه‌رچاوه‌ی رۆژ خه‌تای چیه‌ه به‌تیکراییی نیستا که سایه‌ی خرای نه‌عالا و گرنگی پیتدانی سازاده‌ی پایه‌به‌رز. بز گشت کوردستان له دیار و نه‌دیاری خه‌لک ئاسوده‌یی هه‌یه، نه‌گه‌ر ئاوریک وه‌سه‌ر نه‌و خولامه‌ بچووکه‌ بنا و خزمه‌تیکئی تاییه‌تی نه‌تۆم پی‌ بشپیری، به پارمه‌تی خرای نه‌عالا به باشی نه‌نجاسی ده‌دم. به‌لکوو به لوتفی خوا و سه‌رنجی خزمه‌تکارانی نه‌و باره‌گایه، له‌سه‌ زیاتر تووشی بی به‌ختی نه‌یم و به‌لای رۆژکار له‌سه‌ پتر ده‌ست و دلم له کار نه‌گیتی‌ته‌وه. له‌په‌ری په‌ریشانی‌دا، به‌ په‌له‌ نه‌م کتیبه‌م نووسیوه.

باسی ناوه‌کانی ولاتی نه‌رده‌لان و حاکه‌کانی بابان که ناویان له‌م کتیبه‌دا هاتوه، به‌ نشانی هه‌نمسی له‌ میژووی کوچی پیغه‌به‌ره‌وه‌یه سلووی خرای له‌سه‌ر بی.

سه‌ربه‌خۆیی سورخاب خان و نه‌ستانده‌وه‌ی چپای پلنگان له حاکه‌کانی که‌له‌ور سالی ۹۳۰، حکومه‌تی عملیخانی کوری سورخاب خان ۹۶۰، حکومه‌تی هه‌لوخانی کوری هه‌لیخان ۹۸۳، حکومه‌تی خان نه‌حمه‌دخان ۱۰۱۴، حکومه‌تی سوله‌یمانخانی کوری نه‌حمه‌دخان ۱۰۲۴، حکومه‌تی هه‌سه‌نخان ۱۰۳۶، حکومه‌تی خسروخانی کوری سوله‌یمانخان ۱۰۶۷، حکومه‌تی خان نه‌حمه‌دخان ئانی کوری خسروخانی ۱۰۸۱، حکومه‌تی ره‌زاقولیکانی کوری نه‌حمه‌دخان ۱۱۰۹، حکومه‌تی هه‌باس‌لولیکان، چه‌نده‌مانگ ده‌سه‌لاتی خانه‌پاشای بابان و عملیخانی کوری به‌سه‌ر نه‌رده‌لاندا ۱۱۲۴، حکومه‌تی هه‌باس‌قولیکانی دووم به‌ فرمانی نادرشای سوپاسالاری سه‌فه‌وی و مردنی نه‌و و له‌جی دانیشنی سوپهان‌ویردی خان ۱۱۳۵، حکومه‌ی لوتفه‌لیخانی ماسی خسروخان ۱۲۰۱، حکومه‌تی هه‌سهنه‌لیخانی کوری لوتفه‌لیخان ۱۲۱۰، حکومه‌تی نه‌مانولیکانی کوری خسروخان ۱۲۱۴، حکومه‌تی خسروخانی کوری نه‌مانولیکان ۱۲۴۱، حکومه‌تی

والیه شازاده خانم کیژی فتحه لیشا، خیزانی خسروخان له جیاتی ره زاقولیکانی کوری ۱۲۴۹، حکومتی ره زاقولیکان ۱۲۸۵، کار راهبری میرزا هدایت‌اللهی وه زیر بهی حاکم ۱۲۵۹، حکومتی دووه‌سی ره زاقولیکان، پیشکاری ناسانوالاخان به وه کیل و چونی میرزا هدایت‌الله بو ناوچه‌ی نه سفندناوا ۱۲۶۰، حکومتی نه مانولاکانی برابچروکه‌ی ره زاقولیکان و ناسراو به غولامشاخان و مردنی میرزا هدایت‌اللهی وه زیر و کوشتنی نه مانولله به کت به دهستی غولامشاخان ۱۲۶۲، لابردنی غولامشاخان و هاتنه‌وی ره زاقولیکان جارتیکی تر بو حکومت، ۱۲۶۳، لابردنی ره زاقولیکان و حکومتی خسروخانگی گورجی تفلوسی ۱۲۶۴، مردنی محمدشا و راکردنی ره زاقولیکان له بهند و وه‌دهرنانی خسروخانگی گورجی ۱۲۶۴، حکومتی غولامشاخان به فرسانی ناسرالدین شا و گرتنی ره زاقولیکان و بردنی نه و بو توریز سه رتای ۱۲۶۵، حکومتی نه جه فقولیکان له وه‌زاره‌نی میرزا ابولقاسمی تفره‌شی مسوفی‌دا ۱۲۷۶، حکومتی دوباره‌ی والی غولامشاخان ۱۲۷۷، وه‌زاره‌نی میرزا زه‌کی مستوفی ره‌شتی ۱۲۸۰، مردنی غولامشاخانگی والی و لابردنی میرزا زه‌کی ۱۲۸۴ حکومتی شازاده فرهاد میرزا و نه‌زمی نه‌م ناوچه‌ی ۱۲۸۴ و تا نیستاش ک سالی ۱۲۸۸ حکومتی نه‌و هر به‌رده‌وامه.

باسی ناوی حاکم و پاشایانی بلبان و و سالی حکومتیان به کوزیره‌ی سالی کوچی.

حکومتی سوله‌یمان به‌به‌ی کوری مه‌لا نه‌حمه‌دی به‌سه‌ر همو ولاتی بلبان و شاره‌زور و موکری و بلباسدا ۹۷۵، حکومتی فرهاد به‌گی کوری سوله‌یمان به‌به ۹۹۷، حکومتی به‌کر به‌گی کوری فرهاد به‌ک ۱۰۱۷، حکومتی سوله‌یمان پاشای کوری به‌کر به‌ک ۱۰۲۹، حکومتی مه‌حمودپاشای کوری سوله‌یمان پاشا ۱۰۳۷، حکومتی خالد پاشای کوری مه‌حمود پاشا ۱۰۴۷، حکومتی محمد پاشای کوری خالدپاشا ۱۰۶۷، حکومتی نه‌حمه‌د پاشای برای محمد پاشا ۱۰۶۹، حکومتی سوله‌یمان پاشای برزای نه‌حمه‌د پاشا ۱۰۷۳، حکومتی مه‌لیم پاشای کوری سوله‌یمان پاشا ۱۰۹۴، حکومتی محمدپاشا ناسراو به خان‌زیرنه ۱۱۱۳، حکومتی محمود پاشا ۱۱۱۷، حکومتی خان‌پاشا

له بابان و ئه‌رده‌لان ۱۱۲۲، حكومه‌تی مه‌لیخانی كوری خانه پاشا ۱۱۳۴، حكومه‌تی محمد پاشا برای مه‌لیخان ۱۱۴۴، حكومه‌تی مه‌حمود پاشای برزای محمد پاشا ۱۱۵۶، حكومه‌تی برابم پاشا (میترووی دیار نییه)، حكومه‌تی سوله‌ییمان پاشای كوری برابم پاشا ۱۱۹۶، حكومه‌تی عوسمان پاشای كوری محمد پاشا ۱۲۰۰، حكومه‌تی عبدالرحمن پاشای برای عوسمان پاشا ۱۲۰۷، حكومه‌تی مه‌حمود پاشای كوری عبدالرحمن پاشا ۱۲۳۱، حكومه‌تی سوله‌ییمان پاشای برا چكوله‌ی مه‌حمود پاشا ۱۲۵۰، حكومه‌تی نه‌محمد پاشای كوری سوله‌ییمان پاشا ۱۲۵۲ هاتنه‌وی مه‌حمود پاشا له نه‌سته‌مبول و حكومه‌تی نه‌و ۱۲۵۶، حكومه‌تی نه‌محمد پاشای دووهم ۱۲۵۷، حكومه‌تی عبدالله پاشای برای نه‌محمد پاشا ۱۲۶۰، تینكچوونی ده‌ولته‌تی حاكم‌گه‌لی بابان به فرمانی سولتان عبدالمجیدخان پادشای روم و تینكوشانی محمد نامق پاشا والی عیراق، مه‌رمزای ۱۲۶۵ و هه‌تا ئیستا كه سالی ۱۲۸۸هـ، حاكمی عوسمانی له‌م ولاته حكومت ده‌كهن و هه‌ر سال یه‌کیان بز حكومت دیت.

باسی كوره‌كانی پادشاگه‌لی بابان كه ئیستا زیندوون و هه‌ریك له‌م جیه‌ماندا به جورێك ده‌ژین.

له ده‌لی كئینه‌كه‌دا باسی حوكمرانی و كاره‌كانی حاكم‌گه‌لی بابان و بنه‌چه‌كی نه‌وانم نووسیه‌وه. ئیستا ره‌مندی كاری پاشماره‌كانی نه‌و تایفه‌یه ده‌نوسم. بنه‌چه‌كی نه‌وتایفه‌یه به گشتی ده‌چینه‌وه سه‌ر عبدالرحمن پاشا. عبدالرحمن پاشا چوار كوری هه‌بوه. مه‌حمود پاشا كوری گه‌وره‌یان و پاشان عوسمان به‌گه‌ له‌وی بچووكته‌ر، سوله‌ییمان پاشا و چواره‌مینیان سه‌ن پاشا بوه. عوسمان به‌گه‌ نه‌گه‌یه‌مه حكومت. له سه‌رده‌سی حكومه‌تی مه‌حمود پاشادا سه‌رده‌وه. دوو كوری له پاش به‌جی ماون سه‌مه‌ین به‌گه‌ و حوسین به‌گه‌. چونه‌تی كاری سه‌مه‌ین به‌گه‌ و كوشتنی نه‌و له شه‌ری سوله‌یمانیمدا نووسیه‌وه.

حوسین به‌گه‌ ئیستا له ده‌رویه‌ری به‌غدا حاكمی چهند ناوچه‌ی بچووكه. سه‌ن پاشاش له حكومه‌تی مه‌حمود پاشادا كوچی دوایی كرد. منالی له پاش به‌جی نه‌مان. به‌لام مه‌حمود پاشا چوار كور و

کیژیکی هه‌بوه. عبدالرحمن به‌گ، عه‌لی پاشا، حه‌سه‌س‌ا‌ل‌ج به‌گ، عه‌ولا به‌گ و حلیمه‌خاتون. پیتش ده - دوازده سال حه‌سه‌س‌ا‌ل‌ج به‌گ له نه‌سته‌مبول مرد. عه‌ولا به‌گیش له شاری قونیه (۵) کۆچی دوابی کرد. عه‌لی پاشا کچه‌زای که‌لبه‌لی‌خانی فهیلی له تاران مرد. عبدالرحمن به‌گ نیتستا له شاری به‌غدا له نیو جه‌میشی عوسمانی دابه. حلیمه‌خاتونیش له به‌غدا وه‌فاتی کرد. بیج‌گه له عه‌لی پاشا که دوو کور و کیژیکی له پاش به‌جی ماون، نه‌وانی تر منالیان نه‌بوو. حوسین به‌گ ناسراوه به 'میر'، له سنه دانیشتوه و له لاین ده‌وله‌تی نیرانه‌وه موچه و به‌راتی هه‌یه.

کورده‌که‌ی تری محمد به‌گ له تاران و نه‌ویش له نیران مه‌عاش وهرده‌گری. کیژده‌که‌شی له بیچار دادنه‌یشی. به‌لام سوله‌یمان پاشا شه‌ش کوری هه‌بوو. له هه‌سویان که‌ورمتر حاجی نه‌محمد پاشا بوو. پاش نه‌وه‌ی که له سوله‌یمانی وهده‌ریان نا، سی چوار سال له نه‌سته‌نبول و فرانسه ژیا. پاشان کرا به حاکمی یه‌من، چارده سال له‌وی بوو. دوابه چووه نه‌سته‌نبول. سالیکیش کرا به حاکمی 'وان' و دیسانیش بانگ کرایه‌وه نازناوی 'سوشیری پی' درا که پله‌ویایه‌کی به‌رزه. دوو سالیش له عه‌رزه‌روم بوو. نیتستا له شاری قوسنه‌نته‌به ده‌ژی. بیستووه نه‌م‌سال چوته مه‌جلیسی شورا. برابچوکی نه‌و عه‌ولا پاشایه. براه‌کی تریان محمد به‌گ، نه‌ویش به هه‌وای حکومه‌تی بابان سه‌ری هه‌لینا و به ناوات نه‌گه‌یشت. نیتستا له که‌ر به‌لا حاکمه. براه‌که‌ی تریان حوسین به‌گ له به غدا ده‌ژی. مانگی سی تمه‌نی مه‌عاشه. دوو کوری دیکه‌ی سوله‌یمان پاشا، حه‌سه‌ن به‌گ و فتاح به‌گ له نه‌سته‌مبول بوون و بیستووه مردوون.

پیتشه‌کی دانهر به‌شی ۲

به‌نیوی خوای ره‌حمان و ره‌حیم. حمد و سه‌نا بو خوا و سلوو له ره‌سولی خوا و نال ویه‌ینی.

به‌دوای نه‌هدا نووسه‌ر عبدالقادر کوری رۆسته‌م بابانی وا ده‌لی: له سهرده‌مه‌دا که له سایه‌ی ناسرالدین شای قاجار خوا پشتی له‌شکره‌که‌ی بگری، نیران بوته به‌ه‌شت وه‌ک زه‌مانی نوشیره‌وان و به‌تایبعت له‌بر تیشکی دادی شازاده له‌ره‌هاد میرزا، باشترین روله‌ی وه‌لی مه‌هدی

نامدار عباس میرزا، داب و رسمی پیشو له ولاتی کوردان نه‌ماوه و دنیا داب و رسمینکی دیکه‌ی نوی همه. دست دریزی و زولمی قه‌دیم و کوشتاری نه و تایفه کوتایی پی‌هات. جا بویه نه م عبده گومانه‌ش هه‌وای نیشتمان و دپتنی خزم و له‌ومانی له سر دا. له‌بر دست تنگی و نه‌بوونی دهرتانی رویشتمم بو ته‌ولا نیه. هه‌میشه له خرای ته‌الا دهمارمه‌وه، که دهرتانی سه‌فر و هه‌ره‌گه‌تم بو، پیک پینی و شتیکم بگاته دست که له خزمهت جه‌زرتی رالا بمناسینی. ناخره‌که‌ی به کورتی نه‌چهند به‌شهم له باره‌ی روداوی کورده‌کان نووسی و وهک دیاری‌به‌کی نالایق پیشکیشی شازاده‌ی داد‌به‌روم کرد، جیگای به‌خته‌وه‌ریه نه‌گر به دلی بی و قبولی بکات. به هیوای خوا.

فہسلی یہ کہم

له خوتنه ران شاراره نه بی نووسینی نه و کتیبه روژی یازدهی شعبانی سالکی هزار و دووسه دو هشتاوینتی کوچی ریکه وتی هزار و سهد و شهست و هه شتی زایینی، ریکه وتی هه وت سهد و هه شتاو نۆی جه لالی، ریکه وتی نیلان تیلی تورکی (۶) دهست پینکراوه و له ماوهی دو مانگه دا تهراو بوه و ناو نراوه 'سیرالاکراد'

سه بهست له نووسینی نه م نووسراوه په نه وه به که به کورتی هیتدی له حال و کردموهی تایفه کانی کورد و داب و شوینیان له جیپان دا و پهیدا بوونی تایین و میلیه تیان له هه موو دهور و زه مانیک دا باس بکری و تا نه م روژی که بینه ره کان ناگایان له بار و دوخی نه وان هه بی.

باسی ژماره ی چینی کورده کان

بزانه که کورده کان به گشتی دوازه دهستن. عه رزی نه وان له نیریک موسله وه تا نیریک عمان و له دیار به کری روم تا چوار فرسه خی هه مه دانه. حا که کانی نه وان به سهر نه ونه ده دا حکومه تیان کرده. ناو و چونیمتی حالی نه و تایفه به م جزیره که ده نووسری. باسی سه رمتا و بنه تایی روژگاریان به دریزی نیشه لا دنوسری.

باسی ناوی تایفه ی کورده کان.

گه وره ترین ولاتی نه و ته به قه به کوردستانی نرده لان و کوردستانی بابانه که هه ردوکیان به ناوی که سیک ناو نراون که له وی دانهری داب و ره مسی حکومت و میاسه ت بوون. پاش نه و دوو تایفه ی کوردستانی موکری و تایفه ی 'بلیاسه' حا که کانی شنۆ، هه کاری 'سه رگه وهر' و 'برادوست' پاشا کانی وان، به گزاده کانی جزیر و پاشا کانی موتمل، پاشایانی ره واندر، گونده کانی داسنی شهیتان په ره ست له چپای ژه نگار، به گزاده کانی زه هاو، نه میره کانی که کهور، نه سیرگه لی گوزان له ماهی دهشت، خانه کانی سه قز، دانیشته کانی دهور به ری نه هاوه ند و خوره ساوای فیللی که نیستا شوینی سه روکایه تی لوره کانه، له وان هه پتر

هیندی له تایفه کانیان له ره ی و له خوزستان و له سازمندیان به
گویره هی هه لکه وتی زمانه نیشته جی بوون. به گویره ی زانیاری خۆم
باسیان ده کم.

باسی دهسته ی په کم ی کورده کان که پیتان ئیژن کورده ستانی
تهرده لان.

دریژیی ئەم ولاتە له بوکانی موکری تا سنووری گه رمه ستری زههار
چل و جهوت فرسه خه (۷) پانایی ئەو له کرتهوه ی چهان که پالی وه
شاره زور داوه، تا چپای ناله قلاغی هه مه دان ۴۲ فرسه خه. له م بهینه دا
نیزیکی هه زار و سی سه گوند و شاریک و شاروچکه به ک هه به.
بنه چه که ی حا که کانیان ده گاته وه نه حمه دی کوری مه روان. په کم
که سیک له وه بنه ماله په نالای سه به خویی هه لکه رد ناهه وانیک بوو به ناوی
خسرو که به یارمته ی نه بوو موسلیمی مه روزی له زمانی سفاح
نه بوالمباس نه حمه دی هه باسی به سه کورده ستاندا زال بوو. به م هویه وه
ئەو تایفه به به نی تهرده لان ناویانگیان رویشته وه. له سه رتهای
سه به خۆی یانه وه تا ئیستا شوینی سه روکایه تیان له چوار جیگا بوو.
په کم له نالی "زلم" که له خاکی شارمه زوره و ئیشه لا به م زوانه باسی
ده کری. شوینه واری بنه وباره گایان تا ئیستاش ماوتته وه. پاش ویرانی
ئەوی، له چپای پلنگان که ئیستاش سه به خۆیانه، نه ویش چپایه کی فره
رژد و سه خته و ریگای تیپه ربوونی له رادمه دهر دژواره. چه ند سالان
جیگای حکومه تی نه مپه ره کاتی که کهور بوو. ناخه ره که ی به گویره ی
نوسراوه ی میژوویی حاکی تهرده لان ئەو تایفه به ی په لامار داوه،
وه ده ری ناون و خۆی له وی نشته جی بوو.

پاش ماویه ک له چپای پلنگانه وه گۆاستیانه وه بز چپای هه سه ناوا،
ماویه کیش له وی دانیشتن، پاشان سالی هه زار و چل و شه شی مانگی
له په ک فرسه خه ی چپای ناویراو گوندی مینه بیان کرده ناوه ندی
حکومه تی خۆیان، تا ئیستاش له وی داده نیشن، ئیستا شاریکی له
رادمه دهر جوانه، خاوضی خانویه ره ی به رده، خه لکی ئەم شاره به لکه
گشت کورده ستانی تهرده لان، به نه ده ب و ناسک و میهرمیان و
شیرن زمانن. له چیتشی به چیرو جلی پاک و هواوتن به سه
کورده کانی دیکه یاندا هه به. له گه ل خه لکی بیانی خۆش ره فتارن و

نه‌وندهی بویان بکری به خۆشی راده‌بوئرن. له گه‌ل نه‌وه‌ش کاتی شه‌ر له سوار چاکی و نازایه‌تیش‌دا بی به‌هره‌نین. له‌م تایفه‌یه‌ نه‌میری خاوه‌ن شیر و وه‌زیری دلپاک هه‌لکه‌وتوه. هه‌روه‌ک له‌م کتێبه‌دا باسی هێندیکیان ده‌کری.

باسی ئایین و مه‌زه‌بی کوردستانی ئه‌رده‌لان پێش هاتنی ئیسلام

کوردستانی ئه‌رده‌لان یه‌ک میللەت نه‌بوون زه‌رده‌شتی و له‌وه‌ ده‌سته‌ی بوت‌په‌رستیشیان هه‌بوه. کاتی هاتنی نه‌سه‌کنه‌ده‌ری فیلقوس بۆ شاره‌زور و مه‌جبور کردنی ئه‌و تایفه‌یه‌ به‌ بوت‌په‌رستی، لای روژئاوای کوردستانی ئه‌رده‌لان که له‌ دوو لاره‌ به‌ شاره‌زوره‌ نووساوه، بوون به‌ بوت‌په‌رست. خه‌لکی روژه‌لات و سه‌ره‌وه‌ی ئه‌م وڵاته‌ به‌ ته‌وای زه‌رده‌شتی بوون. له‌ هه‌یج ده‌ور و زه‌مانیک‌دا. تا په‌یدابوونی ئیسلام ئه‌و دوو ده‌سته‌یه‌ نایینی خۆیان نه‌گوری. لای خواری کوردستانی ناویراو، ماوه‌یه‌ک بوت‌په‌رست بوون. پاشان هاتنه‌ سه‌ر دینی عیسا. له‌ دوایه‌ به‌ تیکۆشانی سوپاسالاری ئیتران بوونه‌وه‌ زه‌رده‌شتی، حکایه‌ته‌که‌ش ئاوابوه‌:

کاتیک له‌ زه‌مانی خه‌لیفه‌ی دووهم عومه‌ری کوری خه‌تاب عیراقی مه‌ره‌ب گیرا، په‌زدگه‌ردی شای عه‌جهم جینگای پێ لیژ بوو، له‌ مه‌داین باری کرد و روی کرده‌عیراقی عه‌جهم. که‌ گه‌په‌شته‌ ده‌ور و به‌ری کرماشان ده‌بووست یاره‌تی له‌ کورده‌کان بخوازی، سوپاسالاری له‌شکری خوی به‌ ناوی 'بار' کوری شاه‌پور کوری کیوسی کوری تویدی که‌باوکی نه‌نووشیره‌وانی دادپه‌روه‌ربوه، له‌ گه‌ل پێنج هه‌زار سوار نارد بۆ دکه‌خۆشی دانه‌وه‌ و راکێشانی ئه‌وان. له‌ پێش‌دا 'باو' رووی کرده‌ شاره‌زور. وه‌سه‌ر چیا به‌رزه‌کان که‌وت، لێره‌واره‌ و چه‌ر و په‌ه‌ رزه‌کانی بری و له‌ په‌نا چه‌می سیروان بارگه‌ و بنه‌ی به‌ عه‌رزی دادا. پاشان به‌ ده‌ستکیسی قامید و ناردنی نامه، قه‌ومی شاره‌زوری بانگ کرد، که‌ ئه‌و‌ده‌م سه‌باره‌ت به‌ زۆری خه‌لک و پاله‌وانی زۆر به‌ سه‌ر کورده‌کانیان‌دا هه‌بوو، تا سه‌ر بو شاه‌شای ئیتران دابنوئین. ئه‌وانی به‌ چاکه‌ و به‌ دم شیرن کردن رازی کرد ئه‌و تایفه‌یه‌ فه‌رمانی سه‌رداری له‌شکری ئیترانیه‌ن قبول کرد. به‌ ناردنی تفاق و نازوقه‌ دلی 'باو'یان شاد کرد.

پاشان خه‌رتکی تاماده‌کردنی چهك و كل و په‌لی شه‌ر بوون. له‌و سهر و به‌نده‌دا كه پادشای نیران به‌رهو خوراسان ده‌چپو نو هه‌واله‌ی پیگه‌یشت، به بیستنی نو خه‌به‌ره گه‌لیك په‌ریشان بوو. زانی كه ده‌ولته‌ی عه‌جه‌م له‌روخان‌دایه. كه‌وته بی‌ری حالی خۆی، نامه و ته‌رتکی بۆ كورده‌كانی شارمزور نارد و له نامه‌كه‌دا نووسیبووی:

شاهنشای عه‌جه‌م بۆ یارمته‌ی خاقانی چین و سنوورداری خوراسان 'ماهوری سوری' كه له په‌روه‌رده‌كانی ده‌ولته‌ی نیرانه، بۆ روزه‌لات ده‌چی. ئیستا واباشه كه ئیوه له جیگا و نیشتمانی خۆتان به ناسوده‌یی دانیشن تا ته‌وكاته كه شه‌ه‌ریاری عه‌جه‌م له روزه‌لاته‌وه بۆ لای عیرالی هه‌ره‌ب ده‌گه‌رتیه‌وه. كاتیكی پتیوست بی دیسان ئیوه بۆ یارمته‌ی بانگ ده‌كا. هیتدی شنی به نرخ و نایابیشی به دیاری بۆ پیاوانی ته‌وی نارد. خۆشی ده‌ست‌به‌جی قوناختیك له پهنای چه‌سی ناوبراو گه‌رایه‌وه دوایه. چپا و لیرموارتکی گه‌وره‌ی چاو پی كه‌وت. گوندیكی گه‌وره‌ی له بناری چپا دیت. به‌رمو نو شوینه رویشت. بارگه و بنه‌ی له نیو لیرموار و په‌نا نو گونده‌ی به‌ه‌رزى دادا، نازوقه و تغانی له‌شكری تاماده‌كرد و له‌گه‌ل چه‌ند كه‌س له گه‌وره‌پیاوانی گوندی چه‌ باره‌گای 'باو' له ده‌ست تنگی و نه‌بوونی جیگا عوزریان هیتاوه. فه‌رمانده‌ی نیران نه‌وانی باش لاوانده‌وه و داوای لی‌كردن كه له‌گه‌ل پاشا په‌یمان په‌ستن و بینه‌ سهر تاینی زه‌رده‌شتی. گه‌وره‌و بچوكیان فه‌رمانی نه‌ویان قبول كرد و ناو‌رگه‌یان درست كردن 'باو'یش له سهر كیو هیباده‌تخانه‌یه‌كی دروست كرد. نه‌ه‌نده له وی ماوه تا هیباده‌تخانه‌كه ته‌واو بوو، ناوی نرا 'تاو‌رگه' پاشان گونده‌كه‌شی به ناوی خۆی كرد و به باو ناسرا. هه‌تا ئیستاش هه‌ر به‌م ناوه‌ده‌ناسری. ناشكرايه كه 'پاومیه' كورده‌كان وای به كار دینن.

'باو' پاش دوو مانگان باری كرد به هه‌م‌ری كوردستاندا تی‌په‌ری. به‌ گوتیه‌ی توانا له‌لكی به‌ كه‌ره‌سی پاشا هبوادار كرد. تا پاش مانگیك له شاری هه‌مدان سهری وه‌ده‌ژنا. له ویتشه‌وه چه‌ه ئیسفه‌هان و گه‌یشه‌ه خه‌زمت پادشای عه‌جه‌م. زوری هه‌ول دا كه له سه‌فه‌ری خوراسانی په‌شیمانی كاته‌وه، فایده‌ی نه‌بوو. چونكه پیتشر 'باو' له گه‌ل 'ماهوری سوری' نیتوان ناخۆشیمان ببوو. تاخه‌ره‌كه‌ی قسه‌كاتی لای په‌زدگه‌رد كاریان نه‌كرد، تیری له‌زا وه‌ده‌ره وه نیشانه‌كه‌وت و روزگاریش چاوه

نواری بینو و به هاننه بوو. ماوه پیکه پی چوو که بانگه وازی نیسلام له خوزستان و کوردستان و هه مه دان دهنگی داپه وه. پاشا له نیسفه هانیش توانای بهر بهر کانی نه ما. له ریگای په زده وه بهرمو خوراسان که وت ری. "باو" له گه ل پاشا نه چوو و گه راهه مازنده ران که نیشتگی ئه سلی نه بوو. له وی دروشمی هتیریدی هه لگرت و ماوه پیکه له مالی خۆی حه سایه وه. تا ئه وکاته که له میثوودا گوتراوه، په زدگردی شه هریار له خوزستان کوژرا و کارو باری ئیران له برمو که وت.

ولات و شاری عه جهم له بهر امبه ر له شکری عه ره بیدا بی مه تال مایه وه. پاشان "باو" به تکا و ویستی خه لک پاشایه تی نه وی قبول کرد. هه ره وه ک چیروکی حالی نه و له دیروک دا، به تاییه ت له دیروکی مازنده راندا که هه سوو باسی پاشا گه لی "باوه ندی" به تو مار کراوه. ئه م به سه ره اته مالی سی و یه کی کۆچی، کاتی خه لافه تی عوسمان کوری عه فان رووی داوه. هه ره له و ساله شدا په زدگردی شه هریار به فرمانی "ماهوی سووی" له خوزستان به دهستی ئاشه وانیک کوژرا. له بر نه وهی مه بهستی ئیمه راپورتهی حالی کوردستانه، زمان و قه لگه سم له بیر هینانه وهی نه و راگرت. مه گه ره له کاتی خۆی دا ناوی بینین.

فەسلە دوووم

باسی گە یشتنی بانگەوازی ئیسلام بە کوردستان و هاتنی سوارەیی عەرەب بۆ ولاتی کوردان و شەری نێوان کورد و عەرەب و سەرگەوتنی عەرەبەکان.

سالێ ١٨ی کۆچی نیمام حەسەنی کوری عەلی سورتوزا و عەولای کوری عومەر و ئەبی عوبەیدە ئەنسار و سوارەیی تری عەرەب، بە فەرمانی خەلیفە دووم عومەری کوری خەتاب بۆ گرتنی ئێران و مەری کەوتن. لە عێرائی عەرەب تێپەڕین و گەیشتنە دەرووبەری کرماشان. جەنابی نیمام حەسەن و خەلیفەیی یەمانی و قەمەشی کوری عەبیاس کوری عەبدالمطلب بۆ گرتنی هەمەدان و رەوی و سازەندەران بە لەشکرێکی نامادە لە سوار و پیادە بەرەو مەقسەد کەوتنە رێ. بەلام عەولای عومەر و ئەبی عوبەیدە ئەنسار لە گەل پێنج هەزار سوار بۆ گرتنی شارەزور رویشتن. لە سەر چەمی سێروان دا بەزین. لە پیشدا بە هەزی ناه و تەتەر ئو تاپەفیان بۆ ئیسلام بانگ کرد. ئەوان قەبوکیان نەکرد و تاخرەگەیی بوو بە شەر.

عەولا و ئەبی عوبەیدە شەق لە چەمی سێروان پەڕینەو و لەویەری چۆم بارگەو بنەیان بە عەرزیدا دا. روژی دوایە کوردهکان لە هاتنی ئەوان ئاگادار بوون. بە دەهەزار سوارەوه هاتنە سەریان شەر دەستی پێکرد و لە بیانی یەوه تا روژئاوایە شەر بلیتسی دەدا. لەم ناوهدا ئەبی عوبەیدە ئەنساری شەهید بوو.

شەو دوو لەشکر لێک جیا بوونەوه. لەم شەهەدا عەولای عومەر و گەورەپیاوانی عەرەب ئازاپەتبان نواند. لەشکرێ کوردان لە کزی دا. شەو هیندی لەوان بلاوێیان کرد بە یانی لەشکرێ عەرەب پاشماوه کانیان پەلامار دا و لە هێرشێ هەوێلی دا رایان کرد. پالەوانانی عەرەب وەدایان کەوتن و سوارەو ئەسپیان وەسەرێک دەگێتیا. دیهات و نیشتهگەکانیان گرت. سێ شەو و روژان دەستیان لە کوشتار نەگێتیاوه. هاواری ژن و سنداڵان بۆ عاسمان دەچوو. بە زوری یان بە خوشی سەریان بۆ ئیسلام شۆر کرد. پاشان بە فەرمانی عەولای عومەر

لهشكرى عه‌رهب ده‌ستى له تالان و كوشتارى كورده‌كان هه‌لكرت. پاشماوه‌كانى قوم به‌زه‌ليلى و سه‌رشو‌رى له خزمه‌ت عه‌ولا له كورده‌وى خوتيان په‌شيمان بوونه‌وه داواى لى‌بووردنيان كرد. به قبول كردنى ئىسلام ته‌مانيان درايه. پاشان مه‌ينى ئه‌مبى عوبېده‌يان له بنارى چياكه‌ى شاره‌زور ناشت و هه‌نويان له‌سه‌ر دروست كرد.

نوسه‌رى نه‌م دېترانه زۆرجار چۆته زياره‌تى نه‌و. ئىتستاش شوينى دانىشتنى ساداتى حوسينى و شېخه كورده‌كانى شاره‌زورمه.

به كورتى عه‌ولاي عومهر بوته‌خانه‌كانى روخاند و له چيگاي نه‌وان مزگه‌وت و مېحرابى دانا. فېرى ياسا و شه‌ريه‌تى محمدى كردن و بۆ ئىسلام فره پل و پاي كرد. پاش دوو مانگ بو گرتنى 'پاوه' كه باسمان كرد له شاره‌زوروه كه‌وته رى. له چه‌سى ناويراو په‌ريوه و روژى دووم له ليره‌وار سه‌رى وه‌ده‌رنا. له ناخافل كورده‌كانى په‌لاماردا و شه‌ر ده‌ستى پى كرد. خه‌لكى پاوه‌ش پياوانه وه‌خۆ كه‌وتن. له به‌يانپوه تا روژتاوا به‌ر به‌ره‌كانيان كرد. شه‌و كه شه‌ر وه‌ستا لهشكرى عه‌رهب له‌په‌ناى ليره‌واره وه‌ر كه‌وتن. خه‌لكى پاوه‌ش خه‌نده‌كيان له ده‌ورى شار هه‌لكه‌ند و له سه‌ربانان مه‌ته‌ريزيان ساز كرد. گاشه‌به‌ريديان له سه‌رريگاي عه‌رهبان دانا و ريگايان لى گرت.

به‌يانى كه لهشكرى عه‌رهب بۆ شه‌ر ناماده بوون، نه‌وه‌مو خه‌ندهك و مه‌ته‌ريز و گاشه‌به‌رده‌يان ديت، زۆر ترسان. پى‌تيان وابوو له شه‌يه‌وه ياره‌تيان بۆ هاتمه. نه‌گينا به شه‌وتك ساز كردنى نه‌و هه‌مو مه‌ته‌ريز و خه‌نده‌ك دژوار بوو. عه‌ولا و كه‌وره پياوانى عه‌رهب زۆريان هه‌ول دا كه به خۆشى راويان بكه‌ن. بۆتيان نه‌كرا. بيتجگه له توندى و به‌رده‌باران، وه‌لاسى ديكه‌يان وه‌ر نه‌گرتومه. فه‌رمانده‌ى عه‌رهب تووره بوو. نه‌سه‌رى كرد لهشكر له ته‌سپان دابه‌زن به پتيان مه‌تال هه‌لگرن و له خه‌نده‌كان وه‌په‌رن. هه‌ر چه‌ندى به‌رد و تيريان به سه‌ردا باراندن، نه‌گه‌رانه‌وه. پاله‌وانانى عه‌رهب وه نيو شار كه‌وتن و ده‌ستيان به كوشتار كرد. خه‌لكى پاوه‌ش ده‌ستيان له گيان شوشت و پيتجسه‌د كه‌سيان له عه‌رهبان كوشت. بۆخوشيان قه‌لاجۆ كران. لافاوى خوين له قه‌دپالى كپو وهك چۆم هه‌ستا. هه‌سويان كوژران. ژن و منداكيان به نه‌سيب سوپاي عه‌رهب بوو.

به كورتى پاش ويران كردنى هه‌نويان و كوشتارى خه‌لك ناوهرگى

پاوه^۱ شیان ویران کرد. هیتندی له لهشکری عه‌ره‌ب که نه و شوته‌میان به دل بوو، هر له وی نیشته‌جی بوون. مزگه‌وتیکی گه‌وره‌میان دروست کرد. عه‌ولای عومه‌ر به ده‌ستی خۆی کوله‌که‌کانی چه‌قاند. به‌نده به چاری خۆی نه‌وه‌ی بینبوه و له بینا پته‌و و قایمه‌کانی نه‌و ولایه‌تیه. خه‌لکی وی نه‌وه‌ی به‌که‌رامه‌تی عه‌ولای عومه‌ر ده‌زانن. تا ئیستا نه‌و کوله‌کانه له گه‌نده‌لی و کرمی بوون پارێزراون.

پاشان عه‌ولا یه‌کی له کوره‌کانی مه‌عازی کوری چه‌به‌لی له پاوه دانا و خۆشی بز گرتنی به‌شه‌کانی دیکه‌ی کوردستان که‌وته ری. کوری مه‌عازی چه‌به‌ل له‌گه‌ل هیتندی له‌و عه‌ره‌بان که له پاوه مانه‌وه، ژنی کوژراوه‌کانیان داگیر کرد و منداکی نۆزیان لی وه‌پاش خستن و له ده‌ورویه‌ریش پیوه‌ندی خزمایه‌تیان په‌یدا کرد و که‌م که‌م نیسلام له و چیاو و لیتره واره‌ بلو بووه و تائیتستاش خه‌لکی پاوه و ده‌ورویه‌ری بنه‌چه‌کی خۆیان دمه‌نه‌وه سه‌ر مه‌عازی کوری چه‌به‌ل و عه‌ره‌به‌کانی تر که له‌وی نیشته‌جی بوون.

به کورتی عه‌ولای عومه‌ر له ماوه یه‌کی کورتدا به سه‌ر ده‌شت و چیا‌ی کوردستاندا زال بوو. له گوند و ئاواپیه‌کان مزگه‌وت و خانه‌قای دروست کرد و له‌وتشه‌وه بز گرتنی هه‌مه‌دان و نه‌هاومند و بروجرد که‌وته ری. چونکی مه‌به‌ستی ئیغه‌ راپورتی کوردستانه ئه‌تر باسی نه‌وانی‌تر ناکه‌مین.

فہسلی سی یم

دامہ زرائی ئەمارەتی ئەردەلان

لە ھەسوو دەور و زەمانیکدا، ولاتی کوردستان گەرە و کەمخودایەکی ھەبوو. بە شێوەی جۆر بە جۆر لە دنیا دا ژیاون. تا لە سەر تەای دەولەتی سفاخی عەبباسی، ھەر ھەمان خوسرمو ناو بە حوکمی ئەبوموسلیمی بە سەر ئەم ولاتەدا زال بوو دابی حکومەت و سیاسەتی دامەزراند. پاشانیش رۆژ بە رۆژ عەولاد و نەوہی پێ گەیشن، تا سالی نوسەدوسی کۆچی سورخاب خان ناویک لە وان، قەلای پلنگانی لە حاگەکانی کەلمہور ئەستاند و لە وی شارێکی دروست کرد و نێزیکە ی سی سال بە سەر بەخۆی رایبوارد و پاشان سرد و عەلیخانێ کوری لە جی تی دانێشت. ئەویش بیست و سی سال حکومەتی کرد و سالی ٩٨٣ کۆچی دوایی کرد.

حکومەتی ھەگۆخان

ھەگۆخان کورە گەرە ی ئەو، نالای سەر بەخۆی ھە لکرد و ئەو نەدبە ھێز بوو کە شائیسماعیلی سانی کوری ئەھماسی بە ھیچ دەزانی.

شائیسماعیل - ییش لە خۆی رانەدی ئەم کردەوہ سەزا بەدا. ھەگۆخان رۆژ بە رۆژ بە ھێز تر دەبوو. تا نێزیک ھەمەدان و کرماشانی خستبوو ژێر دەسەلاتی خۆی.

پاش سردنی شائیسماعیلی سانی و ھاتنە سەر تەختی سولتان محمدی برای، کاری ھەگۆخانێ بروھوی پەیدا کرد. سالی ٩٩٩ ی کۆچی کە سالی مردن یا وەلانانی سولتان محمد و ھاتنە سەر تەختی شا عەبباسی کوری بوو، پاشایەتی تێران بوژایەوہ. لە شکرێکی پەرداخ برو لێدانی ھەگۆخان نامادە کرا و بە سەقسود گەیشن و گەرانەوہ.

جاری تر کە لە شکرێ نامادە تر لە پیشو سەعمور کرا. لە سنووری کوردستان کەوتنە بەر شیری ھەگۆخان و بە پەرژ و بلاوی رایان کرد و

گه‌رانه‌وه. ئەم کاره‌ساته گرانی خسته سەر دگی پاشای ئیتران. و گه‌وته
 بیتری روخانمنی روژگاری هه‌لۆخان. به نیهنی له گه‌ل ئەحمەدخان که
 لاوتیکی وێچو و ئازا بوو پیتومندی گرت و خوشکی خۆی دایه. له
 رواله‌تدا نامه و خه‌لاتیشی بۆ هه‌لۆخان ناردە قه‌لای پلنگان. له
 نامه‌که‌دا هه‌م لوتفی شایانه‌ی نواندبوو، هه‌روه‌ها داوای چاوپێکه‌وتنی
 کردبوو.

هه‌لۆخان وه‌ک پتویست بوو ته‌ته‌ری لاواندنه‌وه و چاکه‌ی له گه‌ل
 کرد. له پارچه و شتی کوردستان ئه‌وه‌ی شایه‌نی ئه‌و بوو دایه. شتی
 به‌قیمه‌ت و عه‌نتیکه‌ی وه‌ک نه‌سپی عه‌ره‌بی و چنراوی کوردی بۆ
 شاهه‌بباس نارد. سه‌باره‌ت به‌ پیری و بی‌تاقه‌تی له‌ چون داوای
 لی‌بوردنی کرد.

پیاوی شاهه‌بباس له‌ گه‌رانه‌وه‌دا باسی توانا و جه‌لاله‌تی هه‌لۆخانیا
 بۆ گیتراوه. پاشا جازیکه‌ی دیکه‌ش هه‌ر به‌و کابرایه‌دا نامه‌یه‌کی دیکه‌ی
 بۆ نارد. له‌ نامه‌که‌دا بۆی نووسی: چونکه‌ له‌ به‌ر پیری ناتوانی بیی،
 کوره‌گه‌وره‌که‌ی خان ئەحمەدخان که‌ شایه‌نی لوتفی پاشایه‌ بۆ باره‌گای
 بنیره‌ی. پاش گه‌یشتنی نامه‌ هه‌لۆخان له‌ گه‌ل گه‌وره‌پیاوانی ولات
 ته‌گبیری کرد. بێجگه‌ له‌ ناردنی کوری چاره‌یه‌کی تر نه‌بوو. به‌ داب و
 ده‌زگایه‌کی رازاوه‌ بۆ باره‌گای شای نارد. کاتی خه‌به‌ری هاتنی خان
 ئەحمەد به‌ پاشا گه‌یشت گه‌وره‌ گه‌وره‌کانی ده‌وله‌تی بۆ پیتشوازی نارد
 له‌و پەری سه‌زنه‌تی و شکودا هینایانه‌ شاری و گه‌وته به‌ر لوتف و
 مېهره‌بانی شا. خان ئەحمەدخان پیاویکی شتیرین په‌یڤ و خۆش
 ئەخلاق و ئازا بوو. له‌ بواری کوشتنی به‌بر و شیر و سوارچاکی له
 خزمه‌ت شا هونه‌ری نواند. رۆژ به‌ رۆژ لای شای پله و پایه‌ی ده‌چوه
 سه‌ری و ده‌که‌وت به‌ر که‌ره‌می پاشا. وای لی‌هات که‌ به‌گم خاترونی
 خوشکی شای که‌ به‌ کلار ئالتون ناسرابوو، لی‌ ماره‌ بکری. نێزیکه‌ی
 دوو سال له‌ خزمه‌ت پاشای ئیتران مایه‌وه. ناخه‌ره‌که‌ی گه‌وره‌پیاوانی
 باره‌گا وایان به‌ باش زانی که‌ له‌رمانی حکومه‌تی کوردستان به‌ ناوی
 خان ئەحمەد خان بنوسن.

بامسی گه‌رانه‌وه‌ی خان ئەحمەد خان بۆ کوردستان و

روونکردنه‌وه‌ی حالاتی نه‌و

خان نه‌حمده‌خان به خه‌لآت و نیشانه‌وه گه‌راپه‌وه بۆ کوردستان له رتوه چوه لای باوکی و که‌رمه و لوتقی شاعه‌بیاسی بۆ باس کرد. هرچه‌ند هه‌لۆخان هه‌موی به مکر و فیل و درو ده‌زانی، به‌لام له‌به‌ر خاتری کوره‌که‌ی خۆشی خۆی نیشان‌دا. چهند شه‌و و روژ شایی و زه‌ماوه‌ندی گیرا و خه‌لکی نان‌دا. گه‌وره‌پیاوانی کوردی بۆ شایی بانگ کرد و فه‌قیر و هه‌ژاری نان دا و دیاری ته‌سپ و جل و به‌رگی دا به ریش‌چه‌رموک و گه‌وره‌پیاوان.

باش شایی و زه‌ماوه‌ند که‌وته بی‌ری نه‌زم و ریتک و پینکی کاری ره‌عیه‌ت و له‌شکر. به‌لام خان نه‌حمده‌خان روژ به روژ پتر ده‌ستی له کار و باری ولات و مرده‌دا و به گوێره‌ی فرماتی شاعه‌بیاس ده‌پوست باوکی له کاری سیاسه‌ت دووربخاته‌وه و خۆی حکومه‌ت بگریته ده‌ست. به دزی کاربه‌ده‌ست و گه‌وره‌پیاوانی ولاتی بۆ لای خۆی راکیشا. هه‌لۆخان هه‌ستی به‌و کاره‌ کرد و له لاره کوره‌که‌ی له‌م خه‌مه‌اله ناگا کرده‌وه. به‌لاتاو تینی‌گه‌یاند که ده‌ست له‌و کاره هه‌لگری. به‌لام فایده‌ی نه‌بوو. ناخه‌ره‌که‌ی له شو‌رتینک به‌ندی کرد. چهند روژتک چاوی به باوکی نه‌که‌وت. ته‌راو شه‌رزه بوو. تکاکاری ناردن و لینی خۆشبوو. دووباره ناشتی کرده‌وه و نه‌سری کرد که بیجگه له کاری شه‌راب و راو، خان نه‌حمده‌خان خۆی ده‌هیچی تر نه‌گه‌تینی.

به‌لام خان نه‌حمده‌خان هه‌میشه له‌گه‌ل گه‌وره‌پیاوانی ولات به مه‌یل و موحیبه‌ت ده‌ژیا. خه‌لکی به خه‌لآت و دیاری ده‌لاوانده‌وه، به جوریتک که خه‌لک رووی تینه‌کرد و خۆشیان ده‌ویست.

له‌ولاشه‌و هه‌لۆخان به فیتز و لوت به‌رزی ده‌ژیا و توند و تیژی ده‌کرد و به چاوی سووک ته‌ماشای گه‌وره‌پیاوانی ده‌کرد. خه‌لک لینی نارازی بوون، تا له نه‌کاو له باوکی رابه‌ری و ده‌ستی پی له کاری حکومه‌ت هه‌لگرت له جی‌یه‌کی خۆش دایناو خوارده‌مینی و جی و بانی باشی بۆ نامه‌ده‌کرد و خۆی حکومه‌تی گرته ده‌ست. نامه و پیتشکیتی بۆ شای نارد و له کرده‌وه‌ی خۆی ناگاداری کرد. شا عه‌بیاس فره شاد و که‌یف‌خۆش بوو. نه‌سپینکی به زین و به‌رگی جه‌واهیربه‌ند و شیری جه‌وه‌ردار و جلی زیت دروی به خه‌لآت بۆ نارد. ته‌ته‌ره‌که‌شی به ته‌سپ و لیباس خه‌لآت کرد و هیندی نالتوون و پاره‌شی بۆ خوشکی

به كورتی خان محمدخان ماوهی سی سال هر ناوای رابوارد و هر سی مانگ جارتك ده چوه لای بابی و له كردهوهی خۆی په شیمان دهبوه به عوزره هیتانهوه دکی باوکی راده گرت. به لام هه گۆخان له نهنجاسی کار و تیکچوونی دهولت به دهستی هه جهم، هه سبار بوو. همیشه ده یگوت: ئه ی روله من ئه و منده دکم به حکومت کردنهوه نییه دیاره میراتی باوک به کور ده گات. به لام نۆر دهرسم که تو په رده له سهر کاری کوردان لابدهی و دمهسه لاتی دهولتی ئیران به سهر ئه م مولک و ولاته دا بسه پیستی. نهنجاسی ئه م کاره له شپزه سی به دهر شتیکی تر نییه.

چهند مانگیکی پی نه چوه، هه گۆخان تووشی نه خۆشی مهرک بوو و له جی دا کهوت. کاتیک زانی هه لمانستیه وه، کوره گانی خۆی له گه ل گه وره پیاوانی ولات بانگ کرد. هه سویان هاتنه بن سهری، چاوی هه لینا و به خان محمد خانانی گوت: ئیتستا من دهرسم، چهند وه سیه تیکم بو توه هیه، ده بی له و لسانه تی نه پهری. یه کهم ئه وهیه که ریز و حورستی دین رابگری و له گه ل خزم و گهس و کارت چاکه بکهی، وریا به توه که سهی واز له خزم و کهس دینی به مراد ناگات. چاوه دیزی خزم و کهس و کارت به واجب بزانه. نه و هه لکه هی کوردستان وه کراسی ئیمه ن چاک و خراپ، نه پین و ناشکرا لاپه نگری تۆن. نه گه ر به هه لکه وت دورویی له وان سهری هه لدا لی یان مه گره، چونکه کاتی هاتنی به لا له به خشین گیان و مالیان درینخی ناگه ن. رۆگه زۆر جار گوتومه، ریگای له شکری ئیران مه ده وه همیشه به به خشین مال دکی پاشا رابگره و به گویره ی توانای خوت راستیی له گه ل بلی. نه وه ی گوت و ته و او بوو. نه و رووداوه سالی ۱۰۱۴ کۆچی فه رما.

هه گۆخان پیاویکی ژیر و خاوه ن را و سه لخی و خۆش گوفتار بوو. به لام له تاخری حکومتدا تووشی لیز و لوتبه رزی بوو. بو ناوانیکی که م سه زای دیاری ده کرد. هه لک لیتی دور که وتیوه وه و دگیان ره نه جا بوو. له سهر دینی ئیسلام و ئایینی سوننی پی داگر بوو. له گه ل جه ماعتی شیعه دمه رگیری هه بوو. ریگای نه ده دان پی ده مولکی نه و بدین. کاتیک که بیستی خان محمد خان خوشکی پادشای هیتاوه و کوسه لیک قزلباشی له گه ل هاتون، گوتی: انا لله و انا الیه راجعون

چونکه زوری پی ناچیت که بانگی رافزی له کوردستان بلاو دمبیتوه. خان نحمدهخان به داب و رهسمی پاشایان باوکی به خاک سپارد. چوار مانگ تازیهی بۆ راکرت. پلنگان لبر هاتنی گورهپیاوانی دونیا وهك شاری گورهی لی هاتبوو. هسوو روژی به گوترهی دابی عهشیرهتی نان و خوانی دها به همتبو و فهقیران. له لایهن شا عهیباسوه تهتریک به خهلاتی گران قیمتهوه گیشته لای خان نحمده خان و بۆ کوریکانی دیکهشی.

پاشان خان نحمده خان له سر تهختی حکومت دانیشته. سهرتای سالی ۱۰۱۵ بارهگای حکومتی له قهلائی پلنگانهوه بۆ چپای حهسهناوا گواستهوه که نیتسا فرسهخیک له شاری سنه دووره. چینگایهکی بهرزمو بهسر دهشتی گاورداد دهروانی و دوو ناوی به ویدا هیتاون. خان نحمده خان به تینکوشانیککی زۆر نه شوینهی ناوهدان کردهوه و به ناوی کوری خۆی کرد. که ناوی حهسن خان بوو و له تاریخ الاکراد دا باسی کراوه.

کاتی که پاشایانی بابان حکومهتیان لهق بیوو، خان نحمده خان هیتدی ولاتی نهوانی پهلامار داو و پاله و جوتیاری نهو تایفهی بۆ ناوهدان کردنهوهی قهلائی حه سهناوا دههینا. تا چپای ناوبراو وای لی هات بۆ دانیشن بیی. نیتزیکهی دوو ههزار مال له وی نشتهجی بوون. وهك بلین پاش چوار سال خان نحمده خان تروشی شهراپ خواردنهوه و رابوازدن بوو لهگهله جوانچاکانی لهش و لار زیتین. بهگم خاتوونی ژنی ناسراو به کلاو نالتون نهوهی بیستهوه و و نامهیهکی بۆ شای نووسی. خۆشی لهگهله لایک بهناوی یوسف که له جوانچاکیدا به ناویانگ بوو، دهستی تیکهله کرد و له فرسهتدا دهی برده کن خۆی. نهام لاره یهکی له گورانی بیژانی مهجلیسی خان بوو و جارجاره له دیوی ژووری ناماده دهبوو.

وردموردهچیروکی دکداری بهگم خان لهگهله یوسف گیشته نیتو خهلك و له کوچه و کولانان دهنگی دایهوه. ناخرهکهی خانیش بیستهوه. یوسف خۆشی چهند گورانی به ناوی کلاونالتون بلاو کردهوه. له بهر بی عهقلی و ناگری تهفین جار و بار له کن درستهکانیشی دهیگوت.

شهویکیان له سهرخۆشی دا لهکن خان نحمدهخان شیمهرهکانی

خویندهوم. به دهنگنیک که بیسه ره کان واقیان ورما. نه حمه دخان شك و گرومانی لی وه راستی گه را. هر چهند شه پیدای جوانی و ههستان و دانیشتنی یوسف بوو. به لام پاسداری ده زگای پاشایه تی چاری خوشه ویستی دروو. نیوه شه و نهری کرد هر نه و دم له داری بدهن و تهره کشیان له نیو چینی دیواردا شاردهوم.

روژی دوابی کلارونالتون له کرده و هی میر ناگادار بوو. فره خه مبار بوو، به لام له ترمسی ریسوایی دهنگی نه کرد. روژ به روژ له گهل خان نیوانی ناخوژستر دهبوو. کاتیک ویستی میرده گی ده زمانداو بکا په که له له ره و اهه کان پتی زانی و دایکی خانی ناگادار کرد. پاشان زور به وریایی و له سر ههست ده ژیا، نه ی ده هیتشت تخون خواردن و خواردنه وه بکه وی.

شاعه بیاس به و کارهی زانی و خوشکی بو پی تهخت بانگ کردهوم . خان نه حمه دخان به ده زگا و دهبده به برتی کردهوم. به کورتی خان نه حمه دخان ۲۸ سال به سر کوردستاندا حکومتی کرد و چونیه تی کاری نه و له تاریخ الاکراد دا نووسراوه. له سهره مرگی دا سوله یمان خانی کوری له جیتی خوی دانا و کوچی دوابی کرد.

باسی حوکمرانی سوله یمان خانی کوری خان نه حمه د خان.
له ناخری سالی ۱۰۴۴ سوله یمان خان بوو به حوکمرانی گشتی ولاتی کوردستان. به گوتره ی داب و رسمی باب و باپیرانی برهوی به کار و باری ولاندا. نه و لاویکی فره دلیر و جوامیر و شرکه ر بوو. کاتی خوی به راوی پلنگ و همیوانی درنده راده بوارد. که ستر وه دواوی هرزه کاری و رابواردن ده که وت. له گهل تهلکی بیگانه فره خوژشرفتار و پروخوش بوو. له سالی دوومی حوکمرانی دا گوندی سنه ی کرده پی تهخت که نیستا شاریکی گه وره و جیگای سه روکایه تی ولاتی نه رده لانه. شاری سنه له سالی ۱۰۴۶ ی کوچی دانراوه. شاعیره کانی نه و دم میثرووی نه و شاره یمان به "غمها" دانراوه. شوینه وار و بنا و بنایه تکانی نه و شاره، نیسه لا له کاتی خویدا دهنوسرین.

سالی ۱۰۴۷ سوله یمان خان سه بارهت هاوسی ته تی و پیکه وه نووسانی سنورور له گهل خالید خانی حاکی بابان کیشه ی لی پیدا بوو و کار که وته شهر. له سه حرای مریوان له روخی به حر له به رامبیری

یهك بلوهستان. له هه رتك لا خلكيكي زور كوژرا. ناخره كهي خالد پاشا سه ركوت و سوله يمان خان بهرمو سنه و چيای همسناوا رای كرد. هيندي له خاكي كوردستاني نه رده لان وه گير بابان كهوت. به كورتي سوله يمان خان پاش بيست سال حكومت كوچي دوايي كرد و همسناواني براي برو به حوكرماني ولات.

باسي حكومتي همسناواني كوري خان ثمحمد خان. سالي ۱۰۶۵ له سهر تختي حوكرماني دانبيشت. شوتنه واريكي وای له پاش به جي نه ما كه به كاري نووسين بيت. ته نيا ناوه داني شاري منهي توزيك زياتر كرد. پاش چوار سال كوت و پر كوچي دوايي كرد. له پلنگان تهرمه كه يان به خاك نه سپارد. گه وره پياواني كوردستان خسروخاني كوري سوله يمانخانيان كرد به حاكم.

باسي حكومتي خسروخاني كوري سوله يمانخان پاش سردني ماسي، خسروخان برو به ميرانگري مولكي بابي. نه پياويكي هتي و له سه رخو برو. بز ناوه داني شاري سنه توار نينه كوشا. له سهر ته پولكهيكي نيو شار باره گايه كي حكومتي دروست كرد كه له پناكاني قايم و پتوه. حاكم گلي نه رده لان هه ريه كهي شتيكيان لي زياد كرده. به گشتي به قهد هه شناهه زار تمن، نالتوني لي خهرج كراوه نيتسا گوندي سينه بوته شاريكي گه وره و به سنه ناويانگي كرده كه ده بيته سنندج. نيتسا كه سالي ۱۲۸۵ نه نيزيكي پينج هزار مال له و شاره دا ده زين، گه ليك باخ و خانويه رهي به رزي هه به به گشتي خسروخان له گه رهيبت و له شكري ولات ره فتاريكي باشي هه بوو. هه ميشه به ناردني دياري باش و به نرخ دلي شا عه بياسي دووهم پاشاي نيراني راده گرت. شازده سال له وره رهي سه ريه خويي دا حكومتي كرد و پاشان نه مري خوي به جي هيتا و مولكي بز خان ثمحمد داني دووهي كوري خوي به جي هيتت.

باسي حكومتي خان ثمحمد داني كوري خسروخان. خان ثمحمد خان سالي ۱۰۸۱ له سهر كورسي حوكرماني دانبيشت. پياويكي جوامير و سه خي تبع بوو. ده سني له نووسيني شيمر و

به‌خشان‌دا هم‌بوو. به به‌خشیني سال و شت، چاك و خه‌رايي رازي
گردبوو. نامه و ديارى و پيشكښنى بز شاس وله‌يماني سه‌فه‌وى نارد.
شه‌يتان و شولارى باره‌گا به دليان نه‌بوو و تخته‌ريان به‌دياري‌په‌وه
ناردموه.

خان نه‌حمه‌دخان به ناچارى له‌گه‌ل ده‌ولتې عوسمانى ريك كه‌وت.
له‌گه‌ل سوله‌يمان‌پاشاى بابان بوو به يه‌ك و له شاي نيران ياخى بوو و
تا نيژيك هه‌مه‌دان و كرماشانى خسته ژير ده‌سه‌لاتى خوځيه‌وه.
كه‌وره‌پياوانى باره‌گاي شاسوله‌يماني سه‌فه‌وى، وايان به باش زاني
كه به‌بې شمر و كيشه دلي خان‌نه‌حمه‌دخان بدمنه‌وه و نيژوانى له‌گه‌ل
ده‌ولتې عوسمانى تيك بده‌ن. پاشان سوله‌يمان‌پاشاى بابان سه‌ركوت
بكن. چونكه ليټداني هه‌رتكيان دژوار بوو. به شپه‌وى جوړ به جوړ
خه‌لات و ديارى و نه‌رمانيان بز خان‌نه‌حمه‌دخان نارد. به حوكمى نه‌وه
سروف عه‌بدي چاك‌په له‌گه‌ل ده‌ولتې عه‌جه‌م ناشتبان كرده‌موه.
سوله‌يمان‌پاشاى بابان له‌و كارهى نه‌و ناره‌حت بوو، له‌گه‌ل دووه‌زار
سوار روى كرده‌سنوروى نه‌رده‌لان. ديټات و ناوچه‌ي نه‌رده‌لانى خسته
ژير ده‌سه‌لات. له‌ولاشه‌وه خان‌نه‌حمه‌دخان به شه‌ش‌هزار سوار و
پياده‌وه بز پيشوازي شهر چوو.

له‌په‌نا گولي سه‌زيوان شهر ساز بوو. قارمانانى بابان وه‌ك
روسته‌سى داستان و ساسى نه‌رمان له‌شكرى نه‌رده‌لانيان په‌لاماردا. تالا
هه‌لگريان به تالاهه خسته سه‌ر زهوى و له‌شكرى له‌به‌ر يه‌ك بلاو بوو،
مه‌يدانيان به‌جې هيتشت. خان‌نه‌حمه‌دخان كه وه‌ك پلنگ و ابوو ماوميه‌ك
خوځى راگرت و پاشان نه‌ويش راى كرد و به‌ره‌وه ولاىتى خوځى ريگاي
داگرت. له‌شكرى بابان وه‌دوايان كه‌وتن. خان‌نه‌حمه‌دخان تا په‌نا شاري
سنه له هيج كوځى خوځى نه‌گرت. له‌شكر كه‌وته نيوشار. له‌نيوشار بوو به
شين و شه‌پرر. چونكه زور كه‌س له كه‌وره‌پياوان كوژراو و بربندار
بيوون. له‌ولاشه‌وه سوله‌يمان‌پاشا به سه‌ركه‌وتن و به تالانينكى زوره‌وه
به‌ره‌وه ولاىتى خوځى گه‌رايه‌وه. چهند حاكم و پياوى خوځى له‌سه‌ر چهند
ناوچه‌ي كوردستان دانا. نووسه‌ر نيشه‌لا له كاتى باسكردنى شه‌رى
روسته‌مخانى سوپاسالارى شاسوله‌يماني سه‌فه‌وى له‌گه‌ل سوله‌يمان‌پاشاى
بابان له كاتى راپورتي كوردستانى بابان‌دا به دريژى ده‌پنوسم.
تيسنا بچينه سه‌ر چپروكى نه‌رده‌لان. باش نه‌م كاره‌ساته،

خاننه‌حمه‌دلخان پاشماوه‌کانی قه‌ومی به به‌خشینی مال و دیاری زۆر شاد کرد. به یئارمته‌تی رۆسته‌سخانی سوپاسالار، خاک‌ی داگیرکراوی نه‌ستانده‌مه که له جێی خۆی‌دا باسی ده‌کری. ماوه‌ی بیست و هه‌شت سال له‌سه‌ر هه‌مو ولاتی کوردستاندا حوکمرانی کرد. له سه‌ره‌سه‌رگدا، ولاتی به ره‌زاولیخانێ کوره‌گه‌وره‌ی نه‌سپارد و بۆ خۆی بۆی ده‌رچوو. ره‌زاولیخان ساڵی ۱۱۰۹ی کۆچی بوو به حاکمی کوردستان. نه‌ر لاتیکی جوامیر و زمانزان بوو. گه‌وره و بچوکی ولاتی له خۆی رازی کردبوو. به ناردنی دیاری و پیشکێش دکی گه‌وره‌پیاوانی باره‌گای شاسولتان‌خوسینی سه‌فه‌وی راگتبوو. کاتی له‌باره‌ی سولک و ولاته‌وه ناسوده و دنیا بوو، ده‌ستی کرد به رابواردن. مه‌جلیسی هه‌یشه به کچی جوان و چاوکال ده‌کرد به به‌هه‌شتی به‌رین. شه‌و و رۆژ له‌گه‌ل شه‌راب و ژنی به‌ژن و بالا جوان رای ده‌بوارد. پاش چارده‌سال به نه‌خوشی ماخولیاپی (شیتی) بۆی ده‌رچوو.

هه‌باس‌قولیخان په‌کێک له ناسۆزاکانی بوو به حاکم. نه‌ویش هونه‌رتیکی نه‌بوو. ناته‌بابی که‌وت ولات. خان‌پاشای کوری محمد‌پاشای بابان بۆ گرتنی نه‌رده‌لان به له‌شکرێکی په‌رداخه‌وه به‌وه سنووری مه‌ریوان که‌وته‌ری. چونکه به‌ربه‌ره‌کانی نه‌کرا، به‌هێترایی تا پێنج فه‌رسه‌خی شاری سنه‌هات. گه‌وره‌پیاوانی کوردستان بۆ پارێزگاری مال و سامانی خۆیان که‌وته به‌ر فه‌رمانی خان‌پاشای بابان. سه‌ید و زانا و شیخ چوونه پێشوازی و به‌ده‌زگاوه‌ده‌به‌هه‌هینایانه نیتو شار.

باسی حکومه‌تی خان‌پاشای بابان له کوردستانی نه‌رده‌لان. ساڵی ۱۱۲۴ی کۆچی خان‌پاشا بوو به ئامیر و حوکمرانی کوردستانی نه‌رده‌لان. له‌سنووری که‌رکه‌وه تا پێنج فه‌رسه‌خی مه‌ریوان که‌وت ژێر ده‌سه‌لاتی نه‌و. سه‌رفێکی نازا و ره‌شید و سه‌خی بوو. گه‌وره‌پیاوانی ولاتی به به‌خشش و چاکه‌ دلخۆشی دایه‌وه. دادپه‌روه‌ری په‌ره‌پێدا و دکی گه‌وره‌و بچوکی رازی ده‌کرد. خه‌لک له‌سه‌رده‌سی حکومه‌تی نه‌ودا هه‌سه‌به‌رونه‌وه. سه‌باره‌ت به شه‌رزه‌یی بار و دۆخی سه‌فه‌وی و ده‌وله‌تی ئێران و ده‌سه‌لاتی نه‌فغانه‌کان، که‌س نه‌بوو ده‌ستی وه‌به‌ر بێتی. ناوبراو به ئێراوه و شێلگیری حکومه‌تی ده‌کرد. گه‌لاگه‌ی خانویه‌ره و بنای دارشت. سزگه‌وت و مه‌دره‌سه‌ی له‌و شاره‌ دروست

کرد و چوار سال له مننه مایه‌وه.

له‌بر ئه‌وه‌ی ترسی له نه‌حه‌دپاشای حاکی به‌غدا هه‌بوو، نه‌یتوانی به‌یتینه‌وه. عه‌ لیخانی کوری کرد به‌ حاکم. خۆشی بۆ ولاتی بایان گه‌رایه‌وه. ته‌گبیری کار و بازی نه‌م ولاتی به‌ باییره‌گه‌وره‌ی نووسه‌ر نه‌سپارد.

عه‌لیخان سه‌ره‌رای هه‌رزه‌کاری و ته‌نه‌نی که‌م قه‌ت وه‌دوای رابواردن و کاری ناحه‌ز نه‌که‌وت. ژبانی خۆی له‌گه‌ل زانا و شاه‌میران ده‌برده‌ سه‌ر. له‌و سه‌رده‌مه‌دا شیخ نه‌حه‌دی سه‌ردوخی خاوه‌نی زانستی نه‌سه‌تیره‌ناسی بوو. عه‌لیخان لای نه‌و فیری زانستی نه‌سه‌تیره‌ناسی (اسطرلاب) بوو. گه‌ورمه‌پیاوانی ولات له‌ کار و کرده‌وه‌ی جوامیترانه‌ی نه‌و گه‌لیک شاد بوون. ده‌ سال به‌م جوژه‌ تی‌په‌ری. تاسالی ۱۱۳۴ی کۆچی ناویانگی توانا و ده‌سه‌لاتی نادرشای نه‌فشار که‌ سوپاسالاری شا ته‌هه‌ماسیی سه‌له‌وی بوو گه‌یشه‌ ولات. له‌ولاشه‌وه‌ خانه‌باشای باوکی عه‌لیخان کۆچی دوایی کرد. عه‌لیخان له‌ ترسی ده‌سه‌لاتی بیگانه‌ به‌ سه‌ر ولاتی باباندا، خۆی گه‌رایه‌وه. شاعه‌بیاسی سه‌له‌وی به‌ راویژی سوپاسالار، هه‌باس‌قولیخانی نه‌رده‌لاتی ناره‌ده‌ کوردستان. چرای بوونی نه‌رده‌لان دیسان گه‌شایه‌وه. به‌لام هه‌باس‌قولیخان زۆر نه‌ژیا و رووی کرده‌ دنیای دیکه‌. سوپهانوێردی خانی کوری له‌جیتی نه‌و بوو به‌ حاکم.

هاتنه‌ سه‌ر حوکی سوپهانوێردیخان له‌ شاری منه‌ی کوردستانه‌ نه‌رده‌لان.

سوپهانوێردیخان سالی ۱۱۳۵ی کۆچی بوو به‌ حوکرمانی نه‌رده‌لان. پیاویکی عابد و به‌دین بوو. به‌گوێره‌ی یاسای کوردی و خه‌له‌کی ده‌بزووته‌وه. به‌لام بۆ په‌ره‌پیدانی شاری منه‌ و ناوه‌دانی باره‌گای حکومه‌ته‌ه‌ولی نه‌دا. چوار سال پاش هاتنه‌ سه‌ر حوکی نه‌و نادرشای نه‌فشار پاش کوشتنی توپال عوسمان پاشای فه‌رمانده‌ری ده‌وه‌کتی عوسمانی له‌ په‌نا که‌رکوک بۆ شاری منه‌ گه‌رایه‌وه. له‌ کۆشکی روو به‌ شیمالی نیزیکیه‌ی باره‌گای نه‌وی که‌ نیزیکیه‌ی بیست گه‌ز درێژ و دوآزده‌ گه‌ز به‌رین بوو، دابه‌زی به‌ سوپهانوێردی خانی گوت: 'کۆشکی تۆ زۆر گه‌ورمه‌یه. لایه‌کی بۆ من بی و لایه‌کی دیکه‌شی بۆ تۆ' له‌م کاته‌دا ماوه‌یه‌ک به‌ سه‌ر نه‌م رووداوه‌دا تیپه‌ریوه، بناخه‌ی نه‌م کۆشکه‌

ده یا نو گهزی هر ماوه. له نه‌خش و نیگاری دیواری شکاو و روخواوی شویته‌واری هه‌جهم ده‌دیتری.

سویحانویژدیخان پاش هه‌شت سال حکومت نه‌سری خواوی به‌جی هینا. خان‌نه‌حه‌ده‌خانی برارای له جیتی نه‌و دانیشته. یازده سال خوکرانی کرد و مرد. حکومتی کوردستان وه‌ک میرات بز خسروخانی کوری به‌جی‌ما.

باسی حکومتی خسروخانی کوری خان‌نه‌حه‌ده‌خان.

سالی ۱۱۵۰ له‌سر کورسی خوکرانی دانیشته. پیاویکی ده‌رویش سیفنه‌ت و نه‌خلاق باش و سه‌خی و جوانیتر بوو. نیژن له‌هه‌سو ته‌منی‌دا کراسی زیادی نه‌بوونه‌گه‌ر به‌هه‌لکه‌وت جلیکی باش و به‌نرخیان بز هینایا به‌هه‌ر ده‌ست به‌جی ده‌په‌خشی به‌نوکه‌ره‌کانی کوردستان. له‌نیو کورده‌کاندا به‌'خان‌ده‌رویش' ناو‌نرابوو.

له‌سهرتای خوکرانی‌دا ده‌سه‌لانی مولک و مالی‌دا به‌برایم‌په‌گی وه‌کیل که له‌شویتی خوژی باسی ده‌گری. سالتیک به‌سه‌ر حکومتی نه‌ودا تیپه‌ری بوو برایم به‌گ به‌ده‌ستی ریگران کوژرا. حه‌مه ره‌شیده‌گه‌ک له‌جیگای بابی دانیشته. به‌لام له‌به‌ر هژیه‌ک له‌هژیه‌کان له‌گه‌ل خسروخان نیوانی تیک‌چوو. به‌ناچاری له‌گه‌ل عیئل و عه‌شیرمتی خوژی روی کرده‌لورستان و ماوه‌په‌ک له‌نیو تایفه‌ی فیلی‌دا به‌نه‌پیتی ده‌ژیا.

تایفه‌ی فیلی به‌'توشمال' ناویان ده‌برد، وایان ده‌زانی که‌بخودای عیله. شیوه‌ی ژیان و به‌ریچوونیشی هه‌ر وه‌ک ژیانی مه‌ردار و خینگه‌کیان بوو. ماوه‌ی سال و نیویک هه‌ر به‌م شیوه‌په‌ له‌نیو لوره‌کاندا مایه‌وو. له‌م ژیانه‌ فره‌ جازز و ناره‌حه‌ت بوو. چاره‌مروان بوو نه‌جاتی بی. له‌و سه‌ر و به‌نده‌دا خه‌به‌ری کوشتنی نادرشای نه‌فشار بلارو بووه. به‌خوکی حه‌مه‌ره‌شیده‌گه‌ک، دار و ده‌سته‌که‌ی که‌زوربه‌یان له‌جلی په‌شم و که‌پنکی دابوون، له‌په‌ر به‌جل و به‌رگی رازوه و به‌چه‌ک و نفاقی په‌رداخه‌ره له‌نیو ره‌شماله‌کان هاتنه‌ده‌ر و سی‌سه‌د سواری چه‌کدار له‌خزمت وه‌کیل راه‌مستان. لوره‌کان که‌نه‌وه‌یان بینی ترسان و له‌په‌کیکیان پرسسی: 'توشمال' نه‌و ده‌زگا و ده‌ده‌به‌ی له‌کوی هیناوه؟ کابرا له‌رلامدا گوتی نه‌و 'توشمال' نیپه، نه‌وه حه‌مه‌ره‌شیده‌گی وه‌کیله

که تا نیتستان ناسیوه.

سه‌روکانی لور سه‌ریان سورما و له وه به پ‌روش برون که به چاوی سوکیان چاو لیّ کرده. ناخره‌که‌ی هه‌سو خان و توشمالی لور به دیاری و پیشکیش‌هه‌ چرونه لای وه‌کیل و له‌وه‌ی که نیان ناسیوه، داوای لیبوردنیا‌ن کرد. ناوبرار به‌ گویره‌ی شانی هه‌ر‌ک‌س چا‌که‌ی له‌گل کردن.

روژی دیکه له‌گه‌ل ۳۰۰ سواره‌ی خزّی و هیندی نازایانی لور، به‌ره‌ کوردستان که‌وتنه‌ ریّ. کاتیک گه‌میشتنه‌ ده‌رویه‌ری سه‌حنه‌ و که‌نگاوهر' خه‌به‌ری زانی که‌ نه‌لاقولیخانی زه‌نگنه‌ هه‌وای پاشایه‌تی له‌سه‌ر دایه‌ و به‌ له‌شکره‌وه‌ بژ گرتنی نه‌رده‌لان و ده‌ره‌پ‌انده‌نی خسروخان خزّی نامه‌ کرده. له‌ بیستنی نه‌و هه‌واله‌ فره‌ شاد بوو. له‌ ریگا وه‌به‌له‌که‌وت و له‌نیزیک نوردووی نه‌لاقولیخان پرساری حالی وی کرد. گرتیان هه‌ره‌شیدبه‌گی وه‌کیل و دچیت سه‌ر خسروخان.

نه‌لاقولیخان نه‌وه‌ی به‌ فالی باش و به‌ شانسی خزّی زانی، کوری خزّی به‌ پیشوازه‌وه‌ نارد. به‌ ریز و حورمه‌ت هینایه‌ نیز نوردووی خزّی. هه‌رتکیان بژ گرتنی کوردستان هاوده‌ست بوون هاتن تا گه‌میشتنه‌ سنووری کولیاپی. خسروخان له‌ هاتنی نه‌وان ناگادار بوو. له‌شکری نه‌رده‌لانی کژ کرده‌وه‌ و بژ به‌رگری که‌وته‌ ریّ.

له‌ سنووری کوردستان و خاکی کولیاپی هه‌رتک له‌شکر گه‌میشتنه‌ په‌ک. له‌ هه‌ردو‌لاوه‌ شهر ده‌ست پیکرا. له‌م ناوه‌دا، تیریک وه‌ نه‌لاقولیخان که‌وت و کوشتی کاتی له‌شکر سه‌رداری خزّیان به‌ کوژراوی دیت خزّیان پیّ را نه‌گی‌را وه‌لاتن. هه‌رچه‌ند هه‌ره‌شیدبه‌گ به‌ به‌ریاندا گه‌راو هانی دان که‌ خزّیگرن، فایده‌ی نه‌بوو. ناچار، نه‌ویش به‌ دوایاند. له‌شکری خسروخان که‌وتنه‌ دوویان. خه‌لک‌بکی زۆز کوژراو به‌دیل گیرا. به‌ هه‌لکه‌وت نه‌سپی وه‌کیل سه‌رسمی دا و وه‌کیل که‌وت هه‌رزی. گه‌میشتنه‌ سه‌ری و گرتیان و هینایانه‌ لای خسروخان. هه‌موکه‌س پیّ‌ی واپوو که‌ ده‌ست له‌ جیّ ده‌یکوژی. به‌لام به‌ پیچه‌وان کاتی وه‌کیل له‌ دووره‌وه‌ ده‌رکه‌رت خسروخان هه‌ستا و چه‌ند هه‌نگاو‌یک به‌ پیتره‌وه‌ چوو و له‌ په‌نا خزّی دانا. ده‌گینه‌وه‌ دم‌لین گوتی: "وه‌کیل نه‌وچاوه‌ که‌ تو نه‌بینی گویره‌ بیّ" پاشان نه‌سری کرد نه‌و تالانه‌ی له‌وان گیرا بوو، هه‌مویان ویّ دانه‌وه‌ بیجگه‌ له‌وه‌ پینج‌ه‌زار ته‌نیشی به‌ خه‌لات

دایه. کاتی رویشتنی خانووبه‌ره‌ی وی ویران کردبوو، نه‌سری کرد بژی چاپکه‌نوه و له ماره‌ی شه‌ش مانگک ناوهدانیان کرده‌موه. پاشان خسروخان هاته‌ساله‌گی‌نو. جاپریان کیتشا و خه‌لک کژ برونه‌وه. سه‌رله‌نوی وه‌کیلی کرده‌وه پیشکار و به‌رپرسی هه‌سوو کوردستان. به‌بی‌تیمزای‌نو هه‌چ کس توانای هه‌چی نه‌بوو.

به‌کورتی خسروخان حکومت‌ه‌که‌ی فره‌قه‌وی بوو. لافی سه‌ربه‌خونی لیده‌دا. له‌گه‌ل پاشای بابان نیوانی خوشبوو. له‌هه‌رتک لاوه‌موادای دوستایه‌تیان پته‌و ده‌کرد. هه‌رتک تایفه‌ناسوده‌بوون.

هه‌مه‌ره‌شیدبه‌گی وه‌کیل له‌گه‌ل نه‌حه‌ده‌گی باپیری باوکی نووسه‌ر که له‌ولاتی بابان راویژکه‌ر و له‌جیگای وه‌کیل بوو، خزمایه‌تی کرد و خوشکی وی بژ فتمه‌لی به‌گی کوره‌گه‌وره‌ی خوازست. که له‌پاشان باسی ده‌گری. به‌م هه‌ویه‌و کار و باری هه‌مه‌ره‌شیدبه‌گ ته‌واو قایم بوو. به‌سه‌ر ته‌واوی کوردستانی نه‌رده‌لان و باباندا حوکرمان بوو.

خسروخان له‌ئاوهدانی شازی سنه و باره‌گای حکومتیدا فره‌شیلگیر بوو. کوشک و قه‌لای روویه‌رژه‌له‌اتی دروست کرد که به‌'خسرویه' ناویانگی کرد. که نیستاش هه‌روا به‌رقه‌راره. پاش چوارسال حکومت، جه‌عفه‌رخانی زهند که نیده‌های پاشایه‌تی نیوانی ده‌کرد له‌نیسفه‌هانوه بژ دل‌دانه‌وه‌ی خسروخان هاته‌هه‌مدان. نو ده‌م خسروخان والی کوردستان بوو. گه‌وره‌پیاو و پاله‌وانی به‌سه‌ر هه‌سوو نه‌میره‌کانی نیواندا هه‌بوون جه‌عفه‌رخان به‌نامه و ته‌ته‌ر داوای لیکرد که بچیته‌لای.

خسروخان له‌گه‌ل گه‌وره‌پیاوانی ولات ته‌گبیری کرد. له‌گه‌ل و دژ قسه‌کران. سیرزا ته‌حه‌دی وه‌زیر که باب‌الباب له‌کوردستان خاوه‌ن پایه و ناویشان بوو - به‌سه‌ره‌اتی خوی و کور و نه‌وه‌ی له‌باسی نه‌رده‌لاندا ده‌نومسری - به‌خسروخانی گوت: خانه‌کانی زهند له‌عیلایه‌تیدا، هه‌میشه له‌حاکم‌گه‌لی کورد که‌متر بوون. بیجگه له‌که‌ریم خانی وه‌کیل که خوا بوو به‌رینوین و پشتیوانی و بوو به‌پانتشا، دوا‌ی‌نو کور و تایفه‌ی ناکرکیان لی‌په‌یدا بوو، ریک نه‌که‌وتن و له‌هه‌موو باریکه‌وه‌وا ده‌رده‌که‌وی که تیکچوونی ده‌ولتی زهن‌دیه‌روون و ناشکرایه. نه‌گه‌ر چهند سالیک که ریمخان شانسی هه‌بوو، نیتر بژ ده‌بی خسروخانی والی کوردستان به‌ر حوکرکی جه‌عفه‌رخان بی؟ نه‌م قسه‌یان برده‌لای

همه ره شهید به گشت. نه ویش قسه کانی میرزا نه حمه دی په سهند کرد. ناخبره که می بریاریان دا که خسروخان شهری له گه گول بکات. روژی دواپی به له شکرکی زوره به بز شهری جه عفرخان که وتری له گوندی "به هار" له دوو فرسخی همه دان تووشی په کتر بوون. له بهیانتوه تا نپواره پاله وانانی کورد و پیاوانی لور لیکیان ددها. له هرتک لا خه لکبکی زور کوزران. له شکرکی کوردستان که سیتک به ره و کزی ده چور. خسروخان هستی به وه کرد. خوی باسکی لی هه لمالی و نپزه به دست هاته میدان. روی کرده سوارانی کوردستان و گوتی: لپره تا خاکی کوردستان پتر له چوار فرسخ نیبه نه گه لپره له بهر دهستی نه وانه بشکیتن، بیگومان وه دوامان ده که ون و لوری سرکه وتوو به دمارگیری مزه بی جو قه وارمان لی دهرن. که و ابو پیاوانه وه خو که ون و شوریمی هه لائن سه خنه سر خوتان. نه وهی گوت وه ک پلنگی بریندار خوی به له شکرکی زمند دادا.

کانی گوره پیاوانی کوردستان سر وکی خویان وه ها بینی، هموویان به سرگرانی وه شهر که وتن. له شکرکی لور خویان نه گرت و هه لائن جه عفرخانیش که دهنگی خسروخان و غیره تی له شکره که می دیت، ترسا و بهر له هه موان تیی نه قاند. بارگو بنه ی پاپاپه تی که وته دست خه لکی کوردستان.

خسروخان به شوکرانه می نه م سرکه و تنه سوژده می برد و نه سری کرد: که س وه دوا می را کردوان نه که وی زه حمه تیان نه دهن. چونکه زوریان بریندارن و خوی تهعلا نازاری نه وانی پی خوش نیبه. پاشان له وهی به تالان وه گیری که وتبوو نه و شتانه می باش بوون، وه ک پنشکیش له گه گ نامی سرکه و تنی و په کیک له گوره پیاوانی کوردستان ناردی بو مازنده ران بو باره گای محمدشای قاجار.

پاشا له بیستنی نه م هه واله فره شاد بوو. چونکه نه مانی دوژمنیکی وه ک جه عفرخان و هاتنه ژیر باری خسروخان کاریکی گوره بوو. له راستیدا بهخت و تیقبالی نه م پاشایه هر له م کانه وه دهر که وت. نه سری کرد که نه سپتک به زین و بهرگی جه واهر دار و خه نجه ریکی نه لباس و دهستیک لیباسی تاییه تی خوی به خه لات بو خسروخان بنیرن. فرماتیکی پیروزیایی و دست خوشانه و سر و کایه تی ولاتی سه نقر و کولیایی" - بو بنووسن.

پاشان قاسیده‌که‌ی بانگ کرد و له باره‌ی نه‌زمی نهم ناوچه و سنووره هیندی راسپارده‌ی پی گوت و نرویشی خه‌لآت کرد. قاسید به خه‌لآت و فرمانوه هاته‌وه لای خسروخان.

خسروخانیش نه‌حمه‌به‌گی کوری همه‌ره‌شیدبه‌گی وه‌کیلی کرده حاکی سنقر. له زه‌مانی حکومتی خسروخاندا خه‌لکی کوردستان به ژماره زیادیان کرد و له ناسایش و ره‌ه‌تی‌دا بوون له سالی چل و په‌کی حوکرانیدا تووشی نه‌خوشی بوو. لوتف‌لیخانی ماسی له جینگای خۆی دانا و مرد.

هه‌رچه‌ند نیشانه‌ی گه‌وره‌یی و سه‌روکاپه‌تی له نیوچاوانی نهمانولاخانی کوری‌دا، دیار بوو، به‌لام چونکه به زیندویی سه‌ری مزگینتی حکومتی دابوو به لوتف‌لیخان، نرویش سه‌ری بۆ گه‌وره‌یی برآزای دانواندبوو، به‌یمان شکینتی به پیچه‌وانه‌ی نه‌زم و داب ده‌زانی. کردی به حاکی گشتی کوردستان و نهمانولاخانی کوری کرده ژیرده‌ستی نه‌و. له بنه‌وه زۆر شتی له باره‌ی نهمانولاخانه‌وه به همه‌ره‌شیدبه‌گی وه‌کیل نهمسپارد.

خسروخان پیاوتکی نازا و ره‌شید و سه‌خی بوو که له پیتشدا باسی سه‌خواه‌تی نه‌و کراوه. له‌وپه‌ری هیندی و هینیه‌تی‌دا له گه‌ل خه‌لک ده‌بزووته‌وه. هه‌ر وه‌ک پاش مردنی نه‌و له گه‌وره و بچووک، وه‌زیر و وه‌کیل که‌س نه‌ما کراسی بۆ له خم نه‌نی. نازناوی 'خان ده‌رویش' و له سه‌ر مه‌زه‌بی شیعه بوو. ده‌لین به سه‌ر شیعریشدا ده‌سه‌لانی هه‌بوو. به‌لام که‌س شیمری وی به نوسراوی نه‌دیوه. به کورتی دوو مانگ نازیه‌ی بۆ دانرا. برآیم پاشای بابان خۆی هاته شاری نهمانولان و له نازیه و پرسه‌ی نه‌ودا به‌شدار بوو.

باسی حکومتی لوتف‌لیخان

سالی هه‌زار و دوسه‌د و په‌ک لوتف‌لیخان له سه‌ر ته‌ختی حوکرانی دانیشیت. کار و باری ولاتی بره‌و پیتدا. همه‌ره‌شید به‌گی وه‌کیلی هه‌روه‌ها له سه‌ر کار و باری ولات دانا.

سه‌رنج و بروای به پاشای نیران (ناغا محمدخان) هه‌بوو. نامه و قاسیدی بۆ باره‌گای پاشا نارد و خزمه‌تکاری خۆی راگه‌یاند. پاشاش فرمانی حکومتی کوردستانی له‌گه‌ل خه‌لآت و میدالیا بۆ نارد.

لوتفعلیخان به دکتیکی زانایانه و تواناوه سنوره‌کانی کوردستانی ریک و پیک کرد. له گه‌ل پاشای بابان دوستایه‌تی به‌رده‌وام بوو. له سه‌رده‌سی حکومتی ئه‌ودا، باپیری نووسه‌ر نه‌حه‌ده‌بگی ساحبقران که پاش حکومتی بابان باسی ده‌کری، له عوسمان‌پاشا ترسا و به‌مال و مندال و کس و کاره‌وه هاته ولاتی ئه‌رده‌لان، له مالی وه‌کیل و جیگای خوشکی بارگه و بنه‌ی به‌هرزی دادا.

لوتفعلیخان به‌هاتنی ئه‌و شاد بوو. ریزی لی گرت و رۆژ به‌رۆژ پتر ئه‌دری ده‌گرت، به‌لکو دکلی له ولاتی بابان بیته‌وه و تایغه‌ی خۆی بۆ ولاتی ئه‌رده‌لان بینی. سه‌مه‌ره‌شید به‌گی وه‌کیلیش بۆ هاتنی کوردستان هانی دا، به‌لام فایده‌ی نه‌بوو. پاش دوو سال مانه‌وه له سنه، بۆ به‌غدا گه‌رایه‌وه. سوله‌یمان‌پاشای والی فره‌ ریزی لی گرت. نیشه‌لا له شوتنی خۆی باسی ته‌ویش ده‌کری.

به‌تیکراییی لوتفعلیخان ماوه‌ی نوو سال له‌ویه‌ری سه‌ربه‌خۆیی دا حکومتی کرد. له‌ مالی هه‌شتی حکومتی ئه‌ودا، سه‌ره‌شیدبه‌گک تووشی نه‌خوشی گورچیله‌ بوو. بۆ عیلاج چوه‌ نیشه‌هان. له‌ وی هه‌ر به‌وه‌ نه‌خوشی‌یه‌ مرد، دوو سال پیش مردنی به‌مال و منداله‌وه چوه‌ حج و پاش سێ مانگک نه‌سری خوای به‌جی هینا گه‌وره‌ و به‌چوک بۆی تازیه‌دار بوون. له‌ته‌له‌لی‌به‌گی کوره‌ گه‌وره‌ی ئه‌و بوو به‌ وه‌کیل و کاربه‌ده‌ستی کوردستان.

حکومتی سه‌مه‌نعلیخان

له‌ ناخه‌ری سالی ۱۲۱۰دا، لوتفعلیخان مرد و سه‌مه‌نعلیخانی کوری بوو به‌ حوکمران. له‌وه‌ ساله‌دا ئاغا محمدخانی قاجار له‌ قه‌لای شوش کوژرا. باباخان فه‌ته‌علیشای قاجار بوو به‌ پاشا. سه‌مه‌نعلیخانی کوری لوتفعلیخان بوو به‌ والی کوردستان. چونکه‌ له‌ سه‌رده‌سی گه‌مارۆی شوش دا ته‌ویش له‌گه‌ل ئاغا محمدخان بوو و خزه‌تی زۆری کردبوو. له‌ لای پاشا پله‌ و پایه‌یه‌کی هه‌بوو. کاتیک که‌ لوتفعلیخان مرد، وه‌ک میرانگر بوو به‌ حوکمران. کاربه‌ده‌ستانی ده‌ولتی تیران خه‌لات و سیدالیپایان دایه. به‌لام له‌ تیتوان ئه‌و و فه‌ته‌له‌لی‌به‌گی کوری سه‌مه‌ره‌شیدبه‌گی وه‌کیل دا بوو به‌ کیشه‌ و ناکۆی. ئه‌وه‌ش بوو به‌ هۆی تیکه‌چوونی کار و باری. سه‌مه‌ره‌شیدبه‌گک به‌ زیندویی سه‌ری کیژی

لوتفعلیخان بی محمدزمان به گی کورمه بچکولهی خوی خواستبو. خوسی دهویست.

کاتبیک همه ره شیدبه گک مرد، فتمعلی به گی کورمه گورهی نه و بو به وه کیل. همه ستمعلیخان چورونکه خوشکی دابو به محمدزمان به گی، دهویست نه و بکا به وه کیل. فتمعلی به گک و برابه کانی که به گورمهی تمه ن و لی هانویی به سه محمدزمان به گیاندا هه بو، ناره حات بوون. که م که م نتوانیان له گکل حاکم تیکچوو. ناخره که ی نه مانولآخانی کوری خسروخانینان هه لگرت و چورونه تازان لای فتمعلیشای قاجار و کتشمیان برده لای نهو. به تیکوشان تیککی زور فرمانی حکورومه تیان به ناوی نامانولآخان و مرگرت و به له لآت و دیاری په وه بز کوردستان گه رانه وه. له وه خافل بوون که بنه چه که یان به دهستی نه و نامانولآخانه له بهین ده چی.

به کورتنی همه ستمعلیخان له شکرکی هه لگرت و به هیوای پشتگیری عبدالرحمان پاشای بابان روی کرده دهستی مهیوان. به لام نه مانولآخان دهرفتی نه دا. به له شکرکی زورمه که و ته دوی. له سنووری بابان گه پشته سه ری و له هه رتک لاه بوو به شهر. همه ستمعلیخان که پیاو تکی نازا بوو، نیتزیک بوو له شکرکی دوژمن بشکینتی، به لام قهزا و قهدهر جزو تکی دیکه ی هینا بوو. له پر نه سپه که ی ده کیلی قه بریک هه له نگوت و که وت. دهورمیان دا و هیناپانه کن نه مانولآخان. که دیتی هه ستاو دهستی کرده وه و گوتی: ناموزا! خسروخاننی باوکم که له سه ره سرگدا بوو، هه رچهند میراتی باوک به کور ده گات، به لام به گورمه ی په یمان تکی له گکل بابی تو به ستمووی، لانی منی به رداو نه وی کرد به حاکم. له ته وای حورکمرانی نه ودا من بز نانی شو و محتاج بووم. به هیچ جزو چاکه ی خسروخاننی له به رچاو نه گرت. هه همیشه دهویست نه ولادی نه و نابوت بن. پاش نه وهی ده هات بمری، دیسان ئینسانی نه بوو. توی کرد به حاکم. خوای گوره مافی منی داوه به من که خاوه ن مافم. تیتستاش من تو نازاد ناکم و ده تننیرم بز باره گای شا تا له وی حورکمی تو به من.

همه ستمعلیخان گوتی: په که م نه گه ر باوکت توی به شایانی پایه ی حکومه ت زاننیا، میراتی خوی نه ده گوری. دلره فی و له چهری توی له تاست همه به کانی خوزا زانی بوو. هه رله به نه وه باوکت منی له جینگای

خۆی دانا. هەرتیشتاش کورەکانی وەکیلن کە لەم کارەدا رێنۆتینی تو بوون، لە تۆلە ی ئەم کارە بێنجیبەدا، گیرۆدە ی دەستی تو دەبن و هەر چوار برا دەکوژرین و راستی قسەکانی منیش بۆ هەموو کەس دەرد دەکەوی. ئەمانولاکخان لە قسەکانی ئەو تۆرە بوو و روی خۆی گرز کرد. بە کورتی باش چەک کردنی حەسەنعلیخان هاتەوێ شار ی سنە ولە گەت دوو کەس ناردیە تاران و نامە یەکیشی لە بارە ی یاخی بوونی ئەو بۆ پاشا نووسی. ناویراویان گە یانندە بارە گای پاشا و کار بە دەستانی دەولەتی تیران بریا یان بە یاخی بوونی ئەو کرد. چەند روژیک لە ژێر چاوەدێری دا رایان گرت و پاشان بەندیان کرد. پاش چەند مانگ سرد و لە ئیسا مزادە ناشتیان. حکومەتی کوردستان بە بێ بەشداری بێگانە بە نسیب ئەمانولاکخان بوو. کیژی حەسەنعلیخانی لە خۆی مازە کرد. سالی هەزار و دوسەد و سیزدە بوو بە حاکمی کوردستان بە لام لە حوکمرانی دا هەر ناوی هەبوو. تەواوی کار و یار و نەزمی ولات بە دەستی فەتەعلیخان بەگی وەکیل بوو. تاخەرەکی خۆی را نەگرت و چوێ تاران و سکالای حالی خۆی بە شای تیران راگە یانند.

وەکیلی کوردستان و براکانی بە دوا ی ئەودا کەوتە ری. ناکۆکی ئەوان لە لای کار بە دەستانی دەولەتی ناشکرا بوو. تاخەرەکی ناشتیان کردنەوێ. هەرتک لە خزمەت پاشا ئیجازە ی گەرانه وە یان پتیدرا. بە لام ئەمانولاکخان بە نەپتینی ئیجازە ی تەسبێ کردنی ئەوانی لە پاشا خواست. شا گوتی: مەگەر ئەو نەندە کە ئەوان دەسە لاتیان نەسبێ و کار و باری تو رێک و پتیک بێی. ئەگینا رێگات نادەم. ئەگەر نازار و ئەزبەتیان پتێ بگە یپتینی، دەکەوێ بەر نازار و تەسبێ و هیچ عوزرتیکیش نازادت ناکات. ئەمانولاکخان لە گن پاشا سویندی خوارد کە خەرەپە یان لە گەت نەکات. بە کورتی والی و وەکیل بۆ کوردستان گەرانه وێ. خەلک بە دیداریان شاد بوو. وەکیل و براکانی هەروەها بەسەر هەمو کوردستاندا خواوەنی دەسە لات بوون. کیژی میرزا ئەحمەدی وەزیر بەناوی عادله خانم بوو بە دەزگیرانی نسروللا بەگی برا بچکۆلە ی وەکیل. پتووندی ئەم دوو بنەمالە بەرقەرار بوو. والی لە بنەوێ خەریکی لێدان و تیکدانیان بوو. ئەم رازە ی لە گەت دوست و رازدارانی خۆی باس دەکرد و بە ناشکرا دەری نەدەبری. چونکە لە هەموو کوردستان کەس نەبوو لێیان نەترسی. یان بە بەخشین و چاکە رێنۆتینیان نەبی.

به کورتی نمانولخان سالتیکی دیکهش بهم دهرد و کهسره رای
 بوارد. تا چند که سیتیکی له خۆی کرده هاربه کتین و پهیمان. کاتی
 دیاری کرد که بهیانی پاش تهواو بوونی سلاو، وه کیل و براکانی بۆ
 مهجلیسی له لوت بین. ههروهک دهاری کردبوو رۆژی دوایی له گهت
 رازدار و تیزیکانی کۆزی لوماریان ساز کرد. به هه لکهوت وه کیل و
 براکانی له و کورهدا ناماده بوون. کاتی مهجلیس بلاوهی کرد، ناماژهی
 دا به دست و پیوهنده کانی. نهوانیش نامرازی کاریان ناماده کردبوو.
 له گهت ناماژهی له ههسوو لایه که وه په لاساریان دان و زنجیریان کردن.
 پاشان به نه سری هانی له دیوی ژۆری بهندیان کردن. دست به جتی
 پیای له سهر مالت و ملک و مندالیان دانا و هه رچی ههیان بوو دهستی
 به سهر داگرت. شهو خۆی له گهت دوو جه لاد چهو سه ریان. له پیتشدا
 فه رمانی کوشتنی نه وهی دا که کاتی خۆی پیتشدا لی بینی بوو. نه ریش
 که رۆژگاری خۆی به دی نه ده کرد، جنتیوی به والی دا و تیری دایکی
 هینا. پاشان جه لاد به شیریی پولاً کوشتی. دوو برای به چوکی، محمد
 زمان بهگ و نسروولا بهگ-پش که هه رتکیان له هه رمنی لاوتنی دا بوون
 کوژران. پاشان روی کرده وه کیل و گوتی: من له هه وه لکه وه ممنون و
 شه ره زاری ره لفتار و کرده وهی تۆم. به لام پاش نه روی سرت برات له بهر
 چاوت کوژران، تیشتر دکت له نامست سن پاک نابیتنه وه. که وا بوو به
 شه ره زاری توش له و دونیا خه فه تاویه رزگار ده که م. وه کیل له گوتی: خوا
 له رۆژی جهزا تولهت لی بکاته وه. ههچی تری نه گوت. فه رمانی کوشتنی
 نه ویشی دا و ره گهت براکانی خست. نه م کاره ساته هه وتی ره مه زانی
 سالی ۱۲۱۲ روی دا.

به گشتی نمانولخان له راده به دهر کهس و کار و پاشماوه کانی
 نهوانی نازار دا. دهلتین حاجی ماهروخ خانمی خینزانی هه ره شهید
 بهگی وه کیل کاتیک توند و تیری پیاهه کانی هانی بۆ نهستاندننی ملک
 و مالت زانی، هه ر چند جهوا هیراتی ههیان بوو که بایی ۵۰ ههزار تمه
 نالتونی سوور بوو له گهت بایی بیست ههزار تمه نیش نه شهرفی سکه دار،
 له سهر که شفیک دانا و قورئانیکیشی له سهر دانا و بۆ هانی نارد.
 سوئیندیشی هوارد که له ههچ شتی بایی دهتمه نمان نه ماوه. له وهش زیاتر
 نه زمیت و نازار بۆ گوره پیایان ناشی. کاتیک خان نه و شتانهی له گهت
 قورئان چاو پیکهوت، تاوتک راما و پاشان گوتی: که سیتیکی بی لیدان و

بریندار کردن، هر به هرهشه نهو هموو جواهر و پاره و سروای
 بنیتر، نهگر نازار بدرین بیگومان چند نهونده دمنیتری. پاشان
 چند فراش و نوکری زالمی له سه درانان. له نهزیه و نازار
 هیچیان تیندا نههیشنهوه. دملین لاسکی ماهرخ خانمیان به گاز پیراند
 که ژنیکي تاوا بهریز له همو کوردستاندا نهبوو. منالی ده دوازه
 سالهشیان وهپاش خو نهدا. حهفده شو روژ نهو فهلیرانه نازار دران.
 له گهل نهوش هیچی دیکهیان نه مابوو بیدهن. هیندی له ریشسپی و
 گوره پیوان نکایان بو کردن و نهوانیان نهجاتدا. له دوايه نه مری کرد
 خانوویره کانیان بروخینن به دو سی روژ ویرانیان کردن. حوکمی کرد
 جیناکانیان بکنه شپوهرد. جاریان کیتشا که هرکس چاوه دیریان بکا
 به دهردی نهوان دهچی. کس نهیتوانی پشتیوانیان لی بکات. سی سد
 هزار تمن و ملک و مال و دار و نه داریان تالان کرا. حوکمی کرد
 زانایانی کوردستان نهو مولک و مال به ناوی نهو بنووسن کس
 نهی بویرا دنگی له بهر بیته دهر.

کاتی لهو کارانه بووه هزار نه شره لی به دیاری بو پاشای نیران
 نارد. بو کاربه دهستانی دهوله تیش هه ریه ک دیاریه کی نارد. چوتیه تی
 کار و کردموهی خو شمی نووسی. نامه یه کیشی بو میرزا نه حمدهی وه زیر
 نووسی که نهو دم له تاران بوو، قاسیده کهی راسپارد که به میرزا
 نه حمده بلی. وه کیل و براکانی کوژران نهگر نسرولا به ک زاوای تو
 بوو نیتسا من له جینگای نهوم خو م کیزه کهت ده لوازم و کار و بار و
 شوغلی بهرز ده دم به کوره گانت. تازه نهو کاره کراوه. کوژراوه کان
 زیندوو نابنهوه. باشنره تو له لای کاربه دهستانی دهوله تم کاره چاک
 بکهی. به کورتی قاسید به نامه و پیشکیشوه گه بشته تاران و له مالی
 میرزا نه حمده دابهزی. روداوه کاننی بو گیراوه. میرزا نه حمده لره به ژاره
 بوو، سه عاتیک گریا. پاشان بیبجگه له ته سلیم بوون، چاره ی دیکه ی
 نه بوو به یانی چو لای میرزا شه فیعی سه دری نه عزم و کاره ساته که ی بو
 پاس کرد. نامه و دیاریه کاننی والی شی دایه. سه دری نه عزم گوتی
 کاریکی گوره ی کرده. نهوه له کن شاهه نشا سویندی خواردوه که
 ده ست له گیانیان ناوه شینتی. نیتسا دهرسم چوژ نهوه بو شا پاس
 بکم. ناخره که ی بریاریان دا که پاسی کوشتنی نهوان نه کن، تا بران
 چون دهی.

روژی دوايه سهدري نه‌عزم چو کن پاتشا و حکايه‌تی والی و
داماوی وه‌کیل و دار و ده‌سته‌ی بو گیتراوه. دوازه هزار تمه‌نیشی وه‌ک
پیشکیش دایه.

شا گوتی: هر نه‌ویه که گوتومه. نه‌گه‌ر والی زیان به گیانیان
بگه‌یه‌نی، سزا ده‌دري. ماویه‌ک با به‌ندیان کاو پاشان نازادیان بکا.
ماویه‌ک پیچورو والی پیشکیشی دیکه‌ی نارد و له‌نامه‌یه‌کدا
سه‌رگزه‌شتی خوی بو پاشا نووسی. بو سهدري نه‌عزمه‌یشی نووسی که
راستی به پاشا بیژی.

نامه‌ی والی له ریگای سهدري نه‌عزمه‌وه گه‌یشت ده‌ستی پاشا. له
کوشتنی ناویراوان ناگادار بوو. تووره بوو و سویندی خوارد که به
توله‌ی نه‌وکاره نه‌مانولاخان له‌سه‌ر حکومت لابیات.

کاربه‌ده‌ستانی ده‌ولت زمانیان وه‌گر خست و گوتیان والی به
ناچاری نه‌و کاره‌ی کرده. کوره‌ی لینی پاشایان داسرکانده‌وه.

پاش ماویه‌ک ژن و مندالی کوژراوه‌کان بو دادخوایی، خوئیان
گه‌یاند به‌اره‌گای پاتشا. به‌لام هیچیان بو نه‌کرا. به‌دلی بریندار بو
کوردستان گه‌رانه‌وه. له دینات خوئیان شاردوه تا مناله‌کانیان گه‌وره
بوون و بوون به‌ خاوه‌نی جینگا و پایه‌ی باوکیان. له تاخری باسی
کوردستاندا، باسی نه‌وانپش ده‌کری.

پاش کوشتنی وه‌کیل حکومتی نه‌مانولاخان باشی خو گرت. ترس
به‌سه‌ر خه‌لکدا زال بوو، که‌س نه‌ی‌ده‌وترا له فسه‌ی نه‌وچیته‌ ده‌ر،
عاده‌خاتونی کیژی میرزا نه‌حمه‌دی له‌خو ماره‌کرد و کورکانی میرزا
نه‌حمه‌دی هه‌ریه‌ک کاریکی پی نه‌سپاردن. میرزا عه‌بدول‌که‌ریمی کوری
میرزا یوسفی برزای میرزا نه‌حمه‌دی بوو به‌ باوه‌رینکراوی والی و
زوربه‌ی پرس و راویژی به‌وی بوو. کاری وه‌کالت درا به‌حه‌مه‌ رحیم
به‌گ که له‌ناوژاکانی وه‌کیلان بوو. به‌لام هر ناوی بی‌ناوه‌روک و هیچ
کاره‌ نه‌بوو. ته‌نیا روژه‌کانی باری عام له جینگای تایه‌تی وه‌کیل
دادنه‌یشت پاش یه‌ک دوو سال نه‌ویش کوژرا، له‌و تایفه‌یه‌ بیجگه‌ له
مندال پیاویان نه‌مان.

به‌گشتی نه‌مانولاخان ماوه‌ی ده‌ سال له‌ویه‌ری سه‌ربه‌خوئی دا
حکومتی کرد. میرزا نه‌حمه‌دی وه‌زیر پاش زیارمتی مالی خوا کوچی
دواپی کرد. تیر له‌گه‌وره‌پیاوانی کوردستان که‌سی وا به‌ده‌سلات نه‌ما

که پتی وهر پی بدات. به لام سهید سه محمودی شیخ الاسلام و سیدزه کی کوری که قازی بوو. له سادات حمینی و گورمپیاری ولات بوون و له باری بنه چه که و شویتنه به سه ر خه لکیاندا هه بوو، له هیندی کرده وهی والی دل نیش بوون. چونکه زور جار داوای لی ده کردن که قباله ی نابه هقی بو مؤز بکن، نه وانیش نه یان ده کرد. ده یانگرت: دین به دونیا نالروشین. ورده ورده نیرانیان تیکچوو. تاها زه مانی کوری یوسف به گه که له پله ی وه کیل دا بوو، بابه لباب له گوره پیوانی کوردستان ناسرابوون، له کرده وهی خان دلگیر بوو. شه ویکیان له گه کور و کهس و کاری خوبی، له خزمهت نه و دوو سه یدهدا رایان کرد. سکالایان برده باره گای پاتشای نیران و له سالی سه دری نه هزمه دابه زین. پاش ماویه ک چونه خزمهت شا. سه ید سه محمودی شیخ الاسلام دهستی به لسان کرد و زولم و زوری والی بو شای باسکرد. نه وانی تریش هرچی ده یانزانی خستیانه سه ر. له و کاتدا نه توری والی به دیاری و پیشکشه وه گه یشته تاران و ناسه ی والی که بامسی هه لگه رانه وه و فیتنه ی سه یدی ده کرد نوو سیپوری نه وانه به ته سه سوری نایینی ده یانه وی ولاتی کوردستان بدهن به دهوله تی موسسانی. نه وهنده ی له م بابته انه نوو سیپوو که ها توره بوو فرمائی دا که نه شی بگه رینه وه کوردستان بو لای والی.

تاها زه مان و گوره گانی گوتیان، نه گه ر بچینه وه کوردستان ده کوژرین. تایفه ی وه کیل له نینه گه وره تر بوون، چی یان به سه ر هات. نه گه ر ده تانه وی نیشهش به ده ردی نه وان بچین هه ر نیتها له تاران نه وه ی پیوستی سزامانه بیکه ن.

شا قسه ی وانی په سندن کرد و ناردنی بو کرماشان لای محمد علی سیرزای کوری، که نوکه ری نه و بکن. به لام سه ید محمود و کوره که ی، سه به رت به سه ید بیه تی و بنه چه که گومانیان له کوشتن یا سرکایه تی نه بوو، رازی بوون که بچنه وه کوردستان و خوتیان به قزا و قه دهر نه سپارد. فرمائیشی دا به والی که ناگاداریان بی. پاش نه وه ی گه یشته سنه و خزمهت خان، چند روژیک له جینگای خوتیان مانه وه. پاشان گیران. هرچی هه یان بوو لییان نه ستاندن و له نازاردانیس هپچیان تیندا نه هیشه ته وه.

پاش ماویه ک بردنیان بو سه قز و به نازار و نه شکه نجه به خاکیان

نه سپاردن. ناغا زهمان و نه وانی تر که بو کرماشان ناردرابوون، پاش گه یشتنیان والی پینج هزار تمهنی وهک پیتشکیش بو شاهه نشا نارد و داوای کوشتن و گرتنی نه وانی کرد. هیتندی له نوکهر و خزمه تکاری شازاده که له بنه وه له گه له نه مانولاخان پتومندیمان هه بوو له کن شازاده بو په سند کردنی داوای والی هه ولیان دا. به یانی روژی چوارشه مه، سالی هزار و دووسد و بیست و شه شی کوچی فراه و خزمه تکار به سریان وهر بوون. له پیتشدا هه رتک چاوی ناغا زهمانیمان دهرهیتنا که باب و گه وره ی نه و بنه ماله بوو. پاشان به گز نه وانی تر دا چوون. په کیتکیان له کاتی کویرکردندا گیانی دهرچو. چهند که میان کویر کردن. نه وانی دیکه یان به زنجیرکراوی هیتاوه لای خان. ژن و مندالیان که وتنه بهر زولم و دهسندریتی. پاشان که چیان پتوه نه هیتستن، بردیان بو هه وراسان و پاش ماوهیه که له گه له نه م دونیا په آمال تاواییان کرد.

نه پیتی نه بی نه گهر ته وای روداوه کانی کوردستان بنووسم، درتژده بی و نووسراوه که زیاد ده بی. جا بویه له درتژ دادری خو دهمپارنیم و به که م نووسین واز دینم. پاش قه لآچو کردنی سهیده کان و تایفه ی ناغا زهمان، وهما به سهر ولاتی کوردستاندا زال بوو که س نهیده ویترا له گه له ژنی خویشی له جی دا باسی بگا.

له وکاتدا نه مانولاخان له عادل خانمی کیزی میرزا نه حمده ی وه زیری مندالی بوون، گه وره که یان خسروخان که له جی خوی باسی دهست بلاوی و پیاویتی و قسه خویشی ده کری.

بهر له وانه والی له ژنیکی تر کوریککی هه بوو به ناوی محمد حه سه نخان. کوریککی نازا و به نه دمب و گه وره پیاو. تمه نی به راو و شکار و سواری رادهمبارد. هه رچی مروی نازا و به کار بوو ره گه له نه و ده که وتن. له گه له کورانی میرزا نه حمده که خالی خسروخان بوون دوژمنایه تی هه بوو. له کوشتنیان ده خه فتا. نه مانولاخان له وه ی که زوربه ی مروی نازا و به کار لی کۆ ده بوونه وه ترسی ریکه وتبوو.

ماوهیه که هه ر وا تپه ری. ناخره که ی حمده حه سه ن خان، له باوکی زیز بوو له گه له هیتندی له نازایان چوه کرماشان. ماوهیه که له ناوه سوراپه وه. حمده حه سه ن خان له سهر نه وه له باوکی زیز بوو که باوکی کیزی پاتشای نیرانی بوو خسروخان خواست که له جینگای خوی باسی

دهكەم. ئەمە گرانى خستە سەر دلى حەمەحەسەنخان و ناردهپە كىن بابى كە من كورى گەورەم و خسروخان هيتشتا مندالى مەدرەسەپە، ئەوە بى تىنسافى پە كە لە گەل من دەكرى. كىژى پاتشا بو ئەو دەخوازى، ناشكراپە پاش مردنى تو شا حكومەتى كوردستان دەدا بە زاواى خوى. پاش بىستنى ئەو پەيامە، والى بانگى كرده كىن خوى و گوتى: كورم بو وا بى ناقلى، تو كورەگەورەى بنەمالەى نىمەى. بە زەندوبى سەزم تو والى كوردستانى. جى نشين و جىگرى من ئەتوى. ئەگەر كىژى پاتشام بو برات خواستو، كىژى عەبباس سىزى ولى عاد بو تو دەخوازم. كورم بنەمالەكانى كوردستانم تەر و تونا كرده، لە نەغدینە و جەواھىرات خەزىنەم بو نىتو وەسەرىك ناو. نىش ئەمەن ئەوضدە نەماو. پاش من ئەگەر لە دوژمنكارى و ناكوكى بە دوور بن، ئەت دەستى دوژمنان ناگانە كوردستان توژى لەو قسانەى بە گوتى دا چىاند و نەختى گرىا. حەمەحەسەنخان گەراو بو جىگای خوى لە گەل باورپىكراونى نەخشەى راكردنى كىشا و لە كاتى ديار كراودا، نىبوەشەو لە گەل هەزار سوار كە هەر پەكەى حەرىفى سەد كەس بو، لە شارى سە وەدەر كەوت و چوئە كرماشان، لە وىشەو چو نىر عىلەكانى كوردستان لە گەرەسىر. چوار مانگ لە وى بو والى لەم كارەى كورى فرە دلگىر بو. روداوەكەى بو شای نىران نووسى. كاربەدەستانى دەولەت واپان بە باش زانى كە بىژن دلخوشى بەدەنەو و بىتەو كىن بابى.

باباعەلىخانى شاترىاشى كە مروپەكى قەزاق و زمانلوس بو، بو ئەم كارە دەست نىشان كرا. فرمائىك بو بەلتن و هەرەشە بو حەمەحەسەنخان نووسرا. والىش لەم كارە بى چى پانەى سەرگو نەكرا. باباعەلىخان خوى ساز كرد و بەرەو كوردستان كەوتە رى. كە گەپلەتە منە چاوى بە ئەمانولخان كەوت و فرمائى شای پى راگەياند. والى بى تاوانى خوى لە ئاست كورى و خەلكى كوردستان پاكانە كرد. چەند روژىك لە وى بو، پاشان لە گەل خان بو سنورى كرماشان كەوتە رى. لەو كاتەدا حەمەحەسەنخان بە لەشكرىكى گەورەو لە ماھى دەمشى بو. كاتىك هەوالى بزوتنى باوكى بىست فرماندەكانى سوپای خوى بانگ كرد. كاتىك هەمرىان كو بوونەو، گوتى: دەنگ و پامى هاتنى والى - مان پىدەگات. بىستووە شاهەنشا كە مىكى بو دلەنەوەى

من ناردوه. بلین له باره‌ی شهر و ناشتی یه‌وه بتر و رای نټوه چی په؟ تا هېچ نه‌وه‌ماوه به ته‌گبیر و ناقل ده‌کړی نو فتنه‌یه بکوژیته‌وه.

هه‌سوو ټټکرا گوتیان: تو کوری والی، ناشکرایه، دلی له تو ناپیشتی. به لام هه‌سوو کرده‌وه‌کانی تو خمتای نټمه ده‌کړی. سویند به ذاتی خوا، نټمه تازه به پتی خومان ناچینه‌وه ده زاری نه‌هنگ و بهر چنگالی بلنگه. نه‌گه‌ر تو سلامتې خوت ده‌وی، هر نو قاسیده‌ی شا بکه تکاگار و بچووه حزمه‌ت باوکت. نټمه‌ش خوا گوشه‌په‌کی سلامت‌مان پټه‌وه ده‌پینی، 'ه‌رزی خوا به‌رینه'. نه‌ومیان گوت و له ده‌وری نه و بلا‌ومیان کرد. همه‌حسه‌ن‌خان دلی به حالیان سووتا. هه‌سووی گټران‌وه و گوتی: برابانی من! ده‌سووست نټوه تالی که‌م‌وه. به په‌کیستی خوا تا گیانم له به‌ده‌ن‌دایه، لایه‌نی نټوه به‌ر نادم. نیستا که وای لټهات، وهرن په‌یمان به سویند بیهستین که له روژی شهردا خومان به هلاکن شهره‌زار نه‌که‌ین. همه‌حسه‌ن‌خان قورثانی پیروزی له باخه‌لی ده‌ره‌تتا و له وټ داینا. په‌ک په‌ک هاتن به که‌لاسی خوا سویند پانخوارد که تا گیانیان له‌به‌ردایه له شهر هله‌نه‌ن.

پاشان هرکه‌سې چووه شورتی خوی. شوو خویان بز شهر ناماده کرد. به‌یانی له‌گه‌ل خور هلات همه‌حسه‌ن‌خان له شورتی خوی بزوت هزار و سټ سده سوار که هه‌موویان وه که روستم و نه‌سفنندیار بوون به‌ره کوردستان وهری که‌وتن.

نو دم خټوه و باره گای والی له ده‌وله‌تاوا له دوو فرسه‌نگی خاکسې کرماشان بوو. هه‌سوو گوره‌پیاوانی کوردستان له خزمه‌تیدنا بوون. له ده‌شتی ره‌وانسه‌ر سانی له‌شکری دی. فرمانده‌رانی له‌شکر ده‌ستیان به بزاردن کرد. دوو هزار سوار و پټنچ سده تفه‌نگچی هورامانی و سټ سده شمنخالچی و زمبره‌چی له‌گه‌ل بوون.

به کورثی کاتیک پتر له فرسه‌خټک نه‌ما‌بوو بگه‌نه په‌ک، نه‌مانولا‌هان مه‌لا و سه‌پد و شټخی به که‌لا‌مولا‌و فرمانی پاتشاهه بز دل‌دانه‌وه‌ی کوره‌که‌ی نارد. ناردراوه‌کان گه‌لیک پارانه‌وه و تکایان کرد، فایده‌ی نه‌بوو. گوتی: هرچه‌ندی من لای بابم رستیا‌ری لابرندی کورانی میرزا نه‌حمده‌د بووم. جوابی نه‌داده‌وه. نیستا خه‌لکټکی زور له‌گه‌ل من سه‌رگه‌ردانه و له والی ده‌ترسین. ده‌سه‌لات به ده‌ست من نه‌ماوه. نه‌م کاره به شیر نه‌بی چاری ناکری. نه‌وه‌ی گوت و قاسیده‌کانی

نارده‌ره و خوری ناماده‌ی مه‌یدان کرد.

شهری ئه‌مانولاخان و همه‌حسه‌ن‌خانی کوری و کوژرانی حهمه‌حسه‌ن‌خان.

پاش گه‌رانه‌وه‌ی فاسیده‌کان و بیستنی ئسه‌کانی حهمه‌حسه‌ن‌خان به جاریتک بریاری شهری‌دا، راست و چه‌پ به شهرکه‌ران رازاوه. کوره‌کانی میرزا ئه‌حمه‌د هه‌رچه‌ند هه‌لگری شیر و ئالا نه‌بوون و خاوه‌نی کاغز و قه‌لم بوون، به‌لام ئه‌و رۆژه وه‌ک شیریی رق هه‌ستاو مه‌یدانه‌ریان ده‌کرد. هیندی له‌ پاله‌وانانی حهمه‌حسه‌ن‌خان سویندی گه‌وره‌یان خواردبوو که بێجگ له‌ ئه‌مانولاخان کهس نه‌که‌نه نیشانه‌ی رسب و تیر. به‌مجۆره که‌وتنه مه‌یدانی شهر. هیندی له‌ ئازایان ده‌وره‌ی میرزا عه‌ولا و میرزا فه‌ره‌جولای کوری میرزا ئه‌حمه‌دیان دا. له‌ هه‌ولمێن په‌لاماردا میرزا عه‌ولا کوژرا سی که‌سی دیکه به‌ گژ میرزا فه‌ره‌جولادا چوون که له‌ شوینی خوی باسی سیفاتی ئه‌و ده‌کری. میرزا عه‌بدول که‌ریم که‌ پاریزه‌ری والی برو دلی به‌ ئاموزای سوتا و تاوی دا مه‌یدانی. هه‌رچه‌ندوالی چوونه مه‌یدانی لی قه‌ده‌خه کرد فایده‌ی نه‌بوو. ره‌گی پیاوه‌تی هه‌ستا بوو. له‌گه‌لکو گه‌بشتی، په‌ کی له‌و سی که‌سانه‌ی کوشت و دووکانی تر هه‌لاتن و میرزا فه‌ره‌جولای نه‌جات دا.

به‌ کورنی شهرتکی وا ساز بوو که باراسی خوین‌خور به‌ زه‌می پێ‌یان‌دا ده‌هات. ئه‌وانه‌ی ده‌یان ویست ئه‌مانولاخان بکوژن خۆیان ده‌که‌س نه‌ده‌گه‌یانند. له‌ هه‌سووی چاویان له‌ سوپا ده‌کرد و ده‌گه‌ران. والی له‌ به‌ر ئه‌وه‌ی تفه‌نگچی هه‌وراسی وه‌پیش خۆی دا‌بوو بۆ خۆشی له‌ دوا‌ی ئه‌وان ده‌بوو به‌ جاری هه‌زاران تیر به‌سه‌ریان‌دا ده‌ باراندن و هه‌سوویان کوشتن، تا‌قه که‌سیک نه‌بی به‌ بریتنداری له‌ هه‌یج نه‌ترسا و له‌ سه‌فی هه‌وراسیانیش نی‌یه‌ری. والی له‌ هه‌بته‌تی ئه‌و کابرایه‌ ترسا و خه‌ریک بوو رابکا که‌ کابرایه‌ک نێزه‌یه‌ کی له‌ سنگی ئه‌و سواره‌دا و له‌ ئه‌سپ خسته‌ی‌خوار. گورج سه‌ری بری و بردیه‌ حزمه‌ت خان و فه‌ره‌ شاد بوو. حهمه‌حسه‌ن‌خان که‌ بۆخۆی شهری ساز کردبوو، به‌ هه‌سوولایه‌ کدا رای ده‌کرد و له‌شکری خۆی هان ده‌دا و دل‌خۆشی ده‌دان‌وه. له‌وکاته‌دا به‌رمو رووی میرزا لوتفولای ئاموزای میرزا ئه‌حمه‌د هات که له‌ ئازایی و پیاوه‌تیدا تای نه‌بوو. ده‌نگی دا و میرزا لوتفولا به‌ نرسمی ولای داه و

گوتی تو کوره گوره ی خان و چرای بنه ماله ی من ناتوانم له به رامبه ر
گوره ی خودما شیر هه لکیشم، وه گوری و وه بزانه منت نه دیوه. له به ر
تو راده کم به و شمرت وه دوام نه که وی. همه حه سه ن خان گوتی نه دایه
سه ری دهمو نا. جنیتی پیته دها و دهیگوت تو که روزی مهیدان خوژت به
نه لرامسیاب نه دهمو بوچی وه ک رتوی راده که ی.

میرزا لوتفولا له و قسانه وه غیرهت که وت و لیتی گه راوه و تفهنگیتی
پیومه نا. گولله وه رانی راستی که وت و هر له وی راوه ستا. میرزا لوتفولا
ده ربار بوو. دوو که س له نوکه رانی حه حه سه ن خان ده ستیان کرد به
شین و گریان. هر چه مند دهیگوت مه گرتن فایده ی نه بوو. دمنگیان له نیو
له شکر بلاو بووه و له شکر شکا. عه لی سولتان ناوتک بروا پیکراوی بوو
سوار ی نه سپی خان بوو له پیش خوئی دانا به ره و کرماشان رای کرد.
سواره ی سه رکه وتوو وه دواپان که وتن و هیتندیکیان لی به دیل گرتن.
عه زهم خان ناوتک که گوره ی هیللی به راز بوو گه پیشته
حه حه سه ن خان. له پشته وه گرتی و له نه سب به عه ززی دادا، رانی
برینداری به جاریک شکا. سه ر نه وه بوو، پیش سالتک نه و عه زهم خانه
دوهه زار تمن به سه رکاری والی قه رزددار بوو. نه ی ده داوه. پیاهان
له سه ر دانا که لیتی بستینه وه. کاتیک فه راشان گرتبوویان و له داریان
بستبوو لی تان دهمو، حه حه سه ن خان به ویدا تی ده پری. له به ری پاراوه
و داوای به زهیی لی کرد. خان به زهیی پیتدا هات. به وه کیلی خوئی
گوت: دوهه زار تمن بده به عه زهم خان. هر نه و دم له و به لایه
نه جاتی دا و گوتی: رهنه نه و پیاوه به کاری خزمه تیک بی. تو له ی نه و
خزمه ته ی نه وها کرده وه. حه حه سه ن خان له و کاره سه ری سورما. به
زه رده خه نه پک ته ماشای عه زهم خانی کرد.

خه به ری برینداری و گرتنی گه پیشته باوکی له نه سب که وت خوار.
به گریان و خوول وه سه ر کردن خوئی گه یانده حه حه سه ن خان. پالی
وه حه سه سولتاخانی حاکی سه قز دابوو خوین له برینه که دیده هات.
نه مانولا خان له خو چوو. که وه هوش هاتوه، ده ی نالاند و ریشی
هه لده که تنده وه بابا هه لیخانی شاترباشی و سلا و گوره پیوان به
سه ریدا هاتن و نه ختی هیدی بووه. پاشان له سه ر به ردیک دانیشته.
دیله کانیا ن دهسته به دهسته هه ریه که به ناو تایفه ده یناسین. پاش چند
ناخافتنیک فرمانی کوشنیانی دهمو. له وانه سوله یمانو تر دیکخانی کوری

همه حوسین به گت که له گوره پیاوانی ولات بوو، والی همیشه له
 دهست نهو هه راسان بوو، هه لگه رانه وهی همه حه سه ن خانی له وی
 دهزانی، که هیتایان هه ناسه یه کی هه لکیشا و گوتی: تو قاتلی کوری
 منی. پاشان پتی گوت هه سته و کوری خوت بکوژه. نه گینا له سهرت
 ده دم. نهو فقیره دهماروه و دهله رزی. بابا هه لیخانی شاتر پاشی تکای
 بو کرد و نه و منده ی پی داگرت تا همه حوسین به گی له کوشتنی
 کوره که ی رزگار کرد. به لام به وانی تری گوت به شیران لت له تی
 کن. دهست به جی له بهر چاوی همه حه سه ن خان هه سووی کوشتن.
 ده لپن نهو روژه پتر له سه د که سی مل په راند. بیتجه له وهی نیزی که ی
 ۲۰۰ که سیش له مه بدانی شهر کوژ را بوون.

هه بیری بو کرماشان و تازه ربایجان نارد. داوای دوکتورانی کرد.
 به شهو و روژیک جه راحتیک له کرماشانه وه هات و برینی
 همه حه سه ن خانی دیت. پاشان تهختی رهوانیان هیتا برینداریان له
 سه ر دانا و ریگای کوردستانیان گرت بهر. به داوی نهودا فیلقوسی
 نشداری نه رنگی له نهو ریزوه گه یشتی. مارویه که خه ریگی تیمار کردنی
 برینه که ی بوو به لام فایده ی نه بوو. پاش دوو مانگ کوچی داویی کرد.
 نه م روداروداوه له سالی ۱۲۳۵ ی کوچی دا بوو. هه لک به گشتی
 تازه دار بوون. سی مانگ تازه دائرا. دهو رو بهر هاتنه سه ره خوتی.
 ته رمی کوره که ی به جا و جه لال بو که ره لا نارد. له دهو ری ته رمه که ی
 ده گریا و خولی وه سه ر ده کرد. مزلیک له گه ل ته رمی کوره که ی رویش
 پاشان بو شار گه رایه وه. بابا هه لیخانی شی نیزن دا و به سه ره هانی خوی
 بو شای نووسی. ناوبراو له کوردستانه وه بو تاران گه رایه وه و روداوه که ی
 بو پاشا باس کرد. شاهه نشای عه جه م تازه نامه و هه لاتی بو والی
 کوردستان نارد و تازه شیان دانا.

یه دوو سال به سه ر چوو، که وته بیری بوک هیتان بو خسروخان
 و گواسته وهی (حوسن جهان بیگم) کیژی پاتشای تیران. له پیشدا له
 باره گای پاتشا ئیجازه ی وهر گرت. پاشان له گه ل کومه لیک له زانا و
 گه وره پیاوانی کوردستان ژن و پیاو چونه تاران. دهزگای به زم و خوتی
 که وته کار. ده شهو و ده روژ به زم و شاهنگ و شایی بوو. ۲۰۰ هه زار
 زیری سوور بو نه م شایی به خه رج کرا. له سه عاتی موباره کدا بوکیان
 هه لگرت و بهرمو کوردستان گه رانه وه.

ته مانولآخان له تارانوه تا كوردستان له هموو شویتنی له بهزم و شایی دا بوو. له سنووری ولاتی خوئی چاك و خهراپ هاتنه پیشوازی و ری و رسمی پیشوازیان به جی هیتا. ده شهو و روژ شاری سنهی رازاندهوه. گهوره گهوره کانی کورد لهو دهوره دا له شایی دا ناماده بوون. پاشان له سهعاتی مویاره کدا بوکیان دا دهست زاوا.

پاش تهوار بوونی بهزم و ههرا والی به ناسوودمیی خهریکی کار و باری حکومت بوو. چوار سالی دیکهش به سهربه خوئی رایبوارد. پاشان تووشی نه خووشی میتشک هات و شیتت بوو. قسهی سووکی به گهوره پیوانی کوردستان دهگوت. له هموو کهس دردوونگ و بهد گومان بوو. کهوته بیبری لهوتاندنی کورانی میرزا نهحمه، بهلام نهجهل مولتی نه دا و سالی ۱۲۴۰ی کوچی مالاولی له جیسان کرد. خهلك به مردنی تازیه دار بوون، چل روژ پرسمیان دانا. پاش تازیانه خسروخانی کوری له جیتی بابی دانیشت.

بامسی حکومتی خسرو خانی کوری ته مانولآخان

سالی ۱۲۴۰ی کوچی خهلكی کوردستان له گهله خسرو خان پهیمانان بهست. نهو لاونکی وژهر و زمان خووش بوو. له دهست بلاری و بهشینه وندا حاتمی تایی نهده گهیشتی. په سهه شیمیری فارسی دا دهستی هه بوو. له سهردهسی حکومتی نه ودا کوردستان تووشی تانی و قوری هات. وابوو که چوار ربه گهنم به لیره بهک دهفروشا. خهلك هاواری گهیشتهه عامسان. خسروخان لهو ساله دا سی ههزار خهروار گهنمی دا په فقیر و ههزاران. خهلكی ولات له سایه ی نهوموه له بزسیتی زرگار بوون. ناوبراو کاتی خوئی به خواردنهوهی شهراپ و هاودمسی ژنی جوان رادمیوارد. بهو مانایه 'خهلك له سهه دینی پاتشان' زوربهی پیوا ماقولی کوردستان کاریان بیوه خواردنهوه و رابواردن له گهله ژنان.

له سالی پینجی حوکمرانیدا، همه بهگک و سنه فابهگی کورانی فتهعلی بهگی وهکیل که کوشتنی نهو و براكانی به دهستی ته مانولآخان باسکرا، نهه دوو برایه له گهله سولتان علی بهگی کوری عوسمان له ناوچهی ته سفه ندهوا له گوندی 'فسلان' به فرمانی خسروخانی کوژوان. ته مانولآبهگک همهعلی بهگک و نایفه گیان چونه

تاران و سکاالیان برده بهر باره‌گای شا. له بهر هیندی دوستی والی که لهوی بوون، داویان نه‌پرسرا. ناخره‌که‌ی به وهرگرتنی هه‌شت هزار تن سوچه و بهرات له ئیسفه‌هان نیشته‌جی بوون. به کورتی خسروخان ماوه‌ی سی سال له‌وبه‌ری که‌یف و شادی‌دا رایوارد. له کیزی پاتشای ئیران مندالی وه‌سه‌ر به‌ک نان که له شوینی خزی‌دا بلخیمان ده‌کری. خسروخان سالی ۱۲۴۹ یان ۵۰ کۆچی له‌به‌ر خوارده‌وه‌ی زور میتشکی تیکچو وکۆچی دواپی کرد. گشت خه‌لکی کوردستان بوی ره‌شپوش بوون و له تازیه‌دا بوون. دوو مانگی ته‌واو تازیمان دریزه‌ی هه‌بوو. له هه‌مو ولاتی کوردستان به‌تایبته ولاتی بابان که دراوسی و له ژنانیشه‌وه خزم بوون. له‌م پرسه‌یه‌دا به‌شدار بوون و دابی عه‌شیرمیان به‌جی گه‌یاند.

ته‌مینی خسروخان ۲۹ سال بوو له‌به‌ر نه‌وه به ناکام ناوی دهر کرد. سرویه‌کی به دل و ده‌ست بلوو بوو. وه‌ک باسی ده‌کری ته‌مانولاهانی باوکی له ماوه‌ی حکومه‌تی خۆیدا نیتزیکه‌ی دوسه‌د کورر ته‌نی کو کردبووه. پاش مردنی، خسروخان له ماوه‌یه‌کی که‌م‌دا خه‌زینته‌ی باوکی دا به خه‌لکی کوردستان. پاش مردنی والی گه‌وره‌پیار و خه‌لکی کوردستان له‌گه‌ل ره‌زاولیخانی کوری خسروخان په‌یمانان به‌ست که مندالیکه‌ی ده‌ساله‌ بوو. به‌لام ته‌واوی کار و باری ولات به میرزا فه‌ره‌جولای وه‌زیر سپتردرا. شازاده‌خانمی کیزی شاه‌نشا به‌گویره‌ی دابی والی له‌گه‌ل خه‌لکی کوردستان ره‌فتاری ده‌کرد. کار به‌ده‌ست و پیاره‌ماقولی ولاتی له نه‌خلاق و کرده‌وه‌ی خوی رازی و شاد ده‌کرد. له‌گه‌ل حاکی بابان به‌گویره‌ی یاسای والی به‌قه‌دیمه‌کان ده‌بزوته‌وه. له باره‌گای پاشا نازناوی 'والیه' یان پی به‌خشی.

ره‌زاولیخانی کوری خسروخان نه‌و دم ده سال بوو، خه‌ریکی لیربوونی نه‌ده‌ب بوو. فه‌رمان و حوکمی ولات به‌مۆری نه‌و ده‌رده‌چوون. له‌و سالاندا باوکی، سه‌بارت به‌م هونه‌ی که‌ دهنوسری بابانی به‌جی هیتت و له‌سه‌ن نیشته‌جی بوو. چونیه‌تی روداو که وه‌هایه: ولاتی بابان که پاش راپورتی نه‌رده‌لان باسی ده‌کری، سه‌رزه‌وه‌ی به‌که له سنووری ئیران و عوسمانی‌دا و هه‌میشه‌ جینگای کیشه و ناکوکی نه‌م دوو ده‌وله‌ته بوو. حاکه‌کانی بابانیش وه‌ک والیه‌کانی نه‌رده‌لان له زه‌سانی کوته‌وه به‌سه‌ر نه‌م ولاته‌دا فه‌رمانه‌وا بوون به‌گویره‌ی هه‌ک و سه‌رچ پالیان وه

یه‌کی له دوو ولاتانه داوه.

کاتیئک نورهی حکومەت گەیشته محمود پاشای کوری عبدالرحمان پاشا، بە گوێره‌ی چاک‌زانی و مەسلەحەت، باوکی نووسەر که بە پێڕ و باوەر هەمیشە لاینگری دەولەتی ئیتران و یه‌کی له نۆگەرانی نایب‌السلطنه عباس‌میرزای رەحمەتی بوە بە‌جاریک وازی له پێره‌وی 'هاونیشتمانی' عوسمانی هینا و رەگەل دەرباری دەولەتی ئیتران و پەنای نایب‌السلطنه کهوت. چەند سالیئک هەروا تی‌پەری. روسی دەرڤەتیان هینا و هەر وه‌ک له کاتی راپورتی باباندا دهنووسری، محمود پاشایان گرت و ناردیان بۆ نەسته‌مبول. باوکی نووسەریشیان هەبەس کرد. بە‌قەد ۶۰هەزار تەن‌یان چەریه‌ی لێ نەستاند. پاش نەجات بوونی له‌ ریگای بە‌غداوه بە‌رمو ئیتران که‌وته ری و له‌ سنووری ساسرا گەیشته عەشیره‌تی 'السعید'. شیخ مەعدونی گورە‌ی نەوان ئۆپەری جوامیتری و میوانداری بە‌جی هینا.

سەبارەت بە‌ دوژمنایەتی له‌ گەل‌ عەلی‌رمزا پاشای والی بە‌غدا (۱) باسکرا له‌ بارە‌ی تی‌پەر بوون بۆ لای ئیتران دژوار بوو. له‌ بەر ئە‌وه له‌ دە‌وروبەری بە‌غدا له‌ عەشیره‌تی ناوبراو هەلبەرا و له‌ گەل‌ زیارەتکەران قەسە‌ی کرماشانیان کرد. پاش شەش رۆژ له‌ دە‌وروبەری قەسری شیرین ۳۰۰ سوار له‌ جە‌ماعەتی نە‌حمەد وندی هابان، بە‌ فەرمانی سوله‌یمان پاشای حاگمی سوله‌یمانی بە‌ سەرمان وەر‌بوون. پش‌ر له‌ پەنجای سوار له‌ گەل‌ باوگم نە‌بوو. که‌ سێک بە‌رگری کرا. چەند کە‌س له‌ هاوڕێیان کوژرا و بریندار کران. پاشان هەرچی هەمان بوو بە‌ تالان بردیان. بە‌ رووتی و بە‌ پێیان گەیشتی‌نه ولاتی زە‌هاو که‌ سەرته‌ای خاکی عە‌جە‌مه. ئە‌و دە‌م تە‌ستی نووسەر سی‌ ساله‌ بوو. بە‌ قە‌درایی دوو‌هەزار تە‌ن ئالتون و سواریان له‌ رێگراڤان شارد‌بووه، پاش رۆیشتیان هینا‌بوینه دە‌ری. له‌ شاروچکە‌ی زە‌هاو هیندی چل و بە‌رگیان بۆ خۆ و هاوڕێیان ناماده‌ کرد و رومان کردە کرماشان. پاش دوو رۆژ وە‌ستان له‌وی بە‌ره‌و کوردستان که‌وتینه‌ ری‌خزم و دوستی ئە‌م ولاتە بە‌ تاییه‌ت میرزا فەرە‌جولای وە‌زیر و خزمە‌گانی دیکە‌شی له‌ تاییه‌ی وە‌کیلان، بو پێشوازی نارد. له‌ وێ‌پە‌ری رێژدا هینایه‌ شاری سنه. گە‌وره و بچوک و بە‌رز و نە‌زمی ئە‌م ولاتە بە‌ گوێره‌ی توانای خوی میوانداری عی‌لی بە‌جی هینا. شازاده‌ والیه‌ش ئۆپەری لوتف و مێ‌هره‌بانی نیشان دا.

نه و کاته سه‌رمتای پاشایه‌تی محمد شای خوالی‌خوشبوو بوو. باوکی نووسر چوه باره‌گای پاتشا و که‌وته بهر که‌رمسی شاهانه و ولاواندنه‌وهی کاربه‌دمستانی ده‌ولت. هه‌شت سهد تمن مرچه و سی سهد تمه‌نیش نان و چیتشت-یان دایه و هه‌موو سالی له مالیاتی نازمربایجان نه‌و پاره‌ی پینده‌گه‌یشت. نیشه‌لا له شوینی دیکه‌دا باسی وه‌زعی حرم ده‌کم. نیستا با وه‌گه‌رین بو چیروکی ولاتی کوردستان. پیشتر گوترا که ره‌زاقولیکانی کوری خسروخان له تمه‌نی ده سالیدا بوو به والی کوردستان و کار وباری ولات و خه‌لکیش به میرزا فه‌رجولا سپتردرا. شه‌ش هه‌وت سال وا تپه‌ری، ره‌زا قولیکان بوو به پیاو. والیهی دایکی توپا خانسی خروشکی شاهه‌نشا کیژی نایب السلطنه‌ی رحه‌متی بو خواست. خوی له‌گه‌ل گه‌وره‌پیاوانی کوردستان چوه تاران تا به داب و دستوری پاتشایان بوک بگوتزنه‌وه و شایی بکن.

پاش نه‌و کارانه زوری پی نه‌چوو میرزا فه‌رجولا کوچی دوایی کرد. میرزا هیدایه‌تولای برا گچکه‌ی نه‌و بو به به‌رپرسی کار و باری ولات. سالتیکیش را تپه‌ری. هیندی له گه‌وره‌پیاوانی ولات له میرزا هیدایه‌تولای دلگیر بوون و له لای والی سکالایان کرد شه‌ینانیان لی کرد. که‌م که‌م ناکوکی که‌وته نیوان والی و وه‌زیر.

له و ساله‌شدا سه‌حمود پاشای بابان له ده‌ولتی هوسمانی ریز بوو و له‌گه‌ل هه‌زار سالی گه‌وره‌پیاوانی ولاتی بابان، په‌نای بو ده‌ولتی نیران هینا و روی کرده نازمربایجان بو لای شازاده قاره‌مان میرزای حاکمی نازمربایجان. ره‌زا قولیکانی والی و میرزا هیدایه‌ت و خه‌لکی کوردستان له‌وه ناگادار بوون و به په‌له نامه و ته‌ریان بو لای سه‌حمود پاشا نارد و داومتیان کرد بو ولاتی نه‌رده‌لان و چونی نه‌ویان بو نازمربایجان له رسمی عیلاپه‌تی‌دا به عه‌یب زانی. چونکه له کاتی تنگانه‌دا هه‌میشه په‌نایان بو ملکی په‌کتر هیناوه. له و لاشه‌وه باوکی نووسر به لای نازمربایجان‌دا بوو، سه‌حمود پاشای بو چوونی نه‌وی تیز ده‌کرد.

پاشان له ده‌ورویه‌ری سه‌لز بای داوه بو لای کوردستان. له هه‌موو مه‌نزل و جیگه‌په‌ک له لایه‌ن والی‌په‌وه پیشوازی تازه‌ی بو ریک ده‌خرا. تا گه‌یشته سنه. گشت خه‌لکی شار به مه‌لا و سه‌ید و کاربه‌ده‌سته‌وه له‌گه‌ل والی تا دوو فه‌رسخ بو پیشوازی وه‌ده‌ر که‌وتن و نه‌ویه‌ری ریز و

حورمندی لنگیرا. چونکه باسه‌که‌ی نینه نیستا راپورتی کوردستانی نرده‌لانه، پاشماوه‌ی نم باسه له روداوه‌کائی باباندا باس ده‌کری.

به کورتی روژ به روژ نیوانی والی و میرزا هیدایه‌تولا ناخوشتتر ده‌بوو. والیه‌ی دایکی والیش له بهر چن هویه‌ک لایه‌نی میرزا هیدایه‌تولای ده‌گرت. ئەمانول‌آهانی کوره‌چکوله‌ی که به غولام شاخان ناسراوه هه‌لیگرت و له‌گه‌ل و مزیر و خه‌لکینکی زوز بو تاران زویشت. له‌م لاشوه‌و والی له‌گه‌ل ده‌سته‌یه‌ک خه‌لکی ولات رووی کرده تاران.

پاش دمه‌ته‌ه و گفتگوه‌کی زوز، حاجی میرزا ئا‌غاسی به‌یات نیره‌وانی که ومزیری خاوه‌ن ده‌سه‌لانی نیران بوو، لایه‌نی میرزا هیدایه‌تولای گرت. وایان به باش زانی که رمزاقولیکان ماوه‌یه‌ک له تاران بمینینه‌وه و میرزا هیدایه‌تولا به نه‌نیا فرمانروای کوردستان بی. والیه و ئەمانول‌آهانیس له باره‌گای شا بمیننه‌وه.

دار و ده‌سته‌ی رمزاقولیکان که نه‌ومیان زانی، نیزیکی ۶۰۰ که‌س له سزگه‌وتی شا سانیان گرت. که‌سینش نه‌یده‌توانی ده‌ستیان لری بیدا. چونکه ئەو دم سزگه‌وتی ناویراو "دارالاسان" بوو. هه‌ر که‌س له‌وی‌دا یا ده‌پاریزرا.

میرزا هیدایه‌ت له‌گه‌ل تایفه و دارو ده‌سته‌ی خو‌ی چونه‌وه کوردستان و هه‌ژده مانگ بی به‌ره‌لست حکومه‌تی کرد. پاشان شاهه‌نشای نیران له‌به‌ر خاتری خوشکی رمزاقولیکانی کرده‌وه حاکم و بریار درا که خوشکی شا بچیته‌وه کوردستان و ماوه‌یه‌کی تریش والی بچیته‌وه.

له لایه‌ن شازاده خانم و رمزاقولیکانه‌وه، ئەمانول‌آه‌گی کوری فه‌تعلی‌به‌گی وه‌کیل بوو به به‌ررسی کار و باری کوردستان و گه‌یشتنه پله و پایه‌ی بابی. سرویه‌کی جوانتر و سه‌خی بوو. کاتی مانگرتی سزگه‌وتی شا، ئەو ۶۰۰ که‌سه له سه‌ر خه‌رج و سفه‌ری ئەو بوون. له لایه‌ن باره‌گای پاتشاوه بلوکی ئەسفه‌نداوا که له نیزیکی هه‌مه‌دان و سه‌ر به کوردستان بوو درا به غولام شاخان و میرزا هیدایه‌تولاخان و که‌س و کاری ئەو. ناویراو له‌گه‌ل قوم و هه‌شیره‌تی خو‌ی چونه ئەسفه‌نداوا. شازاده خانم له‌گه‌ل وه‌کیل گه‌یشتنه سنه. به گوتیه‌ی داب و رسم‌ی ولات خان و گه‌وره‌پیاوه‌کانیان خه‌لات کرد. هه‌ر که‌سینکی له کونه‌وه شوغل و پله و مه‌نسه‌بینکی هه‌بوو، پی‌ی به‌خشرا. وه‌کیل گرنگی

زوری دہدا بہ تاسابیشی گشتی. پاش شہس مانگ والی لہ بارہ گای پاتشاوہ نیزن درا و گہرایوہ بو ولات. خہلک بہ ہاتنہوہی نو شاد بوون. وہ کیل و خزمہ کانی گاو و گہردونیان لہ پیش کرد. رمزالولیکخان لہ کارزانی و لی ہاتوبی و ہ کیل فرہ کہیف خوتش بوو. کار و باری ولاتی کوردستانی بہ تہاوی بہ نو نہ سپاردرا. خویشی شو و روژ خہریکی کہیف و رابواردن بوو. ساوہی دوو سال لہ وپہری سہ ربہ خویشی دا رای بوارد. خوی و خیزانی خہریکی خواردنوہ و روژکاری لہ عہیش و نوشتدا دمہردہ سہر بوون. چرنکہ ویستی ہہرزہ کاری و توانای لاوتی، والی توشی کردہوہی ناشایست دہ کرد شازادہ خانم لہ و بارموہ دلگیر دہبوو جار جار نامہی بو سہدی علیائی دایکی دہنوسی و سکالای دہ کرد. وردہ وردہ لای پاتشا و حاجی میرزا ناغاسی ش ناشکرا بوو. ہہر چہند وہ کیل ویستی بہ تکا و بہ لگہ والی لہ و کارانہ بگیتہوہ فایدہی نہ بوو. لہ ولاتشوہ دہویست شازادہ خانم دلخوتی بداتہوہ و نسختی دہ کرد. شو و روژیش خہریکی کار و باری ولات بوو.

چہند مانگیک نارا تی پہری. محمد شہریف خانی قاجار بہ داوتی شازادہ و رمزالولیکخان لہ تارانہوہ ہاتہ کوردستان. وہ کیل نہومندہی پی ہہ لاگوت و ریزی لی گرت کہ بہ جاریک ناویراوی لہ گہل خوی کردہ ہاودہست. لہ بارہی نزمی کار و باری ولات و رازی بوونی خہلک لہ وہ کیل و لہ والی نامہی بو کاربہ دہستانی ولات نوسی، بہ لام فایدہی نہ بوو. والیان بردہوہ تاران و جاریک دی حکومتی کوردستان دراوہ بہ نہمانولاخانی ناسراو بہ غولام شا خان و میرزا ہیدایہ تولاش کرانہوہ بہ وہ کیل و پیشکار. نہمانولاخانوہ لہ گہل میرزا جہ عفری کوری میرزا ہیدایہت بہ پہلہ ہاتنہوہ سنہ. نو دہم میرزا ہیدایہ تولای نیغلیج بیوو. و بہو حالش لہ سہر تخت بو کوردستان کہوتہ ری. لہ دوو سہزلی تاران و گوندی نیشہارد کوچی دوابی کرد. تہرمہ کیان بردموہ ولات و بہ دابی عیئل ناشتیان.

چہند روژیک تازیہیان بو دانا. پاشان میرزا جہ عفر لہ جیتی باوکی دانرا و بوو بہ وہزیر. لہ و کاتہدا نہمانولا بہ گی وہ کیل لہ گہل عیبیل و تایغہی خوی چوویوہ ہہورامان و لہ وی نیشتہ جی بیوو. چاوہروانی فرسانی کاربہ دہستانی دہولت بوو کہ داخلو بو دار و دہستہی رمزالولیکخان کوئی دیاری دہکن.

شازاده خانم له شاری سنه و له دیوی ژووری 'دارالایاله' باره گای
 حکومتی دا نیشته چی بو چونکه غولامشاخانیس هر له و باره گایه
 داده نیشت، بو خزمه تکارانی شازاده بی گیر و گرفت نه دیو. نامه کی
 بر نه مانولابه گئی وه کیل نووسی و رایگه یاند که چون رهوا دهینی
 خوشکی شاهه نشا و خیزانی گورهی خوت له شاری سنه به سروک و
 زه لیلی رابویرن؟ نه گره ده توانی چاره بیک بکه. نامه کی به پهله گه یانده
 وه کیل، ناوبراو له بیستنی نه و له بهر ره گئی غیره منی بزوت، نامه کی
 به گه وره پیاوانی ولات نشان دا و تاوتک گریا و گوتی: سبهی له
 خزمهت شا چون ولای نه نامه په دهه دینه وه؟ له شهره منی دین و
 ده ولت دا چون ره وایه که نیمه سل بو نه و خه راپه راکتشین، نه وهی
 گوت و سروک عیل و حه سن سولتان و نه حه د سولتانی هه ورایی
 بانک کرد و روداوه کی بو گیراونه وه. نه وانیش یه ک په ک به دمنک
 گوتیان: ربه و پیشه وای نیمه وه کیل خویه تی. هرچی نه و بیژی
 واده که یین و بو نه جاتی خیزانی والی خوتان لیدا ده که یین. نه و میان گوت
 و سویتندیان به قورعان خوارد که هتا گیانیان دبه ردایه هه سویان له
 نه سری وه کیل سه ربچی ناگن.

به کورتی نه مانولابه ک ژن و مندالی خوی له هه ورانان دانا و
 له گه له هزار سوار له عیل و کس و کاری خوی و دوو هزار
 تفنگچی هه ورایی به ره و سنه که وته ری. نه مانولاخان و میرزا
 جه عفری وه کیل له چوار فرسه خی سنه له هاتنی وه کیل ناگادار
 بیون. هلی محمدی ناسوزای که به تهن له و گه وره تر بیو،
 نه مانولاخان هه همیشه ریزی ده گرت و وه پیش خوی دها و روژ و
 شه ویش له گه له میرزا هیندایه تولای خالی رای دهبوارد و پاش سردنی
 نه ویش هر له گه له غولامشاخان ده بوو، پایه ی وه کیلیشی پی
 نه سپتردراپو به لام خوی ده هیچ کاریک هه له نه ده قوتاند، ناردپانه کن
 وه کیل و نامه کی پر له واده و به لپنی یان بو نارد. له سی فرسه منگی
 سنه چای به وه کیل کهوت و راسپارده کانی والی تی گه یاند. به لام
 ناسوزگاری په کانی فایده میان نه بوو. بی ناکام گه رایه وه. له م لاشه وه
 نه مانولاهانی والی ریگای نه دا شازاده خانم وه دهر که وی. میرزا جه عفر
 و کوه لیکنی ژور له سواره ی جاف بو شهر و دهر که وتن.
 له گوندی حه سه ناوا هه رتک لا گه یشته یه ک. به ره وهی شهر

دهست پی‌بکا، نیتزیکه‌ی دوو سهد کهس له سواره‌ی لهک که باومر پیتکراوی وه کیل بوون، هه لکن و چروونه پال لهشکری والی به‌وه لهشکری ناویراو تنکه‌ی تیکه‌وت. کومه‌لینگی دیکه‌ش له سواره‌ی دهور و به‌ری بلاویان کرد. وه کیل له‌گه‌ل تفه‌نگچی‌کانی هه‌وراسی به‌به‌ره‌کانی به‌ قازانج نه‌زانی، په‌نای بو‌ چپای هه‌سه‌ناوا برد که پیتشر باسی کراوه. چپایه‌کی بی‌ ناوا، سانه‌وه‌ی له‌وی دژوار بوو. نیتزیکه‌ی چوار سه‌عات شه‌ریان کرد. پاشان هه‌وراسیه‌کانیش په‌روی شه‌رم و به‌دناویان به‌سه‌رشان دادا و به‌ جارتک له‌ کپور هاتنه‌ خوآر و چروونه خزمه‌ت والی. که‌میک نه‌بی که‌س له‌کن وه‌ کیلی نه‌مان. هه‌رچهند عبدالحمید مولتان، کاربه‌دهستی ناوچه‌ی بانه و نه‌وانی تر هانیان دا که‌ بروا، له‌به‌ر غیره‌ت و ره‌شیدی سه‌ری دا نه‌نواند و خوی به‌ قه‌زا و قه‌در نه‌سپارد. عبدالحمید مولتانیش سواری نه‌سپی خوی بوو و تی‌ی ته‌قاند.

له‌ولاهه‌ والی هیندی سهد و شیخ و مه‌لای به‌ تورعانه‌وه ناره‌ کن وه‌ کیل و سویتندی بو‌ خوارد که‌ بیتجکه‌ له‌ چاکه‌ هه‌چ خه‌راپی له‌گه‌ل نه‌کات. نه‌وان چون و وه‌ کیل‌یان دلنیا کرد و هه‌نیایان کن والی. له‌ پیتشدا گه‌لێک ریزی لی‌ گرت. له‌ په‌نا خوی دانا. پاش دمیتک چونه‌وه شار له‌ ریگادا سپرزا له‌تاسی کوری میرزا فه‌ره‌جولای وه‌زیر، سه‌ره‌رای خزمایه‌تی له‌گه‌ل وه‌ کیل هاته‌ خزمه‌ت خان و گوتی: نه‌گه‌ر نه‌مانولا به‌گ به‌م کش و فسه‌وه‌ بیته‌ نیتو شاری سه‌ نیتو واز له‌ نوکه‌ری من بیته. چونکه‌ نه‌گه‌ر نه‌وان سه‌رکه‌وتبان، ژنه‌کانمان هه‌ر په‌که‌ی له‌دهستی سواره‌یه‌کی نه‌واندا ده‌بوو. والی توژی بیری کرده‌وه به‌لام له‌ قسه‌ی نه‌و ده‌ر نه‌چوو. ناچار سه‌ری کرد شمشیری لی‌ بکه‌نه‌وه و کل‌ویشی له‌ سه‌ر هه‌لگرن. دوویاره‌ که‌میتک بو‌ نه‌شکاندن نه‌و کلاوه‌که‌ی له‌سه‌ر ناوم کور و برازا و خوارزاکانیشیان گرتن و هه‌نیایان. له‌ په‌نا شاری گه‌یشتنه‌ نیتزیک خانوبه‌ره‌ی وه‌ کیل، عه‌لی محمد به‌گ که‌ پیتشر باسی کرا تی‌دا داده‌نیشته. کور و برازا و که‌س و کاری به‌ عه‌لی محمد به‌گ نه‌سپارد و نه‌مانولابه‌گی به‌ پی‌یان وه‌ پیتش نه‌سپدا. دوو سی‌ سه‌عات له‌ شه‌و چوو بوو گه‌یشتنه‌ باره‌گای حکومه‌تی. وه‌ کیلی ده‌ دیویتی کرد و پاش هه‌ژده‌ روژان له‌ نیتو‌شه‌ودا به‌ ده‌ستی دوو که‌س له‌ به‌رده‌ستانی خوی کوشتی. چهند روژیک مه‌یته‌که‌ی هه‌ر له‌و شوته‌ ماوه‌ که‌ لی‌یان کوشتبوو. که‌م که‌م ون بوونی وه‌ کیل که‌وته‌ سه‌ر زاران.

شویتک همه‌مین به‌گی کوری جه‌مشید به‌گی که نویش له تایفه‌ی وه‌کیلان بیوو، بانگ کرد و دوو مه‌لای ره‌گه‌ل خست، مه‌یتی وه‌کیلیان پاش شوشتن و تهلغین له گورستانی شیخان به خاک نه‌سپارد.

کور و برازا و خوشکه‌زایان که به‌م زوانه باسیان ده‌کری، برده به‌ندیخانه و کوت و زنجیریان ده لاق و مل کردن. خبّزانی میرزا فه‌ره‌جولای خوا لی‌خوشبوو به‌زمیی به حالیان دا هات و له لای والی تکای بوّ کردن و له به‌ندیخان نه‌جاتی دان و بردنی بوّ مالی خوبی و زوزی چاکه له‌گه‌ل کردن. لهو کاته‌دا ناوچه‌ی نه‌سفه‌ندناوا، له‌لایه‌ن باره‌گای شاهه‌ دره به‌کس و کاری ره‌زاقولیکانی. شازاده والیه‌ش له تاران‌وه گه‌راوه بوّ کوردستان. وه‌ک ده‌لین هیتندی له باوه‌ریپیکراوانی والیه له‌بارهی کوشتنی کوری وه‌کیلی نامه‌یان بوّ والی و بوّ میرزا جه‌هغه‌ر نووسی. نهو کارهی به‌میرزا ره‌زای کوری میرزا هیدایه‌تولا کرده. له‌به‌ر نه‌وه که له‌م جیبه‌انه‌دا شت ون نابیی، نه‌م باسه‌ش له نیتره‌لک‌دا بلاو بروه.

باوکی نووسه‌ر له هه‌مرو باریک‌وه ده‌چروه سه‌ر تایفه‌ی وه‌کیلی. تازه‌ش کیژی نهو بیوه ده‌زگیرانی کوری وه‌کیلی، له‌م کاره ناره‌حت بوو، له‌گه‌ل غیره‌ت و دساری عه‌شیره‌تی نه‌ده‌هانه‌وه. نیروه‌شو دوو سیّ که‌سی بوّ نه‌جاتی نه‌وان نارد. خوشتی له‌گه‌ل چل سواره‌ی په‌رداخ و نامه‌ده له په‌نا به‌ندیخانه راه‌وستا که شه‌گر هه‌رای لی ساز بوو، به زوزی ره‌زگاریان بکا. نهو دوو که‌سه به‌هاسانی دیواری لای چولیان بری و نه‌وانیان هیتا ده‌ری و بوّ نهو شوینه‌یان بردن که باوکی نووسه‌ر له ده‌ره‌وه‌ی شار دیاری کردبوو. له‌گه‌ل ده سوار ناردنی بوّ نیتره‌ عیلی جاف که نه‌وده‌م همه‌به‌گه‌گه‌وره‌یان بوو. له یازده فه‌رسه‌خی شاری سنه له کویتستانی بوو. دوا‌ی شه‌ش روژ خوشتی چوه لایان و له ویره‌ چورونه کن همه‌سولتانی حاکمی سه‌تر.

له‌ری تازیمانه‌ی وه‌کیلی ره‌حه‌تی گیرا و پاشان گه‌رانه‌وه بوّ نیتره‌ عیلی جاف په‌نا ده‌ریاچه‌ی مه‌ریوان. همه‌به‌گه‌گ، عبدولرحمانی برای له‌گه‌ل سه‌د سواری به‌کار ره‌گه‌ل خست و به‌شو و روژیک سی فه‌رسه‌خ رنگایان بری و گه‌یشتنه‌ خاکی گه‌روس. له ویتشه‌وه به‌سیّ روژان گه‌یشتنه نه‌سفه‌ندناوا. له خزمه‌ت شازاده‌مخانی دیسان بوّ وه‌کیل تازیمانه گیرا.

پاش سی مانگ رهزا قولیخان جاریکی دیکهش کراوه به حاکی
کوردستان و به سی شهو و روژ گهشتهوه کوردستان. نه مانولآخان و
شازاده والیه به زهحهت و دژوار، به زستانی چونه سونقور. هیندک له
لایه نگرانیان گیران. جهغه رخان که له ناسوزا کانی والی و قاتلی
وه کیل بوو له گه له چند که سی تری که نهومیان کردبوو کوژدان.

نه ودهم تازیمانه سی وه کیلیان نویی کردهوه و به گوی ره ی داب و
رهمسی سی لایه تی والی و هه سوو هه لک جلی رهشیان له بهر کرد
سهریان ده قور نا. پاش ته و او بوونی تازیمانه نه سه دولا به گی کوری
نه مانولابه گی وه کیلی له جیتی بابی دانا و خه لاتی کرد و ده سه لاتی
ولاتی دایه. نه و ده م له بهر نه وه سی ته منی له ۱۸ سال پتر نه بوو، به کار
و باری ولاتی رانه ده گه یشت، هه سه سولتانی حاکی سه لزی که
پیاوکی به نه زمون و له گه وره پیوانی ولات بو، تازهش کیژی وه کیلی
له هه سه لیخانی کوری ماره کردبوو، له لایه ن نه سه دولا به گی
وه کیله وه کرا به بهررسی کار و باری کوردستان.

به کورتی رهزا قولیخان ساوه سی سالیئک له وپه ری سه به خوییدا
رایبوارد. چونکه له و سالته دا به هه من میرزای حوکمرانی تازهریابجانی
برای شای نیران حاجی میرزا ناغاسی به پاخی تارانبار کردبوو،
رهزا قولیخانیشی به هاوده سنی نه و ناسیبرو، له کاتیکدا ده سنی له و
خه یاله دا نه بوو، خسروخانی گورجی به بیانووی نه زمی سنوره گان بو
نه و سه لینه نارد. والی داوای چاوینکه وتنی کرد و له سه لته لای
سنووری هه وشار چوه کنی. پاش روژیک خسروخان گرتی و له گه له
هه باسقولیخانی گروس بو تارانی نارد. خوتشی به بی کوسپ چوه سنه
و ده سنی به حکومت کرد.

هیندی له گه وره پیوانی ولات، وهک نه سه دولا به گی و له تهولا به گی
وه زیر و براو مال و مندالی والی چونه ولاتی بابان و په نیان بو
عه و لایاشای حاکی بابان برد.

ناوبراو نه وه سی پیاوتمی بوو له گه لیانی کرد و ناگاداری کردن. هه
چهند کاربه ده ستانی ده ولته تی نه یان ده هیشت کهس و کاری والی
رابگری و بیان پاریزی قبولی نه کرد. تا به قامیده کانی والی به غدای
گوت: نیشانی ده ولته تی و پایه ی حکومتی وه لا ده نیتم، به لام په نابه رانی
ولاتی بابان وه لا نانیم.

له سنهش عهلی حه‌به‌گی خالی وه‌کیل هیتندی سه‌ید و مه‌لا و شیخی هه‌لگرت و رای کرده تاران. داوایان له شاهه‌نشا کرد که ره‌زاقولبخان بگه‌ریته‌وه. هه‌رچه‌ند حاجی میرزا ناغاسی و کاربه‌دهستانی تری ده‌ولت ناموزکاریان کردن فایده‌ی نه‌بوو، ناخه‌که‌ی چه‌ند که‌س له گه‌ره‌پیاوانی وه‌ک عه‌لی حه‌به‌گه و نه‌سه‌دولابه‌گه و براکانی والی-یان برده خزمه‌ت پاشا. شا خوتی وه‌جواب هات و تاریفی خسرو خانی کرد. عه‌لی حه‌به‌گه له نیو نه‌واندا وه‌ده‌نگ هات و عه‌رزی شای کردکه ۸۰۰ ساله نیته‌ نه‌سیر و حوکمرانی کوردستانی و به‌گویره‌ی یاسای عیّلی ره‌فتار ده‌که‌ین. نیسنا ره‌زا قولبخانیش هه‌ر به‌شیتوه‌ی باب و باپیرانی ره‌فنارده‌کا. شه‌گه‌ر زولمیتکی کردبی له خوتی کرده، شه‌گینا ره‌عبه‌ت و خه‌لکی ولات له‌وپه‌ری ناسوده‌می‌دا بوون.

قه‌سه‌کانیان له‌کن شا په‌سه‌ند نه‌کرا و له‌چوونه‌وه‌یان و خزمه‌تی خسروخان پیتی داگرت. عه‌لی حه‌به‌گه حاشای کرد و گوئی: تا گیانمان له‌به‌ردایه، بیتجه‌ که ره‌زاقولبخان سه‌ر بوگه‌س نه‌وی ناکه‌ین.

ناگری تورمیی پاشای عه‌جه‌م گری لی‌هه‌ستا و به‌میرغه‌زه‌می گوت دار و فلاقه‌ بینن و عه‌لی حه‌به‌گیان له‌داری به‌ست و نیتزیکه‌ی حه‌وت هه‌زار داریان لی‌دا. ناخه‌که‌ی به‌تکای سه‌دری شه‌رده‌وتلی به‌خشرا. پاش چه‌ند روز ناوبرایان له‌گه‌ل جه‌ه‌ضه‌ری قولبخانی شه‌میرالامرا به‌بندی ناردیانه‌وه بو‌کن خسروخان. به‌نه‌پتی شه‌سپاردیانن که ناگایان لی‌بیت.

کوردستانی‌ه‌کانی تر که وایان زانی، نیتزیکه‌ی ۸۰۰ که‌س گه‌وره‌و پچوک له‌مزگه‌وتی شا مانیان گرت. له‌باره‌گای شاهه‌ فرمان درا به‌میرزا شه‌بولقاسمی نیماسی جومعه‌ی تاران له‌مزگه‌وتیان وه‌ده‌ر بنی. نیماسی جومعه‌ نیه‌حترامی مزگه‌وتی له‌به‌ر چاو گرت، تکای بو‌کردن، قبول نه‌کرا. دیواره‌ فرمانی وه‌ده‌رنانیمان درا. هیتندی له‌شازاده و فرمانده‌ی له‌شکری چوونه‌ مزگه‌وت میرزا شه‌بولقاسم‌یان دلخوتی داوه و چه‌ند روزیک فرمانه‌گیان وه‌دوا خست.

شه‌و ده‌م شا له‌کوستانی شمیران نه‌خوتش بوو. حه‌کیم له‌عیلاجی داما بوون شه‌وی شه‌شی مانگی شه‌والی هه‌زار و دووسه‌ت و شیتست و چواری کوچی وه‌به‌ر ره‌حه‌تی خوا که‌وت. شه‌و ده‌م ره‌زاقولبخان له‌

گوندی ته جریشی شمیران داده نیست. هتندی توچی کیشکیان له دور و بهری ماله کی ده کیشا. کوردستانه کان که هتندی له مزگوتی شا و هتندی له همدولمه زیم مانیانگرتبوو، کو بوونه وه و گشتیان چوونه ته جریش. توچیپه کانیان ترساند و رایان کرد. والیان هه لگرت و چوونه نیو لهوچی گه روس، نه وانیان ره گه ل خو خست و به نیره شه و به رهو کوردستان که وتنه ری. روژی پینج و شش والی گه یشته وه به ک فرسه خی شاری سنه. خوسره وخان لره ترسا و په شوکا. عالی همه به گی له زیندان هینا دهر و داوی لی بوردنی لی کرد. له و لاشوه خه بهری بو والی نارد که هتا خوسره وخان له و شاره به، تو مه به نیو شار و زیاده تر شا له خو ت تووره مه که. خوسره وخان بارگه و بندی تیکنا و له گه له لهوچی همه دان ریگای زمگانی گرت به و بو پیشوازی شاهه نشای نوی ناسرالدین شا که وتنه ری.

رمزا قولیخان گه یشته نیو شاری سنه. کار و باری ولاتی به عالی همه به گ نه سپارد و له قه بی خاوهن ده سلاتی پی به لخی. خو شکی وه ک جاران ده سنی کرد به رابواردن و سه رسره پهنی و به جوژیک که خو بی بیست سال هیلک کرد. ثم روداوه بهم زوانه پاس ده کری. به کورتی کاتی ناسرالدین شا له سه ر تخفت دانیش، میرزا ته قیخانی فراهانی بوو به نه میرله شکر و ومزیری کشوره. نه مانولاخانی برا چکولهی والی نه ودهم له تاران ده ژیا، په نای برده باره گای نه میر نیزام و له وی مانی گرت. له و لاشوه نه میر و کار به ده ستانی تری ده ولت ده یانویست ره زاقولیخان سه باره ت به سه ربادانی سه زا بدهن. به لأم له ده رفعت ده گه ران که به هاسانی ناوبراو وه ده ست بیتن. به هه لگه وت میرزا نالاقولیخان که له تایفه ی وه زیرانی کوردستان بوو، له لایه ن ره زاقولیخان وه بو عوزر خواسته وه به دیاری و پیتشکیشه وه گه یشته تاران. میرزا ته قیخانی نه میر بانگی کرد و له باره ی ره فتاری والی و بار و دوخی له لک و ولات پر سیاری لی کرد. ناوبراو که له بنه وه له ره زاقولیخان دلگیر بوو گوتی: که والی یاخی بوه و خه ریکه چپای هه ورمان بکاته پیگه و له گه له ده ولتیه عوسمانیش ری که وتنه. که وره پیاوانی ولات له گه له نو هاودمنگ نین. نه گه ر وه دنگیش نایه ن له ترسانه. نیستا به گویره ی قسه کانم نوسراومه کم له لایه، نه گه ر ده فرموی سه ی ده پینم.

میرزا له قسه‌کانی فره توره بوو. گوتی ده‌بی نهو نوسراویه بیئی.
میرزا ئالاقولی دوو کاغەزی مپی مورکراوی والی له بهر ده‌ست بوو تا
له کاتی پنیوستنا چی به باش زانی لی‌یان بنووسی و بو
کاربه‌ده‌ستانی ده‌ولتیان بنیتری. هاته سەر نه‌وهی که نهو فه‌قیره به
گرتن بدا.

شه‌وی هەر وه‌ک به نه‌میری گوتبوو، دوو نامه‌ی له قه‌ولی والی بو
خوی نووسی و له نامه‌کاندا نووسی که له‌کن نه‌میر زور خوت به‌گم
مه‌گه‌ره. نه‌گه‌ر به‌خوشی خه‌لات و نشانی حکومه‌تیان بو من نارد نه‌وه
باشه، نه‌گینا رابگه‌ینه که چپای هه‌ورامان نه‌وه‌نده به‌رزه که جبرانی
عاسمانه. به‌یانی چه‌ لای نه‌میر و نامه سازکراوه‌کانی دایه.
روژی دوايه میرزا ته‌قیخان نامه‌کانی برده کن شا. فرمانی
لی‌خستن و گرتنی ره‌زاقولبخان ده‌رچوو. خه‌لات و نشانی حکومه‌تی
کوردستانی دا به نه‌مانولاخان.

شو ئالاقولبخان سه‌ره‌نگی توپخانه‌ی له‌گه‌ل سه‌د توپچی ره‌گه‌ل
خست و به سنی شو و روژان گه‌شته چوار فرسه‌خی سنه. والی
هیتشا له عیش و نوشدا بوو که خه‌به‌ری هاتنی نه‌وانی بو هات. به
زه‌حمه‌ت مال و منداالی برده ده‌ر و به‌ره‌و کرماشان که‌وته ری.
له‌ولاشه‌وه نه‌میر نامه‌ی بو گه‌وره‌پیاوانی ولات نووسی و پشتیوانی
ره‌زاقولبخانی لی‌قه‌ده‌غه کردن. به تایه‌ت حوکمیکی دلده‌انه‌وه و
سپه‌ره‌یانی بو نه‌سه‌دولا به‌گی وه‌کیل نووسی. له‌گه‌ل نه‌وه‌ش چونکه
وه‌کیل ته‌واو له نه‌مانولاخان ده‌ترسا، خوی پی را نگه‌را و له‌گه‌ل والی
تا سنوری کرماشان روپشت. روژی دوايه نه‌مانولاخان هاته نیو شار.
گه‌وره و بچوکی ولایتی بانگ کرد و موحبیه‌تی نیشان دان. سه‌بارت
به کرده‌وه‌ی رابردوی داوای لی‌بووردنی کرد. عالی حه‌مه به‌گ و
باوکی نوسه‌ری هیتا. له باره‌گای وه‌کیل و نه‌ختی قسه‌ی بو کرد.
سویندی حوارد که نه‌گه‌ر له‌جیاتی خوینی باوکی نه‌فسی خویشی
بوئی، درینگی ناکم. ده‌سه‌وی نه‌و په‌له ره‌شه له خرم بشومه‌وه. نه‌وه‌ی
گوت و نامه‌یه‌کی به خه‌تی خوی بو نه‌سه‌دولا به‌گی نوسی و ته‌واوی
بو رون کرده‌وه. میرزا ئه‌لا قولی وه‌زیر و مه‌حمود به‌گی دیوان به‌گی
که له باوه‌ر پیکراوانی بون، ناردینه کن وه‌کیلی. نه‌و دوو که‌سه به په‌له
وه‌ری که‌وتن و له ناله‌یری خاکی کوردستان گه‌شته وه‌کیل. قسه‌کانی

والیان پیّ راگه یانند. ناوراو دلّی بوّ گه رانه وه نرم بوو، بوّ خزمهت نه مانولا خان ریگای داگرت. والی بوّ چاو پینکه وئنی چوو. له پهنا خوبی دانا. له کردموه کانی عوزری هیناوه و له لاتی به نرخی دایه.

به گشتی نم جاره به پیچه وانهی رابردوو، والی نه ونده له گهل خه لک باش و سپهره بان بوو که له ماوه یه کی که م دا پیّ تان له والیه کانی پیشوو باشتر بوو. گه وره و بچوک له ویره ری راستی دا خزمه تیان ده کرد. له ولات شه ره زاقولبخان چوه کرماشان و پهنای بوّ فه یروز میرزای نایب السلطنه ی حاکی می نو ولات برد. شازاده چند روژیک رای گرت. له نه کاو له باره گای پاشاوه نمر دهر چوو که رهزا قولبخانی به حمه سی بوّ تاران بنیتری. هر نو روژه شازاده ناورای له گهل چند که سان به ری کرد. هاورئ کانی هیندیکیان رایان کرد و هیندیکیش نه سانبان خواست و نه سپ و چه کیان لیّ نه ستاندن و به ره لایان کردن.

کاتیک والی گه یشته نیریک تاران نه یانپشت بجیته نیو شار، به ری تان کرد بوّ ته وریزی و له توپخانه به نمان کرد و هوت سال له زینداندن مایه وه. پاشان هینایانه وه تاران که له شوینی خوبی دا باسی ده کری.

به کورتی پاش رهزا قولبخان، نه مانولا خانی ناسراو به غولامشاهان پاش به سر کار و باری خوبی دا زال بوو. له گهل خه لک ره نزاری پاش بوو. یه ک دوو ساله علی حمه به گی کرد به پیشکاری ولات. ناوراو له ریک و پینک کردنی ولات و ناسایشی حالی خه لکدا فره شینگیر بوو.

له سالی سیّ می پاشایه تی ناسرالیدین شادا میرزا ته فبخانی نه میرکه بیر له وهزارهت لایرا و میرزا ناغا خانی نبعتمادالدوله بوو به سهدری نه عزم. کاتی که سهدری نه عزم به حوکی پاشای رحه متی له کاشان دانرا بوو، شازاده والیه دایکی نه مانولاخان له تاران چاکه ی له گهل کس و کاری نه و کرد بوو. نم جاره که بوو به سه روکی گشتی ولات، به توله ی نه و چاکه یه له گهل نه مانولاخان فره میهربان و باش بوو. نویته رایه تی کار و باری وی به میرزا کازم خانی نیزام الملکی کوری خوبی نه سپارد.

سالی ۱۲۶۷ نه مانولاخان وهزاره تی کوردستانی دا به میرزا محمد رهزای کوری میرزا عبدالکهریمی که باسی ژبانی نه و له ژیر باسی

نه مانولاخانی گوره‌دا نووسرا.

ناربراو پیاویتیکی لی‌هاتوو بوو. نه و خه‌رجه‌ی که بریار درابوو بدری به دیوان، بی‌کم و زوری دهیگه‌یاند و والی و کاربه‌دمستانی دهولتی رازی ده‌کرد. وای لی‌هات که پله و پایهی نه و له هم‌سوره‌پیاوانی کوردستان هه‌ورازتر چوو. کهس نه‌یندمتوانی یه‌ک و دووی له‌گه‌ل بکات. قسه‌کانی له‌لای والی وه‌ها جی‌یان گرتیوو که به بی‌نیمزای نه و هیچ کاریک به‌ریوه نه‌ده‌چوو. له کاری خوتیدا باش به‌توانا و به ناموده‌یی کار و باری ولاتی به ریوه دمبرد.

عالی حه‌مه به‌گه‌ سالی ۱۲۷۲ی کونچی دوایی کرد. کابرایه‌کی ژیر و لی‌هاتو و به کار بوو. کاتی مانه‌وه‌ی له ئیسه‌فه‌هان له خزمه‌ت شازاده سیف‌الدوله‌دا، کاری گه‌وره‌ی پی‌نه‌سپتردرا. به قه‌درایی بیست هه‌زار تمه‌نی له و سه‌فه‌ردها بو‌عیل و کهس و کاری خه‌رج کرد. ماوه‌ی هه‌شت سال له‌گه‌ل والی راست و دلپاک بوو. تا سالی ۱۲۷۴ سه‌دری نه‌عزمه‌ لی‌که‌وت و کار و باری والیش توشی نالوزی هات.

بیشتر نووسرابوو که نه‌مانولاخان له سه‌ره‌تای حکومه‌تیدا گه‌لیک پاریزگار و به‌دین و له‌گه‌ل خه‌لک باشیوو. وه‌دوای کاری ناحه‌ز و سوک نه‌ده‌که‌وت. هه‌ر چه‌ند له و سالانه‌دا خودا نه‌خلالی باشی نه‌وی وه‌رگیترا. دهستی به کاری ناحه‌ز کرد. له‌پیشدا به قسه‌ی هیندی باوه‌ریپیکراوی خوبی له میرزا محمد ره‌زا وه‌شک که‌وت و له بنه‌وه خه‌ریک بوو بیغه‌وتینی. روژ به روژ ساردی‌یان که‌وته‌ن‌توان.

سالی ۱۲۷۵ پاشا ریی که‌وته‌ شاری سه‌ه. نه و دهم به‌شی له‌شکری پاشا نازوله وه‌گیر نه‌که‌وت. نه‌وه‌ش نه‌هه‌تیک بوو به سه‌ر کاری والی‌دا هات. هه‌ر له و ساله‌دا نه‌سه‌دولا به‌گی وه‌کیل سه‌باره‌ت به موچه و به‌راتیکی که له دیوان‌دا هه‌ییوو ئیجازه‌ی له والی وه‌رگرت و چوه تاران. هیندی له زانا و گه‌وره‌پیاوانی کوردستانیش له بنه‌وه له‌گه‌ل نه‌چه‌فقرلیخانی کوری حه‌مه‌سه‌نخانی کوری نه‌مانولاخانی ناموزای والی بوونه هه‌وده‌ست و چه‌ند نامه‌ی سکا‌لایان بو‌کاربه‌دمستانی دهولت نووسی و له ده‌ست ره‌فتار و کرده‌وه‌کانی والی هه‌واریان هه‌ستا.

هه‌ر چه‌ند وه‌زیر له‌گه‌ل نه‌وان یه‌ک نه‌بوو، به‌لام نه‌یده‌ویست ولایشیان نه‌داته‌وه. له لای دیکه‌وه نه‌سه‌دولا به‌گی وه‌کیلپش له تاران

دستی به داد و فیضان کرد و له داگیر کردنی ملك و پله و پایهی
خوبی شکایه‌تی کرد. میرزا یوسفی مستوفی الممالک رووی هر چه دستی
نیکرد. سوچه و براتی دایکیشی دایه و بردیه کن پاشا به له قه‌بی خان
و خه‌لات و فرمانی وه کبلی کوردستانیسی سر به‌رزی کرد.

وه‌زاره‌تی نه‌بولقاسم

ه‌زیز خانی سرکری سهررداری ته‌واوی فوج و له‌شکری نیران که
نه‌و دم پیشکاری ولاتی نازربایجان بوو، نه‌ویش دلی له والی نیشا.
چونکه والی به بی سوچ و تاوان همه‌ه‌له‌بخانی سه‌قزی که په‌کی له
نیزیکانی سهردار بوو حبس کرد. به کورته‌ی هوی لی‌خستنی والی له
همو لاره‌ ناماده بوو. له پیشدا له بازه‌گای پاشاوه میرزا نه‌بولقاسمی
مستوفی نه‌فرشی بو و وزارتتی کوردستان ده‌ست نیشان کرا و ریگای
کوردستانی گرت به‌ر. میرزا محمد ره‌زا گه‌رایه‌وه بو تاران. چهند
روزی پی‌چوو فرمانی لی‌خستنی والیش ده‌رچوو. نه‌جه‌فقولبخانی
ناسوزایان کرد به حاکمی کوردستان. نه‌مانرولاخان مال و مندل
وده‌ست و پی‌نوضده‌کانی هه‌لگرت و به‌رمو تاران که‌وته ری. له‌ولاشه‌وه
میرزا نه‌بولقاسم له تاران‌وه و نه‌جه‌فقولبخان له جوانرووه گه‌یشتنه
سنه. گه‌ر به‌پاوانی ولات وه‌ک همه‌ه‌له‌بخانی سه‌قزی و میرزا علی
دیوان به‌گی و خه‌لگی تر چونه‌ دینیان. پاش ماوه‌یه‌ک نه‌سه‌دولاخانی
وه‌کیلیش گه‌رایه‌وه کوردستان و همو تیکرا خه‌ریکی به‌ریزه‌ بردنی
کار و باری ولات بوون و کم و کوری‌یان له کاردا نه‌بوو. له‌لای
تیره‌سه‌وه میرزا همه‌ ره‌زا گه‌یشتنه تاران و والیش به‌ دوا‌ی نه‌ودا.

میرزا همه‌ ره‌زا به‌ باشی نه‌زانی له تاران دابنیشی، چوه
عبدواله‌زیم و خوبی به‌ عه‌رزی دادا. ماوه‌یه‌ک له‌م جینگا پی‌روزه‌ تاق
که‌وته‌وه. پاشان به‌ تکای مستوفی الممالک هات ده‌ر و له‌ سر ویستی
سهررداری گشتی چوه‌ نازه‌ربایجان. ماوه‌یه‌ک له‌وی مایه‌وه. ورده‌ ورده
دل‌نیشی سهررداری له‌ والی چاک کرده‌وه و داوای کرد نه‌مانرولاخان
بکریته‌وه به‌ حاکمی سنه.

نیزیک به‌سار سهردار به‌رمو تاران که‌وته ری. هر چهند
نه‌جه‌فقولبخان له‌ شاری زه‌نگان خوبی گه‌یاندی و خزمه‌تکاری خوبی پی
راگه‌یاند، به‌لام میرزا همه‌ره‌زا وه‌ها والی له‌ لای سهردار

خوشه‌ویست کردبوو که خزمه‌تگوزاریه‌کی نه‌چه‌فقولبخان کاریگر نه‌بوو. به‌روالت دلتیای کرد و ناردیه‌وه بوّ ولات. والی هاته خزمه‌تی و له‌کرده‌وی رابردوو داوای لییبوردنی کرد.

باسی حکومتی نه‌مانولاخان جاری دووهم به‌هوتی سردارموه.

پاش نه‌وی سردار گه‌یشته‌تاران چوه خزمه‌ت شاه‌نشا، داوای حکومتی نه‌مانولاخانی کرد. چونکه نه‌و دم ولاتی نه‌رده‌لان به‌شیک بوو له ولاتی نازه‌ربایجان. کاربه‌دهستانی ده‌ولت داوای سرداریان په‌سند کرد و جاریکی دیکه‌ش خه‌لات و نیشانی کوردستان درا به والی. میرزا حه‌مه‌رمزش بووه به وه‌زیر و بیجگه له‌وه هاته ریزی مستوفی‌یه گه‌وره‌گان(۱) و نه‌چه‌فقولبخان بوّ خزمه‌تی شا بانگ کرایه‌وه و کرا به‌سهر کیشکچی موزه‌فهره‌الدین شای وه‌لیعهد و ده‌گه‌ل سردار چوه نازه‌ربایجان. پاش هه‌شت مانگان له‌ته‌وریزی کۆچی دوابی کرد. میرزا نه‌بولقاسم-یش له‌سنه‌وه به‌ره‌و تاران که‌وته ریی و له‌ریگادا فرمانی وه‌زارمتی هه‌مدانی پی‌گه‌یشت و له‌وی مایه‌وه.

نه‌مانولاخان و میرزا حه‌مه‌ره‌زا هاتنه‌وه کوردستان و ده‌ستیان کرد به‌حکومت. پیشتر باسکرا که والی ده‌ستی به‌کاری دزیو و خراب کردبوو. ناموزگاری دوستانی له‌لا بینرخ بوو. ده‌ست دریزی بوّ ژن و مندالی خه‌لک ده‌کرد. پاش گه‌رانه‌وه‌شی ده‌یویست نه‌وانه‌ی له‌گه‌ل نه‌چه‌فقولبخان یه‌ک بوون، سزایان بدات. به‌لام له‌سزادانی کاربه‌دهستانی ده‌ولت ترسا بوو له‌ده‌رفه‌ت ده‌گه‌را. هه‌میشه‌ش له‌میرزا علی دیوان به‌گی له‌بیانوو بوو، چونکه نه‌وی به‌تیکه‌میری بناخه‌ی حکومتی خوبی ده‌زانی. میرزا حه‌مه‌رمزش که‌ساله‌های سال پشیتوان و پاریزگاری بوو، ده‌ستی له‌پشیتوانی هه‌لگرت و بوّ گرتن و به‌ند کردن له‌گه‌ل والی ریک که‌وت.

نه‌و میرزا ره‌زا علیه‌که له‌سه‌ره‌تاوه‌سهر به‌میرزا حه‌مه‌ره‌زای وه‌زیر بوو، خوشی کابرایه‌کی لی‌هاتوو و به‌کار بوو له‌ماوه‌یه‌کی که‌م‌دا گه‌یشته‌پله و پایه‌ی به‌رز زور جار کار و باری ولات به‌و ده‌سپیردرا. له‌دیوانی به‌رز له‌قه‌بی دیوان به‌گی پندرا. موچه‌ی بوو به

سیّ سەد تەمەن. بە لّام والی بە دل لە گەلی باش و پاك نەبوو. لە بەر
 خائەری وەزیر ماوەیەك رای دەبوارد لەم دوایی بەدا كە لى كەوت و
 رەگەل نەجە فقولیخان كەوت، ئیتر وەزیر نەیتوانی پشتیوانی لى بكا. بە
 پێچەوانەى رابردوو لە كەردەوه كانی نارازی بوو. میرزا رەزا خوێ پى را
 نەدەگیرا و لە مەجلیس و كۆبوونەوان قسەى ناخەزى بە وەزیر دەگوت.
 شەوێكیان والی بانگی كەردە مەجلیسى تاییەتى خوێ و قسەى لە گەل
 كەرد. تۆزێك باسى رابردووی كەرد. پاشان هەلى ئەكەبەر خانى ئاموزای
 تێگەیاندا. پەخەى گرت و رایكیشا دەری و برددیە بەندیخانە. زنجیر
 لە مل و كۆتیا ن دە لا ئى كەرد. كور و كەس و كارە كانیشى گیران. لە
 ماوەى دوو مانگاندا بە قەرایى دوازدە هەزار تەنیا ن لى تەستاندا.
 پاشان بە تكای شیخ محمدى فەخر العلام لە بەندیخانە ئازاد كرا و لە
 مالی ئەوان دانیشت. پاش ماوەیەك بە چاریك عافو كرا و چووە مالی
 خوێ. لە دواى رای كەرد بو تەوریز و دەست بە داوێنى سەردار بوو.
 لەو كاتەشدا ئەمانولاهان بو خواستنى كیژی پاشا خانى
 شجاع الملکی برازی سەردارى چوو تەوریز. هەر لەو سالا شیدا شازادە
 والیە لە تاران سەرد و تەرمە كەیان هیناوه كوردستان و لەویشەوه
 ناریدیانه كەربەلا. بە كورتنى والی لە تەوریز كیژی شجاع الملکی
 خواست و لە گەل سەردار پەیمانى نوێ كەردەوه. هەرۆهە داواى كەرد
 میرزا رەزا عەلى-ش بەریتەوه. سەردار ناوبراوى دلخوشى داوه و
 لە گەل والی بەریتى كەردەوه.

بە نەپنى هەرەشەى لە والی كەرد كە لە گەل خەلكى كوردستان
 رەفتارى باش بى. پاشان لە سەعاتىكى باشدا بوكى هەلگرت و رینگای
 كوردستانی گرتە بەر. هەر لەو سالا شیدا بو نەهیشتنى دل بيشى، والی
 گەوهەر سولتان خانى كچی لە میرزا یوسفى كورى حەمە رەزا ماره
 كەرد و بە جەيازى ئەواو بوى نارد. بەم حالەش حاكم و وەزیر ئەت
 نیتوانیان خوێش نەبوو.

سالیك ناوا تێەرى. والی چوو تاران و كار و بارى خوێ رێك
 خست و گەرایەوه. ئەسەدولا خانى وەكیل لە گەل چەند پیاو ماقول
 لە كەن مسنوفى الممالك مانەوه. لەو لاشەوه میرزا رەزا عەلى لە سنە
 هیندى زانیانى كوردستانی وەك: مەلا فتح الله لازى و مەلا لوتف الله
 كورى و مەلا حەمەمىن و مەلا سالىح و برازایانى مەلا ئەحمەدى شیخ

الاسلام و هی تر کوّ کرموه و په کیان گوت و به زستان رایان کرد
 بوّ تاران. سویندیان خوارد هتا والی له سر کار لا نه بن بوّ
 کوردستان ناگه رینهوه. نوهمیان گوت و به پهله به رهو تاران که وخته ری.
 مهلاکان له عبدالله عظیم خویان به عززی دادا. میرزا عیش پهنای
 بوّ ته ویله ی پاشا برد. کاربه دهستانی دهولت لهو کاره ناگادار بوون. به
 فرمانی پاشا مستوفی الممالک دلیبای کردن و بانگی کردنه مهجلیسی
 خوبی و نه حوال پرسى کردن. لهو روژهدا میرزا رهزا علی نه و منده ی
 باسی کرموه و رهلتاری دزیو و ناحزی والی کرد که دانیش توانی
 مهجلیس والیان ورما. داوای بار سووکیه کی بوّ خه لکی کوردستان کرد.
 روژی دوايه مهلاکان هاتنه لای پاشا کرده وهی والی یان بوّ شا
 باسکرد. میرزا رهزا علی و هی تریش راوستابوون و سکا لای حالی
 خویان عززی شا کرد. له لایه ن پاشاوه ته اوای کار و باری نه وان و
 کوردستان به مستوفی الممالک نه سپتردرا و پتی له سر نه هیشتنی زولم
 له سر نه وان داگرت.

چونکه پتر له دوو سی مانگی بوّ نه ورورز نه سابوو، کاربه دهستانی
 دهولت لی خستنی والی یان به مه سلحمت نه زانی. میرزا زه کی مستوفی
 رهشتی-یان کرده وه زیری کوردستان و میرزا حمه رهزایان بوّ تاران
 بانگ کرده وه. له و لاشه وه. والی علی نه کبه ر خانی ناموزای نارده تاران
 که هم فیتنه یه بکوژیتنه وه. به لام تا نه و گیشنی، میرزا زه کی
 خه لاتی و مزارمتی ده بر کرد بوو. هیتی بوّ نه کرا.

به مهلاکانی ناویراویان گوت له گه ل وه زیر بگه رینه وه و میرزا
 علی-ش له تاران بمیتنه وه، تا وه زیر ده گاتی و کار و باری ولان
 ریک و پیک ده خا و پاشان مه ره خهستی ده گن. میرزا زه کی و مه لا
 که وخته ری. میرزا حمه رهزا له ریگای دیکه وه هاتنه تاران.

کاتی گیشنی وه زیر والی هیندی خه لکی به پیشوازمه نارده. لهو
 پهری ناز و شکوذا هینایانه شار. خانویان بوّ دیار کرد. چند روژ
 خه سایه وه. پاشان له گه ل والی دهستی به باس کرد. فرمانی پاشا و
 نه سری مستوفی الممالکی پی راگه یانده. ناخره که ی ریک که وتن و
 په یمانیان به ست. روژی دوايه والی هیندی پاره و شتی به قیعتی بوّ
 نارده. ورده ورده په کیتی له نیتوان حاکم و وزیردا پیدا بوو. چند
 نامه ی له سر پاکانه ی والی له قسه کانی میرزا رهزا علی بوّ

کار به دهستانی دولت نویسی. له بهر نهوهی مستوفی العمالك بروای زوړی به میرزا زه کی هه بو کاری والی بروی پیدا کرد. میرزا وه زیش له کاری خوی دا سه به خوبی و هرگرت. له کاتی مانه وهی نهو خه لکی کوردستان توزی ناسوده بوون. چونکه والی دهسه لاتی پیشووی نه ما بوو. داب و رسم و یاسای کون جیگر بووه. میرزا همه رهزا له تاران دانیشست. میرزا علی-ش ریگای گه رانه وهی پی نه درا. نه سه دولاخان چوه ولات و له خزمهت والی دا بوو.

مردنی نه مانولاخان

له سالی دوومس و مزارمتی میرزا زه کی دا، والی تووشی نه خوشی بوو. چاره کانی که م بینا بوون. بو تیمار و عیلاج چروه تاران. میرزا زه کیش له گه لی چوو. پاش نه وهی چوه کن پاشا و چاوی به مستوفی العمالك که وت، چند روزیک خه ریگی داو و درمان بوو. کار و باری ولاتیشی ریک خست و نیجازهی له باره گای شا وهرگرت و گه رایه وه بو کوردستان. پاش چند روز تووشی نیغلیجی بوو، نیوهی له شی له کار که وت. حه کیم چارمیان پی نه کرا. له ناخیری هاوینی سالی هزار و دووسد و هشتا و چواری کوچی دا بارگه و بنه ی بو دونیای دیکه تیک نا.

له گه نه وهش که نه مانولاخان ۱۸ سال له کوردستان حاکی دهسه لاتدار بوو. ملک و مالیکی له راده به دهری وه سه ریکه نابوو، خودای چه بیار وای تووله لی کرده وه که دوا ی مردنی هفتا هزار تمن به تاجران قه زردار بوو.

جاریک ژووری تایه تی نهو له خوره ناگری گرت. شتی په کچار زور له قورعانی نایاب و کتیبی باش و پارچه ی کشمیر و پشمینه و فرش و شمشیر و تفنگک به جاریک سووتان. به گشتی مرویه کی شیرن زمان و قسه پاراو بوو. به سه شعر و په غشانی فارسی دا دهسه لاتی هه بوو. له سه ره تاوه هاونشین سونی و دهرویشانی پی خوتسیرو. پاشان له وان دور که وت وه و بوو به هاومه سله کی کومه لی شیخیه و له گه ل زانایانی نهو دهسه هاونشین بوو. هه همیشه ته نری ده نارد بو شاری کرمان بو کن حاجی محمد که ریم خانی لاجار، مه زنی نهو دهسته په. حوکمی نایینی له وان

وهرده گرت. هیتندی چار مهلا عهبدولسه مادی هه مه دانی خلیفه ی
حاجی ناورای بو سنه بانگ ده کرد. ناخره که ی به بیتر و باهر و
خه پالوه کزچی دوا بی کرد.

نووسه ری نه م لاپه رانه که سیک ی باهر پینکراوی نهوم له تاران دیت.
سهویندی ده خوارد که دوو سال پیش مردنی له ریگای شیخ
نه محمد-پیش ودهر که وتبوو. (و مبال به نه ستوری نه و). ته وای ته مانی
چل و پینج سال بوو.

لیتره دا باشه کوتایی حال و کاری ره زاقولیکانی والی و خان
نه محمد خانی برا-یشی بنروسین. که له باسی ره وشت و حالی نه و
تایفه په هیچ به جی نه مینی. پینشنر باسمان کرد که ره زاقولیکان
ماوه پک له ته وریزه بس بوو. پاشان به تکای توپا خانمی خیزانی
بانگ کرایه ره تاران. ماوه په کیش وه ک کیشکچی له تاران ده ژیا.
سه دری نه عزم به زمی پیندا هات و نازادی کرد. به لام ریگای
باره گای پاشای پی نه درا. پاش لیکه وتنی سه دری نه عزم به تکای
میرزا محمد خانی سوپا سالار و محسین میرزای میر ناخور چوه کن
شا و هات ریزی نوکه رانی باره گا. چهند روژیکیش هه وای حکومتی
کوردستان له سه ری دا. چهند کهس له کاربه دهستانی دهوله تی کرده
واسیته، به لام کهس زانی نه کرد له کن شا باسی بکات. جارینکیش
له گه ل سوپا سالار بو شه ری تورکمان چوه گورگان و دیسان فایده ی
نه بوو، ناخره که ی سالی ۱۲۸۲ له تاران به نه خوشی ستل و جه م سرد.
پیاوینکی باش سروشت و به نه ده پ و لسه زان بوو کاتی حوکمرانی
کوردستان له ت زولم و زوری له خه لک نه کرد. به لام له راده به ده ر
نارمق خور و ژن باز بوو. هر نه وهش بوو به هوی نه وه که ته مانی له
چل و چوار سال تی نه پری.

وه فاتی خان نه محمد خان.

نه محمد خانی بر اچکوله یان، پاش مردنی ره زاقولیکان به مرگی
مرفاچا سرد نه ویش چل و دو سال ژیا. لایینکی نه خلاق باش بوو.
له گه ل خه لک به شپوه ی به رامبه ری ده ژیا. نه و سی برابه (ره زا
قولیکان، نه مانولاخان و خان نه محمد خان) له سکی والیه وه له پشتی
خوسروخانی برون. له ماوه ی بیست مانگدا هه رسینکیان چورونه دونیای

دیکه. خسروخان بیجگه له وانه له قهرموشانیش چند کوری هه بوون که توه ناویانه: سعایل خان، فزلولاخان، تیمورخان جه مشید خان. بیجگه له تیمورخان ئهوانی تر زیندون.

کوره گه ووره ی رهزا قولیخان ناوی خسروخان. لاونکی تا بلی ی به نه خلاق و ئینسانه. له تمه نی بیست و ههوت ساله وه له تاران ده ژوی. پاش ئه و همه عه لیخان سه رهنگی فرجی کوردستانه. سی سال له خزمهت شازاده فه رهاد میرزای خالی حوگرانی کوردستاندا ژیان تی بهر ده کات. پاشان ئه بولحه سه نخانی ۱۲ ساله یه. ئه م سی تانه له شازاده توپا خانمیککی شازاده عه بیاس میرزای هه حمه تین. له قهرموشانیش پاشاخان و به حیاخان و یه ک دووی دیکهش که ناویان له بیرم نیه.

کوره گانی ئه مانولاخانی گه ووره: حه سه ن قولیخان به نازناوی خانی خانان، کوری دیکه ی والی حه مه که ریمخان به نازناوی حاجی خان ۱۲ ساله و ئه وی دیکهش حه مه کازم خانه. ئه و سی که سه له تافتاو خانی کیزی حوسین قولیخانی ماسی خو ئه تی.

دوای مردنی ئه مانولاخان، چند روژیک خه لک له تازیه دا بوون. پاشان حوسین قولیخانی ناوبراو له جیی ئه و دانیشت. میرزا زه کی هه روا له سه ر کار و باری خو ئی مایه وه. به لام چونکه شاهه نشای ئیتران هه میشه به به سنی رینگ و پیکی کار و باری ئه م سنوور و ناوچه یه بوه و له کرده وه ی والیش دلی بیشا برو. شازاده معتمد الدوله فه رهاد میرزای ماسی که لی هاتوو بوو کردی به حاکی کوردستان. حوسین قولیخانی کوری والی و میرزا زه کی بانگ کرانه وه تاران و ئیستا له وی ده ژین.

فہسلی چوارہم

باسی حکومتی شازادہ معتمد المولہ (۱۱)

لہ پنجی زی قعدہ سالی ہزار و دو سہت و ہشتا و چوار شازادہ معتمد المولہ گہ پشته شاری سنہ گہ ورہ پیاوانی ولات ہر کہ سہ بہ کویرہی پلہ و پایہی خوی ہاتنہ خزمہتی و بیر و رای خویان پی راگہ یاند. ہوہلی مانگی قوربان ہر لہ و سالہ دا بو ناوچہی مہریوان چرو کہ ناخرہ کہی خاکگی نیران و سہرہ تای دہولہ تی عوسمانی بہ پتر لہ دوو سہت کہس لہ خہلکی کوردستان و دار و دہستہی خوی لہ گہل نہ بوو. حہمہ سہ عید سولتانی ہورامی لہونی کہ بہم زوانہ باسی دہ کری، کانی و ہری کہ ورتنی شازادہ لہ گہل ہیندی پیاو ہات و پیشکیشی ہینا و خزمہتکاری خوی راگہ یاند. خہ لاتی و ہر گرت و بو جیگی خوی گہ رایوہ. کاتبکی والی گہ پشته گوندی بیتک کہ ریگی سہ ہاتیک لہ خاکگی بابان دوورہ، حہ سن سولتانی ہورامی شامانی کہ ہہ سو نمہنی بہ ریگری و تالان و کوشتنی خہلک بردوتہ سہر، لہ گہل دوو ہزار تہہ نگچی پیادہ بہ پیشوازیوہ ہات و لافی سہر بہ خویشی لی دہ دا. نو کرنوشہی نہ برد کہ نوکہ ران بو خاومہ گانیانی دہ بن. نوہ بو قیز و مہزنتی بنہ مالہی پاشاپہتی گہ لیک ناخوش بوو. لہم رہفتارہ فرہ تیک چوو. ہر لہوی فرمانی کوشتنی دا و خنکاندیان. مستفا بہگ و زوراب بہگی براشی گیران. پاشان نہ سری کرد پتکیان لہ لافی کرد و دایان بہ دہستی ہاوری کانی. پیادہ کان کہ گہ ورہی خویان ناوا دیت، سہری خویان ہلگرت و ہر بہک رویان کردہ ولاتیک. پاشان شازادہ براکانی ہینا و لہ سنہ زیندانی کردن.

سیفہتی چپای ہورامان

نیستا را باشہ کہ باسی چپای ہورامان و رہوش و ژبانی خہلکی نہو
مہلبندہ بکہین. کہ خوینہ ران ناگاداریان لہ و مہزعی نووی ہہی.

هورامان چپایه که له بهرزایی دا جیرانی عاسمانه، له دووره وه وا دیته بهرچار که له پارچه بهردیکه. لایهکی به شاره زووره نووساوه. لای دیکه شی خاکمی مریوانه. بۆ سهر کهوتن و تی بهر بوون له هه رتک لاره تاقه یهک ریگا ههیه. له لای جوانو وشوه کویره رتیکی باریک ههیه. چهسی سیروان به نیوان نهو ریگا و چپایه دا دهروا، به ساینکی گهوره لهو چپا بهرز و بهساره دیته خوار. له سهر چپا نیتزیکه ی چل په نجا ناوایی ههیه و خه لکه که شی ده گاته ۱۵ هه زار کهس. نهو لایه ی که وتوته خاکمی شاره زوور لهوونی پی نیتزن و لای سهروو که به مریوانه وه نووساوه ناوی شامیانه.

سه زنی نهوان دوو کهس بوون به نازناوی سولتان. لهو کاته دا هه سهن سولتانی کوری هه سه سولتان به سهر شامیان دا حکومران بوو. هه سه سه عید سولتانی کوری عوسمان سولتانیش به سهر لهوون دا. خه لکی هورامان به چه که ی خویشان ده به نه وه سهر به هه نه ی کوری نه سفندیاری. ده لیتن له زه مانی ده سه لاتی نه سه که ندهری کوری فه یله قوسی به سهر نیتزان دا، نه و مندی له توانای دا هه بوو شازاده و دار و ده سه تی سهر به پاشاکانی که یانی زطیل و زه بوون کرد و هیتدیکی لهو چپایه هه بس ده کردن. بویه نه م کیوه به زیندانی نه سه که ندهر ناویانگی رویشته بوو.

له گه ل تی بهر بوونی زه مان زا و زی یان کرد و زور بوون و ته واری چپایان دا گرت. چه ند سالی دوور و دریتز به دژواری و برسبه تی ده ژیان. زه مانی نهوان شیوه یه که له کوردی و وشه ی فارسی شی تیدا وه گیر ده که وی. نهو ده م هه سهن سولتان له دزلی و سه عید سولتان له نوسود داد نه یستن. هه یچ کشت و کالی لی ناکری. خویشان به کول هیتاوه، له سهر به رد و له بن ره وه زان باغات و داری بهریان لی روانده. گه نم و جو و دانه وتله له مریوان و شاره زووره وه به کول ده بن. له چپاکان دار به رو زوره. زوربه ی نانیان له به رو و هه رزنه. نهو چپایه بویه ناوی لی تراوه هورامان چونکه به هه وراسی به برسی نیتزن 'ناورا' (*) له بهر نه وه ی برسی بوون، نه م ناوه یان لی ناوه. بویه ش بهو تایف ده لیتن هه وراسی که برسی بوون و به فه قیری ژیاون. گه وره پیاوانی کوردستان هه همیشه که چه کانی نه وانیان بۆ کار که ری و خزه مت بردوته مالی خویشان.

له سه ره تای حکومه تی غولام شاخان، ده ستیان کرد به تالان و دزی. دیتهاتی دهور و بهریان تالان ده کرد و نازاری خه لکیان ده دا. والی نه و منده بیری له سزا دانیان نه ده کرده وه. له ماوه ی ۱۵ سال دا نه و منده به هیتز بوون

که به سانایی برده‌ست نه‌ده‌کران. هر بویش والی به نرسی له‌گه‌لیان رای ده‌بورد. له‌ده‌وروبه‌ریشه‌وه خه‌لک په‌نای بۆ‌حه‌سن سولتان ده‌هینا. له‌لای شاره‌زوور و جوانروش خه‌لک له‌حه‌سه‌عید سولتان کۆ‌ده‌بوره‌وره. ورده‌ورده‌ده‌سه‌لانی ته‌واویان په‌یدا کرد. له‌ئه‌نگاوته‌دا ده‌ستیکی بالاپان هه‌به‌وو. کاتی‌جاریان کیشابا دوو‌هزار تهنه‌نگچی ناساده‌ده‌بوو. یه‌ک دوو جار والی بۆ‌لیدانیان وه‌خۆ‌که‌وت به‌لام هه‌چی پی‌نه‌کرا. نو به‌وه‌رگرتنی دیاری و پتیشکیشی که‌م وازی هینا.

ئه‌و تاپه‌یه هه‌ر یاخی بوون تا شازاده‌معمد الدوله‌هات و وه‌ک باسکرا به‌سه‌ر حه‌سه‌ن سولتاندا زال‌بوو، کوشتی. براکانی برده‌به‌ندیخانه. کوره‌کانی حه‌سه‌ن سولتان، روسته‌م و برزو هه‌رچه‌ندی بۆ‌نازاد کردنی مامه‌کانیان پارانه‌وه‌فایده‌ی نه‌بوو.

سالیکی‌تر معمد الدوله له‌گه‌ل هیندی که‌س بۆ‌ته‌ماشای قه‌لای مه‌ریوان چوه‌ئه‌و ناوچه‌یه له‌پیاو ماقولانی کوردستان‌عه‌لی ئه‌کبه‌ر خانی ناموزای والی و میرزا یوسفی کوری میرزا حه‌مه‌ره‌زا له‌گه‌ل میرزا‌عه‌لی له‌سه‌فه‌رده‌ا له‌گه‌لی بوون. له‌گوندی ئه‌نجمه‌خپه‌ته‌ی هه‌لدا. روژی‌دواپه له‌کازتویه به‌میانی‌دا هه‌زار و پتینجسه‌ت تهنه‌نگچی هه‌وراسی که له‌بوسه‌دا بوون له‌چیا هاته‌نه‌خوارێ و پی‌تیان دادان. له‌ماوه‌ی نپه‌سه‌عاتدا دوو‌سه‌ه‌زار گولله‌یان به‌سه‌ر ئوردووی شازاده‌دا بارلاند. هه‌رچه‌ند شازاده‌ی سنی خوی رابگری بوێ نه‌کرا. پیاوکانی سواریان کرد و به‌زه‌حمه‌ت به‌کوێره‌ری‌دا گه‌یاندیانه‌وه‌سنه. هه‌وراسی به‌سه‌ر ئوردوگیان دادا و هیندیکیان کوشتن و ئوردویان تالان کرد. معمد الدوله به‌په‌ل ریگای بیست‌سه‌عاتی به‌شه‌و و روژیک بری و خوی گه‌یاندیه‌وه‌سنه. ده‌ست به‌جی‌چونه‌تی کاره‌ساتی بۆ‌پاشا نووسی و ته‌ته‌ری بۆ‌تاران خسته‌ری. ناگری فینی پاتشای ئیتران داگیرسا. گورج حاجی سه‌عه‌دالملکی قه‌مبه‌ر‌عه‌لیخانی جه‌لیل‌وه‌ند له‌گه‌ل تیبی‌خه‌مه‌ه و سواره‌ی قه‌زوین و بیوک‌خانی سه‌رتیپ له‌گه‌ل تیبی هه‌رشاری ورمی، تبعتماد السلطنه‌سته‌فا قولیخانی قه‌ره‌گوزلو له‌گه‌ل تیبی هه‌مه‌دان و چوار‌توپ و خومپاره، کران به‌مه‌عموری سه‌رکوت کردنی ئه‌و تاپه‌یه. کاتی‌نووسینی ئه‌م روداوه‌کابراه‌کی خه‌لکی کوردستان گه‌یرایه‌وه که حاجی سه‌عه‌دالملک وا‌حالی کرا بوو که چپای هه‌وراسان به‌شه‌ر ناگیری. ئه‌نجاسی ئه‌و کاره‌په‌شپه‌وه‌بی‌په‌شمانی به‌دواوه‌ده‌بی. حاجی به‌بیستی ئه‌و قسانه‌ترسا و به‌لام به‌ناچاری که‌وته‌ری.

که گیشته خزمعت شازاده پیتی گوت: من جاریکی دیکهش هاتومه نه و ولاته. سهختی ریگای هورامان و قین و سر سهختی نهو خه لکه شم ناسیره. نابی له گه ل نهو خه لکه جهنگلی و وهحشی به زور توندی بگری. نهگر ریگا بدهی نم به هیمنی و نرسی دهیان دوینم. به لکو به نرسی بینه سر ریگا. شازاده به سه ریدا گوراند و گوتی قسه ی بیجی ده که ی. نینه له گه ل کام ژن و پیاو تووشی کیتشه بووین که باسی هیجی و ناشتی له گه لیان بکه یین. نهگر جاریکی تر قسه ی وا بکه ی نه سر ده که م شیرت له قه دی بکه نه وه و له نینو له شکر وهدمرت بنین. ده بی به گولله توپ چپای هورامان بکه مه دمشت و ویرانی بکه ی.

پیش نه وه ی له شکر بگاتی شازاده نه سه دولاخانی وه کیل و سه لا حه میننی قازی و میرزا نادری وه کیل بو هیندی سه تلب و پی تراگیانندن ناره لهون. چونکه نه ودهم یاخی بوونی سه عید سولتان نه وهنده دیار نه بوو. نه سه دولاخان له ریوه چوه گوندی نوسود و سه عید سولتانی له خانه قای شیخ محمدی کوری شیخ عوسمان سه روکی نه قشبه بندی دیتوه. هیندی له باره ی رهفتاری ناحز ونا له باری به سه ری دا هات و له میاست و تورمیی شاهه نشا ترساندی. سه عید سولتان پاکانه ی ده کرد و خوی به بی تاوان ده زانی. هیندی له مالی تالان و پاره ی نه غدی هیئا نیزیکه ی دوو هزار تمه نی دایه وه. نه سه دولاخان پاره وشته کانی هیئاوه کن شازاده. به لام پاشی گه رانه وه ی نالای سه ربزتری هلکرد و چوه کن کوره کانی حه من سولتان و یاریده ی نه وانی دا.

وهک باسکرا له شکری تاران گه یشتی. به گوتیره ی له رسانی والی سه عبدالملك له گه ل تیپی خه سه و سواره ی قه زوین و تیپی کوردستان به سه رهنگی حه مه علیخانی کوری رهزا فولیخانی والی و میرزا علی بو ناماده کردنی نازوقه ی له شکر و خه لکی بانهش بو سه رکوت کردنی کورانی حه من سولتان به ره و شامیان که وته ری. تبعتماد السلطنه و بیوک خانی سه رتیب و علی نه کبه ر خانی سه رکاری جوانرو بو سه کوتکردنی سه عید سولتان ریگای لهون-پان گرت به ر.

به کورتی نوردوی ده ولتی سی مانگت له بناری چپای هورامان مایه وه. یاخیه کان جاریک له گه ل قه سه ره علیخان به شه ر هاتن. سه بارت به رژی و دژواری چیا له شکری نیران شه ری پی نه ده کرا. ناخره که ی چهند کس له له شکری زهنگان و سه ربازانی کوردستانی وه به ر گولله ی هوارمیه کان

که‌وتن. به‌لام له‌ولای ئی‌عتماد‌السلطنه و بیوک خان تنگیان به‌سه‌عید‌سولتان
 هه‌لچنی. نه‌یتوانی به‌بره‌ره‌کانی بکا و رای کرد. کورانی حه‌سه‌ن سولتان
 هیتدی تفه‌نگچیان له‌ده‌ربه‌ندی دزلی دانا و له‌گه‌ل حه‌وت سه‌ت که‌س به
 هاواری سه‌عید سولتانی‌یه‌وه بو له‌پون رویشتن. جاسوس خه‌به‌ریان بو
 سه‌د‌الملک هیتا که‌ه‌ه‌ه‌راسان خالی‌یه و که‌سی تیندا نه‌ماوه. کورانی
 حه‌سه‌ن سولتان چوونه له‌پون. نه‌گه‌ر چت پتده‌کری بیکه. له‌نیوه شه‌ودا به
 بی ته‌پل و شه‌پپور یه‌ک یه‌ک له‌چیا وه‌سه‌ر که‌وتن و به‌جارتک به
 سه‌ریان دادان. کیشکچی له‌خه‌و راپه‌رین و له‌به‌یانی‌یه‌وه تا روژناوا شه‌ر
 بوو. قه‌زا و قه‌دمر گولله‌یه‌ک وه‌سه‌ری سه‌روکی هه‌وراسیه‌کان که‌وت و
 کوژرا. ته‌وانی تر خوتیان نه‌گرت و هه‌لاتن. له‌و کاته‌دا کورانی حه‌سه‌ن
 سولتان له‌له‌پون گه‌رانه‌وه. ماوه‌یه‌ک به‌رگریان کرد. له‌ئاخردا خوتیان
 نه‌گرت و رایان کرد له‌شکری سه‌رکه‌وتو وه‌دوایان که‌وتن تا ده
 شاره‌زوریان کردن. پیتشتی ژن و مندالیان برده‌پوونه شارم‌زور. نه‌م ناوچه‌یه
 به‌جارتک که‌وته ده‌ستی له‌شکری ئی‌ران. ئی‌عتماد‌السلطنه و بیوک خان
 چونه‌نوسود و سه‌د‌الملک-یش له‌دزلی دابه‌زی. خانووکانیان ناگر
 تی‌به‌ردا و داری مبه‌ویان بری. تایفه‌ی یاخی چونه‌سوله‌یانی و په‌نایان
 بو مه‌زه‌ر پاشای والی سوله‌یانی برد. ناوبراو په‌نای دان. هه‌ر چه‌ند
 معتمد‌الدوله داوای گپ‌رانه‌وه‌ی ته‌وانی کرد جوابی نه‌داوه. روداوه‌که‌ی بو
 کاربه‌ده‌ستانی ده‌ولت نووسی. به‌تیلگراف داوایان له‌ته‌مبه‌ره‌کانی عوسمانی
 کرد که‌په‌نابه‌ره‌کان بده‌نه‌وه به‌ئیران و یا له‌سنوریان دوور خه‌نه‌وه.
 کاربه‌ده‌ستانی ده‌له‌تی عوسمانی روسته‌م به‌گی کوری حه‌سه‌ن سولتانیان به
 مال و منداله‌وه ناره‌ه دیاربه‌کر تا ئیستا له‌وئ ده‌ژی و موچه‌یه‌کی که‌م له
 ده‌ولت وه‌رده‌گری. له‌کرده‌وه‌ی خوی په‌شیمان و سه‌ر لیتشیاوه. برزو به‌گ
 کوری دیکه‌ی حه‌سه‌ن سولتان و سه‌عید سولتان و هه‌وراسیه‌کانی تر نه‌چونه
 دیاربه‌کر. گه‌رانه‌وه بو شارم‌زور و ماوه‌یه‌ک به‌سه‌ر لیتشیاوی له‌و
 ده‌وربه‌ره ده‌سورانه‌وه. ئاخه‌ره‌که‌ی هه‌چ عیلاجیان نه‌ما که‌په‌نا به‌رنه‌وه به‌ر
 شازاده. فیتروزه‌خاتونی خیزانی ناره‌ه لای شازاده و داوای لیتخوتشبوونی
 کرد. به‌تکای‌علی نه‌کبه‌ر خانی له‌گوناجیان خوشبوو. سه‌عید سولتانیان
 بانک کرده‌شار. ناوبراو به‌بی ترس له‌گه‌ل منداله‌کانی‌په‌نای بو مالی
 شازاده هیتا. شازاده له‌تاوانه‌کانی خوتشبوو له‌بابه‌ت کرده‌وه‌ی رابردووی
 هه‌ر باسی له‌گه‌ل نه‌کرد. پاش ماوه‌یه‌ک به‌ده‌سته‌به‌ری‌علی نه‌کبه‌رخان

کوری سعید سولتانی کرد به حاکی لهون. ناوراو خوئی نیستا له شاری سنه دادمنیشی.

له پیشدا نووسرا که براکانی حسن سولتان، مستهفا بهگ و بارام بهگ له بندیخانهی شازاده‌دا مانوه. بارام بهگ له بندیخانه‌دا مرد. پاش سردنی نو مستهفا بهگ نازاد کرا. نیستا له شار دادمنیشی و کاربه‌دهستانی والی به‌خیتی ده‌کن. به‌لام برزوبهگ هه‌روا له چولی سه‌رگه‌ردانی‌دا ده‌مسوریتیه‌وه پاش روودای هه‌ورامان هه‌ر وهک باسکرا، همه‌مه‌عید سولتانی لهونی به‌تکای‌علی نه‌کبه‌رخانی له‌قین و سزای معتمد‌الدوله نه‌جاتی بوو. مارویهک له شاری دانیشته. کوره‌کشی له لهون حاکم بوو. له تاخیری‌دا هه‌ر وهک عادهتی بی‌به‌ختانه کوره‌کشی له‌گه‌ل موساخانی برای‌علی نه‌کبه‌رخان له‌و سنووره ده‌ستی به‌خه‌راپه کرد. له شاریش هه‌ست به‌وه ده‌کرا که سعید سولتان خه‌یالی کاری ناحه‌زی هه‌یه. کوره‌کشی ده‌کونه به‌ر چاوی شازاده و زانی که ده‌بیته هویی خه‌راپه له ولاندا.

له‌گه‌ل‌علی نه‌کبه‌رخانی ناردی بو‌ جوانرو. به‌بیانوی نه‌وهی که دووباره ده‌یکاته‌وه حاکی لهون. کوره‌کشی بانگ کرده‌وه کن خوئی. پاش دوو مئی روژان یاب و کوری گرت و زنجیری کردن. ده‌ست به‌جی نه‌سری کرد سعید سولتانیان له‌گه‌ل دوو کهس له نوکه‌رانی له‌به‌ر چاوی خوئی به‌شیر له‌ت و په‌ت کرد. تاخیری شه‌و کوره‌کشی کوشته ناگری لیته‌نی نه‌و تایفه‌یه گوژایه‌وه. راپورتی کوردستانی نه‌رده‌لان به‌یاری خودای مه‌زن ته‌واو بوو. سنووری نه‌رده‌لان نه‌ژماره‌ی مزل و سه‌عاتی نه‌م ولان و خانو و گه‌ره‌ک‌کانی سنه و ژماره‌ی خه‌لکی به‌گویره‌ی دانان له به‌شیکسی سه‌ره‌خوئی نه‌م کتیبه‌دا باس ده‌که‌ین.

فہرستِ پینجم

تیسرا بہ کورٹی باسی کورستانی بابان دہکین تا خوتنہران لہ حال و بہسہرہائی تہوان تاگادار بن. لہ سہرتای کتیب لہ بارہی بابان و خہلکی تہو مہلبندہ نووسرا. تیسرا بارودتخی تہوان بہ تہاوی باسی دہگری.

تہو ہر تہم ولات پان و بہرینیہ کہی لہ شاری سولہیمانیہ وہ کہ تیسرا جینگہ حکومتی باشاکانہ تا سنووری خاکتنگی دینگہ ریگای ۱۲ سہعات. خاکسای بابان لہ لای خوارہوہ دہگاتہ خاکسای کہرکوک و لہ سہرموہ لہ گہل تہردہ لان ہاو سنوورہ. روزہ لاتی چہسی سیروانہ روزناوآشی بہسہر دہشتی سوگریانہ وہ نووساوہ. لہم تاوچہ پدا نزیکیہی ہزار گوند و شاریتک ہہہ. چونیتی سنوورہ کانی و دیاری کردنی سزل و حبسابی فرسخی لہ بہشیگی جباوازدا لہ تاخیری تہم کتیبہدا دہنووسین.

لہ سہرمتای سہر بہ خوتی تا تیسرا شوینی سہروکانی تہم تایغیہ لہ چوار جینگا ہوو. یہ گہم تاوچہی ماوت گہ تیسراش ہر شوینیگہ لہم ولات. دوم لہ لای بہ کرتاوا کہ تیسرا کاوول و ویرانہہ. شوینیگہ لہ سہررای شارہ زوور و باسی دہکین کہ چون لہ بہ کرتاواوہ ہاتونہ لہ لاتی لہ لہ چوالان. نیزیکیہی سہد سالتیش بارہ گای حکومتی تہوان لہ لہ چوالان ہوہ. باشان کہ سالی ہزار و دووسہد و نوی مانگی ہاتوون گوندی مہلگہ ندیان لہ سہ فرسخی تہو شارہ کردوتہ شوینی دانیشتن و حکومتیان. براہیم پاشای بابان لہ وی شاریتکی دروست کرد بہ ناوی سولہیمان پاشای و ہزیری بہ غدا بہ سولہیمانیہ ناسرا و ناوانگی کرد. ہیندیکتیش دہلین بہ نیتو سولہیمان پاشای کوری خوبی کردوہ. ہر چوتیک بی تایغی بابان خہلکتکن لہ رہشیدی و نازیی دا بہ سہر ہہ سو تایغہ کردوہ گاننان دا ہہہ. لہ تہسب سواری و دای شردا کہس ناتوانی بہ رامہریان بکات. زوربہی خہلکی تہم ولات شہر دوست و نوتزکہرن. لہ راوتز و راہراندنی کار و باری خوتیان تہواو ژیر و وریان. بہ لام ہبج بہ تنگ خانہ بہرہ و باغات و جل و خوراکوہ نین. لہ گہل خہلکی تہرہب تہوندہ ناشناہتی ناکن. بہ بیچہوانی خہلکی تہردہ لان کہ لہ گہل بیگانان سازگار و خوش رفتارن. بہ کورٹی لہ ہشی روداوہ کانی تہردہ لاندہا بہ گوٹری کات باسی خہلکی بابان گراوہ. نووسیمان کہ چون ہاتونہ سہر ناپینی نیسلام. بہ کورٹی باسی و ہزعی تہوان دہکین و نیشانی دہدمین گہ بوچی وشہی بابان بہ سہریان دا

براه. له سه‌رده‌سی باشایتی که بیان و نه‌شکانبان‌دا، به تایبیت به‌نی
 ساسان، نه‌م تایفه‌به له‌نیو تایفه‌ی کوردان‌دا له‌باری ئه‌ژمار و ناماده‌یی
 شهر و جهك و تفاق ناودار بوون. له‌زۆربه‌ی دیروکان‌دا باسکراوه‌که
 کورده‌گانی شاره‌زور همیشه ده‌ست دریزیان بو و لاتنه‌گانی دوور و
 نیزیک کورده و هه‌موو لایه‌کیان تالان کورده و به‌لامار داوه. به‌جوژیک
 له‌زه‌مانی نه‌رده‌شیری بابه‌کان‌دا تا ده‌ور و به‌ری هه‌مه‌دان و کرماشانیان
 خستنه‌ ژیر ده‌سه‌لاتی خو. هه‌میشه ولاتی ئیترانیان به‌لامار داوه و
 تالانیان کورده. زیگیان به‌کاروان گرتوه و عنبلی و غاشیره‌تی نه‌و
 مه‌لنه‌دیان نازار داوه. ناخری خه‌لك له‌ده‌ست زولم و زۆرداری نه‌وان
 به‌نایان بو باره‌گای نه‌رده‌شیر برده و له‌مل‌هوری خه‌لگی شاره‌زور
 سکاالیان کورده. باشا له‌وه‌توره و دلگیر بوه و هیندی پاله‌وان و
 له‌شگری بز سزا داتی نه‌و تایفه‌به وه‌ری خستوه.

کورده‌کان له‌هاتنی له‌شگری ئیتران ناگادار بوون. ده‌سته‌به‌کی زۆر
 به‌پیشوازی شه‌رموه‌که‌وتوونه‌ری. له‌سنوری هه‌مه‌دان گه‌یشته‌بوونه‌به‌ك.
 به‌شیر و تیر تنك به‌ر بوون. له‌شگری ئیتران توانای شهری نه‌ماوه و
 شکاوه و به‌ریگای عیرانی عه‌جم‌دا ره‌ویون. له‌و کات‌دا نه‌رده‌شیر له
 عیراتی عه‌جم خستوه و باره‌گای هه‌لداوه. هه‌لاترکان خوتیان
 گه‌یاندوه سونای باشا. نه‌رده‌شیر له‌و خه‌به‌ره‌ ئه‌ر دلگیر بوو. له‌گه‌ل
 چل هه‌زار سواری به‌رمو ولاتی کوردان که‌وته‌ری. جاسوسی شاره‌زوری
 له‌دوور و نیزیک‌وه‌ وریا بوون تایفه‌ی خوتیان له‌هاتنی له‌شگری بیگانه
 ناگادار کرد. له‌شگری خوتیان ناماده کرد و خوتیان به‌چه‌ك و چوژ
 به‌دراخ کرد. له‌به‌نا ده‌شتی شاره‌زور له‌شکر گه‌یشته‌به‌ك. شه‌ریگی
 ئوند هه‌وما. له‌شگری باشا له‌به‌ر بارانی ریب و تیری کورده‌کان خوچی
 نه‌گرت و هه‌ریه‌ك به‌لایه‌کدا هه‌لات و خوچی نه‌جات‌دا. نه‌رده‌شیر له‌گه‌ل
 هه‌شت هه‌زار که‌س باشماوه‌ی له‌شکر روی کرده چیا‌به‌کی رۆژ و
 سه‌خت که‌نه‌و ده‌م هیندی له‌تایفه‌ی به‌همه‌نی کوری نه‌سه‌ندیارای لی
 ده‌ژیان. نه‌و تایفه‌ شایان به‌خبره‌اتن کرد و میوانداریان کرد. شا
 هه‌شت رۆژ له‌وێ مایه‌وه. به‌دزی ته‌تر و جاسوسی بو شاره‌زور نارد.
 به‌یامیان هینا که‌ کورده‌کان بی‌خه‌م و ناسوده له‌ساله‌گانبان‌دا خه‌ریکی
 زا‌بواردن و باشایان هه‌ر به‌خه‌یالیش‌دا نایه.

نه‌رده‌شیر له‌گه‌ل له‌شکره‌که‌ی به‌شو له‌چیا هاته‌ خوار و به
 سه‌ری دادان. ده‌ستی کرد به‌کوشتار و تا به‌یانی هه‌ر کوشتار و تالان
 بوو. به‌یانی که‌خه‌لك له‌خه‌و هه‌ستا، دیتیان که‌س نه‌ماوه. ترسیان‌ری
 که‌وت و هه‌ر که‌س به‌لایه‌کدا رای کرد. نه‌وانه‌ی مابوونه‌وه به‌نایان بو
 پاشای ئیتران برد. له‌شگری باشا له‌ده‌ستی نه‌وان نه‌وه‌نده‌ی تالی
 چیشته‌بوو، ده‌سه‌ر ژن و مندالیشه‌وه نه‌ده‌چوون. خه‌لکیکی زۆریان لی
 کوشتن.

ناخره که ی شا به زهیمیر به حالیاندا هات و فرمانی دا که دست له کوشتار و تالان هه لگرن. نهم سه رکه وتنه له هه مسو لایه ک دهنگی دابه وه. نهوانه ی هه لاتسون له م لاوا ای رانه وه و ره گهل نوردور که وتن. پاشاش چاگی له گهل گهس و کاریان کرد. هه لاتوه کان که نو چاکیان له پاشا دیت سه ر نوی دهستان کرد به ناوه دان کردنه وهی نو دهشت به فرمانی پاشا شارینگیان له وی بناخه دانا و بوج و قهلا و دیواری ته و او بوون و له هه مسو لاهه خه لکی لی کو بووه. پاشان پاشا ناوی نا شاری زور. یانی به زوری دروست کراوه. پاشان په کیتی له و خه لکه کرد به حاکم. داب و ره سمی بو دانان. شمش مانگ له و مهلبنده رای بوارد و پاشان بو شوتنی خوبی گه رایه وه.

به گورتی کورده گانی شاره زور که هه مسو کاتیکدا بده و پایه یان هه بووه. چونکه ناوی گه وره گانیان پیش نیسلام ودوایش تا سه رده می پاشایه تی سه فویه کان له بر چاوتیه. نه وهی له دیروکاندا هه پ و به ناویانگه، بیجگه له وهی لیره دا نوسراوه، که سه نه ی نووسیوه به کورتی سه رتهای حکومت له ولاتی بابان له سوله یمان به گی کوری مه لا نه محمد دهست بیترکراوه. لیره دا و پاشه حکایه تی مه لا نه محمدی بگیتینه وه که له نیران کورده گانی شاره زوردا فره به ناویانگه. پاشان بچینه سه ر مه تله ب.

چیروکی "فهقی" و پاشان مه لا نه محمدی باوکی سوله یمان پاشا سه رتهای نه سیره گانی بابان.

له کوردستانی بابان گورتینک هه پ سه رگی پی ده لیتن. له وی گوندیک به ناوی "داره شمانه" تا نیشناش هه ر به م ناویه. مه لا نه محمد که باپییری نه سیره گانی بابانه خه لکی نه و گونده بوه. بیاوکی له راده به ده ر زانا و به دین زور به فه قیری زیاره. به لام لاویکی نازا و ره شید و جوامیر بوه.

نیه وده م وا هه لده که وی که له په کی له سنوره گانی عوسمانی دا، له گهل فه رهنگیان شه ر ساز ده بی. مه لا نه محمدیش بو خه زا وه ری ده که وی. باش ریگایه کی دور ده گات له شگری عوسمانی. له شه ردا چند نازایه تی دنوتنی و له شگری عوسمانی سه ر ده که وی. فه رنگی ده شکین. موسلمان وه دوایان ده که ون ده چنه نیر ولات و جیگایان. ده ست به تالان و راو و رووت ده که ن. له م ناوه دا مه لا نه محمد کیزکی جوانی وه بر ده که وی. کیزه که نیرانی له گهل خووش ده بی و به خووشی خوبی ره گهل ده که وی و دیته سه ر دینی نیسلام و دیته وه داره شمانه.

مه لا نه محمد ماره ی ده کا و به لام به وستی کیزه که گواستنه وه ی سالتک وه دوا ده خه ن. به و مال و سامانه ی گ کیزه که هه ی بو وه زعی مه لا نه محمد گورانی به سه ردا هات. روزیک دایکی مه لا نه محمد به گز کیزه که دا هات و ته سی ناخوتنی پی گوت. کچه که تووره بووه... ده ست

به جی. چه کسی له خو شته تک دا و سواری نه سبی خوبی بوو به خه صوی
گوت: من ده گه رینه وه بو و لاتی خوتم به کوره گت بیژه وه دوام نه که وی.
نه گهر بی بجه قینتی ده گورزی. نه وهی گوت و که وته ری. هر چند
پیریزن گریا و له بهری پارایه وه فایده ی نه بوو.

گوتی شو که مه لا نه حمده گه رایه وه، دایکی بوی گسراوه. له خو
چوو، وه عه رزی که وت. ده ستی به ناه و ناله کرد. پاشان سوار بوو
وه دوای کیژه که وت. به توندی ریگای ده بری و پاش ده روژان خوبی
گه بیانده گچ و ده ستی کرد به بارانه وه که بی وه فا چت کرد و بو
واده که ی، بگه ریوه به بی تو ژیانی من دژواره.

کیژه که گوتی مه لا نه حمده، باشته ده ست له من هه لگری و
بگه ری یه وه. دما وه به شیری من ده که وی. هر چند ی مه لا نه حمده
پارایه وه و خوا و ره سولی هینایه تکایه فایده ی نه بوو. ناخره که ی کیژه که
هه راسان بوو و شیریکی له ساری مه لا نه حمده ی دا و له سار نه سب
به ری داوه. له خو چوو. کیژه که به زه می پندا هات. دابه زی له ساری
دانیشت و بوی گریا. پاشان ساری توند پینچایه وه و نه سبه که ی به سته وه.
کیسه زیریکی له من ساری دانا و ملی ریگای گرت و به جی تی هیشته.
مه لا نه حمده پاش روژیک چاوی هه لینا و دیتی کیژه که رویشته و
سه ریسی برتنداره. کیسه په کیشتی له بن ساری دینه وه. به زه حمت توانی
سوار بی و به ره و مال که وته ری پاش چند روژ گه شته وه دارشمانه.
ماوه پک خه ریکی ده مانگردنی ساری بوو تا برینه که ی چاک بووه.
پاشان کیسه زیریکی هه لگرت و روی کرده ولاتی کیژه که، پاش چوار
مانگان گه شته شاری نه وان و له مالیک دابه زی. خاوه نی ماله که
پیریزنیک بوو مه لا نه حمده دیش هیندی زیری دایه و گوتی دایه! نه و
زیره خه رچکه و نه گهر ته او بوو دیسان پیم بلی. پیریزن که یف خوش
بوو، وه ک کوری خوبی خزمتی ده کرد. روژیکی گوتی: دایه داخوا له و
دیله نی که موسلمانان له گه ل خویان برده بوون که سیان گه راونه وه یان
نا؟

پیریزن له ولاد دا گوتی: دوو سی مانگه کیژی فلان که س که له
گه ورده پیوانتی نه م ولاتی به گه راوه ته وه. هه همیشه خه مبار و ماته. که س
نازانی بووچی وا خه فته تباره.

مه لا نه حمده گوتی: ده سوی قسینکت بی یلیم. نه گهر به راستنی
به میان بده ی، رازی خوتم بی دلیم. قازانجینکی زوریشته وه گیر
ده که وی و له هه ژاربه ش نه جانت ده بی.

پیریزن سویندی خوارد که هه تا زینده رازی نه و لای که س باس
نه کات. تو وه کو کوری من وای و رازی تو بلا و ناکه مه وه.

مه لا نه حمده نه و دم گوتی: دایه من سه رگه ردانی نه و کیژم. بو
نه و خوتم دهو گیتراوه هاویشته پاشان ته اوای سه ر گزه شتی خوبی بو

گيراه و گريا، پيريزنيس گريا، باشان گوتى: نيشانه يه کم بديه تا بجه کن کيزه که. نه گور زانيم دلي به لاي تووه، دهرى دميرم و دنا هيچ. مالا نه محمد نه نگوستيله يه کي دايه که يادگار ي کيزه که بوو. گوتى نو نيشانه يه بديه و چ دمزانى پي ي بيزه. روزى دوايه پيريزن چوه کن کچه که. ديتى هر و ا کز و خه مگينه. تاوتک دانيشت و گوتى: کيزم تو له بر دوروى نو لاره موسلمانه وا خه ببارى چيم و دديه ي هوالتيکي نو ت پي بليم.

کچه که گوتى نه ي دايه و ره به ماسيحت سوئند ددهم، نه گور هيچ دمزانى پيم بلي. هر چي دهنوى دهنمى.

پيريزن نه نگوستيله يه پيشان دا و باسه که ي بو گيراه. کيزه که گريا و گوتى نو فقبيره له بر من دمو گيزاهوى که وتوه. نيسنا من و نو له په نا تر دايين. نو وهى گوت و چهنگ زيرتيکي دايه. کيسه به کي دايه و گوتى: په مالا نه محمد بيزه خوتى بو سه فهر تا ساده بکا و نه سپيکي باشيش بو من بکرى. تا گاتى رويشتن ديت. توتى دايه هه موو روزى سه رتيکي من بده. بچوو پي بلي من له کرده وهى خوم به شيوانم و داواى لي بووردن ده گم له وهى که له قسه ي توو چوومه دهر و له خوداش ياخي بووم.

پيريزن چووه مال و مالا نه محمد ي ناگادار کرد. کيسه زيره که شي دايه. ناوبراو فره که يف خوتش بوو سوژده ي برد. به ياني نه سپيکي زود باشي کرى و چاوه رواني فرمان بوو.

پيريزن هه مو روزى ده چو لاي کيزه که و خه ببارى ده هينايه وه. تا روزتک تا موزاي کيزه که هاته مالى و هه ره ها کز و دامواى ديت. به توورمى پي نيگوت: نه گور موسلمانه کانت خوتش دهويست بو چي هاتيه وه؟ واز له م حاله بينه دنا و بهر شيرى تيز ده که وي.

کيزه که له به يشى نو و فره تووره بوو. به لام دهنکي نه کرد. چهند

روزي بچوو، بوي هه لک بووت هيندى پاره ي باوکي هه لگرت. به پيريزني گوت: په مالا نه محمد بلي سبه ي شو ي له دهره وهى شار له فلان جي چاوه روان پي هه تا من ديم. پيريزن چووه مالى و ناوبراوى ناگادار کرد. شهو نه سپه گاتى زين کرد و پيويستي سه فهر و ربگاي هه لگرت و له گول

پيريزن چوه شوييني ديارى کراو و چاوه روان بوون. کيزه که له نيره شه ودا به چه ک و په رداخي هاته لايان. مالا له خوشيان ده گريا. مى سه ت دينارى نالتونى دا به پيريزن و کتي سوار بوون و که وتنه رى.

نو شه وه تا به ياني کرد يانه سه درمو تا که يشنه بنارى چياپه ک. له سه ر کانيه ک دابه زين و تاوتک هه سانه وه و نانيان خوارد. له پير له دوورموه توژ و غويار هه سنا. کيزه که گوتى: نه وانه وه دواى نينه که رتوون. سه ترسى نه من نيشاله پي يان راده گم. تو نو هه که زيره

هه لگره و بچو سه ر چيا. نه گور نه گوزرام، نه وه ديمه کن تو، دنا چون

ده توانی خوت دهر یاز که.

سه لا نه محمد گوتی: خوشه ویستم، چون دتلم تو به تنیا وه نیتو نم
له شکره که وی. من خوم دهروستی توان دبیم. گیژوه که سویتندی خوارد
نه گهر له چیا بی نه خواری خوم ده کوزم. نه وی گوت و چوو له مهر
ریگا راهه ستا. له راهه ناموزای له گهل سهد سوار گه بیشتنی. خوتی
پی دادان و له په کم به لامار ناموزاکه ی کوشت و هیندیگی دیگه شی به
عرزوی دادا. باشان کشاوه و هاواری کرد دهستم لی هه لگرن دهنا
په کتان به زیندوویی ناهیلیم. سواره کانی تر ترسان و گه رانه وه.

گیژوه که به سلامتی چوهه کن سه لا نه محمدی. نه وی روزی هه ر له
سهر نه کانه مانه وه و باش هه سانه وه. به یانی ریگایان داگرت و به
چهند مه نزل گه بیشتنه وه جیگای خوتیان.

دایکی سه لا نه محمد له دیتلی کور و بوکی که یف خوتش بوو.
له لکی گوتندی بی تانه وه هاتن دوا ی چهند روز شایمی و زه ساوه ندیمان
کرد وه لکی گوتندی تیان نان دا و له گهل بووک شوین و جیگای خوتیان
ریک هخت.

دوا ی سالتیک ژنه که کوریکه جوانی بوو ناویان نا سوله یمان.
جاریکی دیکه ش کوریکه بوو ناویان نا عه بدولا. باشان به نازناوی
با یاسیر ناسرا و بوو به نه میری سوگریان. له شوینی لحو ی باسی نه ویش
ده کرتی.

به کورتی سوله یمان به گک له نامیزی دایک و باوکی داپه روه رده بوو.
هه ر له مندالته وه نیشانه ی گه وره یی له ناوچاوانی دا دیار بوو. له تمه نی
ده سالی دا. له گهل منالانی هاوتنه نی ده چوه مه زرا و یاری ده کرد نه گهر
خوارده نه نی له ماله وه هینا باب به گهل هاوا له کانی به شی ده کرد و هه میسه
به سه ریاندا له زمانه ده دا. له تمه نی ۱۸ سالی دا باوکی کوچی دوا یی
کرد. دوا ی دوو سال دایکیشی سرد. سال و سامانی دایک و بابی به سه ر
کرده وه، نیزی که ده هه زار سالتونی سوور به چه ما بوو. له جیی بابی
دانیشت. له کاتیکه که مدا بوو به له زمانه دوا ی گوند و ده وری به ری.
هه لکی به لیه ند بی نیشیار له ده وری کو بوونه وه. چهند سواریک
ره گلی که وتین. هیندی جار ولاتی دووریشی په لامار ده دا. ورده ورده
دمنگی ده سالاتی له و سنوره دا بلا بووه.

له و کات دا جاریکی دیکه ش له شکره عوسمانی له گهل فرهنگیان
ترووشی شهر بوون. سوله یمان به گک له سه ر داب و شوینی باوکی بو له زا
خوتی ساده کرد. چل سوازی له گهل خوی کرده هاوکار و به ره و
قوسته تنه که و تنه ری و له ویشه وه چوه نیتو له شکره عوسمانی. له کانی
شهر دا له لاپه کی راهه ستا. به هه لکه ووت له و شه رده له شکره عوسمانی
ترووشی کزی هات. له سه ر سوله یمان به گک له گهل سواره کانی پیاوانه که ووت
شهر. وای کرد که له شکره فرهنگک باشه کسه ی کرد و له شکره

عوسمانی شکانندیان. سولهیمان به گک له بهنا مهیدانی شهر دابزی. فرماندهری رومیان کاتی نو نازایی و پیاره تیهی له و جه سامهته دیت، نره که یف خویش بوو بانگی کرد.

سولهیمان به گک له گک سواره کانی چوه خزمهت مهرداری سوپای عوسمانی و زوز باش به خیر هاتن گرا. له شوین و ره گز و تایفی پرسی. کوتی ناوم سولهیمان و خه لکی کوردستان. فرماندهری تورک له خوشه و پستان کوتی بابام سولهیمان، بابام سولهیمان. تم ناوهی به مهردا برا و به بابا سولهیمان ناوانگی کرد. پاشانیش پشنا و پشت عه ولادی نو به بابان ناسران. ولاته که شیان هیز بهم ناوه ناو دهیری. هر وهک به ولاتی کوردستانیش ده لین نه رده لان و به ناوی بانیره گوره یان خسروی ناشه وان کراوه. نووسه نه وهی له سه رتای گتیندا نووسیه.

به گشتی مهرداری عوسمانی نازایه تی شهری سولهیمان به گی بو پاشای روم نووسی. له باره گای پاشاوه بانگ گرا. که و ته بهر لوتف و زه حه متی پاشا و فرمانی حاکه تی نو مه لهند و ناوچه یه دریاه و به سه رکه و تنه وه بو ولاتی خوی گه رایه وه.

بابایی دمه ولاتی سولهیمان به گک به سه ر ولاتی بابان و بلباسندا.

له نیتو تایفه کانی کورددا دمه لاتیکی وای پیدا کرد که خه لکی تم ناوچانه هه سوو سلیمان بو راکنشا. له ماوه په کی که م دا ولاتی بابانی گرت و بیجگه له وه تایفه ی بلباس و خاکی مگر ی-شی هینا ژیر فرمانی خوی. له قه بی بابا میری دا به عبداللهای برای و ناردیه موگریان.

بابامیر به گویره ی فرمانی برای چوه نو ولاته و له وی دانیشته و تا ناخری ژبانی له وی مایه وه. تا نیتناش کور و نه وه کانی نو به سه ر تم مه لهنده دا حکومت ده گن و بنه چه کی خویان ده به نه وه سه ر نو. به کورتی له سالی نوسهت و حه فنا و نوی کوی دا سولهیمان به گک به سه ر ولاتی کوردستانو بابان و دهشتی شاره زور و موگری و بلباسندا نه میری فرمانه روا بوو. ناوه ندی حکومته که شی هر داره شمانه بوو. له گک ره عه بت و دانیشته وانی نو وی وهک یهک ده ژیا. چهند کوری لی که و تنه وه. هه ژده سال له و به ری سه ر به خوی دا رایه واد. پاشان کوچی دوابی کرد. له سه ره مه رگدا فه رهاد به گی کوری کرده سه ر وک.

بابایی حکومتی فه رهاد به گی کوری سولهیمان به گی بابان. سالی نوسهت و نه و ته و حه و ت فه رهاد به گک له جی بی بابی دانیشته و کار و باری ریتک و پیتک بوو. به گویره ی داب و ده ستوری بابی له

گه خهلك دژيا. خهلكي بابان زوژ دهوله مند بوون. نيزيكيه دوو هزار سوار هميشه له زير فرماني دا ناماده بوون. ماهه ي بيست ساله نو او به خوشي رايبراد. باشان له شكري نه چهل به لاماري دا. له سره مرگدا به كر به گي كوري مرده حاكم و كوچي دوايي كرد.

باسي حكومتي به كر به گي.

به كر به گي له ساله هزار و حهفده دا له جي تي بابي دانيشت. پياوئكي برز و بتين و به خوزه بوو. به پتچوانه ي باب و باپيري خوي داسي باشابه تي كرت به هر وهك نه پيران رفتاري ده كرد. باره گاي حكومتي له دارسه سانه گواسته وه بو ماوت. باش ماوميك له دهشتي شاره زور له لاپه كي دروست كرد و بورج و قولله ي باسي لي ساز كرد. خهلكيكي زوژ له و حه ساره كو بونه وه و ناوي نرا به كر ناوا. له ولاتاني ديكه وه هندي خهلك هاتنه لاي. جل و به رگي جواني دمه ر كردن و بله و بايه ي برزي پي به خشين. هيندي چه كمه و پتلاوي نالتوني داني. ز منگوله ي زيري وي خستن. به و بونه وه نه و خهلكه به چه كمه زير ناريانگان دمر كرد. هميشه قسي سووكي به خهلكي بابان ده گوت و جنتوي بنده مان. خهلك له كاره كاني ناره حهت و دلگير بوون. هر به گي بو لانهك بلاوميان كرد. گوركاني رهواندز و كونه و هرير و تايفي بلباس به كيان گرت و به پتچ هزار سواره به لاسريان دا و له همو لاره هرايان لي ساز كرد. هر چندي به كر به گي خهلكي باباني بو به ربه ره كاني دهنگ دا جوابيان نه دابه وه. له ولاندا گوتيان داواي دمراني نه و دمرده له چه كمه زير مان بكه. به كر به گي جه ماعه تي ناوبراي بانگ كرد و گوتي: خهلكي بابان له به ر نيره بشتيان ده من كرد. ياي باب و باپيراني منبان له هر چاو نه گرت. نيسنا پيم بيشن نيره له گه له من چون زمين. نيكرا گوتيان تا گيانمان له له شدابه چاكي تو ده دمينه وه. نه ومنده ي له توانا ماندا هه بي له گه له دوژمناني تو به رابه ري ده كين. به كر به گي به ناخافندي توان توژي ناسوده بوو. چهك و چول و ناسرازي شهري ناماده كرد و به پيشوازي شهروه چوو. له دوو مزلي شاره زور گه بيشته يك. له به يانه وه تا روژ ناوا هرتك له شكر له به كتريان ده كوشت. جه ماعه تي چه كمه زير نازايي و پياومتيان نواند. نه ونده شهريان كرد تا همو كوژران. هزار كه سيش له دوژمن كوژرا. له و روژه دا به كر به گي خوي شهري ده كرد و زوژ كس به ده ستي وي كوژران به لام له به ر نه وه ي كه له شكره كه ي له نابووديدا بوو. خوي پي ته گيرا و راي كرد. له شكري دوژمن وه دواي كه وتن. هه رايه كي گه روميان له ولاتي بابان ساز كرد. هيندي كوژران و كوسليك به دهل گيران. كونده گانبيان تالان كرا و سووتنيران. به سره كوتنه وه بو ولاتي خويان گه رانه وه.

له و لاشوره به ککر به گک له ترسی دوژمنان به نای بو چیا رژد و به رزه کان برد. تا نو کاتهی که تاپه ی ناوبراو بو شوشتی خوتیان گه رانه وه. پاشان هاتوه شماره زور و له سه شکان و گاره سانی ولاتی بابان ده گریا. تالایه ی رمشی هلگرد و به گوند و ماله کانی خه لکی بایاندا ده گه را و برسی کوژراوه کانی ده کرد و خه لکی بو توک له ستاندنوه هان دهدا. گه وره بیوانی بابان که نه بری خوتیان تاوا داساو دمینی، خه بیار بوون و به گیان گرت و له دهوری نو کز بو نه وه. گریان و هاواریان ده چوه عاسمان. له ماوه یه کی که م دا سی هزار سوار له ژیر تالای به ککر به گک کوژره بوون. پاشان به ناماذه پی و په رداخی بو سه زا دانی تاپه ی ناوبراو گه وتنه ری. چه ساعته ی نه و لاش کوژه بو نه وه، وه ک بلنگی رقی هه ستاو بو به ربه ره کانی رویشتن. له پنا رویاری ده کوه هه رتک له شکر که پیشنه یه ک. له هه رتک لا شیر و تیر به کار هاتن. تاگری شهر هلگرسا. خه لکیکی ژور له هه رتک لاوه کوژران. ناخره گه ی پای سه رگه وتن به سه ر له شگری به ککر به گدا هات. له شگری دوژمن شکا جهوت سه د که سی له گه وره کانیان به ذیل گریان و نه وانو دیکه ش کوژران. له شگری بابان گوند و ولاتی نه وانیان به لامار دا. سی شهر و روژان گوشتاریان لی کردن. پاشان له سه ر چه سی کوته ختومت و بارگیان هه لدان. نه سری کرد که کوه لیک دروویان کوژ کرمه وه. ذیله کانیان به ده ست به ستراوی و پای به تی به سه ر دروو کانداه گه ریا. پیای له سه ر دانابون تا نه گه ر نه رویشتن به لیدان بیانبویشتن. وا نه شهوره که کانی زادموهستان به دار و به رد له سه ر و چاویان دهدان. نه وان هاواریان ده کرد لیمان مه دن، کاری خوتمان ده زانین. سی روژ تاوا به زه لیلی رایانبوارد. پاشان به ککر به گک له پنا چوتی دانیشتن و به ک به ک سه ریان ده به راندن و تهریمان ده چوتی داویشتن. پاش نو گاره بو ولاتی خوی گه رایه وه. تالانیکی زوریان بو شماره زور هیتا و خه ریکی رابواردن و عیش و نوش بو.

رویشتنی به ککر به گک بو به غذا و کوشتنی نه وه.
 به ککر به گک له و به ری سه ر به خوتی دا رایبوارد. پاشان میشکی تیکچو و نالکی نه ما. روژیک له مه جلس دا کوتی: ده موی سه ریکی به غذا بده م و سه برانیک به ککم. گه وره بیوانی بابان کوتیان نه وه کاریکی به سندنه. چونکه والی به غذا له گال تو دوژمنه هیچ پتووست نیه نو سه ره به گه ی. به ککر به گک گوتی جلی خوم ده گورم، ریش و سمیل دمتاشم. خه لک پیکه نین و بیده ننگ بوون. که سی توانای به ر په رچ دانه وه ی نه بو. شه رتک بی رومت هیندی نالتونی هه لگرت و به رمو به غذا که ونه ری. له نیزیکی به غذا ریش و سمیلی تاشی. چوه نیتو شار. چه ند روژیک سوژراوه. به هه لکه وت کابرایه ک تاسی و به خه لکی راگیاندا. والی به غذا

بسیار بود. ناردی به کر به گی گرت و هر دست به جرم کوشتی. نو
خه به ره له همور شوین بگو بووه. خه لکی بابانیش ناگادار بوون
نازیه بیان گرت.

دانشتنی سولهیمان پاشای کوری به کر به گگ له جیگای
بابی.

پاش تازیمان سالی هزار و بیست و نو سولهیمان پاشا که کوره
گه ورده به کر به گگ بوو له جیگای بابی دانشت و خوتی بو قینه به ری
ناماده کرد. به له شکرینک به رداخه به همو به غذا گه و ته ری. والی
عتراقیش له بزوتنی نو ناگادار بوو به له شکرینک به نو شهر بزوت. له و
کاتهدا خان نه حمده خانسی کوری هلمزخانی نرده لان دمرفتنی هینا و
هیندی خاکسی بابانی به لامار دا. به زوری خه لکیکی زوری بو قه لای
خه سناوا هینا. خه لکی نرده لان نو قسه بیان له سیره و به شانازی به وه
دولین: خان نه حمده خان گا و بیگاری له ملکی بابانوه هیناوه.

به کورتی سولهیمان پاشای کوری به کر به گگ له همور شویتنی
خاکسی عتراقیش به لامار دا. والی به غداش به تالوکه دهات. بتر له دوو
منزل نه ساوو که بگنه یک. به لام له دوو لاهه تکاکار هاتنه نیوان و به
ناشتی نو او بوو.

پاشای به غدا خوی هاته نیو له شکرسی بابان و له کرده موی
رابر دزوری به شیوانی دمر بری خه لات و دیاری دا به سولهیمان پاشا.
هه رتک لا بو جیگای خوتیان گه رانه وه. سولهیمان پاشا هشت سال
حکومتی کرد و پاشان کوچی دوابی کرد. کاتی سه رهمرگ محمود
پاشای کوری له جیی خوی داتا.

باسی حکومتی محمود پاشا

سالی هزار و سی و هفت محمود پاشا له سر تاختی
حکمرانی دانشت. پیاویکی به نیراده و قوی و دوربین بوو چونکه
هه وای شامزوری پی خوتش نه بوو، یاره گای حکومتی له به کراوا بو
قه لا چوالان گواسته وه، که جیگایه کی خوتش ناو و هه او بوو. بو
ناوه دانی وی زوری هه ول دا. فرمانی دا به گه وره گه ورنی بابان که
هه ر که س بو خوی له وی خانویه ک دروست بکا له ساومیه کی که سنا
ته او بوو و خه لک له و قه لایه دا گرت بوونه وه.

ناز ناوی قه لا چوالان

له زمانی کوردی بابان به باداسی کیتی که هینشا سه وره و
نگه بوه دملین چوال که کورت کراوهی «چه قاله» به. کرتیه کی دمیته
«چوالان» له و شوینه چوال زور بوو. ناچار نو و شامیان ناونا «قه لا
چوالان».

به کورتی محمد پاشا ده سال حاکممان بوو. پاشان نه حال
یه قه ی گرت و کوشتی. له سوره مرگنا خالید پاشای له جی خو دانا.
خه لک تازمانه بیان بو گرت.

باسی حکومتی خالید پاشا.
سالی هزار و چل و خونی کوچی خه لک بالیان وه خالید پاشا دا.
سالی هوه لی حکومتی له گه ل سوله ایمان خانی نه رده لان شهری کرد و
سه رکوت. هر وه ک له باسی کوردستانی نه رده لاندا گوتراوه و لیتره
دوویات ناکرتیوه. هیندی خاکی نه رده لانی داگیر کرد.
به گشتی نوسراو بو تا سایشی خه لک و تاوه دانی ولات تیکوشا.
مالیاتیکدی دیار تیکراوی له سه رک خه لک دانا. گوند و مه زرای بهره بیتان
و هریه ک یارمیه کی له سه رک دانان. تا نه رده قانونی نه وتو له وتی باو
نهبوو. چونکه هر گه س شتیکی وه چه ننگ ده کوت بو حاکمی ده برد. بو
والی به خدای خه رچیکدی وه نه ستی گرت. هیندی چار سالو تیکدی له
پاشای نیرانیش ده کرد. بیست سالی ته و او به م جوره رایبورد. پاشان
ملکی دا به محمد پاشای کوری و کوچی دوانی کرد.

**حکومتی محمد پاشا و پاخی بوونی محمد پاشای برای و
ناکامی نه وان.**

سالی هزار و شصت و هورت محمد پاشا له سه رک کورسی
حاکممانی دانیشست. پیاویکی له راده به دهر به دین و نه خلاق باش بوو.
پاش دوو سالان محمد پاشای برا چکولای لی تی هه لگه راوه. له
حکومتی خست و حه بسی کرد. پاشان به کسی شه پتان و شوگاران
کوتیری کرد.

نه م گاره لی تی بیروز نهبوو. پاش جوار سالان نه خوش کورت و
شش مانگ ده چی دا بوو. سرد. محمد پاشای کوتیر هر زیندوو بوو.
سه پر نه وه بوو که محمد پاشا له سه رده سی حکومتی نه وه ی چاکه
بوو له گه ل محمد پاشای برای کردی. له کاری حکومتی کردی
شهریک. له نه شبای غنبتیکه و به نرخ چی ده هاته دست دمیداپ. تا
محمد پاشا له حکومتی خست و دوا ی سی سالانیش کوتیری کرد.
کاتی خه بری سردنی محمد پاشای بیست، نه سپاردی که نه گه ر
به پتی محمد بو قهرستان دهن، به پیش مالی منی دا بیتن و
ناگادارم بکن له گه ل ته رمی بی گیانی سه ده گم.

پاش شوشتن و کفن، گه وره پیاوایی بابان تابوتیان له سه رک شانی دانا
و بو کوردستانیان برد. کاتی گه پیشته مالی محمد پاشا خه به ریان دایه.
له مالی هاته دهر و کورتی: تاویک مه پنه که له غه رزی دانیشتن. له بن
سه ری دانیشست و رووی کرده ته رمی بی گیان و گوتی: محمد من و تو

براین و له دایک و بایتک. کاتی باوکمان مرد حکومتی دا به من. توّم
 کرده شریکی خوم. نهی نهحمد! له فلان روژدا نوهمنده پارزم دایه.ی.
 له حکومت هر تاوم له خومنا. تو له گهل من وهفات به کار نههینا. مافی
 برایتیت وه لا نا. چاوه کانی منت دهرهینا، نیستا که سه فوری تو دنیا
 ده که ی ریگات دده سی. نهی برا له هه موو مافیکی خوم تا زادت ده که م.
 خودای گه وره له توله ی من تا زارت نه دا. نه وهی گوت و چپوه ژوزی،
 هتا نو روژه ی سرد دهرگای له ناشنا و بیگانه نه کرده وه

باسی حکومتی سوله یمان باشا

نه گشتی باش مردنی نهحمد باشا، سوله یمان باشای برازای بوو به
 فرمانروا. سالی ۱۰۷۷ ته واری ولاتی بابانی هینا ژیر فرمانی خوبی.
 سوله یمان باشا لاوتیکی به سام و تاژا و زهشید بوو. بیاییکی ژیر و به
 راوتیز و له کاری ولات خافل نه دهبوو. له سالی شه شمی حکومتی
 نهودا، خان نهحمدخانی دوم بوو به نمیر و حوکمرانی ولاتی
 نه رده لان. له گهل سوله یمان باشا بوو به هاودمنگ و په گگرتوو. له
 سنووری مه رویان چاویان به په کتر که وت. به یمانیکی توندیان به ست.
 له ولاشه وه شا سوله یمانی سه فویش ناهومیدیه کی هه بوو. پیشتر باسی
 نهوه کراوه که چون خان نهحمد خان په نای بو دمهولتی عوسمانی هینا
 و له گهل سوله یمان باشا بوو به هاو به یمان. ماوه پیک له گهل شا
 سوله یمانی سه فوری نیوانی نه بوو. تا کار به دهستانی دمهولت خان نهحمد
 خانیان هینا وه سر گار و دلیان چا کرده وه.
 سوله یمان باشا له و کاره ی نهوان ناره حیت بوو، خاکی نه رده لانی
 به لاساردا و هیندی خاکی نه رده لانی ره گهل بابان خست. نه م روداره
 نورو سراوه. سوله یمان باشا به سر ولات کانی دهورونه ریبا زال بوو. ولاتی
 کوبه و هریر و تایغه ی بلناس و تایغه ی موکری و زه هاوی هینا ژیر
 فرمانی خوبی. هه میشه بیست هزار سوازی له ژیر دستیدا هه بووو.
 زوزبه ی کوردستان گه وتبوو ژیر فرمانی.

باسی شهری سوله یمانخان له گهل روسته مخانی سوپاسالار.

له ولاره باشی نه وهی گه شا سوله یمانی سه فوری، خان نهحمدخانی له
 سوله یمان باشا جیا کرده وه، که وته بیری سزادان و نابودت کردنی.
 روسته مخانی سوپاسالاری به چل هه زار سوازی به کار کرده م عموری
 نه وکاره و بو شاره زوری به ری کرد.
 کاتیک نه وه هاله گه یشته سوله یمان باشا، فره تیکچوو. گورج
 فرمانی دا له شکری کو بیته وه. له ماوه پیک کی که مدا نیزیکه ی بیست
 هه زار که سی کو بووه. باشان له گهل که وره سپاوانی کورد ته گبیری کرد و
 گوتی: نه گار نیته له جیگای خومان بمینبنه وه له شکری نیران به بی

به رزین ولاتی نیمه و تران ده کات. وا باشتره به نامادیمی به
 پیشوازیانوه بهین. له هر جیتیگی گیشینه یه ک شهر ده دست
 پی بکیم و بیار و نایار لیک جیا بنهوه.
 گشیمان له گیل نم پیشنباره هاودمنگ بیون به یانی تملی بزوتن
 لیدرا و له ریگای سیروان و جوانرووه ریگیان سری. له سنقر
 تپه رین و له دهشتی نسه نندواا سهریان ومده رتا. خان نهحمه دخانی
 نه رده لان له رویشتی توان ناگادار بوو. خوی تی نه گیاند چونگ
 سوپاسالاری هه جمی له بهراسه ر نه رده لاند دده تی و باشای تیرانیش
 دوژنایه تی دهست پی کرد بوو. گوتی بوچی خود تووشی زه حمت و
 هلاک بگم. نه گم له م سه فردها سه ریگه وی، کاری باش ده بی و
 له گیل نیمه ش باشتر ده حارینه وه. نه گم له بر له شکری باشا بشکی
 نیمه به سه سنی خویان ده گین. به کورتی له شکری تیران له چای
 «نالمه قولاغی» بیج فدرسخی هه مه دان له گیل له شکری سوله یمان باشا
 ینک و مر بوون. له هه رتک لاوه باله وانان هاتنه مه میدانی شهر و بیامه یان
 تواند. له بیانه وه هتا روژ ناوا شهر دریزه وی کیشا و خه لکیگی زور
 کوژرا.

سوله یمان باشا خوی له شکری قزلباشی به لامار ددها. روستم
 خانی سوپاسالاریش خه لکی بو شهر هان ددها. له بناری جیا خوی
 وه ک چوتی جه یحون ده رویشت و سه رهک گو خلو ده بوونه وه. له و
 شه ردها له شکری قزلباش خوزاگرتتر بوو. له شکری کوردان روو له کز
 بوون بوو. هه ره چندی سوله یمان باشا له شکری بو خو راگری هان
 ددها فایده ی نه بوو. به حاریک مهیدانیان بو به جی هشت و رایان
 کرد. ناچار سوله یمان باشا وه دوای له شکره شکاوه که گوت. له شکری
 قزلباش رایان نان هیندیکیان کوشتن. سوله یمان باشا زور به
 زه حمت ریگای دهری و خه می نه و کاره ساته گه وره ی ده خوارد. له
 ریگای سنقری کولیاپی به سه ره و به ره و ولاتی خوی ده یکوتا. دوو
 شو و روژ له نه سپی دانه بزی و سه عاتیک نهحمه ساوه. له و لاوه خان
 نهحمه خان دهریست ریگای پی بگری به لام گه وره بیوانی ولات له و
 خه یاله به شیوانیان کرده وه و گوتیان نیستا که سوله یمان باشا تووشی
 نه و به لایه بوو، له دابی عه شیره پیدا باش نه که تو زتی پی بگری. له
 بهر نه وه وازی له و خه یاله هتا. ناویراو به زه حمت خوی گیانده وه
 شار و ولاتی خوی. له و سه فردها شش هزار کس له خه لکی بابان و
 هاوری یانی باشای ناویراو کوژرابوون. ولاته کانی سوگری و زه هاوی له
 دهست چوونه دهر. ناوچه کانی نه رده لان درانه وه به خان نهحمه خان.
 چونکه له و سه فردها منتهی له سه ره بوو.
 به گشتی سوله یمان باشا دوای نم کاره ساته ماوه پک حه سپاوه و
 خه ریکی قهرمیوی نه و شکانه بوو. له و پهری پاکی و باشیدا ده ژیا.

هرچی وه گیری که وتبا دمیدا به خه لکی بابان و بشوی مال و منالی
خوی له ریگای خه لکوره ناساده ده کرد. بیست و یک سال به م جورده
ژیانی برده سر و پاشان سالی ۱۰۹۸ به دمستی فقی برایمی کوژرا.

چونیتی کوژرانی سولهیمان پاشا به دمستی فقی برایمی
نه و فقی برایمی، فقی تیک بیو له م درسه سی فلاجوالان
ده پخویند. له سر موزا یان ناشیک له گال خزمیکی خوی کیشی
ده بی: دیته کن سولهیمان پاشا. باش بیستنی قسه گانیان به کویره ی
شروع و یاسای حکومت داواکاری خزمه گی فقی برایمی به هق
ده زانی و ملکه گی ددا به و. خه لاتیکش ددا به فقی برایمی و به رنی
ده گا. به لام فقی برایمی پاشا له دل ده گری و چاومروانی دهرفت
ده بی: که دمست له پاشا بومشینتی. به کویره ی نه و قسانه ی که باش
کوشتنی پاشا له فقی برایمیان بیستوه کویره ی: من قد بیرم له کوشتن
پاشا نه گرد بیوه. تا دوا ی نیوه شو که دهرگای م درسه داخرا بیون.
له بر چرا موتالام ده کرد. له نا کاو بیاونیکی ره مشوشی به سام، که به
دیتنی له رزم لیتها و زمانم به ستر، وه ژور کوث. گوتی: نه ی فقی
برایمی م ترسی، هسته برو به و خه خجهره ی له بر پشت دایه سولهیمان
پاشا بکوژم. گوتم له دهورو بری کوشکی پاشا قهره ول هن، چون
ده توانم به و شه و بجه ژووری و نه م کاره بگم؟
گوتی: تو نازانی دهنوانی ب سهربانی دا بجه ژووری. خودا
ویستوریه نه و کاره به دمستی تو بگری. هیچ کس تو نایینی چونکه
ژیانی نه و ته او بوه.

فقی برایمی به و شه و بو کوشتنی پاشا ده که ویته ری. به دهوری
مالی دا ده گری و جی تی سرکه وتن دهبینتوه و ده چیته سهربان.
له بیوه ده چیته سر داریک و له سر داره گوه به بی ترس ده چیته
خواری. بی نه وهی کس بیینی ده گات ژووری پاشا، سه برو که دهرگا
ده گاتوه و خه خجهریکی له سر دلی ددا له پشتوه دیته دهر. هر به و
خه خجهره پاشا دهری.

فقی برایمی هر به و ریگایدا ده گریته وه هیچ کس ناگادار
نابی. سه ری خوی هه لده گری و هه لدی. به لام له بر نه وهی خودای
ته عالا خوینی بیایو گوره ون ناگات، فقی له هیچ گوی ناخاویته وه و
هدا نادا. هه میشه نه م شار و نه م شار ده گا و رازی نه و ناشکرا ده بی
له هه سو لایه که وه بو گرتنی نه و وه خو که وتن. تا له میسر دیتانه وه به
دمست به سته هینایانه وه بو فلاجوالان. خه لکی بابان هه سو له شان به
خه خجهر له ت و به ت کرد. پاشان تازیانه یان گرت و سه لیم پاشای
کویری سولهیمان پاشایان له جی تی بابی دانا و له سر کورسی
حوکمرانی دانیشنت. کاری ولات باش برهوی په یدم کرد. سه لیم پاشا

له گال خان نه محمد خانى والى نه رده لانيش فره نيوانى خوش بوو.

باسى حكومتى سوليمان پاشا

سوليمان پاشا به پيچوانه تى باوكى موخليس و دوستى پاشاى تتران بوو. هه شنبه به نارذنى ديارى شا سوليمانى سه فهوى له خوږى رازى ده گورد. پاش ده سال حوكمرانى نهو، شا سوليمانى سه فهوى كوچى دوايى كرد. شا سولتان حوسين بوو به پاشا. سوليمان پاشا بو ديتنى چوه نيسفه هان. دهلتن به زرى و مه تال و چه كه وه له خزنه ت پاشا راوه ستابوو. خلك له سام و هه يه تى نه و واليان ور مابوو. چونكه كه سى وهك نهو به سام و زه لام له و به جليسه دا نه بوو.

به هه لكه وت روژنيك سولتان باري عام ده دا. سوليمان پاشا له وى راده وه ستى. له نه كاو به ندى زرىي شهلواى ده بسى. ناويراو به دل له خودا ده بارته وه و داواى داپوشنتى نه و به لايه ده كا. هه ر نهو ده م بي نه وهى كه س بزاني به ندى شهروالى چاك دميه وه تا نهو ده م بي له خزنه ت پاشا ده گه رته وه. هه ر چه ند نه و حكايه ته سه يره و له گال ناقول ريك ناكه وى، به لام هنج شتيك له قودرمتى خوا به دوور نيه. سوليمان پاشا نيجازه ي له پاشا و مرگرت و بو ولاسى خوږى گه رايه وه. نه م نه به خوږسى راده بوارد. سالى هه زار و سه ت و سبزه مرد و محمد پاشاى برازاي بوو به حوكمرانى نه و مه ليه نده.

باسى حالى محمد پاشا

محمد پاشا پياوئىكي سه خى و به هيمه ت بوو. بو نيشاندانى كه ورميى فره هه ولى ده دا. هه ورو قاپ و قاچاغى سفره ي له تالتون بوو. له بهر نه وه به محمد پاشاى سفره زيرين ناويانگى كرد. چونكه له و مزعى نه و باش تاكا دار نيم، به ناچار قه له م له نوميينى نه و رازى هيتا. به گشتى چوار سال له م جيهان دا زيا و باشان مه محمود پاشا بوو به حوكمران و نه ويش ماوه يه كه له جيهان دا زيا.

حكومتى خانه پاشا.

سالى هه زار و سه د و بيست و دوخانه پاشا بوو به حوكمران. كار و باري ولاسى ريك و بيتك كرد. هه ر وه كو بيتشم نووسرا، له بهر شيرزه يى و مزعى سه فهوى و ده سه لاسى نه فغانه گان، خانه پاشا ده سه لاسى به يدا كرد. خاكى نه رده لاسى به لامار دا و گرتى. هه باسقولبخانى حاكمى نه وى خوږى پى را نه گيبرا و بو نيسفه هان راي كرد. خانه باش تا بينج فرسه خى هه مه دانى خسته ژير ده سه لات. چوار سالى له و مه ليه نده دا به سه ر برد. باشان له ترسى ده ست دريژى نه محمد پاشاى حاكمى به غدا، بو بابان گه رايه وه. هه ليخانى كورى خوږى

کرده حاکمی ندرده‌آن. کار و باری خهلکیشی به جوامیر ناغای بایره
گه‌وره‌ی نووسر نه‌سپارد. له‌بر نه‌وه‌ی مبه‌ست نووسینی روداوه‌گانی
بابانه، واز له‌بامی دیکه دینم. به‌گشتی منالی هزار و سه‌ت و سینی
کونچی، خانه‌باشا سرد و غلخان گه‌راوه بو بابان و بوو به‌حاکمی
نه‌وی. باش دو‌سال حوکمرانی نه‌ویش کونچی دوانی کرد.

حکومتی محمد باشا

سالی هزار و سه‌ت و چل و چوار محمد باشای برای کار و باری
حکومتی گرتنه‌ده‌ست. دوازده‌سال به‌سه‌ر نه‌م ولاته‌دا حوکمرانی
کرد. ده‌لین له‌ناخیری کاردا ده‌ستی به‌زولم و زوزی کرد و له‌گه‌ل
خه‌لک به‌پنجه‌وانه‌ی داد و نینساف ده‌مزوتنه‌وه. بویه‌گه‌وته به‌ر تووک و
دوعای خه‌لک و مفسستی نه‌جه‌ل ره‌گی ژبانی په‌راند.

حکومتی محمود باشا

سالی هزار و سه‌ت و پنجا و شش محمود باشای برزای بوو به
حاکمی ولات. پیاونکی سه‌خی و فره به‌روحم و به‌دین بوو. له‌گه‌ل
خه‌لاک به‌باشی ده‌جزلاره. له‌به‌ر نه‌برونی سیاست کار و باری تووشی
په‌شینتی بوو. باش هه‌ژده‌سالان برابیم باشای ناموزای دژی رابوو. دوو
سال شیربان گرد، ناخه‌ره‌کمی مه‌حمود باشا کرت و پر سرد.

حکومتی برابیم باشا

سالی هزار و سه‌ت و هفتا و شش، برابیم باشا بوو به‌سه‌سر و
زیه‌ری قوم. پیاونکی به‌فینز و توند خوو بوو، وه‌ک باشایان ده‌ژیا و
ره‌فتاری ده‌گرد. دملین تا نه‌و قسه‌ی نه‌کردبایه، که‌س نه‌پدیمتوانی له‌کن
وی بیه‌یفی. داب و ره‌سمی له‌ولات دامه‌زراند. هیندی له‌گه‌وره‌پیاوانی
ولاتی گرت و مال و سامانی لی زعوت کردن. بیست‌سال به‌م جوره
روژکاری برده‌سه‌ر. گاتی بو‌به‌غدا ده‌چوو له‌ریگا کونچی دوانی کرد

حکومتی سوله‌یمان باشا

سالی هزار و سه‌ت و نه‌وه‌د و شش سوله‌یمان باشا له‌جیمه‌بابی
دانیشت. چوار سال حوکمرانی کرد و باشان عوسمان باشای کوری
مه‌حمود باشا که‌پیاونکی ره‌مشید و به‌هینز بوو، هیندی گه‌وره‌پیاوانی
ولاتی له‌گه‌ل خوبی کرده‌هاوده‌ست و له‌سر له‌سوله‌یمان باشا
هه‌لگه‌رایه‌وه و حوکمرانی داگرت. ناویراو رایگرد و به‌زه‌حه‌مت خوی
که‌پانده‌به‌غدا.

حکومتی عوسمان باشا

عوسمان پاشا سالی هزار و دوو سەت لە سەر کورسی حوکمرانی دانیشت. دەستی کرد بە بەخشین و دیاری دان بە خەلک. جوار سال لە حکومەتی رابەر. لە سێ فەرسەخی قەلاچووان شارێکی دروست کرد و ناوی نا سولهیمانییە. سولهیمان پاشای کوژراو لە ناخەری ژیا نیدا کە وتبوو خەیاڵی دروست کردنی ئەو شارە، بە لام مەرگ ئەمانە نەدا. ناخەری عوسمان پاشا تاوانی ئەوی بە جێ گەیاند و ناوی سولهیمان پاشای لە سەر داننا. ماوەیەک بو ئەو گارە پارەیی خەرج کرد و زەحمەتی کێشا. پاشان لە قەلاچووانەوه بو شارێ سولهیمانییە گواستەوه. و بەدوای ئەودا حاکم کانی بابان هەر یەک شتیکیان لێ زیاد کرد. تا ئێستاش نزیکی پێنج هەزار مال لەو شوێنە دەژین.

بە گشتی سولهیمان پاشای گوری برابم پاشا بەنای بو والی بەغدا برد. ناوبراو ریزیکی زۆری لێ گرت و لەشکرێکی زۆری خستە زێر فەرمانی. سولهیمان پاشا بە هیوای شەر لە گەل عوسمان پاشا بە تالەر کەوتە زێر. عوسمان پاشاش لەو لایە لە هاتنی لەشکرێ بیگانە ناگادار بوو. فەرمانی کۆبوونەوهی لەشکرێ دا. لە ماوەیەکێ گەمدا پێنج هەزار سوار لە دەوری گۆ بوونەوه و بو پێشوازی شەر کەوتە زێر.

لە سێ مزلی سولهیمانییە دوو لەشکر گەپشتنە یەک. شەڕێکی توند رووی دا. عوسمان پاشا خۆی لەو شەردا بەشدار بوو. لە جەنگەیی شەردا سێ قامسکی دەستی راستی بە شیبەر پەڕین. لە گەل ئەوەش لە نازایەتی ئەو کەم نەبوو. دەلیژ عبدالرحمن پاشا براچکۆلەیی ئەو کە سیفەتی رەشیدی ئەو لە شوێنی دیکە باسی دەکری، بریندار بوو. سەری قەلشا بوو لە بەیداندا لە ئەسب کەوتبوو خوار. لەو کاتەدا عوسمان پاشا بە لایدا تی دەبەری، پێی گوت: ئەو چی بە عبدالرحمن، بو وا کەوتوو؟ هەستە و شەر بکە. گوتی: برینە گەم زۆرە. چەک و زێرم پێ هەل ناگیری. بە پێی یارمەتی گەمبێک ناتوانم سوار بم.

عوسمان پاشا تۆزی سەر کۆنەیی کرد. لە سەر زین داها تەوه و هەر بە دەستە بریندارە کە کە پتر لە دوو قامسکی نەبوو، پشتمندی برای گرت و لە عەرزێ هەلیگرت و لە سەر زینێ داننا و گوتی: ئەگەر لێدەری خۆت سزا نەدەیی، دەتکوژم. بە هەلگەوت هەر ئەو کابرایە تووشیان بوو. عبدالرحمن پاشا بەزەمبێک بە عەرزێ دادا.

بە گورتی هەر دوو لەشکر خەشریان دەکرد. لە ناخەری روژدا لەشکرێ عوسمان پاشا سەرکەوتنی بە نسیب بوو. لەشکرێ بەغدا شکا و هەلات. کوردەکان کەوتنە دوایان و خەلکێکی زۆریان کوشت.

عوسمان پاشا بە تالانێکی زۆرەوه گەراوه بو و لاتە کەیی خوی. سێ سالی دیکەش بە حوکمرانی مایەوه. پاشان کۆچی دوایی کرد.

حوکمرانی عبدالرحمن پاشا

سالی هزار و دوسهت و ههوت عبدالرحمن پاشا له سهه كورسی حكومت دانیشته. كار و باری نهو هه ریمه ی رتک و پتک كورد. هه میشه مهیل و سرنجی به لای پاشای نیران، ناغا محمد شای قاجاردا بوو. به ناردنی دیاری و به خشین دلی وی له خوبی رازی ده كورد. خالید پاشای كوری محمد پاشای ناموزای بو داوای سهه روکاپه تی راست بووه. له شگری ساز كورد. نیوه ی خه لکی بابان له گه لی هاودهنگ بوون. به لام له ترمسی عبدالرحمن پاشا ره گه لی نه كه وتن. پینج سهه سوار ی به كار له گه ل خالید پاشا په ك بوون. سی هه زار سوار له لایهن عبدالرحمن پاشاوه بز نه هیشته نیو دهنگ دران. له دوو منزلی سوله یمانیه گه یشته به كتر. هاوریانی خالید پاشا له دیتنی نهو له شگره دلیان ده له رزی. چونكه پینج سهه كس له گه ل سی هه زار كس چی بی ده كری؟ لهو كانه دا خالید پاشا له گه ل سواره كانی له سهه ته پوكه په ك راهه ستا بوو. دوژمن وهك نالقه دهوریان گرتیوو.

خالید پاشا له شوکسی چاودا له شگری دهینی. نووسه ره له م كشته دا قت شیمری نه نووسیه. به لام بو نهو شیمره چاره نیه. ناوبراو له گاتی دامن و ناچاری دا گه ریگای نه جاتی نه ده بیلی و له ره شیدی و نازاپه تی دا نه سفه نندیار و رسته می پی هیچ نه بوو، نیزی له نیزی دهاری وهه ده گرت و نهو شیمره ی خوینده وهه. له جل و بهرگی پاشایه تی و دهرویشی دا ناسوده بی نابینم. نه گه ناسوده بی هه په له گفن دا هه په. نهوه ی گوت و له سهه ررا خوبی به له شگری دوژمن دادا. هه رچی دیتی وهه به شیرانی دا. كهس خوبی له بهر را نه گرت. خودای تهه عالی پاشا ناهرمیدی سهه ره گوتنی به نسپ كورد. نهو له شگره گه ووه شكا و هه لاتن. خالید پاشا وهه دوایان گهوت. هتیدیگی كوشته و هتیدیگی شی به دلیل گرتن، تا شهس فرسه خی سوله یمانیه راوی نان. هه لاترانی له شگره خوبیان گه یانده وهه عبدالرحمن پاشا. ناوبراو ناچار خوبی بز مهیدان سوار بوو. دوو هه زار كهسی دیگه ی ره گه ل گهوت و به پهله گهوته ری. به یانیه كه ههرتك له شگره گه یشته پهك. شهه دهستی پی كورد. عبدالرحمن پاشا كه وهك بلنگ وا بوو، له پتس هه سواندا به لاماری دهبرد. نهه چاره عبدالرحمن پاشا سهه گهوت. خالید پاشا شكا و تا به غدا را نهوه ستا و پنهانی بو والی برد. بهم زوانه گه رانه وهه و حكومته تی نهو باسی ده كری.

به گشتی پاشای ناوبراو به سهه ره گوتنه وهه هاته وهه سوله یمانی. به لام هتیدی له گه وزه پیاوایی لی لالوت بوون. شهه پتک دهه ره تیان هتتا و رایان كورد چونه به غدا ره گه ل خالید پاشا كه وتن. دوو سال له نیشتمان ناواره بوون. پاشان والی به غدا له شگری بو خالید پاشا ساز كورد و نیزی كهی دوو هه زار كهس خه لکی بابانیش له دهوری كو بوونوه. بهو له شگره ناماده و په رداخه وهه بو شهه ری عبدالرحمن پاشا و گرتنی

بابان که وت ری. له و لاشوه باشا نو خه به روی زانی. به له شکرینکی گه ورموه بۆ لیدانی نهو که وت ری. روزی چوارم دوو له شکر بیتک وهریون. خالید باشا به توندی ههولی دهدا. له شکرکی عبدالرحمن باشا توانای شهری نهیا و پشتی له دوژمن کرد و ههلات. باشای شکاو له گهله قومی خوبی جه له روی وهرگیرا و تا شاری بابان خوبی نه گرت. خالید باشا به دواي نهودا گه یشته شار. عبدالرحمن باشا له سوله یمانیهش لجوی بی رانه گرا دهستی له ملك و مالی هه لگرت و له رینگای کرماشانه وه به نای بۆ دهوله تی نیران برد و بوو به پنهانیه روی فتحه ملی شا. خالید باشا گه یشته سوله یمانیه و له سه ر کورسی حکومت دانشت. زن و مندالی عبدالرحمن باشا که هه سوو کچه مام و خالی خالید باشا بوون له کوشکی حکومت دهرگران و مان و سامانیان داگیر گرا.

ناویراو له تاران چوه خزمهت شاهه نشای نیران و به خیر هاتن گرا. بریار درا که دار و دهسته و کس و کاری سالیك له ناوچه ی کوردستان و کرماشان به یته وه. تا سالی دادی له به هار خه رینکی ناماده کردنی ناسرازی شه ر بن. ناویراو به خه لات و نشانه وه بۆ شوینی دیاری گرا و روشت.

که به هار داهات، عبدالرحمن باشا جارینکی دیکهش چروه باره گای باشا و فرجه لآخانی ههوشار نسجی باشی سه روگی تیب له گهله دوو هزار سوار بۆ خزمهتی نهو دیاری کران. فرمان درا به نه مانولآخانی والی کوردستان که کومه کچه بکا.

عبدالرحمن باشا له باره گای شاهه که رایه وه. هزار سواری به کار و دلاوه روی خوبی هه لگرت و له گهله فرجه لآخان چوه سنووری به رویان گه هه وه ملی خاکی بابان و ناخری عه رزی نه رده لانه. نه مانولآخانی والی -ش به رسمی عیلی و به فرمانی شا که وت ری. له و لاشوه خالید باشا ناگادار بوو و له والی به غدا داوای یارمهتی کرد. سوله یمان باشای حاکی به غدا، عه رولا باشای که پهای خوبی که له عتراق وه زیر بوو له گهله ده هزار سواری عه رهب «هیطه و ینکی چری» ۱ به یارمهتی خالید باشا وه نارد. له ولاتی بابانیش چوار هزار سوار ناماده بوو. به هه سوو له شکرموه بۆ سنووری ناویراو روشت. له په نا ده ریاجه ی به رویان که سیغه تی نهو له جینگای خوبی دا یاس ده گری هه رتک سوا گه یشته به ک. عبدالرحمن باشا سواری نه سه کویتی ناو له تحی بوو، باسکی تا نانبشکان هه لگرت بوو. له پیش سه فی له شکرگدا ده هات و ده چوو. کاتیکی تیبی نه مانولآخانی والی و فرجه لآخانی نسجی باش نیزیک بوونه وه له سه فی خوینه وه به ته نیا چوه کز والی و گوتی: نه ورو عه ره بی هاتووم. یانی وه که سیدی عه ره بان که له کاتی تهنگانه دا به نایان بۆ خیلی به کتر دهررد.

نه‌مانولاخان ولایمکی شایانی داوه. عبدالرحمن باشا بو جنگای
 خوبی گه‌رایه‌وه. له‌ولاهه خالید باشا و عه‌ولا باشای کجیا له‌شگری
 خویشان تاماده کرد و به‌تاماده‌یی راه‌ستان. قه‌ره‌ولی له‌شگری هه‌رتک
 لا خویشان پتک دادا و شهر ساز بوو. به‌هه‌لکه‌وت جوگه‌په‌کی ناوی سه‌ی
 گز به‌رین گه‌وتبووه نئوانیان. سواری خالید باشا له‌بواریتک ده‌گه‌ران
 که عبدالرحمن باشا رکیزی لیتا و له‌جوگه‌په‌ریه‌وه هتندی له‌نازایان
 به‌دوای نوادا له‌جوگه‌په‌ریه‌وه. سواری خالید باشا که له‌بواری
 ده‌گه‌ران، دوژمنیان له‌بشت سه‌ری خویشانه‌وه دیت. تا ویستیان
 بگه‌ریه‌وه و ده‌ست به‌کار بن، عبدالرحمن باشا به‌سه‌ریان‌دا
 گوراندی و شیریی لی هه‌لکیشان. ناچار هه‌لاتن و گه‌یشتنه‌ سواری
 خالید باشا. به‌لام عبدالرحمن باشا به‌پرسی خوبی به‌سوای دوژمن
 دادا. دوو له‌شکر به‌نیو په‌ک وه‌ز بوون گه‌لێک له‌باله‌وانان کوژران.
 ناخه‌ره‌کی له‌شگری خالید لاتی ئیختیاریان له‌رزوی و پشتیان ده
 شهر کرد و هه‌لاتن. عبدالرحمن باشا وه‌ک بلنگی توره‌سه‌ری ده‌دو
 نان. نسقچی باشی و نه‌مانولاخانیس به‌دوای‌دا. له‌وه‌ده‌دا له‌عه‌رب
 (چریکی نوری) زور کوژران. هتندی له‌ترسان خویشان ده‌ناوی
 هاویشت و له‌ده‌ریاچه‌دا نفوم بوون. هه‌ولا باشای کجاش به‌ده‌ستی
 په‌کێک له‌هارویشانی عبدالرحمن باشا به‌دیل گجیا. خالید باشا
 له‌گه‌ل ده‌سته‌په‌کی گه‌م به‌زه‌حمت خوبی نه‌جات دا. به‌لام له‌وه‌ده‌دا
 هتندی له‌گه‌وره‌پیاوانی بابان کوژران و بریندار بوون. له‌وانه‌سه‌لیم
 به‌گی برای عبدالرحمن باشا که لاویکی به‌شه‌وه‌ک و به‌سام بوو،
 بریندار بوو و له‌روژی چوارم‌دا سرد. خه‌لک بوی تازینه‌دار بوون.
 نه‌مانولاخان و فرحولا خان له‌تازیمانه‌ی‌دا له‌گه‌ل عبدالرحمن باشا
 به‌شداریان کرد. باش تازیمانه‌هه‌ولا باشای کجیاپان له‌گه‌ل پیاوانی
 خویشان بو باره‌گای باشای نیران نارد. ماوه‌په‌ک له‌وی حبس بوو.
 پاشان تازاد کرا و چووه‌به‌غدا و له‌دواپیدا بود به‌والی نوری که له
 جنگای خویندا باسی ده‌کری. به‌گشتی عبدالرحمن باشا چووه‌بو
 حکومه‌تی بابان و نه‌مانولاخان و نسقچی باشی هه‌ر په‌که‌ی چوونه‌وه
 شوینی خویشان. خالید باشا نیتتر ده‌ره‌تی حکومه‌تی بو هه‌ل نه‌گه‌وت و
 له‌خاکی عه‌ره‌ستان گۆچی دوابی کرد. ده‌سته و دایره‌کی هاتنه‌وه
 کن عبدالرحمن باشا و عافو کران.
 پاشان ناوبراو له‌حوکمرانی خوبی‌دا فیه‌به‌هین بوو هه‌ر دوو سال
 جارپه‌ک ده‌چوه‌باره‌گای شای نیران و شا لوتفی له‌گه‌ل ده‌کرد. وینه‌ی
 نه‌و له‌باخی نیکارستان له‌ده‌ور و به‌ری تاران کیشراوه. تا نیستا
 هه‌یشه‌له‌گه‌ل نه‌مانولاخانی نه‌رده‌لان نئوانیان ناخوش بوو به‌لام قه‌ت
 نه‌گه‌یشتنه‌شهر و کوشتار.
 که ده‌سال له‌سه‌ربه‌خوینی نه‌و تپه‌ری فیز و فوز ده‌ماخی لی

به پيدا بوو. كه ميتك له خزمه تگوزاري نئيران كه سي كرده وه. له گهل والي به هداش دوژمنابته شي بوو. له زماني حكومه ته شي نو دا كار و باري بابان باش پهره ي گرت. پانايي ولات زيادي كرد. كوتبه و هرير و رهمانديز و سروده شتي هينابه ژير فرماني خوي. هوي داگير كردني كوتبه ناوا بوو كه باش مردني خالد باشا، سولهيمان باشاي والي يك دوو سالان له گهل عبدالرحمن باشا ناكوكي نما. به نامه يير له محبت و به قسه ي دلرفتن ناوبراي هينا ژير دهسه لاتي خوي. كاتي بانگي كرده به غدا نه ويه زي رتزي لي گرت و به يمانكي بووندو توكمه يان به ست و له ناخريشدا هتا سر نه بوو. هر وهك به درتزي باسي ده كړي.

كوشتني محمد باشا له لايهن عبدالرحمن باشاوه.

له وركاته دا محمد باشاي حاگمي كوتبه و هرير-يش له وي بوو. باشا له گهل نه و محبه تنكي زوزي هه بوو. دلتن هه ميشه به كوري خوي بانگ ده كرد. نو پاشايه له بنه ماله كاتي قهديم و باه لباب له و ولاته خاوهن فرمان بوون. كاتي والي به غدا عبدالرحمن باشاي بو مه جليسي خوي بانگ ده كرد، محمد باشاشي خه بر ددها. نو كه سه ي ده چو ناگاداريان بكا ده يگوت: پاشايان به ناوي خوا تير نيويه ويستوه. عبدالرحمن باشا نه وي له دل گران ده هات. چونكه خوي له وگسه نه به زيادتر ده زاني. له بنه و قيني له محمد باشاي كوتبه هه لگرتوو، له ده رله تنيك ده گه را زميرتكي لي پدا. به هه لكه وت سولهيمان باشاي نه سير هه ردوكيان به روزيك نئيرن دان. كاتي به رينگرديان به عبدالرحمان باشاي گوت كه محمد باشا له رتزي كوره گاني منه. وريا به قهت بيري خه راسي لي مه كه وه نه گينا سزات ددهم. به كورتي هه ردوكيان به ره و ولاتي خويان كه تنه ري، كاتي چوار منزل رويشتن عبدالرحمن باشا له دلدا گوتي، نيستا كاتي توكه كرده وه ي نه و قسانه يه. به لام محمد باشا كه دووسه ت كه سي له گهل بوو هه ميشه نيو فرسه خ له وان دوور دهر و يشت. له عبدالرحمن باشا دهر سا. ناوبراوش بيري له وه ده كرده وه كه چون نه وان له نيو به ري. روژنكي له ريگادا گه بيشته بك، عبدالرحمن باشا ده ستي كرد به مته رباني و شيرين زماني. كاتي گه بيشته فوناخ، له گهل دوو سي كه سان له مزلي محمد باشا دابه زي. به له شكره كه ي گوت، من له مزلي محمد باشا تاوتك ده حه سبه وه، نيوه چن له توردوي خوتان دانيشن. محمد باشا كه قهت خوي وا نه ده ديت كه عبدالرحمن باشا ناوا له گه لي به مه يل بي، واقي ورماسوو. نه وه ي بيوست بوو له ديار و پيشكيش بوي ناماده كرد. ناوبراو دواي سه عاتيك چوه توردوي خوي.

روژي دوايه له وي بازبان كرد بو مزليكي ديكه. محمد باشا ويستى سه ري عبدالرحمن باشا بداته وه. پياوتك له باوه پيكراره كاني

که ناوی «ناغا شینه» بوو، له نیتو تایفه‌دا به ژیر و هائل ناسرابوو
گوتی: محمد پاشا نه و خه‌پاله‌ی تو راست نیه. عبدالرحمن پاشا که
خه‌سله‌تی بلنگی هیه، که‌ی وا باووه که له پیش تودا بیته سه‌ردانت.
نه‌وه بیریکی دیکه‌ی هیه.

محمد پاشا گوتی نه و بوچوونه‌ی تو راست نیه. عبدالرحمن پاشا
به و داب و ذه‌گایه‌وه بو دیتنی من پیشده‌ستی کرده، له دابی پی‌اوضتی
دووره که من سه‌ری نه‌ده‌مه‌وه.

هر چند ناغا شینه‌وستی له و فیکره به‌شیوانی بکاته‌وه فایده‌ی
نه‌بوو. ناخره‌که‌ی گوتی: نیستا که تو به‌قسم نا‌که‌ی منیش له‌م نوردویه
باز ده‌گم. نه‌وه‌ی گوت و دار و ده‌سته‌ی خوی هالگرت و چوه سه‌ر
نه‌پولکتیکی به‌رز و به‌نیگه‌رانیه‌وه چاره‌ری بوو کار به‌کوی ده‌گا.

به‌گشتنی محمد پاشا له‌گال سی چوار که‌س چوه نوردوی
عبدالرحمن پاشا. ناوسراو چند که‌سی نارده پیشوازی. به‌ریز و
خورمه‌توه هینایانن. که‌گه‌یشتی و تاویک حه‌سایه‌وه، رووی تیکرد و
گوتی: نه‌ی محمد بلوکی کوزه‌جی یک نیه به‌سه‌ر بلوکانی دیکه‌دا
زیده‌یی هیه. بلی بزائم تو نه‌و پایت له‌کوی وه‌گیر که‌ونه له‌کن
والی به‌غدا به‌خوت بیتیه ریژی من و داوی به‌راسه‌ری بگی. هر
چند نه‌و فه‌قیره پاراپه‌وه و خودای هینا تکایه، فایده‌ی نه‌بوو. نه‌سری
گرد به‌تکیان ده‌نه‌ستروی کرد و له‌ت و په‌تیاں کرد. پاشان گوتی:
کاری نیمه له‌گال نه‌سیری به‌غدا ته‌او بوو. ده‌بی ببیرینه‌وه. پنج سه‌د
سواری بو تالانی نوردوی محمد پاشا ده‌نکت دا، سوار له‌جی خو
بزوتن ویتیبان بیانو بیتنه‌وه که ناگایان له‌و کاره نیه. پاشان هاواریان
گرد که راوه به‌رازه. واته وه‌دوای به‌راز که‌وتووین. ناغا شینه له‌دور
نیگه‌ران بوو. زانی که نه‌و فه‌قیره گاری ته‌اووه. هاواری گرد گوتی:
منیش زانبومه. نه‌وه‌ی گوت و ریگای خوی گرت به‌ر.

له‌ماوه‌ی دوو سه‌هاتدا له‌شیا و زه‌لام هیچ شتیک نه‌ما. سه‌ت
که‌سیک له‌و هه‌رایه‌دا کوژران. هتندی به‌زه‌حمت خویان فوتار دا.
عبدالرحمن پاشا هر له‌روی نامه‌ی که‌ی بو ده‌فته‌رداری به‌غدا که وه‌کیلی
بوو نووسی و له‌گوشنی محمد پاشا ناگاداری کرد که به‌لکرو له
خزمت وه‌زیر عوزری بو بخوازی.

ناشکرایه له‌ده‌ولتی عوسمانی‌دا رسم وایه که نه‌و که‌سانه‌ی والی
هه‌ریمی که‌وره‌ن وه‌ک عیراتی عه‌دب و نه‌تاتولی و رومیلی، به‌وه‌زیر
بانگت ده‌کرتین. نه‌وانه پایه‌ی وه‌زیری سولتانیان هیه. که‌وایو له‌مه‌و
دوا که‌یاسی والی به‌غدا بکین، به‌وه‌زیری ناو ده‌بین.
به‌گشتنی قاسیدی ناوسراو به‌نهنی چوه به‌غدا. نامه‌ی دا به
ده‌فته‌ردار. پاش خوتنده‌وه‌ی دوو‌کال له‌هه‌نامه‌ی هه‌ستا. چونکه
هه‌میشه پاکتی و راستی عبدالرحمن پاشای گوتبوو. یه‌کجار زور ترسا

و به شوکا، ناچار دهستی له گبانی هه لگرت و چره کوشکی وهزیر و گاشی نویتزی وه ژورر کهوت. وهزیر ههستی کرد که گاره ساتیک فه و ماوه. گوتی: ها جت پی نه. جما عبدالرحمن پاشا شتیک لی فه و ماوه. کابرا وه لاسی نه داوه و هه ر وا راهه ستا. وهزیر گوتی: لام واب فیتیک لی له محمد پاشای کوزه کرده. دهفته ردار به ناچار ی نامه که ی دایه. له ته ماشا کردنی وه ها تووره بوو که دهستی کرد به گریان و به سه ری خوی داده دا. گورج هه لیکتیشا خه نجه ر و دهفته ردار ی کوشت. باشان فرمانی دا له شکر ناماده بی. سئ هه زار سواری له گه ل بایم پاشای کوری سوله یمان پاشا خست و گردیه معموری بابان. نه و لاشوه عبدالرحمن پاشا گه یشته وه ولاتی خوی و چهند روزیک هه سایه وه. لئیر هه والی له شکر ی به غدای پی گه یشت. دهست به جی له گه ل خه لکیک ی ژور بو به بره ره گانی دوژمن که و ته ری.

باش پینج روز پیش له ره والی له شکر ی عیراق وه دهر که و تن. عبدالرحمن پاشا وهک لافا و په لاماری دان و شکاندنی. خه لکیک ی ژور کوزرا. تالانیک ی ژور نسیمی له شکر ی سه رکه و توو بوو. نه وان ی مان وه له گه ل سوله یمان پاشا هه تا چوسی به غدا له هه یج کوی گیر نه بوون. وهزیری به غدا له راده به دهر تیکچوو خوی که و ته بیتری نابوت کردنی عبدالرحمن پاشا.

فرمانی کو بوونه وه ی له شکر ی زوری دا. نامه ی بو عیل و عه شیرهنی سه رهب و ولات و نه ولولا نووسی. له ماوه ی ک ی که مدا له شکر یکی ژور له ژیر تالای وهزیر کو بوونه وه. له ولاشوه عبدالرحمن پاشا له گه ل سه روک و گه وره میوانی بابان راوتزی کرد و گوتی: خه لکی عیراق له و سه رکه و تنه ی نیمه ترسانون. نه گه ر دستیان لی هه لگه رین له وانیه وهزیری به غدا له هه سوو لایه که وه خو ناماده بکا و په لاماری ولاتی نیمه بدات. نیتستا وا باشه پیش نه وه ی نو نانی به یانی بنا به هه، نیمه نانی شه و دهر خواردی نه و بده یین. له سایه ی خوداوه له شکر یکی ناماده مان له سوار و پیاده هه یه. باشتره عیراق په لامار بده یین و بناخه ی کاری دوژمن له بریه ک هه لته گتینین.

سه روک و گه وره بیوان گوتیان تو چی دطی ی وا ده که یین. به دل و گیان چاومان له فرمانی تو به. بنشتر گوترا که هه ولا پاشای کبیا له شه ری مه زیوان گیرا و نارد رایه باره گای شای نیران. له ویشه وه نیرن درا و چروه به غدا. به قسه ی شه یتان و شو فاران، سوله یمان پاشای وهزیر لی ی وه شک که و ت و خه ریک بوو بیکوژی. ناویراو ههستی پیکرد. نیوه شه و له گه ل یه ک دوو که س هاوارزی خوی رای کرد و په نای بو عبدالرحمن پاشا برد. له وکاته دا نه ویش له توردوی ناویراو بوو. عبدالرحمن پاشای بو چون ی به غدا هان دا. به کورتی عبدالرحمن پاشا له وی خوی سوکیار کرد. دهه زار

سوارى به كارى ههلبژارد. هينديكىشى له گهـل تالانـي ودهـست كهـوتـو
 گيـتـاره و ريگـاي بهـغداي گـرتـه بهـر. خهـبـري هانـسي نو به وهـزير
 گهـبـست. هينديكى ديارى كردن كه له بشتهـوي عبدالرحمن باشا
 ههـسوو برد و بوـار و جزگهـلان برـوخـستن و تيك بـدهن تا بهـجارتـك
 ريگـاي گهـرانـهـوي لي بگيـري. نو ريگـاي له سولهـيمانـيهـوه بـو بهـغدا
 دهـجـي چوم و جوگـي گهـورهـي تـيدان. هيندي بردي لي دروست
 كراون. به شهـوي تاريك خهـلكـي ناشارهـزا زمـحهـته لهـوي تـيـهـرن.

شهري عبدالرحمن باشا له گهـل وهـزيرى بهـغدا و گرتنى نو شارو

به گشتي عبدالرحمن باشا كهـوته ري و ههـتا قهـراغ شاري بهـغدا
 رانهـوسا. وهـزير له هانـسي نو ناگادار بوو. له گهـل لهـشكرىكي گهـوره له
 بهـغدا هاته دهر، سي توپيشي له گهـل خوي هتا. بهـرهـبـيانيكي زوو
 عبدالرحمن باشا بهـغداي لي وهـدهـر كهـوت. نوئزي سينيـي كي كرد. له
 هاتنهـدهـري لهـشكرى وهـزير كه تيب تيب وهـدهـر دهـكهـوتن بيگهـران بوو.
 له زوزي نو لهـشكره سـهـري سورما. له نـسـبي هاتهـخوار و سهـروك و
 دلـتراني به ناويانگي كـوـر كـردنـوه و گوـتي: نو شهـو تـيـمه دمهـعـاته ري
 هاتووين، نـسـبهـكـانـمان كهـوتوون و خومان هـيـلاكيـن. نهـگهـر دمـتـانهـوي
 شهـر بخهـينه سـهـيني. هينديك گوـتيان راسته، نهـورو حـسـانهـوه
 پيوسته. سهـي تـيـشهـلا شهـر دمـست بـندهـكـين. هينديكي ديـكه گوـتيان
 نهـوه كارىكي باش نـهـ. چوـنـكه نهـگهـر نهـسوو شهـر بخهـينه سهـي،
 وهـزيرى بهـغدا پـتر خـو نامـاده دهـكات. كه نهـسوو نو نامـادهـبيه نـهـ.
 چوـنـكه نهـشهـر خهـلك نوستوون و هـيچ به خـيـالي شهـر نهـبوون.
 روژيكي تر خهـلك له دهـوري كو دهـبنهـوه و تـيـمه تواناي بهـرابهـريمان
 نابي.

عبدالرحمن باشا نو نـسـهـي بهـسند كرد و گوـتي ههـر نهـسوو نو
 كاره پـيرـينهـوه. باشان گوـتي: نهـي پـالهـوانـاني بابان و لاواني كوردستانا
 شهـريكي توند و دژوارمان له بـتـشه. ههـر تايـفه و عهـشـيرهـتـيك
 هاومـيدانـي خوتان ديارى بـكـن تا گاري تـيـوه باش ديار بي.
 له بيشدا عبدالقادر بهـك و كهـبخـسـرو بهـكي سهـروكي هـجـافي
 مرادي هـگه له و سهـفهـردا سي ههـزار گهـسيان له گهـل بوو، گوـتيان: تـيـمه
 كارمان به قهـبيـلهـي عهـرهـبان ههـيه، له گهـل نهـوان شهـر دهـكهـين تا پيار و
 ناپيارو دهـركـهـون.

ههـزير بهـكي كوري خاليد باشا كه زاواي عبدالرحمن باشا بوو، به
 نازا و رهـشيد نامـسـرابوو، خوي به روستم و نـسـفهـنديار دهـزاني، چوه
 پيش و گوـتي: من له و سهـفهـره سد كهـسم له گهـله، گرتنى توپخانه بهـن
 بسپـيره. باشا بهـزمـيي پـتـداهات و گوـتي: روله نهـگهـر نهـيان گوـتـبا بابان

نه ولادی خوتیان هله داوترن و شهریان پرتاکین، قوت نیجازم نهددا. چونکه نسر و نه باوکت ههیه و نه برآ. به لأم سروف له مهرک قوتار نایی. هه سو بز خاک ده که رینه وه. هه رچی خوا بیئکا هه نه وه بی. پاشا گوتی: تیبی وه زیر که هه سو تازه چریک آن به من بپسرن. له اراریان ناوا دا و قانیه مهان خوتیند و هه ریک چون وه سلفی خوتیان و نامادهی شهر بیون. له ولاشه وه وه زیر له شکری خوی ریک و پیک کرد و له پیر هه ریک له شکر پیک و مه بیون و شهر دهست پیکرا. وه ک باس گرا هه ر تایفه ی له گه ل هه ریفی خوی به ره وروو بوو.

به ر له تاوه لات به نیزه و هه نهر پیک و مه بیون. وای لبتهات که له نه میان دابه زین و به روئکی په کیان گرت. به چه نیک و ددان تیک به ره بیون. تا روز ناوا شهر دریزه ی کتشا. شه ده ستیان له شهر هه لگرت و هه ریک چون وه تور دووی خوتیان. نه ورژ هه چیان سه رنه که وتن. عبدالرحمن پاشا له بن به رد تیک دانیش و لغاوی نه سبی به ده ست وه گرت و گوتی: که س هه ی نه له که س و هه لکی خوی بگری. هیتدی له که وره بیوانی بانگ کرد و گوتی: شهری نه سرو فره توند بوو. له هه لکی نیمه زور کوژراون. نیستا بیژن خه پالتان چیه، بز بزوتن و راهه ستان که سه ر چ بریارنکن.

هه سو په جارتیک گرتیان، له شهری نه سرو زه بری نورسمان ویکه وتوه توله ی نه و شکانه مان بز ناگریته وه. که سیکمان ماوه. خودا ده زانی که نپوه گیانیک ده که مینه وه سنووی بابان یان نا. له وه ی زیاتر توانای شهرمان نیه.

عبدالرحمن پاشا گوتی: نیستا راهه ستن تا شه و درمنگ ده بی. نه وده به ره و ولاتی خوتان ده که رینه وه. بریاری نه وه مان داو هه ریک چونه گوشه پیک. پاشای ناوراو نه حه ده بیگی هه له به ی به سه د سوارمه بز کتیک دانا. نه وه ک دوژمن به شه و به سه ریان دادا، له ولاشه وه وه زیری به هدا له شهری نه و روزه خه مبار و ترسا بوو. چونکه نموه ی له شکری نه مایو نه بیدم توانی خوی زانگری. هه ر نه وشه وه له گه ل ده ست به ک بز نپوه شه رته ی عه رب هه لاتن. له شکره که شی بلاوه ی کرد و له و تور دووی که وره که س به جی نه ما.

نه حه ده به گ که بز له زموی دانرا بوو، نیگه رانی تور دووی وه زیر بوو، ده نگیکی نه ده بیست. که مینک نیزیکتر بووه. نیوانی له شکره کان سه هاتیک بوو. نه حه ده بیگی که بیسته تور دووی دوژمن و که سی نه دیت. که یف خوتن بوو، خوی که یانده خیره تی وه زیر نه شیای وی کو کرده ره سه د هیتستی هیتا و به که یفی خوی باری کردن. سواره کانیشی به شی خوتیان هه لگرت. پاشان که سیکمان ناره کن پاشا و مزگینی راکردنی وه زیری بز برد. عبدالرحمن پاشا به شوکرانه ی سوژده ی برد. ماوه پیک له خودا پاراوه پاشان له گه ل له شکری خوی چه تور دووی وه زیر و له

خیمه‌تی نه و دابه‌زی. له‌شکریش ئوردوویان تالان کرد. به‌پانی عبدالرحمن باشا له‌جینگای وه‌زیر دانیشته. کوژراوه‌کانیان بشارد. سه‌هزار کس کوژرابوو. که‌لاکی عه‌زیز به‌گی گوری حالید باشا که‌گرتنی توپخانه‌ی وه‌ نه‌ستوی گرتیوو، ده‌لولی توپی‌دا دوزرایه‌وه. جل‌گه‌سپیش له‌بپاوه‌کانی کوژرابوون. سه‌ده‌وه‌بها که‌سپیش له‌توچیبه‌گانی وه‌زیر به‌شیری نه‌وان کوژرابوون. نیتزه‌ی عه‌زیز به‌گی له‌سه‌ر توپ‌که‌چه‌قابوو. عبدالرحمن باشا هه‌رچهند فره‌دل‌ره‌ق بوو به‌لام بۆ عه‌زیز به‌گ گریا و خه‌لکه‌که‌ش ده‌ستیان به‌گریان و هاوار کرد.

عبدالرحمن باشا سه‌ی روژان هه‌ریکی کفن و دفنی کوژراوان بوو. له‌وه‌سه‌ره‌دا ده‌هزار کس کوژرابوون. پاشان بریاری گرتنی شاری به‌غدای دا و له‌شکری له‌بشت قه‌لا و دیواری به‌غدا کوژ کرده‌وه. له‌ولاشه‌وه خه‌زنه‌دار و موژ هه‌لگری وه‌زیر که‌هه‌ردوکیان ئازا و به‌کار بوون دیواری شاریان توکمه‌کرد و خه‌ریکی قه‌لا و په‌رژین بوون. له‌شکری بابان په‌ک‌دوو جار هه‌ترشی برد، به‌لام سوودی نه‌بوو. عبدالرحمن باشا و له‌شکره‌که‌ی مانگتک له‌ده‌شنی مانه‌وه. پاشان به‌پاینگی توندی بۆ خه‌لکی به‌غدا ناردو گوتی: نه‌گه‌ر ده‌روازه‌ی شار نه‌گه‌نوه و نه‌و دوو که‌سه‌ش به‌ده‌ست به‌ستراوی نه‌هینته‌کن من، بیتوو به‌زۆری شار بگرم، قه‌لاچوتان ده‌که‌م و حاوت شه‌و و روژان فرمانی گوشتار ده‌ده‌م.

کاتیک نه‌و به‌بامه‌گه‌یشته خه‌لکی شار زۆر ترسان. زانیان که‌عبدالرحمن باشا لسه‌کانی به‌راسی ده‌گات. هاوده‌ست بوون و گوشتکی نه‌و دوو که‌ستیان په‌لاماردا و ده‌ستی هه‌ردوکانیان به‌ست. هه‌ر نه‌و روژه‌ده‌روازه‌ی شاریان کرده‌وه و ریگی پاشایان دا بۆ شار. له‌شکری وی وه‌ستیان تالان بکن. باشا نه‌سری کرد جار بکیشن هه‌رکس ده‌ست له‌مالی خه‌لک بدات، ده‌کوژری.

خه‌لک به‌ناسوده‌یی هه‌رکس وه‌دوای کاروباری خوی که‌وت و له‌نه‌مان‌دا بوون. باش سه‌ی روژان خه‌زنه‌دار و موژه‌لگری هه‌تا و ملی هه‌ردوکیانی په‌زانند. گه‌وره‌گه‌روانی به‌غدا پۆل پۆل ده‌هاتن داوای به‌زه‌ییان ده‌کرد. ناوبراو به‌گویره‌ی شانی هه‌رکس دلنیا‌یی ده‌دابه‌وه. پاشان هه‌ندی له‌سه‌روکانی شاری بانگ کرد و بۆ دیاری کردنی وه‌زیر راوتۆی بنگردن. تیکرا گوتیان به‌حکومه‌تی تو شادین و بیجکه‌له‌تو که‌سه‌ی ترمان بۆ سه‌روکایه‌تی عه‌تراق ناوی. گه‌وره‌پیاوانی بابان گوتیان: باشا دابی کردی و ره‌سمی عه‌شیره‌تی وه‌لانانی. ده‌ست له‌ولاتی خوی هه‌لناگری. چونکه‌ژیان له‌عه‌تراق دژواره. نه‌و چرایه‌نه‌وه‌نده‌روناکی نیه. به‌نان و دوی خوستان ده‌سازیین و خه‌ریکی کاری خه‌لکی تر نابین.

هلبژاردنی عبدالرحمن پاشا به والی بغداد له لایمن
عبدالرحمن پاشاوم

به یانی روزی هینی عبدالرحمن پاشا چوو مزگهوتی شیخ
عبدالقادری گیلانی. عبدالله کپایی بانگ کرد و له پیش هه سو
گه وره پیارانی به غدا کردی به والی عیراقی عه رب.
هه و له گه سینگی پهیمانی له گه له بهست، خودی عبدالرحمن پاشا
بوو. له نیتو کویونه وهی گشتی هه سنا و سلاری لی کرد و دهنی ماچ
کرد. پاشان دهسته دهسته هاتن و پهیمانیان بهست. ناوراو به
سه و به خوتی له سر تهختی دانیششت. عبدالرحمن پاشا هه سو روزی
دههاته باره گای نه و کار و باری خه لکی جی به جی ده کرد.

کوشتنی سولهیمان پاشا له لایمن عه شیرمتیکی عه ره ووم
له ولاشوره سولهیمان پاشا چند روزیک له چولی سرگهردان بوو.
ناخه ره که ی په نای برده به عه شیرمتیکی عه ره ب که چند روز
به سه سته وه و پاشان ته گبیریک بو خوی بکا. نه و عه شیرمه چوار روز
وه نه سنووی خوتیان گرت. شه ویکیان هیندی له لاوانی نه و هه شیرمه
رپک که وتن و لی تی و وورور که تن و کوشتیان. سه ریان بری و هیندی
له سه ووه کانپان سه ره که یان هه لگرت و بردیانه لای عبدالرحمن پاشا
و روداوه که یان بو گتیاوه.
عبدالرحمن پاشا له و کاره سانه فره ناره حهت بوو. سه عاتیک گریا.
پاشان گوتی: بوچی دهستی بی روحمیتان هه لینا و نه و فه قیرمتان
گوشته. نه سیری وه ک سولهیمان پاشا له هه چ ده ور و زه مانیک دا نه بوه
نه وهی گوت و فه رمانی دا بیان کوژن. له شکر ده سته به جی هه سو ریان
کوشتن. ده لپن هه تا سولهیمان پاشا زیندو بوو، عبدالرحمن پاشا
وه زیری تازه ی دیاری نه کرد.

شهری عبدالله پاشا له گه له عبدالرحمن پاشا و شکان و
هه لاتی بو نیران

وه ک گوتمان ناوراو عیراقی به ته وای رپک و پیتک کرد و شش
مانگان له به غدا مایه وه. کار و باری ولات به قامکی نه و ده گه را. نه و
وه زعه به دلی عبدالله پاشا نه بوو. به لام له ناچارپان رایده بوارد.
جاریک هیندی گه وره پیا و ماقولی به غدا ی بانگ کرد و له کرده وهی
عبدالرحمن پاشا و هاوکاریکانی سکالای کرد و گوتی: مادام نه و پیاوه

له و لاتنه بی کهس نابیی له گیان و مالی خوئی نه سین بی. فیکریک
 بکه نه وه که شه ری نه و له سه رتان لابیجی.
 گوئیان عبدالرحمن پاشا له شکرینکی زوژی له گه له. له گه له نه و
 توانای به ربهره کانیمان نیه. چار نه وه به که له پیشدا به فیل له شکره که ی
 بلاو بکه یین. نه و ده م له به یین بردنی ناسان. قه رار و مه داریان دانا و
 هر کهس بو شوینی خوئی گه رایه وه.

روژینکی تر وه زیر به عبدالرحمن پاشای گوت: تو ده بی سالیکی
 دیکهش له م و لاتنه بی هه تا کاروباری ولات ریتک و بیتک بی. نه گه ر
 له شکره تو له مانه وه ی زور خه سبارن، هیندیکیان نیجازه بده با بو
 ولاتی خوریان بگه ریتنه وه. عبدالرحمن پاشا هیچ بیبری له لرو فیلی نه و
 نه کرده وه. سواره ی جاف و هیندی خه لکی بابانی تیزن دا بو ولات
 بگه ریتنه وه. خوئشی له گه له هزار کهس له لاوان و نازایان له به غدا
 مایه وه. مانگیکی دیکهش تی پیری، وه زیر هه میشه بو نه هیشتنی نه و له
 راویژ و بیردا بوو. ورده ورده عبدالرحمن پاشا نه وه بیسته وه، توره
 بوو. نه سری کرد نه و هه زار که سه ی له گه لی بوو به چه که وه له باره گا
 ناساده بن. خوئشی شیر ی هه لگرت و بو نه هیشتنی وه زیر ریگای
 داگرت. له ولاره وه زیر له بزوتنه وه ی نه و ناگادار بوو، ترسا. چونکه
 توانای بی شگری نه بوو. قازی و موئتی پاشای هینا تکایه خوئشی په نای
 بو باره گای شیخ عبدالقادر برد و له وی مات بوو. قازی و موئتی هاتنه
 کن پاشا و نه وهنده ی توانیان پاکانه بیان بو کرد. عبدالرحمن پاشا له و
 توورمه ی و قینه هاته وه سه رخو. پاشان بردیانه باره گای شیخ عبدالقادر
 و له گه ل میرزا ناشتیان کردنه وه. به لام به دوا ی نه ودا پاشا دلنیا نه بوو.
 به تالان و مالیکی زوره وه بو ولاتی خوئی گه رایه وه. ولاتی کوپه و
 هه ریره ره واندریش که وتنه بهر ده سه لاتی نه و. له گه له نه و مهش ده سه لاتی
 له سه ر به غدا که م نه بووه. نه گه ر که سینک مه به ست و کاریکی گه وره ی
 هه بیانه له به غدا ده هانه سوله یمانیه و نه نجاسی کاری خوئی له
 عبدالرحمن پاشا ده خواست.

وه زیر له م وه زعه زور خه فته تبار بوو. دیسان له گه له خه لک به
 هیندی و نارامی ده یبرده سه ر. زوئلی له خه لکی نه ده کرد. له ناکام دا
 خه لکی عتراق له گه لی بوونه یه ک و لایه نگر و دوستی زور بوون.
 پاشان کوئونه و مه کی پینک هینا و خه لکی داوه ت کرد. داوا ی فه قیری
 خوئی و خه رایه کاری عبدالرحمن پاشای بو باسکردن و له ده ست
 دریزی نه و سگالای کرد.

پیاو ماقولانی به غذا و شیخی عه رب به زمیان پندا هات. هموو
 سوئندیان خوارد که هتا گیانیان له بردایه دمست له دوژمنایه تی
 عبدالرحمن پاشا هلناگرین و له زینی فیز و لوت به رزی دهمپینه
 خواره. عبدالله پاشا له قسهی نه وان شاد بوو. له ماومه کی که مدا
 له شکرکی که وره ی کز کرده. پاشان سه عاتی باشی دیاری کرد و بز
 گرتنی بابان که ونه ری. عبدالرحمن پاشا له و روداوه ناگادار بوو.
 له رمانی دا له شکر کز پینه وه. جارکی تر فیتنه ی نووستو وه سه به رها ت.
 به شمش هزار سوارم وه بز پیشوازی شهر چوو. له پتج منزلی به غذا
 نوشی له شکرکی عیراقی بوو. بی راهه ستان له شکر پتک و مریون و شهر
 دمست پتکرا. نه و چاره له شکرکی به غذا و عه رب خویان راگرت و
 نه ونده یان هه ولد دا که له شکرکی بابان شکا. وه دوایان که و تن و سوار و
 نه سیان وه سه ریه ک گیران. پاشا خوی پی رانه گیرا و به یله په نای بز
 دهوله تی نیران برد. له و هه سو له شکره زوره سیزده کس له گه لی
 روشتن. نه وان تر له گه وره و پیاو ماقول و پاله وان له خزمه ت و مزیر
 سه ریان دانواند و داوای لی یوردنیان کرد. ناوسراو لیبان خوشبوو،
 دهستی لی هلنگرتن. سوله یمان پاشای کوری پاشای که پتشر باسی گرا
 کرده حاگمی بابان و فرسانی دا خه لک سه ری بز دابنوتن. هه ر
 له یوه ناردی بز سوله یمانیه و خوی چوره به غذا.

سوله یمان پاشای ناوسراو به ره و ولاتی بابان و شارمزوور که ونه ری.
 له ولاشه وه عبدالرحمن پاشا ته اوای ریگای به خیرایی بری و تا شاری
 کرماشان له هبج کوئی رانه وه ستا. خه بری هانتی نه و گه یشته شازاده
 محمدعلی میرزای کوری شاهه نشا و حوکرانی نه و مه لپه نده. هیندی
 که وره میاوی شاری ناردی پیشوازی. به جا و جه لال هیبنا یانه نیو شار.
 لای شازاده ریزی لیگیرا و ری و ره سمی جوز به جوزیان بز پتک
 هینا. به لام نه و دم عبدالرحمن پاشا له دهمزگای پاشادا له پیش نه بوو،
 شای نیران له کرده کانی دلگیر بیوو. هه ره که شی نه وه بوو که پاش
 نه وه ی عیراقی گرت هیندی له ره سمی نو که رایه تی که کم کرده وه فیز و
 لوت به رزی زیاد ی ده کرد. چونکه خودا نه خلایق توند و تیژی پی ره و
 دیوو. هه ر بویه دهمزگای دهوله تی لیبی لالوت بوو. شازاده محمدعلی
 میرزا له کن شازاده داوای لی خوشبوونی بز کرد. باصی شکان و
 لی ته و ماوی بز نووسی و ناردیه خزمه ت پاشا. پاشا له وه لامدا نووسی که
 عبدالرحمن کوری ملجم ریگای دیداری نیه ی نیه. به گه یشتنی نه م
 نامه سه ری بیره و بز نیره ی بنیره

شازاده گه لیک په ریشان بوو به لآم نه و قسه سی به عبدالرحمن پاشا نه گوت. سر له نوی نکای بو کرد دیسان قبول نه کرا. ناچار خوبی چوه تاران و به شای گوت: هتا نشانه ی منت پی نه گات نیمه تاران و ریگای داگرت و گه بیسته خزمت پاشا. له سر لی خوتیبوونی عبدالرحمن پاشا پی داگرت، تا عافو کرا. نامه پینگی بو نووسی و بانگی کرده باره گای پاشا. دوی گه یشتنی نامه که گورج چوه تاران و گوت به عافوی پاشایان. کاروباری نه و به محمدعلی میرزا نه سپردرا. نه سبتک به زینی نالتون و قایش و خنجه ریگی نایابیان به خلات دایه. به لآم وایان دانا که پاش چونه روی ولات و وده ست هیتنایی سر به خوتی، کورینگی عبدالرحمن پاشا وه که بارت له تاران بمنتیه وه. پاشان له گه شازاده گه رایه وه بو کرماشان.

گه رانه وی سهر له نوی عبدالرحمن پاشا بو حکومتی بابان به یارمته میران.

پاشا سوه پیکه کی کم خه لکینگی زوری بابان له دهوری کو بوونه وه. شازاده ش یارمته می دا و به ره و بابان گه وخته ری. سوله یمان پاشا خه به ری بزوونتی وی پیگه یشت. توانای شهری له خوتیدا نه دی، رای کرد. ناوبراو به پی گیر و گرفت هاته وه سوله یمانیه و له سر کورسی حوکمرانی دانیش. دیاری و پیشکینشی زوری له گه ل هوسمان به گمی کوری بو باره گای پاشا و خزمتی محمدعلی میرزا نارد. نه ودهم نینر به ره له سبتیکی نه ما. چونکه سوله یمان پاشای کوری برایم پاشا ش سرد. هر دوو سال جاریک له تاران یا له له چیمه نی سولتانیه ده چو خزمت پاشا و ده گه رایه وه. بیست و چوار سال به م شتویه ژبانی برده سر و پاشان کوچی دواپی کرد. خه لکی ولات له تازییه نه ودا خه فته تبار بوون. به داب و ره سعی عه شیرمته تازیانه یان دانا. له هه سوو ولاتی کوردان، به تاییت له نه رده لانه وه هاتنه سهره خوتی. دوو مانگی ته و او تازیانه ی به رده موام بوو. عبدالرحمن پاشا بیوانیکی بی پاك بوو په کجار ره شید و تازا و به سام. به پاکي و عیبادهت مه شهوور بوو. په کجار دلره ق و بی پاك، خودا توره و دلره شی دروست کردبوو. له هه سوو شه ریگ دا خوبی له پیشه وهی له شکر بوو. ره حمته می خوی لی بی، حه شری. . .

باسی حکومتی محمود پاشا

سالی سالی هزار و دویست و سی و یه کی کوزچی محمود پاشا کوره گه وری عبدالرحمن پاشا له سهر کورسی حکومت دانیشنت. خه لکی بابان په یمانیان له گه له به ست. به کوزیه ی یاسای باب و باپیرانی کاروباری ولاتی به باسی به رتیه دهبرد. نه وکه سانه ی ژر و خاموشی هه قل و بیر و را بوون، لای نهو رتیزیان هه بوو. پله و پایه ی شایانی پی دمه خشین. هیندی خه لکی ولات نیریه یی پان پیده ببرد. عبدالرحمن پاشای ماسی محمود پاشایان به هه وای حکومت لی هاندا. نیره شه و بو گرماشان هه لائن و چورنه کن محمد هه لی میرزا. شازاده گه لیک رتیزی له عبدالله پاشا گرت. باش ماویه ک هزار سواری خولامی تاییه ت و تیبیک سه ریبازی گورانی ره گه له خست، نیریکه ی هزار که سیش خه لکی بابان له گه له بوو، بو گرتنی سوله یمانیه و لیدانی محمود پاشا که وته ری.

له و لاشه وه محمود پاشا له هاتنی وان ناگادار بوو چه سی هزار سواری له بابان و له جاف هه لبرارد و به پیشوازی شهروه چوو. له جیگاپه ک به ناوی کوشکی نه سیان گه پیشنه په کتر. محمود به کی ماسی نووسر که له هه سوو ولاتی کوردان که س وه نه و ره شید و جوامیر نه بوو، پیاویک بوو لی هاتوو و جوان چاک، که باسی هیندی حالات و شهری نهو له جی خوی دا دهنووسری، نه ودم پیشقه ره ولی له شکر بوو، رووی دمه ره که س ده کرد به عه رزی داده دا.

له جهنگه ی شهردا فتاح به کی براچکوله ی نهو کوژرا. ناویراو خوی پتوه خه ریک نه کرد هه روه ها شهری درتزه پتدا. نه و منده ی درتزه پتدا که نهو له لشکره گه و ره شکا. بیست و چوار برینی تی بوون، له وانه گولله به کی وه نه ژنوی که وتیوو. له گه له توهش کابرای لیده ری خوی له سهر نه سب به عه رزی دادا و له ژیر سسی نه سب پانی کرده وه. له لشکره کرماشان هه لات و محمود پاشا سهر که وت.

دوای هه لاتنی نهوان پاشا هه ره له وای دابه زی، چوه سهر سهری محمود به گ و گریا. نهو روزه ی حاجی به کی مقرب که خوشکی ژنی پاشا بوو، برینی زوزی لی بوون. له وانه شیریکه و سهری که وتیوو که پاش چل سال شوینی به قه د به ری ده سنی هه ره دیار بوو. محمود پاشا دهروژان لهو شوینه سایه وه چونکه هه لگرتنی نهوان زه حمت بوو. پاش دهروژان له سهر داره میتیان دانان و بو سوله یمانیه گه رانه وه. نژداری فرهنگی له تازه ربایجان هاتن و برینه کانیان چا کرده وه.

به کورتی هلاتوه کانی سوپای کرماشان چونوه کن شازاده. محمد
 علی میرزا توره بوو. هر شهووم فرمانی دا له شکر کو بیتهوه. له
 ماویه کی کهندا پازدههزار کس له ژیر تالای نهودا تاماده بوون.
 خوبی رووی له سولهیمانیه کرد. هرچهندی مهحمود پاشا نامه
 بارانوهی بو نووسی، فایدهی نهبوو. ناچار به پینج هزار سواروهه بو
 شهر کهوته ری. له شریینک به ناوی "قره گول" له شکر گهیشتنه یهک.
 مهحمود پاشا شکا و گهراوه بو سولهیمانی. شازاده وهدوای کورت و
 لهسولهیمانیشتی دهرپه راند. چوه کوته و هریری. محمد علی میرزا
 وهدوای کورت. مهحمود پاش له قهلاهی کوته گه مارو درا. یهک دور
 مانگ له دهری قهلا دانیشتن. ناخره کهی تکاکار پهینا بوون و
 پیشکیشیان دایه و شازاده گهراویهوه. عبدالله پاشای کرده حاکی
 سولهیمانی و ریگای کرماشانی گرت بهر. بهلام له ولاشوه مهحمود پاشا
 به جازیک رووی له محمد علی میرزا وهرگیرا و چاره ی له وهدا دیت
 که پهنا بو عباس میرزای حوکرمانی نازه ربایجان بهری. روستم به کی
 بابی نووسر که ریگای بو باره گای نایب السلطنه هه بوو، له ریزی
 نوکرانی شازاده حساب ده کرا، به فاسیدی هه لبرارد و رووداوی خوبی
 بو نووسی و له گول دیاریه کی باش ناردی. باش گهیشتنی ناویراو،
 نایب السلطنه مهحمود پاشای بو نازه ربایجان بانگ کرد و لهوی
 چاکه یه کی زوری ده گول کرد. پاش ماویهک له لات و فرمانی بابانی
 دایه و ناردیهوه سولهیمانی. عبدالله پاشا توانای شهری نه بوو، ولاتی
 به جی هیشتم و چوه کن محمد علی میرزا. پاش ماویهک لهوی
 کوچی دایبی کرد. هاوری کانیشتی هاتنهوه کن مهحمود پاشا. نیر
 مهحمود پاشا به رهلهستیکی نسا و به باشی دهسه لاتی به سر
 کاره کاندای پیدا کرد. له و کاتدا وا هه لکوت داود به کی گورچی که
 ییتکک له خولامانی نسهعد پاشای والی به غدا بوو به تاوانیک تاوانبار
 کرا، له خزمهت وهزیر رووی وهرگیرا و پهنای بو مهحمود پاشای بابان
 هینا. هرچه ند نسهعد پاشا داوی کرد، نهیناوه، له وه لامدا گوتی:
 نو کابرایه پهنای بو من هیناوه لغت نایدههوه به تو، مهگر بوخوی
 بخوازی بیتهوه ولات.

والی به غدا له ولسانه توره بوو، قسهی ناحهزی بو مهحمود پاشا
 نووسی. باش بیستنی نه ولسانه ناویراو قینی ههستا و دهستی کرد به
 له شکر کو کردنهوه و دوازههزار سواری نامداری تاماده کرد و بو
 گرتنی به غدا تاماده بوو. بهلام له و ساله دا ولاتی بابان تروشی قاتی و

قریه‌کی زور بو. له نوردوی پاشا و مزع شیرزه بوو. له ناوچه‌ی کفری له‌شکر گه‌راپوه.

نو خه‌بره گه‌میشه شازاده محمد حسین میرزا. نامه‌کی بؤ محمود پاشا نویسی که تو له بابی خوت نه‌بوی، به‌لکی کچی عبدالرحمن پاشای. چونکه شه‌ره‌کانی توت له‌بیر چوته‌وه. کور نه‌گه‌ر نیشانه‌ی بارکی پی‌ره دیار نه‌بی، به‌بیگانه‌ی بزانه و به‌کوری نار مه‌به. به‌ناوی خودا نه‌گه‌ر وهک باوگت به‌غدا نه‌گری و به‌ریبه‌وه په‌لا‌سارت دده‌م و ره‌گ و ریشه‌ت ده‌ردینم. نه‌گه‌ له نوردودا نازوخه و خوارده‌م‌نی نیه، نه‌وه به‌له‌درایی پی‌وست نازوخه‌ت بؤ دنیرم. پاشان نه‌سری کرد له ده‌وریه‌ری زهاو هم‌وو جو‌زه خوارده‌م‌نی و نازوخه بؤ نوردوی پاشا بارکن.

گرتنی به‌غدا له‌لاین محمود پاشا و کوشتنی نه‌سعد پاشای والی نه‌وی.

به‌گشتی محمود پاشا تا په‌تا به‌غدا له هیچ شویتنی رانه‌وستا. نه‌سعد پاشا ناماده‌ی شهر نه‌بوو. ناچار بورج و قلا و دیواری شاری توکمه کرد و خه‌ریکی پاراستنی خوبی بوو. محمود پاشا هم‌وو ریگاکانی گرت و هاتووچومی خه‌لک په‌کی گه‌وت. قاتی گه‌وته نی‌و شار. خه‌لکی به‌غدا هاواریان لیٔ به‌رز بوو. ده‌روازه‌یان کرده‌وه. محمود پاشایان هیتا نی‌و شار. له‌شکر رویان کرده‌ کوشتکی وه‌زیر و به‌ده‌ست به‌سترای هیتایانه خزمه‌ت پاشا. هر نه‌وده‌م فرماتی خنکباندنی دا. هرچه‌ند دایکی گریا و پاراوه و گوتی کوبه‌به‌ک نالتوت دده‌می فایده‌ی نه‌بوو. نو فله‌بره کوژرا و مالیشی تالان کرا. به‌لام خه‌لکی شار زیانی پی‌ته‌گه‌مشت. پاشان داو‌به‌گی ناوسرای هیتا جلی والی کرده‌بر و له‌سه‌ر کوریسی نه‌سارته‌ی دانا. به‌گو‌تیره‌ی دابوره‌م ده‌بیشدا خوبی په‌یمانی له‌گه‌ل به‌ست و قه‌رار و مه‌دار دانرا که نا‌کوکی یان نه‌په‌ته نی‌وان و به‌تالان و مالیکی زوره‌وه بؤ ولاتی خوبی گه‌راپوه و پیشکیشی پاشی بؤ نایب‌السلطنه محمد حسین میرزا نارد و به‌ناسودمی خه‌ریکی کاری حکومتی بوو. ولاتی کوته و هریری دا به‌هوسمان به‌گی برا چکوله‌ی که پی‌او‌تکی ژیر و جو‌امیر بوو. کومه‌لیکیشی بؤ خزمه‌تی نه‌و دیاری کرد. براکاتی دیکه‌شی سوله‌یمان به‌گگ و حه‌سه‌ن به‌گگ هر به‌که‌ی ناوچه‌به‌کی پی‌نه‌سپاردن.

عوسمان به گک ماوهی شش سال له کونه بوو. پاشیان به نه خوتنی کورت ویر مرد. کورینکی له پاش به چی ما به ناوی همه ده نین به گک که له کانی خوتیدا دنووسری. محمود پاشا له مرگی برای خه فته تبار بوو. زوری پی ته چوو همه ن پاشاش مرد.

گرتنی سوله یمانی له لایین سوله یمان به گی برای محمود پاشا و هه لاتنی محمود پاشا بو نیران.

به گشتی محمود پاشا، شانزده سال به بی به شداری که سی تر به سه ر ولاتی باباندا فرمانره وایی کرد. زور به ی خه لکی ولات بوون به خاومنی دارایی و سامانیککی زور. نوو که سانه ی له نبعه تی نوو به شیان پی ته برابوو، به خه یالی نابوتی و تیکدانی کاری نوو روزگاریان به سه ر دهرسد. له وکاته دا دهرفته تیان هینا، سوله یمان به گی برای پاشایان هه لخله تاند و هه وای حکومتیان برده ده سه ری و ریگای سه ربادان و به ره هلستیان پیشاندا. نوو دم پاشا له گه ل برای توژی ناکوکی هه بوو.

ناخه زانیش ناگری فیتنه یان خوتش کرد. هاندان و به به ردا خویندن کاری کرده سه ر سوله یمان به گک و که و ته فیکری کار و راوتی. له بنه وه خه لکیکی زور له گه لی بوونه هاوده ست. له و کاته دا که محمود پاشا دمیرست بو کونه بچی، سوله یمان به گک رووی له خزمه تی وه رگتیرا و له گه ل داروده سته ی خوبی رووی له به لدا کرد. نه وانی له کولری دامه زرانوو بو خوبی چوه کن داود پاشای وه زیر و شکایه تی له کرده کانی محمود پاشا کرد. وه نه ستوی خوبی گرت که هه سوو سالس پاره به ک له ولاتی بابان بدا به داود پاشا. هیندی له نیزیکانی وه زیریشی له گه ل خوبی کرده هاوده ست.

ناخه ره که ی داود پاشا له شکرینکی له گه ل خست و بو حکومتی بابانی نارد. ناویراو له به غداوه هاته وه نینو داروده سته ی خوبی و له ویه بو گرتنی سوله یمانی که و ته ری. له ولاشه وه محمود پاشا له کاری نوو ناگادار بوو، به له شکرینکی به رداخه وه ریگای پی گرت. له دوو منزلی سوله یمانی هه رتک له شکر گه یشته به ک. له و شه رده خه لکیک کوزرا و سوله یمان به گک سه ر که وت. محمود پاشا رای کرد و چوره خزمه ت نایب السلطنه ی نیران له نازه ربایجان. دوو هزار سوار و مال و مندال چوونه میاندوتار که گوندینکی ناسراوه.

سوله یمان به گک له سه ر کورسی حکومت دانیش ت و له قبه ی پاشایایی وه رگرت. خزمه تکاره کانی پیشوو هه رکه س به نه ندازه ی خوبی

پله و پایهی پتی به‌خشی. له داروده‌ستهی مه‌حمود پاشا هه‌رک‌سی و مه‌بر چنگک کهوت گرتی. مه‌حمود پاشا چوه کن نایب السلطنه و زورزیان ریز لی گرت. مزلی له باره‌گای شازاده درایه. دوو مانگ له‌وی بوو. پاشان هاته‌وه کن داروده‌ستهی خوی. چوار مانگ له‌وی بوو. دیسان چوه ته‌وریز و سی هزار تمه‌نی پتسکیش دا به نایب‌السلطنه. فه‌رمان درآ حبیب‌الله شا سه‌ویان دویرن و سوله‌یمانخانێ گورجی که له پیاده نیزامدا ده‌رجه‌ی سه‌ره‌نگی‌یان هه‌بوو، له‌گه‌ل دوو تیپ سه‌ریاز و چوار توپ له‌گه‌ل مه‌حمود پاشا بو گرتی سوله‌یمانی که‌وتنه‌ ری و تا شاره‌زور کوتایان. سوله‌یمان پاشا به چوار هزار سواره‌وه بو پتسوازیان رویتشت.

گرتنه‌وه‌ی سوله‌یمانی له‌لایهن مه‌حمود پاشاوه و هه‌لاتنی سوله‌یمان پاشا و بریندار بوونی.

به‌یانی هه‌ر دوو له‌شکر پتک وه‌ربوون و شه‌ریکی توند روی دا. تاخه‌ر که‌ی مه‌حمود پاشا سه‌رکه‌وت. سوله‌یمان پاشا هه‌لات و سواره‌ی سه‌رکه‌وتوو بیست له‌سه‌خ راویان نان. هه‌لگتیکی زور کورزا و به‌ دیل گیرا. مه‌حمود پاشا گه‌راوه بو سوله‌یمانی و له‌ جینگای خوی دانیشه‌وه. سوله‌یمان پاشا له‌گه‌ل داروده‌سته‌ی خوی روی کرده‌وه به‌غدا. له هه‌لاتن دا گولله‌یه‌کی وه‌ باسکی چه‌به‌ی که‌وت و بریندار بوو.

له‌ زستانی نو و ساله‌دا نایب‌السلطنه شازاده قاره‌مان میرزای کوری خوی ناره‌ سوله‌یمانی که‌ هه‌لیمه‌ هاترونی کیزی مه‌حمود پاشا ماره‌ بکا. کیزی نایب‌السلطنه‌ش بیته ده‌زگیرانی همه‌ساله به‌گی کوری مه‌حمود پاشا. به‌لام هه‌چ کاسیان سه‌ری نه‌گرت. به‌گشتی قاره‌مان میرزا له‌ ته‌وریزه‌وه به‌ره‌و سوله‌یمانی که‌وته ری. پاشا له‌ هاتنی نو و ناگادار بوو. خوی و هه‌سوو کاربه‌ده‌ستانی ولات چونه پتسوازی. دوو مزلی قوربانی له‌پتس کرا. له‌نتو شاردا نه‌ه‌نده‌ی له‌ توانای دا بوو دپاری به‌نرخ و نه‌سی هه‌ره‌به‌ی به‌ شازاده نیشان دان. له‌ولاشه‌وه جیازی بوک و باری جه‌واهیتر و پارچه‌ی نایاب و جلی گرانبها بو مالی پاشا ناردان. ده‌لین له‌و روزهدا به‌قه‌د چوار هزار تمه‌ن به‌و ده‌رکه‌وانانه دراره که‌ نه‌شیایان بردوته هه‌ره‌مخانه.

گرتنه‌وه‌ی سوله‌یمانی به‌ ده‌ستی سوله‌یمان پاشا به‌ یارمته‌ی

لهشکری عوسمانی و مهرکه و تنهوی محمود پاشا.
 به کورتی قارسان میرزا چل روز له سوله یمانی بوو. پاشان چوره
 نازمربایجان. کاتی رویشنی محمود پاشا دیسان دهه زار ته نی به
 دیاری دایه. نه وانه ی له گه لیشی بیرون هه ریه ک به نه نده زهی خوری
 دیاری بیترا. دیاری دا به حه بیب الله خان و سوله یمانخانیش. پاش
 سی مانگ سوله یمان پاشا دیسان به لهشکری عوسمانی و خه لکی بابان
 مه محمود پاشای په لامار دا. نهوی دهر کرد و خوری له جینگای دانیشنت.
 مه محمود پاشا چوره کن نایب السلطنه. جاریکی تر به یارمه تی لهشکری
 نیران بووه به حاکی ولات. له ماوهی چوار سالدا نه دوو برایه شهش
 چار به نوره به سه ر ولاتی باباندا زال بوون و له دستدریزی نه وان
 ولات تووشی ویرانی و چاره رده شی بوو.

واز هیتانی محمود پاشا له حکومت و مه قامگرتوویی سوله یمان پاشا.

به هه لکه وت له و ساله دا، واته سالی هه زار و دووسه ت و چل و نزه،
 نایب السلطنه مرد. کاری مه محمود پاشا تووشی شیرزه می بوو. خوری
 ناچار وازی له حکومت هیتا و له خانه قایه کی جینگای سهد و شتیخی
 نه لقبه ندی لی تی دانیشنت. سوله یمان پاشا تیرتر به ره له ستیکی نما. به
 ناسوده می و به ژیری کاری حکومتی به ریوه دهر برد. هه موو به یانیان
 ده چوه کن برای و چاک و چونی له گه ل ده کرد. چوار کهس له خه لکی
 بابان سه ریان بو حکومتی سوله یمان پاشا نهوی نه کرد. په که م
 حه مه بین به گی کوری عوسمان به گی برارای پاشا، دوهم روستم به گی
 بابی نووسه ر، سی یه م حاجی به گی متصرف خالی نووسه ر که خوشکی
 خیتزانی مه محمود پاشا بوو. نه و دوو که سه له زمسانی مه ربه خوری
 مه محمود پاشاش دا به ریز بوون و بو کاروباری ولات راوتیران پی ده کرا.
 سه روه ت و سامانیکیشیان و سه ریه ک نابوو. کاتیک سوله یمان پاشا زال
 بوو، نه وان له ترسان هه لاتن و نه هاتنه وه سوله یمانی له گه ل هیتدی له
 کهس و کاری خویان چورنه که رکوک و له وی نشته جی بوون. سوله یمان
 پاشا که چند سال بوو چاوه روانی لیدان و فه وتانندی نه وانه بوو،
 ده یزانی به زور ده روستیان نایه، که وته فروفیل. نه حمد به گی
 کوره گوره ی که سیغه تی حکومت و کاری نه و له جی تی خوری
 ده گوتری، له گه ل چند کهس له پیامان ولاتی ولاتی نارد بو
 دلدهانه میان. نامه ی سوحیبه ت و خوشه ویستی بو نووسین، که لام الله ی

بوی سوز کردن و سوختن خوارد که هتا زیندوه هیچ فیل و
زولمیکیان لی ناکات. ههروه که پیشدا له زمانی محمود پاشادا ژیاون
ههراوا دهن.

محمود به گی ماسی نووسر که سفنی رهشیدی و پیاوتمی نو
له پیشدا باسکرا، نهوددم له خزمهت سولهیمان پاشادا دهسه لاتی تهوای
ولاشی ههبوو. نامی بو برای نووسی که بیتهوه خزمهت پاشا و هیچ
زیانیکیان بی ناکات.

به گورتی نه محمد بهگ و نهوانی تر چورنه کهرکوک. چاوایان بهوان
کهوت. عهد و پیمانان توندیان له گهله بهستن. بهتایهت نه محمد بهگ
گوتی: نه گهر بابم پیهوی فیلتان لی بکات، به خوا سوختن لایهنی نو
بهر دهدهم و بو کوئی نیوه بخوازن دهجم.

به فسه کانی نو دلنیا بوون و رنگای سولهیمانی یان گرتبهه و
پاشا پینج روژ گیشته خزمهت پاشا. چند روژیک له مالی خورتان
ههسه مانوه. پاشان سولهیمان پاشا به قسهی ناحهزان عهد و پیمانان
شکاند. ناکوکی دمست پیکرد. روژیک ههرتکی بانگ کردن. چند
قسهی پی گوتن و له دواپه فرمانی گرتنی دان. ههرا له خانوبهه ری خوبی
حه بسی کردن. ههریه گهی چوار قراولی له سر دانان. بریاری دا که
ههریه گهی سد ههزار تمن بدهن تا له ههس نه جاتیان بی.

محمود بهگ بهو کاره روز تیکچوو. رنگای چاوینک و تنی پاشای
بهست. حاجی بهگ له ساوهی دور مانگنا ههفتا ههزار تمنی دا به پاشا.
بابی نووسه ریش په نجا ههزار تمنی دایه پاشان داوای زانی لیکردن
که نازادیان بکات و بو هیچ کوئی را نه گهن. چوار کس له بازرگانانی
ولات بوونه دهسته بهر، که نه گهر نو دوو کسه له فرمانی پاشا بچنه
دهری، نهوان دههزار تمن بدهن به پاشا. بهو مرجه نه جاتیان بوو و
هاتنهوه مالی خورتان، بهک دوو مانگ مانوه پاشان چاوینکیان به
محمود بهگ کهوت و گوتیان نهو زیانه بوون و مالی تنیهی نابوت
کرد. تا زیندوین له فیکری توله داین. نه گهر نهوش له گهله نیوه
خه مالی هاوکاریت ههیه، کات دیاری بکه تا لهم ولاته بروین. محمود
بهگ گوتی: من خوشم لهو فیکره دام. نیستا کار و باری خورتان قایم
بکن تا من ناگادارتان دهگم. قه رار مه داریان دانا و چونهوه مالی
خورتان. چند روژ خهریکی خور ناماده کردن بوون. پاشان له نیوه
شهوتیکه مال و منال و کس و کاریان هه لگرت و له گهله دووست
سواری نامدار له شاری ومدهر کهوتن و رنگای کهرکوکیان گرت بهر.

له بهك له رسه لمي شار تووشي كابرپهك بوون. محمود بهك كه به پياوټكي نازاو جوامير ناسرابوو، بهو كابرپه دا په پامې بو سوله پيمان پاشا نارد و گوتې: ټټه له روپشتن دا تالووكه مان نټه. نه شيپه كې زوږمان پي ټه. له و ره شيد و پيارو سالولي دهوروبه رت بنيره تا له مپداندا ليكي دمرگه يڼ و واژ له فېشال پټين.

به پمانې كابرپا چوه كن پاشا و لسه گانې محمود بهگي پي گوت. ناوراو باش ناره حهت بوو. دهست به چي هزار سوازي له گه ل نه حهد بهگي كوري وه دواي خستن. له دوو منزلي سوله پمانې خويان گمپاندي. كاتي به هار بوو. ريزنه ي بازارن چومپيكي خستبوونه نټوانيان. محمود بهك هاواري كرد ها پاله وانان! نټستا روژي شاره ههركه س دهيوې شهرمان له گه ل بكا، با بيته پيش و تاوټك له مپدان خوي بگري.

نه وان له و لسانه بوټي موريگان بو هات. ترس دا يگرتن و له بهر اهرې كشانوه و گوتيان: ټټه ناتوانين بهر هنگاري نه و پياوه بين. ههنگاوټك پتر ناچينه پيش. نه و ميان گوت و په نايان بو گونديك برد كه له په ناي بوون.

محمود بهك گوتې: هه رچند نه وان دهستيان له شهري ټټه هه لگرت، من دهست هه لنگرم. وه دوايان ده كه وم رهگ و ريشه پان دهرديتم. به لام هيچ زيانټك به كوري پاشا ناگمپتم. باوكي نووسه ر و حاجي بهگم متصرف كه زاواي بوو، له بهري پارانه وه و به تكا و ره جا په شيوانيان كردهوه. پاشان به كاوه خو بو كه ركوك روپشتن و له وي نشته چي بوون. زوژي پي ټه چوو محمود پاشا جاريكي تر هه واي حكومت له سوري دا. له و گاته دا كه سوله پيمان پاشا بو گرتني رهواندز چوو بوو، ناوراو له گه ل هيندي له باور پينگراواني راي كرد وچوه كه ركوك.

هه لبرزا پاشاي ومزيري به خدا نامه كې بو نووسي و به هيواي مزگيني بانگي كرده لاي خوي. محمود پاشا له گه ل چهند كه س چوه به خدا هيندي كه سي ديكه ش له خه لكي بابان له دهستي سوله پيمان پاشاهه راسان بوون هاتنه كه ركوك. نه ودهم هه شيره تي داوده له كن محمود بهك بوون. نه و عيټه تايغه ميكي كوردن سر به ولايتي نرده لانن به لام جينگاي دانپشتن و گشت و كالپان هه رزي كه ركوكه. هه شيه له په ناي محمود بهگم ژياون. نه و كيژي په كي له كوتخاكانې نه واني هيتابوو. كورتيكي له م ژنه بيوو به م بونه وه نه و عيټه به داود بهك

ناونرا، لهو کاتهدا هه سوویان له کن مه محمود بهک کۆ بیرونه وه. سێ سهت سواری به کار هه مېشه له بهر دهستی ئه و بوون بو ژ خهراپه ی سوله یمان باشا و تالان دیناردنه خاک ی بابان. هه لیرمزا پاشای و مزیری به خدا بو لایهنگری سوله یمان پاشا، که هیا حسین پاشای به چوار ههزار سوار و پینچ توپه وه به بیانووی نه زمی رنگا و بان، بو لېندانی مه محمود بهک، رهوانه ی کهرکوک کرد. ناوبراو له دهره وه ی شار نوردوی خست. مه محمود بهک له لیکر و نه خشه ی ئه و ناگادار بوو. له گه ل هیندی له پیاو ماقولانی بابان چه دیناری که هیا. ناوبراو له ساسی ئه و واقعی ورما. ئه و ژۆزه به سودارا و به لاواندنه وه رایبوارد. له کاتی که رانه وه ی دا گوتی: سه به ی به وهخت وه لای من تا له باره ی نه زمی ولانه وه بپه یقین. چونکه من پتر له چوار روژی تر لیره کارم نیه. نه زمی ئه و خاگه به گوتیه ی فرمانی وه زیر به تو ده سپیتم. له بهر ئه وه ی روژگار چاره روانی بیانو بوو، تیری ئه جه لیش وه نیشانه ده گوت، له مه کر و فیل ی ئه و بی ناگا بوو. به یانی له گه ل چه ند کهس چه دینتی حسین باشا. کاتی وا به نه نیا دینتی، فرمانی دایبگرن. ده وره یان دا و زنجیر له سل بردیان خپروم تیک و قه راولیان له سه ر دانا. نیوه شه و بیست و چوار کهس به سه ری وه ر بوون و خنکاندیان. به یانی مه یته که یان داوه به داروده سه ته که ی پاشان هه ر ئه و ژۆزه له شکری دمنگ داو که رایه وه بو به غدا.

باوکی نووسه ر له و کاره ساته فره بریندار و له م بار بوو. گه روه و بکچوک هاواریان لی هه ستا. له ولاشه وه هه لیرمزا پاشای و مزیری به غدا به بیانووی گرتنی دیار به کر و قه لای نامیدی مه محمود پاشای ناره کن محمد پاشای منصرفی موصل. له رنگا که ی شته پاشا، محمد پاشا، مه محمود پاشای له گه ل چه ند قه راول بو ته سه مبول نارد.

داروده سه ته ی ئه و په ریشان و ناواره بوون. ماوه ی سالیك باوکی نووسه ر سه ره رشتی ده کردن. پاش ته واو بوونی کار هاتنه وه جیکای خریان. هینتیک له سوله یمان پاشا داوای ئه مانبان کرد و هاتنه وه سوله یمانی حاجی منصرف بو به چی هینانی هه ج و زیارته ی به پتولا به ره و مکه رویشته. هه مه به گی کوری هوسمان بهک له به غدا نشته چی بوو.

باوکی نووسه ر پاش کوشتنی برابه که ی دلشکاو بوو، ئه و ولاته ی به چی هیشته و روی کرده نیران. هه روه کی له پیندا باسمانکرد له گه ل عیلى سه عدون عه رب هه تا ده وره ی به غدا چوو. له ویشه وه له گه ل

زیارتکاران بوی لای کرماشان و هری که و تن. له و لاشه وه سوله یمان پاشا دهسته می نه محمد و هندی بز کوشتار و تالانی نارد. له خواره وه می زه هاو گیشته تینه. هرچی همان بوو تالانیان کرد و گران وه. چونگی نو به شه نووسراوه دوریانی ناکه موم به کورتنی باو کم له شاری سنه می نرده لان به ناسوده می دانیشته. هه سوو سالی له نازه ربایجان ده چوه کن محمد خانی نمیر نیزمی زه ننگه و زستانان ده هاته وه مالی.

له و سهرده مه دا علی پاشای کوری مه محمود پاشا له تو ویز بوو. نمیر نیزام ولاتی سهرده شتی به سی هزار مالیات دا به علی پاشا و باو کی نووسر. توان چونه جینگای خوئیان. نو له به ره گیشته خه لکی بابان. چهند کس له وان هاتنه سهرده شت. له و لاشه وه سوله یمان پاشا بی ترس خه ریکی حکومت بوو. سالی هزار و دووسه ت و پنجا و دوو به نه خووشی ستل و جه م سرد. چهند روز تازیمان می بز گیرا. پاشان نه محمد به کی کوری له جینگای دانیشته و له قبی پاشایی و هرگرت.

باسی حکومتی نه محمد پاشا.

نه محمد پاشایه پیارونگی ژیر و عاقل بوو. له به رتوه بهری ولتدا نره تیکوشه ر بوو. نه منیه تی ریگا و بانانی دهوست. له زه منانی حکومتی نه ودا، ده منی دز و ریگر و پیاو خه راپ له ولتی بابان کورت کرا بوو. چوار سالان له وه بهری کاسرانی دا بر دیه مهر پاشان نمیر نیزام به فرمانی محمد شای ره حه منی، قه بری پر بی له ...، علی پاشای کوری مه محمود پاشای کرد به حاکمی بابان و دهسه ولتی ولایشی به باو کی نووسر نه سپارد.

حوسین پاشا خانی سه رتیبی سه راغهی له گال ده دوو تیپ سه رباز و شهش توپ بز گرتنی سوله یمانی ره وان کرد. فرمانی دا به میرزا فه ره جولای نرده لان و عبیدالله خانی حاکمی سوگری که یارمه تیان بدن. له و دوو ناوچه پیش هه هزار سوار ده گال له لشکری علی پاشا گوت. هه سوو تیکرا ریگای سوله یمانی یان داگرت. نه محمد پاشا خوئی بو شهر ناماده کرد. به لام وهک پتویست بوو ده ره تانی به رامبه ری نه بوو. زوتزه می خه لکی بابان نه محمد پاشایان به جی هیشتیوو و چویونه کن مه محمود پاشا که له باره گای ده ولتی عوسمانی که رابروه و گه یشتبه وه دورویه ری موسل. نه محمد پاشا له گال له کاری خوئی داما بوو، له و پوری په ریشانی دا ده ژیا. له و لاشه وه علی پاشا و حوسین خانی سه رتیب به له شکر و داو و ده زگاره هه تا په نا سوله یمانی هاتن. نه محمد

پاشا چوه ديتني سه رتيبي، به لام ناوراو نه سپيشت بگه ريتوه. علي پاشا بوو به حاكم. سوله يمان پاشاي براگه وره ي چوه شاري سوله يمانی. هه وتويك له وري بوو. پاشان نه حمده پاشا له بنه وه پينج هزار ته ني نه غد و چوار هينتر و سي نه سپي عه رمبي دا به سه رتيب و سه له نوي بووه به حاكم. سوله يمان به گه كه نايبي عه ليشا بوو گه راپوه نيتر له شكري. باوكي نووسه له و كاره عاجز بوو به تالووكه عبدالقادر به گي برا چكوله ي خوي ناره ته ورين و چونيه تي كار و باري بو شازاده فارمان ميرزا و نه مير نيزام نووسي. فرماني لابردي سه رتيب و سه به خوي علي پاشا ده رچوو. بريار درا كه شاباز خاني سه رهنگ له جيگاي سه رتيب حوكران بي. به لام له سه و راويزي روستم به گه ده رنه چي.

له رلاشه وه مه حمود پاشا له كه ركروكه وه نامه يه كي بو باوكم نووسي باسي ساله كاني رابردوي بو كرد، نه م شيمره شي له نيتر پاگه ته كه نابوو:

ز زابل به ايران ز ايران به تور
 براي تو پيمودم اين راه
 دور

هوت سالي ته راو گيو له هه سو شويي به دواي كه يخسرودا گه را و به مراد نه گه هشت ناخره كه ي خودا ريگاي راستي پي نيشان دا. نيشان تو هوت ساله ناواري و له ولاتي خوت دووري. نه وه سوزي حكومه تي بابانت بو دنيرم. هيج كهس له گه ل تو شهريك نيه. عه ليش له له يالي حكومت لايده. ناوچه ي له ره داخي بدميه كه باشترين جيگاي بابانه. له شكري نيران بو شويي خوي بگيرمه! چونكه من نيشتا له باره گاي دهوله تي عوسمانی گه راومه وه. له شكري نه وان له گه ل منه. به رواله ت ره گه ل نه وانه ريگ كه ونوم. به لام تو ده زاني، خواه ده زاني كه من له خزمه تكاراني دهوله تي نيرانم و دمه وي به شيميه ك خوم له ده مست نه وانه ده ريار بكم و هه روه جاران ولاتي بابان بنه مه وه رير ده سه لاتي نيران.

له و كاته دا حركمي فارمان ميرزا و نه مير نيزام گه هشت. باوكم سه رتيب له و روداوه ناگادار كرد. تكاي كرد كه نه و نووسراويه به سه روگه كاني تيب نيشان ندا، تا به ياني له شكري دهنگ بدا و بگه و ته ري. له رلاشه وه مه حمود پاشا له گه ل خهلكي بابان و له شكري به غدا گه يشته شاري سوله يمانی. باوكي نووسه له علي پاشاي هه لگرت و

بردیہ خزمہت مہ محمود پاشا. نوابراو بہ ہانتی نہوان فرہ شاد ہوو.
پاشان مہ محمود پاشا لہ سہر کورسی حکومتی خوبی دانیشنت.

حکومتی محمود پاشا دوائ گہرانہوی لہ ٹستہ میول.
نحمہد پاشا چوہ نیو عیلی جاف و لہ ونش نورہوی نہ گرت و
ناچار لہ گہل ڈہستہ بہ کی خوبی چوہ بہ غذا و پینای بوّ علیہرہزا پاشا
برد. مہ محمود پاشا لہ شگری بہ غدای ناردهوہ و خوبی خہریکی کاری
حکومتی ہوو. بہ لام ناوچہی قہرہ داخلی نہدا بہ علی پاشا وک بہلینی
دابوو. بہ لکڑ بہ گورگی دیکہی خوبی، حمہ سالح بہ گی سیارد. چونکہ
علی پاشا لہ دایکہوہ بیگانہ ہوو. دایکی حمہ سالح بہ گی ناسوزای
پاشا و ناغای ولات و بہریتز و فرمانروا ہوو. پاشا لہ تسہی وی
نہدہ چوہ دہر. دایک برای حاجی بہ گی متصرف ہوو کہ بیشتر باسی
کرا. خوشکیشی دایکی نووسہری نام کتیبہ ہوو. نہوانہ گشتیان
دارودہستہی یک ہوون. بہ لام دایکی علی پاشا کیژی کہلبعلیخانہی
فہیلی حاکمی لورستان ہوو. فتحعلی شای قاجار دابروی بہ مہ محمود
پاشا. ہوتہ کشتی نہوہ ہوو کہ کہلبعلیخانہ سہرہمیتک سہرہریتوی
گردبوو. ہہرچہند ژن و مندالی لہ تاران بہ ہارمتہ گیرابووون.
فتحعلی شا لہ سہرہریتوی نوابراو توورہ بیوو، سوتندی لہواردبرو
کیژہ کہی کہ علی نہ لاهی بہ، بدات بہ پیایتکی عومہری. نہوہ ہمیش
مہ محمود پاشا لہ بارہ گای پاشا دہژیا. ناچار کیژی کہلبعلیخانہی بہ
چہ یاز و داب و دہزگا بوّ مہ محمود پاشا نارد. علی پاشا لہ و ژنہ ہوو.
ٹستہا بچیتہوہ سہرہ باسہ کہ. مہ محمود پاشا بلوکی سورداشی دا بہ علی
پاشا. نوابراو خوبی رانہ گرت و بوّ بہ غذا ہہ لات. لہ ویشوہ چوہ تاران و
تا مرد ہہر لہ وی ہوو.

مہ محمود پاشا سالتک لہ ولاتی بابان حوکمران ہوو. دواپہ علی
رہزا پاشا دوویارہ نحمہد پاشای بوّ حکومت ناردهوہ سولہ یمانی.
مہ محمود پاشا بہ جارتک لہ ہاوولاتیکہری عوسمانی رووی و ہرگیرا و
لہ گہل دوو ہزار مال رووی کردہ نیران و لہ کوردستانی نہردہ لان
نشتہ جتی ہوو پاشان ہتندی لہ گہورہ ہیاوانی بابانی لہ گہل خوبی بردہ
تاران. شاہہ نشای نیران محمد شای رحمتی باش بہ خیرہاتن کرد.
فہرمانی دا بہ رہزا قولیخانہی والی نہردہ لان کہ یارمتہی بدا و دوویارہ
بیکاتہوہ حاکمی ولاتی خوبی. مہ محمود پاشا بہ خہ لات و نیشانہوہ
گہرایوہ کوردستان.

رهزا قولبخان نرسری کرد که لهشکر کو بیتهوه. له ماویهکی کهمدا نیزیکهی دههزار سوار له دمرگای والی ناماده برون. به چک و چول و دهزگا و دهدهبهوه تا سنووری هریران هات. مهحمود پاشاش سوارهی خوبی هه لگرت و له گهگ والی کهوتی ری.

نودهه مهحمود پاشا له بهغدا برو، ریگای ندهدرا بگه ریتهوه. چونکه عهلی رهزا پاشا لی کهوتیرو. محمد نهجیب پاشا کرا به والی عیراتی عه ره ب. نریش له گهگ نهحمود پاشا نیرانی نه برو، نهیده هیشته بچیتهوه سوله یمانی. به لام چونکه له به رامهر نو داواکاریکی دیکهی نه برو، مهحمود پاشاش په نای بو نیران برده برو، بوته له کار خستنی نوی به رهوا ندهمزانی.

عهبدالله بهگی برای نهحمود پاشا که لهو نیزیکانه باسی حکومتی ده کری، له لایه ن محمد پاشاوه له سوله یمانیه کار به دهست بوو کاتیگ له بهری هانتی مهحمود پاشا و رهزا قولبخانی بیست، داما و گه وره پیاوانی بابانی کو کردهوه و گوتی: نهحمود پاشا له بهغدا راگیراوه. ناهیلن بگه ریتهوه. رهزا قولبخانی والی له گهگ مهحمود پاشا بو گرتنی نه و ولاته وهخو کهوتیرون. نیتهش توانای بهر بهر کانیمان نیه. بیژن له ماوهه ته گبیر چه؟

گوتیان: نیستا که نهحمود پاشا لیره نیه، چار هر تهویه که به بی شهر و کیته نه کاره کوتایی پی بیتهن. مهحمود پاشا ماسی تویه، عهیب نیه ته گه سهری بو دانوینی. ولایهتی خوشت ویران ناگی. باشتره تا سهر سنوور به پیشوازیهوه بچین و بیتهینه سوله یمانی. بریاری نهوه میان دا و شو چونهوه مالی خوتیان. به لام له ولاره هر رهک نووسرا میرزا هیدایه ترلای وهزیر که بیشکار و خاومنی را و راوتی نه رده لان بوو، له بنهوه له گهگ والی نیرانی خوش نه برو، هه میشه له خوبی دهترسا. بیری لهوه کردهوه که ته گه والی لهو سفاره به سهر کهوتیوی بگه ریتهوه، ده ماری له خوتم و له هه شیرتم دهردینی. نیستا ده بی نخشه که لی تیگ دهه و رهگ و ریشهی ده ریتم.

روزی دوايه چوه کن والی و گوتی: ماویه که له دهشته ماویه ره، ته گه فراره مهحمود پاشا بنیریت ولات، نیر هر هی راهه ستانمان چه؟ والی گوتی: بیژن ته گبیر چه؟ وهزیر گوتی به پانی نه مانولابه که که له نیو سوپای نیته دا بو ره شیدی تای نیه، به ههزار سوارهوه ده گهگ مهحمود پاشا بو شاره زووری به ری که، خوشمان له ریگای دیکهوه پهک دوو مزله ده چینه پیتش.

والی که سه رخوش و لوت بهرز و همیشه له که یف و رابواردندا
 بو، بی غمبه له حیل و فیل و مزیری گوتی: بهیانی نو و کاره بکه.
 روزی دواپه والی نه سانولا به گی بانگ کرد و گوتی: هزار سوار
 هلگره و ده خزمهت پاشادا وهری که وه هتا سوله یمانیش گیر مه به.
 تیشهش به دواتاندا دیتین.

نه سانولا به گ هزار سوازی له نیو سوپادا هلبرژارد و بهرمو
 شارمزوور که وته ری. نه وانی له گکل والی مابرونه وه له فیکری شه و
 شوردا نه بوون و بیجگه له کیف و رابواردن کاریان به هیچ نه بوو.
 مه گه نه وه هزار سوازی که له گکل نه سانولا به گ رویشنبوون. سوازی
 عیلات بوون و همیشه له شه و مه یاندازیدا رایانبواردبوو.

میرزا هیله یه تولای وه زیر نامه یه کی بو عبدالله گی ناییی
 سوله یمانی نووسی که نوردووی والی له باله وانان چول بو. تیره به بی
 ترس نه و له شکره په لامار بدن. منیش له گکل عیلت و عه شیره تی خوم
 ریگیاه که ده گرمه پیش. نه گه والی نه ما، کاری مه محمود پاشا تاسان.
 له گه رانه ودا نه ویش وده و بنین.

عبدولابه گ نامه ی مزیری پیگه میشت، له راده به دهر شاد بوو.
 گه وره پیاوانی بابانی له م رازه ناگادار کرد. پاشان هه شتمه د سوار و
 خه رتسه د سرباززی به دوو توبه وه هلگرت و به تالوک وه با بو
 سنووری مه ریوان که وته ری. بهیانی له نیو فرسه خی له شگری والیدا
 تویی سلوی گرمه ی هات. خه لگی نه رده لان له شه خافل و له خه و
 نیسراحت دا بوون. به بیستنی دنگی توپ له خه و راه رین و بیریان
 کرده وه چون چاره ی خوتیان بکن. هیندیک له سواره کان خوتیان
 گیانده سر گردیک و له شکر به رهنگاری په ک بوون. عبدالله به گ
 فرمائی دا و سربازان به جارتک په نجا توپیان پیوه نان. والی
 باشه کشه ی کرد. له و کانه دا سوازی بابان تیکرا هیرشبان برد.
 له شگری نه رده لان خوی پی رانه گیرا و رای کرد. له شگری بابان دهستی
 کرد به کوشتار و تالان. والی خوشی توانای شه ری نه ما و به دوا ی
 له شکر دا ره وی. خه لکیکی زور له گه وره پیاوان کوژران.

له نیو نه و ده هزار که سه دا دووکس وه شه که وتن. په کیان شتخ
 علی به گی کوری نه زهر علی به گ له تایفه ی وه کیلان که زور نازا
 بوو، نه وی دپکه ش میرزا فضل الله ی مژدا له تایفه ی وه زیرانی
 کوردستان نه ویش پیره بیوانکی له راده به دهر نازا بوو. تم دوو که سه
 به راگردن تابرووی خوتیان نه برد و تا کوژران شه ریان کرد. به کورتی

لهشکری بابان نیزیکه‌ی شش فرسخ وه‌دوای راکرده‌کان که‌وتن. هرچی گه‌پشتنی کوشتیان. والی به زحمت خوی قوتار دا. ه‌بدوالله‌بگ له گوشکی والی دابزی. له م سه‌ره‌دا خه‌لکی بابان نیزیکه‌ی سه‌دهزار تمنیان وه‌گیر که‌وت. به سه‌رکه‌وتویی که‌رانه‌وه له‌ولاشه‌وه مه‌حمود پاشا له‌گه‌ل نه‌مانولابه‌گک تا په‌ناشاری سوله‌یمانی هاتن. له‌پر ه‌والی شکانی والی گه‌پشت. مه‌حمود پاشا شیوا. هر له‌وی که‌رانه‌وه. له ریگا نوشی پیش قه‌راولانی له‌شکری عبدالله‌بگی بوون. هرچند عبدالله‌بگ پاشای بز شهر هان دا، فایده‌ی نه‌بوو، به‌گوتره ریتاندا بز مریوان گه‌رایه‌وه و له‌گه‌ل سواره‌کانی خوی بز شاری سه‌ه چوره.

مه‌حمود پاشا ماومیه‌ک له دهمشی مایه‌وه تا له باره‌گای پاشاوه بانگ کرا. چوه تاران. که‌س وکار و دار و دهسته‌ی له دیهاتی سه‌ه نشتجی بوون. هه‌شت هه‌زار تمنی موچه و به‌رات بز برایه‌وه، که‌ه‌مو سالی له مالیاتی کوردستان ده‌میاندايه. پینج سالان له و ولاته مایه‌وه. تا سالی ۱۲۶۴ سه‌مه‌د شای پاشای تیران کزچی دوابی کرد.

مه‌حمود پاشا همه‌مین به‌گی کوری هوسمان پاشای برازای نارد ته‌وریز تا له خزمه‌ت ناسرال‌دین شاه‌نشای نوی رسمی خزمه‌ت رابگه‌پیتی و ته‌کلفی خوقی دیاری بکات. ناوبراو له چپه‌ن توجان گه‌پشته خزمه‌ت پاشا. بریار درا که مه‌حمود پاشا له‌گه‌ل داروده‌سته‌ی خوی له سه‌رده‌ستی موگری نشتجی بی. همه‌مین به‌گک گه‌رایه‌وه و به پاشای راگه‌یاند. داروده‌سته‌ی مه‌حمود پاشا نه‌پانویست بچنه سه‌رده‌شت. به پاشایان گوت تینه ناتوانین که له خاکی تیران دانیشین. هر لیره‌وه بز ولاتی خوتان ده‌گه‌رینه‌وه. مه‌حمود پاشا خه‌بیار بوو. له نیتو خه‌لکه‌که‌ی بیتجگ له باوکی نووسر که‌س بز مانه‌وه له تیران ملی رانه‌کیتشا. به گشتی داروده‌سته‌ی پاشا زوربه‌یان رایان کرد. مه‌حمود پاشا به ناچاری به شاره‌زوردا بی نه‌وه‌ی بچیته سوله‌یمانی، روی له به‌غدا کرد. هرچند عبدالله پاشا که نه‌وده‌م حاکمی سوله‌یمانی بوو، پاراپه‌وه که بیته سوله‌یمانی و چند روزان به‌حسینه‌وه نه‌ی سه‌لماند. به‌لام زن و مندالی نارد سوله‌یمانی، خوی له‌گه‌ل عبدالرحمن به‌گک و همه‌سالم به‌گک و ه‌ولا به‌گی کوری چوه به‌غدا.

نه‌حجیب پاشا یاریده‌ری خوی بز پیشوازی نارد. به ریزه‌وه هتایان. ه‌سرو مانگی سه‌ده تمنیان ده‌دایه، تا پاش شش مانگ له باره‌گای ده‌ولتی هوسمانی‌یه‌وه بانگیان کرده نه‌سته‌مبول. ناوبراو خوی

و سیّ کور و دوو نوکوری چونه نهسته مبول. هتا خوری و دوو کوری مردن لهوی مانه وه. عبدالله الرحمن به گگی کوری دیکه ی گه رایه وه به غدا و لهوی به موچه یه کی که م ده ژیا. خیتزان و کیژی مردن و به گشتی له بهین چون.

حکومتهی نه محمد پاشا

نیستا بگه رینه وه سه ر چیروکی بابان و حکومرائی نه محمد پاشا و عبدالله پاشای برای. به کورتی پاش نه وه ی عبدالله به گگ نه و سه ر که وتنه ی وده ست هینا، نه و له به ره له به غدا بلو بووه. نه جیب پاشای وه زیر جاریکی تر نه محمد پاشای خه لات کرد و نارده یه وه. نه محمد پاشا هاتوه سوله یمانی و خملک به هاتنه وه ی شاد بوون. ولاتی کوته و هدریش خرانه سه ر سوله یمانی. له و کاتدا له کار و باری خوری له راده به دهر سه ر به خور بووه. کاری سیاسه تی نه وه هه توند گرت که هیچ که س له مالی خوری توانای دهر برینی به یقی نه بووه. روژگاری به ریگختنی له شکر و کاری نیزاسی راده بوارد. له و خاکه که مه ی بابان چوار هزار سه ر بازی بو داب و ره سی نیزاسی راگه تبووه. هر له شاری سوله یمانی ۲۸ توپی دارشت. هزار سواریش له له لگی بابان و جاف و هی دیکه له ژیر فرمانی نه ودا بوون.

ههروه ک نووسرا سالی ۱۲۵۲ له جیتی بابی دانیشت و چوار سال حکومتهی کرد. پاشان مه محمود پاشا هات وسالتیک حکومتهی کرد. سالی ۱۲۵۶ به بی کیشه و هه را له سه ر کورسی میرنشین دانیشت. چوار سالی له ریه ری ده سه لاتدا به سه ر برد. سالی ۱۲۵۹ عه ولابه گگی برای هه وای حکومتهی له سه ردا. شه ویتک رای کرد و چوه به غدا و به نای بو نه جیب پاشا برد. له و کاتدا نه جیب پاشا له به ره هیندی کرده وه له نه محمد پاشا لالوت بووه. به لام ده روستی نه ده هات. ویستی ولاتی هه ریر و کوته له سوله یمانی بکاتوره. نه محمد پاشا ملی بو نه وه رانه کیتشا. ناچار نه جیب پاشا به سی هه زار که سه وه به ره وه کوته بزوت. له و لاشه وه نه محمد پاشا له شکر ی خوری دهنگ دا. به چوار تیم سه ر باز و ده هه زار سواره وه به ره وه کوته که وت ری. هه ردوو له شکر له له ده وریره ی کوته گه یشتنه یه ک. نیر له رسه خ نیوانیان بووه، کاتی وه زیری به غدا تواناو له شکر ی نه محمد پاشای دیت، ترسا. زانی که ناتوانی به ره ره کانی بکا. ناچار که وت بیرری ناشت بوونه وه. مه لاعلی نارد دلخوشی بداته وه. گوتی به نه محمد پاشا بلی واز له و فیکره بینی. نیمه ولاتی کوته هه

دهمین به نور، خلات و نشانی تازه‌ش می‌دهد یعنی.
 م‌لا‌ه‌لی‌ چو‌ه‌ خ‌ز‌م‌ت‌ پ‌اش‌ا‌ و‌ ر‌ا‌س‌پ‌ا‌ر‌د‌ه‌گ‌ان‌ی‌ و‌م‌ز‌ی‌ر‌ی‌ ر‌ا‌گ‌م‌ی‌ا‌ن‌د‌.
 ل‌ه‌ و‌ل‌ا‌م‌د‌ا‌ گ‌و‌ت‌ی‌: ه‌ر‌ چ‌ه‌ن‌د‌ی‌ م‌ن‌ س‌ه‌ر‌م‌ ب‌و‌ و‌م‌ز‌ی‌ر‌ د‌ان‌ا‌ن‌د‌ ن‌و‌ ف‌ی‌ت‌لی‌
 ل‌م‌ن‌ ک‌ر‌د‌ و‌ ل‌ه‌ د‌ه‌س‌ل‌ا‌ت‌ و‌ و‌ه‌ز‌ن‌ی‌ م‌ن‌ی‌ ک‌م‌ ک‌ر‌د‌م‌و‌ه‌. ع‌ب‌د‌الل‌ه‌ ک‌ه‌
 خ‌ز‌م‌ه‌ ت‌ک‌ار‌ی‌ م‌ن‌ه‌، ن‌و‌ ب‌ه‌ن‌ای‌ د‌ا‌و‌ه‌. ن‌ی‌س‌ت‌ا‌ گ‌ار‌ گ‌م‌ب‌و‌م‌ت‌ه‌ ن‌و‌ ج‌ی‌ی‌ه‌ ک‌ه‌
 گ‌ه‌ر‌ا‌ن‌ه‌و‌ه‌ م‌ح‌ا‌ل‌ه‌. م‌ه‌گ‌ر‌ و‌ل‌ا‌ت‌ی‌ ک‌ه‌ر‌ک‌و‌ک‌ی‌ش‌ ب‌ه‌م‌ن‌ ب‌س‌ی‌ب‌ی‌ر‌ی‌ و‌ ر‌ی‌گ‌ا‌
 د‌ا‌گ‌ری‌ ب‌ه‌ر‌ه‌و‌ ب‌غ‌ن‌ا‌ ب‌گ‌ر‌ی‌ت‌ه‌و‌ه‌. ن‌ه‌گ‌ی‌ن‌ا‌ م‌س‌ب‌ی‌ ب‌و‌ م‌ی‌د‌ان‌ ن‌ا‌م‌اد‌ه‌ ب‌ی‌. ب‌ه‌
 ل‌ش‌ک‌ر‌ه‌ د‌اری‌ ب‌ه‌س‌ه‌ر‌ ب‌ه‌ر‌د‌ی‌ت‌ه‌ ن‌ا‌ه‌ی‌ل‌م‌. ن‌ه‌و‌ی‌ گ‌و‌ت‌ و‌ م‌ل‌ا‌ع‌ه‌لی‌ ب‌ر‌د‌ه‌
 س‌ه‌ی‌ر‌ی‌ ل‌ش‌ک‌ر‌. چ‌و‌ار‌ ه‌ز‌ار‌ س‌ه‌ر‌ب‌از‌ و‌ د‌ه‌ه‌ز‌ار‌ س‌و‌ار‌ ه‌ه‌ر‌ک‌س‌ه‌ ل‌
 ج‌ی‌ی‌ خ‌و‌ی‌ و‌ه‌س‌ت‌ا‌و‌ه‌ و‌ چ‌ا‌و‌ی‌ان‌ ل‌ه‌ ف‌ه‌ر‌م‌ان‌ی‌ پ‌اش‌ا‌ی‌ه‌ ن‌ه‌ح‌م‌د‌ پ‌اش‌ا‌ خ‌و‌ی‌
 س‌و‌ار‌ی‌ م‌ای‌نی‌ ک‌و‌ی‌ت‌ ب‌و‌ه‌ و‌ ب‌و‌ ش‌ه‌ر‌ خ‌و‌ی‌ ن‌ا‌م‌اد‌ه‌ ک‌ر‌د‌ه‌. م‌ل‌ا‌ع‌ه‌لی‌ ل‌ه‌
 س‌ام‌ و‌ ه‌ه‌ی‌ب‌ت‌ی‌ ن‌و‌ ل‌ش‌ک‌ر‌ه‌ س‌ه‌ر‌س‌ام‌ م‌ا‌. د‌ا‌و‌ای‌ ن‌ه‌م‌ان‌ی‌ ل‌ه‌ پ‌اش‌ا‌ ک‌ر‌د‌ و‌
 گ‌و‌ت‌ی‌: م‌ن‌ ی‌ه‌ک‌ی‌ ل‌ه‌ ن‌و‌ک‌ه‌ر‌ان‌ی‌ ت‌و‌م‌. ن‌ه‌گ‌ر‌ خ‌وا‌ ن‌گ‌ا‌ ل‌ه‌گ‌م‌ل‌ و‌م‌ز‌ی‌ر‌
 ت‌و‌و‌ش‌ی‌ ش‌ه‌ر‌ ب‌ی‌ ن‌ال‌ای‌ ت‌ای‌ب‌ه‌ت‌ی‌ م‌ن‌ س‌ب‌ی‌ی‌ه‌، ت‌ک‌ا‌ د‌ه‌ک‌م‌ ن‌ه‌و‌ان‌ه‌ی‌ ل‌ه‌ز‌ی‌ر‌
 ن‌و‌ ن‌ال‌ای‌د‌ا‌ ب‌ن‌، ل‌ه‌ب‌ه‌ر‌ د‌ه‌س‌ت‌ی‌ ل‌ه‌ش‌ک‌ری‌ ت‌و‌ پ‌ی‌ا‌ر‌ی‌ز‌ی‌ر‌ن‌. ن‌ه‌ح‌م‌د‌ پ‌اش‌ا‌
 ب‌ه‌ ق‌س‌ب‌ه‌ ر‌از‌ی‌ ب‌و‌و‌ پ‌ه‌ی‌م‌ان‌ی‌ د‌ای‌ه‌.

م‌ل‌ا‌ع‌ه‌لی‌ گ‌ه‌ر‌ا‌پ‌و‌ه‌ ک‌ن‌ و‌ه‌ز‌ی‌ر‌ و‌ ب‌اس‌ی‌ ز‌و‌ر‌ی‌ ل‌ه‌ش‌ک‌ر‌ و‌ س‌ام‌ و‌ ل‌ی‌نی‌
 ن‌ه‌ح‌م‌د‌ پ‌اش‌ا‌ی‌ ب‌و‌ گ‌ی‌ر‌ا‌و‌ه‌ و‌ و‌ی‌س‌ت‌ه‌گ‌ان‌ی‌ پ‌ی‌ر‌ا‌گ‌ه‌ ی‌ا‌ن‌د‌. ن‌ه‌ج‌ی‌ب‌ پ‌اش‌ا‌ ز‌و‌ر‌
 ت‌ر‌س‌ا‌ و‌ ن‌ا‌چ‌ار‌ گ‌و‌ت‌ی‌: ب‌ه‌پ‌ان‌ی‌ خ‌ه‌ل‌ا‌ت‌ و‌ ن‌ش‌ان‌ی‌ و‌ل‌ا‌ت‌ی‌ ک‌ه‌ر‌گ‌و‌ک‌ی‌ ب‌و‌
 د‌ه‌ن‌ی‌ر‌م‌ خ‌و‌م‌ ل‌ه‌ و‌ ب‌ه‌ل‌ای‌ه‌ د‌ه‌ر‌ب‌از‌ د‌ه‌ک‌م‌.

ن‌ه‌ج‌ی‌ب‌ پ‌اش‌ا‌ ن‌و‌ ر‌و‌ژ‌ه‌ی‌ ب‌ه‌ پ‌ه‌ر‌ی‌ش‌ان‌ی‌ گ‌م‌ی‌ان‌د‌ه‌ ش‌ه‌و‌. ل‌ه‌و‌ل‌ا‌ش‌ه‌و‌ه‌
 ن‌ه‌ح‌م‌د‌ پ‌اش‌ا‌ چ‌ا‌و‌ه‌ر‌وان‌ی‌ و‌ل‌ا‌س‌ی‌ ب‌و‌و‌ ک‌ه‌ خ‌ه‌ب‌ه‌ر‌ی‌ت‌ک‌ ن‌ه‌ب‌و‌و‌ ت‌ور‌ه‌ ب‌و‌و‌ و‌
 گ‌و‌ت‌ی‌: ب‌ه‌پ‌ان‌ی‌ ر‌ه‌ک‌ و‌ ر‌ی‌ش‌ه‌ی‌ ن‌و‌ پ‌ی‌ر‌ خ‌ه‌ر‌ف‌ا‌و‌ه‌ ل‌ه‌ب‌ن‌ د‌ه‌ر‌د‌ی‌ت‌م‌.
 ب‌ه‌ل‌ام‌ ق‌ه‌ز‌ا‌ و‌ ق‌ه‌د‌م‌ری‌ خ‌ود‌ا‌ ج‌و‌ز‌ی‌ک‌ی‌ د‌ی‌ک‌ه‌ ب‌و‌و‌. ل‌ه‌ گ‌ان‌ی‌ ن‌و‌ی‌ژ‌ی‌
 ش‌ی‌ت‌وان‌ ه‌ه‌ل‌ی‌ک‌ر‌د‌ه‌ س‌ه‌ر‌س‌ا‌ و‌ ب‌ا‌ و‌ گ‌ی‌ژ‌ه‌ل‌و‌ک‌ی‌ه‌ک‌ ب‌ه‌ س‌ه‌ر‌ ل‌ه‌ش‌ک‌ر‌د‌ا‌،
 د‌ه‌ت‌گ‌و‌ت‌ ق‌ه‌و‌س‌ی‌ ع‌اد‌ و‌ س‌ه‌س‌ون‌ و‌ب‌ه‌ر‌ ت‌و‌ر‌ک‌ و‌ د‌و‌ع‌ای‌ ص‌ال‌ح‌ و‌ ه‌ود‌
 ک‌ه‌و‌ت‌و‌ون‌ ل‌ه‌ ه‌ی‌چ‌ د‌ه‌ور‌ و‌ ز‌م‌ان‌ی‌ک‌ن‌د‌ا‌ ک‌ه‌س‌ ک‌ار‌ه‌س‌ات‌ی‌ ن‌ا‌و‌ای‌ ن‌ه‌د‌ی‌ن‌ب‌و‌و‌.
 س‌ی‌ س‌ه‌ع‌ات‌ی‌ ت‌ه‌ا‌و‌ ع‌ه‌ر‌ز‌ ک‌ه‌و‌ت‌ب‌و‌و‌ ب‌ه‌ر‌ ش‌ر‌ی‌ق‌ه‌ی‌ ه‌و‌ر‌ و‌ ت‌ه‌ا‌و‌ای‌ م‌ت‌ه‌ر‌ی‌ز‌
 و‌ پ‌ه‌ن‌ا‌گ‌ای‌ ن‌و‌ ل‌ه‌ش‌ک‌ر‌ه‌ی‌ ل‌ه‌ب‌ه‌ر‌ی‌ه‌ک‌ ه‌ه‌ل‌ت‌ه‌ک‌ان‌د‌. ب‌ه‌ی‌ی‌ ف‌ه‌ر‌م‌ان‌ی‌ ن‌ه‌ح‌م‌د‌
 پ‌اش‌ا‌ ق‌ه‌ت‌ ت‌ف‌ه‌ن‌گ‌ی‌ک‌ ن‌د‌ا‌ر‌ی‌ژ‌ر‌ا‌. ب‌ه‌ ه‌ه‌ل‌ک‌ه‌و‌ت‌ چ‌ات‌م‌ه‌ی‌ ت‌ف‌ه‌ن‌گ‌ی‌ ک‌ی‌ش‌ک‌چ‌ی‌ان‌
 گ‌ه‌و‌ت‌ه‌ ع‌ه‌ر‌ز‌ و‌ ت‌ف‌ه‌ن‌گ‌ی‌ک‌ د‌ه‌ر‌چ‌و‌و‌. ش‌ه‌و‌ی‌ک‌ی‌ ل‌ر‌ه‌ ت‌اری‌ک‌ ب‌و‌و‌ و‌ چ‌ا‌و‌،
 چ‌ا‌وی‌ ن‌ه‌د‌ه‌د‌ی‌ت‌. د‌ه‌س‌ت‌ه‌ی‌ک‌ی‌ ک‌ه‌ ل‌ه‌ ب‌ه‌ن‌ا‌ ن‌و‌ ق‌ه‌ر‌م‌ول‌ان‌ه‌ ب‌و‌ون‌ و‌ گ‌و‌ت‌ی‌ان‌
 ل‌ه‌ ت‌ه‌ق‌ی‌ ت‌ف‌ه‌ن‌ک‌ ب‌و‌و‌، گ‌و‌ت‌ی‌ان‌ ک‌ار‌ه‌س‌ات‌ی‌ک‌ ر‌وی‌ د‌ا‌و‌ه‌ ه‌ه‌ر‌ک‌س‌ د‌ه‌س‌ت‌ی‌ د‌ا‌

تفنگ و کردی به تَق. سه‌روکانی له‌شکر که گویان له و تَق به بی‌ومخته بوو لایان و ابوو دوژمن شو به‌سهری داداون. بی‌پرس و روون‌گردنوه هه‌رکس فه‌رمانی تَق به دا به ده‌ستی خوی. به جاری چهار هزار سه‌ریاز تَق به ده‌کرد. توپچی له‌سهر توپه کانیان له مارویه‌کی که‌مدا سی سه‌ت توپیان تَق‌اند. سواره‌ی جاف و خه‌لکی بابان په‌شوگان و هه‌رکس سواری سه‌سپی خوی بوو ناماده‌ی شهر و‌مستا.

هه‌لاتنی نه‌محمد پاشا بو کوردستانی نرده‌لان و دانانی
هولا به‌گی له‌جیتی نو.

نه‌محمد پاشا که له هه‌سو شت بی‌خه‌بر بوو، له خیره‌تی هاته دهر و تماشای کرد ده‌شت هه‌سوی هه‌ر ناگره. هه‌رچهند هاواری کرد کس هاواری وی نه‌بیست. نو له‌شکره زوزه هه‌روا خه‌ریکی تَق بوو. خزه‌تکاره‌کانی به زه‌حمت نه‌سییان بو هیتا، سوار بوو، سه‌ریاز و سواره‌ش به دوا‌ی نو‌دا ملی ریگایان گرت. و له مارویه‌کی که‌مدا نوردوگا که‌سی تیدا نه‌ما.

نه‌محمد پاشا له‌گه‌ل هزار سوار به ناچاری به تاریکه شو به کورته ریئاندا به‌رهو سوله‌یمانی کرتای له‌ولاشه‌وه وه‌زیر وای زانی که نه‌محمد پاشا به‌سهری داداوه. چونکه توانای شه‌ری نه‌بوو له خیره‌تی خوی قورئانی له‌سهر ده‌ستی دانابوو، بو نه‌وه‌ی نه‌محمد پاشا له‌به‌ر خاتری قورئان به‌زمیی پندا بی و نه‌یکوژی به‌لام سه‌هاتیک بیچوو که‌س دیار نه‌بوو. زانی که موجیزه‌یه‌کی هه‌یبی رووی داوه. تاوتیک هاته‌ره سه‌رخو، له‌پر سزگیتی راکردنی نه‌محمد پاشایان بو هیتا. نه‌سیرینی شادی به‌سهر ریشی‌دا هاته خوار و سوژده‌ی برد و ماوه‌یک سه‌ری له‌سهر سوژده هه‌لنه‌گرت.

پاشا سوپاس و شوکرانه، هه‌ولا به‌گی کرده حاکی بابان و له‌به‌بی پاشایی دایه و نه‌سری کرد که وه دوا‌ی نه‌محمد پاشا بکه‌وی و به‌جاری وه‌ده‌ری بنی. دوو هزار سواری ره‌گه‌ل خست و ناوبراو سه‌ری ده‌دووی نه‌محمد پاشا نا. له‌ولاشه‌وه نه‌محمد پاشا نو وشوه ریگای بیست فه‌رمه‌خی بری و تا به‌یانی که‌پشته په‌نا شاری سوله‌یمانی. ماوه‌یک وه‌ستا تا به‌سه‌سته‌وه. که‌س و کار و ژن و مندالی له شاری هیتا دهر و له‌گه‌ل پاشا ریگایان داگرت. هه‌زار سال له که‌وره‌میوانی بابان و کاربه‌ده‌ستانی حکومت به‌رهو سه‌ریوان که‌وته ری. باقی خه‌لکی بابان

چونه پیشوازی عهولا پاشا و بوون به داروده‌سته‌ی شه. عهولا پاشا به
له‌شکرموه سه‌ری دودوی شه‌حمد پاشا نا و له سه‌ریوانیشی تیبه‌راند.
پاشان بز سه‌رله‌همانی گه‌راپه‌وه و له‌سه‌ر کورسی حکومت دانیشته.

شه‌حمد پاشا به کوردستانی شه‌رده‌لانداندا تیبه‌ری و له دوو
له‌سه‌خی شاری سه‌ه راه‌ستا. وه‌ک باسکرا شه‌دوم ره‌زا قولیخان والی
شه‌رده‌لان بوو. شه‌مانولابه‌گیش پیشکار و به‌ربرسی کاروباری ولات بوو.
شه‌وان له هاتنی پاشا ناگارداز بوون، پیکه‌وه چرونه دینتی پاشا و
هیتایانه شاری سه‌ه. شه‌ویش له‌گه‌ل هیتندی له گه‌وره بیوانی ولاتی
خوی هاته شار. له راده به‌دمر ریزیان گرت و سیواندازی بیان کرد.
وه‌گیل که سه‌رولیکمی جوامیتر بوو. شه‌وه‌ی له توانای دا بوو له‌گه‌ل پاشا
کردی. دوازه روز له‌وپه‌ری خوشیدا رابوارد و پاشان بز نیتو له‌شکر و
خه‌لکی خوی گه‌راپه‌وه‌شه‌حمد پاشا عبدالحمین به‌گمی خه‌زنه‌داری خوی
بز باره‌گای پاشای نیران نارد، به‌لکو یارمه‌تی بدا. پاش شه‌وه‌ی گه‌یشته
تاران فرمانتیک هات که شه‌سال شه‌حمد پاشا و داروده‌سته‌که‌ی له رلات
نشته‌چی بکن، تا بزاین سالیکمی تر چرون ده‌بی.

شه‌مانولا به‌گمی وه‌گیل شه‌حمد پاشای به داروده‌سته‌وه برده ناوچه‌ی
ره‌وانسه‌ر که ملکی خوی بوو. له خانویه‌ره‌ی خوی دایناو
داروده‌سته‌که‌شی له فراهی چه‌سی له‌سه‌و نشته‌چی کرد. ناژوخه‌ی سی
مانگی پاشاو داروده‌سته‌که‌ی هاریشته شه‌ستوی خوی. پاش ساومه‌یک
والیش له‌گه‌ل خه‌لکیکمی زور بز دینتی شه‌حمد پاشاو و بز راو چوه
ره‌وانسه‌ر. شه‌و چمند روزانه‌ی له‌وی بوو روژیکیان مه‌جلیسی بزم و
خواردنه‌وه‌یان ساز کرد. شه‌و که‌سه‌انه‌ی شایانی مه‌جلیسی وا بوون
به‌شداریان کرد. پاش شه‌وه‌ی سه‌ریان گه‌رم داهات به‌گوتیره‌ی
خه‌سه‌لته‌ی که‌سه‌انی زیاباز و جامه‌لوسکه به‌والیان گوت نیتسا شه‌حمد
پاشا به ژن و منداله‌وه له‌و ده‌شته سه‌رگردانه وا باشه توله‌ی شه‌ری
سه‌ریوان له خه‌لکی بابان بکینه‌وه.

شه‌وه‌ندیمان له‌م بابته به‌گوتیدا خوتند، هه‌لمی فیز و لوت به‌رزی
میشکی داگرت و له‌گه‌ل راوتژی شه‌وان بوو به‌هاوده‌نک. ده‌سته‌چی
فرمانی دا به‌مه‌حمود خانی ماسی و زابنتی ناوچه‌ی شادایاو له‌دوو
له‌سه‌خی ره‌وانسه‌ر که هه‌ر شه‌مشه‌و هه‌رچه‌ندی بتوانی له‌سوار و بیاده
له‌دمورویه‌ری نوردوی پاشا کز بکینه‌وه. ناماده بن به‌یانی که فرمانی
من هات به‌سه‌ریان داده‌ن. هه‌ر شه‌دوم شه‌و فرمانی بز شه‌فقولیخانی
حاکمی جوانرووش نارد که به‌یانی وه‌ک مه‌حمود خان ده‌لی له

گوشه يك ناماده بن.

نو فقهيره له ره خافل بوو كه نه محمد پاشا نه وندهی نامادهی شهري هه بوو كه له سه فري سه ريوان نه بيوو. پينجسه سه ربازي پرچك و هزار سوازي به كاري له گه له بوو سه عات چوازي شه و نو خه بیره گه يشته نه محمد پاشا. له پيشدا باوهري نه گرده. چونكه نه وه كارينكي بي عاقلانه بوو. به لام خه بیره كه دووباره بووه. بزويه كي هاتي و گوتی: خودا هه لته كانندي نو تايفی به دهستی من نه سيارد. هيچ وه سر خوي نه هينا، گوتی: لام وايه نه مانولا به كي وه كييل له و خيال خاوه ناگادار نيه. به يه كينكي گوت هر نينستا بچوو له م رووداوه ناگاداري بكه.

به كورتي نو كه سه چوه خيوتی وه كييل و باسه كي بۆ گنبرايه وه. وه كييل به په شوكرای له جي هاته دهر و گوتی: سوبحانه لا تووشی چ به لايهك بووم. خوا ميشكي والی له نائل خالی كرده. نه گه ر واز له پشتيوانی نه محمد پاشا بيتنم له نيتو كورداندا به دناو دمب. نه گه به سهی والی رازی بم، نه وه كارينكي دوور له نائله. به لام نينساف له دهست نادهم و كاری زالمانه ناگه م. بۆ نمونه نه گه ر بزانم والی له ريگای راست لادهدا، سويند به خوا هتا توانام له بهردايه دهست له يارمتهی پاشا و خلكی بابان كه هه سوو خزسي حومن هه لناگرم.

نه وهی گوت و نه سه دولا به گي گوري كه له راپورتي نه رده لاند باسی كرا، بانگ كرد و گوتی: هر نه مشه له م سنوور و ناوچه به چهند سوار و پياوی شهركه رمان هه به نامادهيان بكه به لام كه س له م هه وال ناگادار مه كه. به لكو به جوژينك نه م خه ياله له سهري والی بيتنه دهري. نه سه دولا به گه له سه ر فرماني باوكی رتي داگرت و وه كييل بي وه ستان چوه كن پاشا. نه وكاته نو سه عات له شه رويشتموو. پاشا هيچ باسی نه وه سهی نه كرد. له گه له وه كييل به خوشی ددوا. له م ناوه يه كينك خه يالی والی به وه كييل راگه ياند. نه محمد پاشا هه ره شهی ليكرد، به لام وه كييل گوتی به يانی ده چه كن والی و له و كاره تينه گه م. نه وه يان گوت و بلاوميان كرد.

وه كييل به يانی چوه كن ره زاقوليخانی، له پيشدا ريگای نه درا. پاشان له دهر كه وان تووره بوو. چوه كن والی. سه جلیسی به زم و شادی ديت. پر له نيعمهت و خه لكينكي سه ر خوش. والی له ديتنی نو چرزا. وه كييل گوتی بيتنم بيژه به چ توانايهك خه يالی به سه ردادانی نه محمد پاشات هه يه؟ زوری بي تاچی به هزار و پينج سهت سواره وه به سه رت

دادهدا و شکانی مریوان له بپیر خوت مه بهوه. والی له وه لأمدا دهستی کرد به شیر و ریوی هینانهوه و گوتی: من له و خه یالهدا نه بووم هیندی لهو که سانه نهو قسعیان کردوه. چون دهبی نینه میوانی خوتمان تووشی زهره و زیان بکه بن؟ هر نیتنا خوم دهچه دیتنی پاشا و دلخوشی دهدهسهوه. وه کیل پاش نهوهی والی هیناپهوه سه ریگی راست، به نپتنی خه بهری دا به محمد پاشا. له ولاشهوه والی له گهل چند که سیک چونه مالی نه محمد پاشا و له زهری سوحیبت و دوستایه تی دا په کتریان بپنی. دوی سه عاتیک له گهل هاوریانی چوه جوانرو. ساوه بهک له و ناوچه په سایه وه و پاشان چروه سه.

به کورتی نه محمد پاشا مانگیگی دیکمش له روانسه رایبوارد. له لایه ن گه وره پیاوانی بابانهوه چند نامی پیگه هشت، له گهل کار به دهستانی دهولتی خوی ته گبیری کرد. تیکرا له سهر په لاماردانی سوله یمانی و هه لکه نندی عه ولاپاشا هاوده ننگ بوون. پاشان له روانسه ره وه باریان کرد و تا نزیک چه می سیروان نه وه مستان. له ولاشهوه عه ولاپاشا له هاتنی نه وان ناگاردار بوو. به دووه هزار سهریاز و سی هزار سواره وه به رهو پیشی چوو. له ناوی سیروان په رتوه و له هه ولی خاکی زه هاو له شکر گمشته نهک.

رویشتنی نه محمد پاشا بو نهسته مبول و پاریس و گهرانه وهی بو نهسته مبول و ناکامی کاری.

نه محمد پاشا چاره روانی پشتیوانی گه وره پیاوانی بابان بوو که نامه یان بوو نویسو به لام درویان له گهل کرد. عه ولاپاشا لهو شه رمدا خوی راگرت. له شکری نه محمد پاشا که له یارمندی گه وره پیاوانی بابان ناهوسید بوو، پشتیان دا و رایان کرد. نه محمد پاشا له گهل په نجا سوار مهیدانی شهری چول کرد و بی بارگه و بنه و نازوقه به رهو کرماشان کوتای و له ویشهوه بو سنووری کوردستان. له گروس و هه وشار و سایقه لا تیبهری ولاتی سوکریانی به جی هشت و گه شته ولاتی شه مزین که هه ولی خاکی سه لماسه. له ته که بی شتیخ ته های ماموستای ته رتقی نه نقشه بندی دانیش و بیتج مانگان لهوی بوو. پاش نهوهی له هیتج کوئی ریگی نجات و روونگی نه دیت، وای به باش زانی دیسان به نا به رتیه وه بهر دهولتی عوسمانی. نه ودهم له گهل نهو که سانهی له گهل بوون به رهو موسل که وتنه ری.

تا هیر پاشای حاکی موسل که له پیندا له گهل یهک بوو، له

هاتنی ناگادار بوو. خه لکینکی به پشوازیوه نارد. به هه لکه وئ نه وروژدهی
 نهو ده گه پشته موسل، تاهیر پاشا کورت و پیر مرد. بالوتیزی ئینگلیز
 به خبترهاتنی کرد و چوئیهتی وه زعی بوّ ده ولت نووسی. لهویوه نه سری
 چوونی ده رچوو. خه لکه گه ی له گه لی بوون ناردنیوه و بوخوتی له گه ل
 دوو که سی بوّ نه ستمبول رویش.

سالیک لیبی لالوت بوون. مانگی سهت تمه نیان ده داپه. پاشان
 نیبازهی وه زگرت و بوّ گهران چوه پاریس. دوو سال و نیو له پاریس
 مایه وه کار به دهستانی ده ولتهتی فرانسه له بزوتنه وه ی رازی بوون و
 ژیری و تیگه پشتهنی نهویان ده روزنامه دا نووسی و ناردیانه
 نه ستمبول. کار به دهستانی ده ولتهتی روم نه و میان به دل بوو، بانگیان
 کرده وه. ناوبراو داب و ره سی نیزامی ته واو کرد و گه رایه وه. ده ست
 به جی کرایه والی حیباز و به ره و حیباز که وئ ری. له پیشدا چوه
 مه ککه. هیندی سه ره سری که ده ستیان به دزی کردبوو، حورمه تی
 خانه ی خودایان له ژیر پی نایوو، وه بهر توپ و خمپاره ی دان. به
 هه لکه وئ هر نه وروژه له تحوله بگی کوره گه و ره ی مرد. هه رچند نه و
 کاره ی به شه افه تی به پتولا ده ژمیر درا، به لام نه حمد پاشا وه سه ر خوی
 نه هینا و خه رینگی رتک و پتک کردنی ولات بوو. لهویوه چوه سه ر
 په من و یاخی په گانی ته سی کرد. چاره ده سالی ته واو له وی حاکم بوو.
 پاشان بانگیان کرده وه نه ستمبول. شه ش مانگ له وی بوو، له دوایه
 گردیان حاکمی وان، سالیک له وی مایه وه. سالی ۱۲۸۳ دووباره
 ناردیانه وه په من و سالیکیش له وی بوو. له بهر به سالآ چوویی و
 گه رمای زو ر داوای له کار به دهستانی ده ولت هت کرد و هی نایانه وه و
 نه ستمبول. سالی ۱۲۸۴ که ده بیته دوو سال پیش نووسینی نه م کتبه
 کردیانه حاکمی نه زر موم. ده یان گوت له قه بی موشیری پتدراوه. که
 پایه ی وه زیره. به لام راستی بوّ نووسر ده رنه که وئ. تا نیستا له حالی
 نه و بی خه به رم.

حوکمرانی عهولا پاشا له سه ر ولاتی بابان.

نیستا بابگه رینه وه سه ر چیروگی عهولا پاشا که دوا که سی نه و
 بنه ساله یه. سالی ۱۲۶۰ به تاقه که س بوو به حاکمی بابان. سه ره بوختی
 ته واوی هه بوو. چند که سی له داروده ستی نه حمد پاشای به تاوانی
 سه ر پتچی کردن له سه ر کار لابر د و هه ریه که ی بوّ نارچه یه که نارد و
 له وی حه سی کردن. چوار سالی ته واو به که یفی خوی رایبوار د.
 نه جیب پاشای وه زیری به غدا زوژی له گه ل باشبور.

فہرست سلی شہ شہم

سمرقند سولہ تہائی تہا مارتی بابان لہ لایمن دہولتی عوسمانیہ ہوہ۔
سالی ۱۲۶۵ دہولتی عوسمانی عبدالکریم پاشای کردہ والی عترانی
عہ رب، نہ جیب پاشایان بردہوہ نہستہ ببول۔ لہ بہر تہوہی یاسا و رہسمی
ریکخرای دہولتی تہوہ بوو کہ لہ ہر ولات، بنمالہ قہدیمیہ کان لاپہرن،
مانہوہی حاکمہ کانی بابانیشیان بہ پیچہوانہی داب و یاسا دہزانی، لہ بنہوہ
بہ عبدالکریم پاشایان نہسپارد کہ تہگر بتوانی عہولا پاشا لاپہری و
یہکی تر بکاتہ حاکمی بابان۔

رایہرینی عزیز بہگ بو تہستاندہوہی حکومتی بابان و
سمرقند تہائی
شہس مانگ پیتش تہو رووداوہ، حمہ بہگی برا چکولہی عہولا پاشا بہ
خہیالی حکومت لہ براکھی تورابوو و چوویوہ بہغدا۔ پاش ہانتی
عبدالکریم پاشا محمد، نامیق پاشا بوو بہ موشیری عہسکری عتراق و
حیجاز۔

عہولا پاشایان بانگ کردہوہ بہغدا۔ سمایل پاشای میریانی بو
حکومتی سولہیمانی نارد۔ ناویراو لہ گہل دووہزار سہرباز چوہ
سولہیمانی و تالای حکومتی ہلکرد۔ گہورہ پیاوانی بابان سہریان بو
دانواند۔ بینگہ لہ عزیز بہگی ماسی پاشا کہ نہچوہ ژیر باری و لہ گہل
حوسین بہگی برای و حمہ سین بہگی کوری عوسمان بہگی برازای لیتی
ہلگہ رانہوہ و یالخی بوون۔ کہ مینک لہ خہلکی بابان و پینج سہت سواری
تایفہی ہمہ ہمند و تایفہی دیکہ لہ دہوری کو بوونہوہ و لہ سمایل پاشا
وہوڑ کہ وتن۔ لہو سہروہندہدا عبدالکریم پاشا لہ عتراق وہ لانرا و نامیق
کرا بہ سہرداری عہسکر و کارویاری ولات۔ عزیز بہگ لہ گہل سواری
خوی، ہموو روڑی عہسکری عوسمانی و دہورویہری سولہیمانی بہ لامار
دہدا و تنگی ہی ہلچنی بوون۔ سمایل پاشا بہ تالوکہ ہاواری لیتہوماری
خوی بو نامیق پاشا نارد۔ موشیر بہ چوار ہزار سہرباز و چہند توپوہ بو
سولہیمانی ہات۔ عزیز بہگ ہروہا ولاتی ہراسان کردبوو۔ نامیق پاشا
چہند روڑ پیتش وہری کہ وتنی بو سولہیمانی حمہ بہگی براچکولہی

عه و لاپاشای بۆ ئهسته مبول نارد. پاشا چند روز عه و لاپاشاشی به دوایدا نارد بۆ ئهسته مبول.

به گشتی روزیکه عهزیز بهگ له گهله چند کس له نازایانی بابان بۆ گرتنی سوله یمانی وه خوژ کهوتن. کس له وزه پیدای نه بوو بهر بهر گهله بکات. له شکری عوسمانی له ترسی نه و ناراسی لی هه لگیرابوو. عهزیز بهگ تا به نا سوله یمانی رانه و هستا. بۆ خوژی به سواری له سهه بهرزایهک راههستا و ههسه مین بهگی کوری عوسمان بهگ و قادر بهگ و ههسه مین بهگی برای ئهحمده پاشای له گهله ههتندی له تایفه ی بابانی بۆ گرتنی سوله یمانی نارد ههسویمان ههترشیان برد. له و لاره سمایل پاشا توپه گانی له سهربانی دامه زرانده فرمائی تهقی دا. به جاری دوو ههزار گوله دمباری، له نیتو کولانان سهرباز ریشانی گرتن و بوو به شه ریکی توند. سواره گان له بهر گوله ی زۆر شه رزه و بلاو بوون. ههسه مین بهگی کوری عوسمان بهگ برهتندار بوو، به زحمهت خوژی دمبار کرد. قادر بهگ و ههسه مین بهگ، براکائی ئهحمده پاشا و سوله یمان بهگی ههله بجه به دیل گیران، خه لکیکی زۆر کوژران. نهوانی تر چونه وه کن عهزیز بهگ و رایان کرد. هر نه و روزه گیراوه گانیان به حهسب بۆ ئهسته مبول نارد. ههسه مین بهگ به برهتنداری نه و روزه دوازه فرسخ رینگای بری و به لام له بهر برینی زۆر له گوندی قریب تک پاشا سێ روز کوچی دواپی کرد. ناویراو سروییکی زیرو رهشید و جوابهتر بوو. به لام روزگار قهتله گهله نه سازا. له و کاتوه دولهتی حاکمه گانی بابان له سوله یمانی به جاریک هه لوه شا. عهزیز بهگ ماوه یهک به سههه ر دانی له حاکی نیران و عوسمانی ده لیا. پاشا نه وهی له هیچ لایه که وه روونا کایی نه دیت، دیسان پهنای بۆ ده ولته ی هوسمانی برده وه. به تنیا رینگای فرسته ته نه ی گرت بهر. کار به ده ستانی ده ولت پاشا نه وهی له هاتنی ناگادار بوون، له شارێک دایان نا و مانگی سهت تمه ن سووچه یان بۆ بریه وه، تا ئهتستا له وشوتنه یه و پسر ناگاداری ژیا نی نیم.

پاشای دوو سێ سالان جاریکی دی عه و لا پاشا کرایه وه فرمانده ی به غدا، خه لکی بابان به و خه یاله که ده یکه نه وه حاکی نه وینده ری، له رینگا چونه خزنه تی، به لام خه یالکی خا و بوو. چوونکه خه یالی ده ولته ی عوسمانیان له باره ی له ریشه دهرهتانی بنه ساله گانی قه دیمی نه ده زانی. به گشتی دوو سێ سال له ههترالی هه ره ب راپه وارد و پاشان گه راپه وه ئهسته مبول. هه میشه حکومه تی بهرگیان پی ده سپارد. دوو سێ سال پیش هم نوسراوه یه کردیان به حاکی وان.

حه به گي براشي له گهل عومه ر باشاي سه رداري نه كره م كه نه وده م
كرابوو به والي عتراق و حيجاز گه رايه وه تا ئيسنا هر له وييه. له قه بي
باشاي وه رگرته. هيندي جاز ده بيته حاگمي كه ره لا. به كورتي تا ئيسنا
هر دوو سال جارتيك له لايهن ده له تي رومه وه حاگميك به سه ر ولا تي
باياندا حكومت ده كا.

لرپورتي كوردستاني باهان نه رلو بو!

فہسلی حوتہم

کوردستانی موکری و بلباس۔
نیستا چتروکی کوردستانی موکری و تایفہی بلباس دنووسین. خاکس
موکری درتزابی و پانایی ده فرسخ له هشت فرسخه ندایه. له و خاکه دا
نیزیکه ی ۶۰۰ گوند و شازوچک هیه. خه لکی نه و ولاته له راده به دهر
توند و تیزن. که متر له گل بیگان ده سازین. به نازایی و به دست بلگوی
به ناویانگن. همیشه له و تایفه پیای گوره هلکه وتوه. هر وهک به کورتی
باسیان ده کری.

بنه چه که بیان ده چپتوه سر پاشا گلی بابان. له راپورتی کوردستانی
باباندا، باسغان کرد که سوله یمان به بهی گوری مه لا نه حمدی، عه ولای
برای بز گرتنی خاکس موکری نارد و له قبی 'بابامیری' دابه. باباسیر به
گویره ی فرماتی سوله یمان به گی بابان نه م ولاته ی په لامار دا و
سهریزتوه کانی نه و پتی تمبی کرد و له ماوه یکی که مدا بور به نه میر و
فرمانه رای نه و ولاته.

تورمه ی زوری لی پاشه که وت بورن و پشتاویشت حکومتی نه و
هریمه بیان به دست بور. همیشه ش سر به ده ولتی عجم بورن.
نهمیری گوریمان لی هلکه وتوه له وانه عزیزخانه که نیستا له زه مانی
ناسرالدین شای شاهه نشای نیراندا سه روکی ته رای سویای نیران و له قبی
سرداری ته رای عه سکه ری نیرام و سواره ی پتدراوه. پیایوکه نه و پهری
ده سلات و سام و مه زنتی هیه. چند سالیگ به رپر سیاری کارویاری
نازربایجان و به ریوه به ری کاری خه لکی نه و هریمه بور. پاشان بردیان
تاران و چوه خزمه تی عه سکه ری. چونکه نوسه ر به ته رای ناگاداری حالی
حاکم و گوره پیایوانی موکری نیه، میژروی حال و رهوشتی نه وانیشم
نه دیوه، چونکه له و ولاته که س خو به نووسینی دمنگ و باس و
سوتنه واروه ماندوو ناکات.

به کورتی له په نجا سال پیته وه تانیستا بیره وه ری نه و تایفه به له بداخ
خان نه وه دست پیده کا. که حاکمی نه ویه. نه ویش له ولاتی موکری وهک
نه مانولاخان له کوردستانی ندره لان و عبدالرحمن پاشا له ملکی بابان به
ده سلات و به ناویانگن بوه. چونکه له و سهرده شیتخ و پیره پیایوانی نه وان
کاره کانی نه و یاد ده که نه وه. له رای نه و ولاخان و که ریمخانی کوری و
مه جید خان و ذولغه قارخانی ته ولادی نه وان بورن.

حکومتي عهولآخان پيش سي سال بوو. نهوده هم نووسهري کتیب له نه مني ۷-۸ ساليدا بوو له تايفه ي نهو که گوريا بنه چه که ي نهوان له باباميري جيايه، هه باساغا له سه رده سي حکومتي عهولآخاندا سه روکي تايفه بوو و له ولايتي موکريش فره به هينز و دهسه لات بوو. به جوزي که به بي نيمزاي نهو که س تواناي هيج کار يکي نه بوو. ناويراو له گه ل باوکي نووسهري نه م کتیبه ساومه کي زور دوست بوو.

کوشتنی هه باساغا به فرماني عهولآخان.

به کورتي له سالي ۱۲۵۶ دا به قسه ي شه پتان و دووزمانان عهولآخان و هه باساغا نيوانيان تیکچوو. عهولآخان له بنه وه خهريکي کوشتنی هه باساغا بوو. باش ساومه يک هه باساغا دهيه وي بو ديتني سازاده قاره مان ميرزاي حوکمراني نازه ربايجان و محمد حاني نيمير نيزام بچيته ته ور تيز. روزي وه ري که وتني ده چيته ديتني عهولآخان و ده لي بو مه سه له حاني ولات ده چه ته ور تيز. نه گه ر خان کار يکي هه بي؟

عهولآخان دايدنه ي و ده قساني ده گري. پاشان نهوان ي بو گرتني نهو رايگرتيون، دهنگيان ده دا و سوازي سهري ده بن و به په تیک ده يخنکيتن. پياوه کاني له ده روه وي باره گا ناگادار ده بن و ده يانه وي نه جاتي بده ن. له بر ده بينن په تیکيان ده لاقی خسته و به ده وري خانودا ده يگيرن. کاتیک وا ده بينن، هه ر يک به لايه کدا بلاوه ي ده که ن. قادر تاغا ي کوري هه باساغا دواي روزتیک له کوشتنی بابي ناگادار ده بي. به دووه زار سوار و تفنگچي شاري سا بلاخ که بي ته ختي خانگه لي باباميري بوو په لامار ده دا به لام هيجي بو ناکري. به کورتي خه بر که پشته قاره مان ميرزا و نه مير نيزام له نازه ربايجان. له کوشتنی هه باساغا فره به يه روتش بوون. عهولآخانيان سه رکوته کرد. ناخره که ي خان و قادر تاغا ناشت بوونه وه. عهولآخان کيزي خوي دا به قادر تاغا. قادر تاغا وه ک بابي بوو به سه مهوري ولايتي موکري. تا نيستاش هه ر به توانا و ده سه لات.

کاتیک هه زيزه خاني سه ردار له باره گاي پاشا برو به خاون ناو و که بشته بله و پايه ي به رز، کار و باري له لگي نهو هه ر تيمه بره و و که شه ي گه وتي. هيتدي له وان بوون به خاوه ني ناو و نيشاني ده وله تي. حاکم و خانگه لي باباميري هه موو سه ريان بو دانواند له شانسي سه ردار تا نيستا که ۲۲ ساله کار و باري تايفه ي موکري گوراني به سه ردا هاتوه. نه گينا له پيشدا زور به فه قيري ده ژيان.

جاريکيان نيمير نيزام له سه فري لاجان و شنودا کاتیک مه جليسي پر

بوو له گه وره پياوړی کوردستاني ندرده لان و خانانی موکری، به تايهت
 هه باساغا، له رومته م به گي بابی نووسری پرسى: کوردستاني ندرده لان و
 کوردستاني موکری و کوردستاني بابان، کاسيان به سهر هه موانيدا هه ميه ؟
 بابم تاوتک داما، نه گهر سنووری راستی په راندبايه، زيانی خوئی بوو.
 چونکه خوئی له تايهی بابان بوو. له گه گه وره پياوړی بابانیش خزمایه تی
 هه بوو. بیجگه له وه شاری سنهی ندرده لان نیشتمانی دوومی بوو. زیاتر له وه
 له گه خانانی موکریش به تايهت هه باساغا هاتو و چو و دوستایه تی
 هه بوو، ماوهیه ک بیری کرده وه و پاشان گوئی:

هه مووو تايه گه لی کورد له سهر نو و باومره ن که : تايهی ندرده لان له
 داب و ره سمی نه دهب و بیگانه دوستی و باک و خاوتنی و جل و بهرک و
 خوارده منی، هاوتایان نیه. کاتی تنگانیش لره رشید و نازان. به لام
 کوردستاني بابان به سی سیفمت ناقانهی زمانه ن. په کم له سوارچاکی
 و مهیدانداری، دووم له راویژ و راپه راندنی کار و باری خه لک دا
 هاوتایان نیه. سی یه م گه وره و بچوک هه کس پاروتانیکي هه بی له
 گه دوست میوانان ده بخوا، له راستی دا تیکچونی ده ول تیان بیجگه له و
 داب و یاساپه شتیکی تر نه بوو. تايهی موکریش خاگمه کانیان له
 بنه چه گه ی بابامیرن و په کجار دلیرو ره شیدن. هه باس تاغاش مرویکی
 به خشنده و له دابی هه شیرهنی دا لره ژیر و تیگه پشونه. بیجگه له و دوو
 ده سته ی بابانی و ندرده لانی نه وی تر پیتیان نیرن له لاج، مه به مست ره عیهت
 و جوتیاره.

به کورنی تمیر له وه لاسی باو کم بنچینه ی کاری هه سی تايهی بو
 روون بووه. بروای به ناقل و تیگه پشتن و ژیری نه و کرد و روژی دواپی
 شبریک و جبهه کی کشمیری به خه لات دایه.
 به کورنی له بهر ته وهی بناخه ی کاری من له سهر کورت برینه وه به،
 زیاتر له وه راپورنی کوردستاني موکریانم به دریش زانی. چونکه
 سرگوزده شتی نه وانیشم وه که هی بابان و ندرده لان له بهرچاو نه بوو.
 والسلام علی من اتبع الهدی

فہرستی ہشتم

باسی تایفہی کوردہ کانی رھواندز
باش نہو تایفانہ. باسی حالی کوردہ کانی رھواندز دھنوسری، نہو
تایفہ کوسہ لیک بیون بی شمور و دوور لہ ریگای پیاوہتی. داب و رھسمی
کوردہ کانی نوردہ لان و بابان و موگری لہ نیو نوان دا دیار نیہ. بہ لام لہ
سہر نائینی خویان پینداگر و یہ کجار دلیر و جوامینرن، ماوہی دوو سی
سال یہک تایفہ حوکرمان بوہ.

دریژایی و پانایی خاکی نوان لہ رھواندز موہ بیگری، بو ہر لایک
شہس حوت فرسخ زیاتر نیہ. ہمیشہ سہریان بو حاکمہ کانی کوپہ و
ھەریر دانواندوہ. ھہ چہندہ ولاتی کوپہ ہمیشہ گوئی لہ مست و رھبہتی
پاشاکانی بابان بیون. ھہ روہک کاتیک عوسمان بہ گی ببرا بچوکی
نہ محمود پاشای بابان حاکی کوپہ، لہ بہر ھوکاریک لہ وان دلگتیر بوہ،
ولاتی نوانی بہ لاماردا. حاکی رھواندز ترسا، تکاکاری ناردن تالی تیان
خوشبوو خوشکی محمد بہ گی حاکی نوانی کہ بہ میر ناسرابو لہ خوی
سارہ کرد، بہ جہ یاز و دہزگا و دہدہ بہ ھیتایانہ خیرہتی عوسمان بہ گت.
حوسین بہ گت لہ و ژنہ بوہ.

حوکرمانی محمد بہ گی ناسراو بہ میرہ کوپڑہی رھواندز
بہ کورتی باش سردنی عوسمان بہ گت و شیرزہ بی کاری بہ محمود
پاشای بابان و سہر بہ خوی مولہ یمان پاشای برابان، محمد بہ گی میری
رھواندز بناخہی حوکرمانی خوی لہ سہر داد و نینساف دانا و لہ زولم و
ژور دوور کہوتوہ. خودای تعالی پشتی گرت و لہ ماوہیہ کی کہم دا
کارویاری ریک و پیک بوہ.

نہو محمد بہ گت مرویک بوہ لہ چاریک نابینا و شہ لیش. نہ خویندہ وار
بہ لام خاومنی رھوشتیکی باش و نہ خلاقیکی جوان بوہ. لہ رادہ بہ دہر نہ ترس
و نازا بوہ. لہ ھہ ولہوہ نیزیکہی پینج ھزار تفہنگچی پیادہی ھہ بوہ. روژ
بہ روژ ولاتہ کی پتر ناوہ دان دہ بوہ. لہ پیش دا تایفہ بہ کی سہر بزوی نہم
ولاتی سزادا و بہ چاریک لہ بینی بردن. نہ زم و سیاسہتی نہو لہ
بہر توہ بہری دا گہ یشتہ نہو جینگاہہ گہ ھبچ تاوانباریک لہ نیر و سی
دہ سہر بہ ونہ دہ چور. ھہ پسخانہ کہی ھہمیشہ ژنی تیندا بوہ، مہ مکی
ھتندیکبانی دہبری، ژن و پیای بہ کوپڑہی تاوان وک یہک سیزا دہدا.
دہ لین پاش روخانی نہو ۷۰۰ ژنی بی سہک لہ ولاتہ دا ھہ بوون. بیجگہ لہو

پیاوئەنی بەبێ چاؤ و دەست و پێ مابوونەو. بارەگای حاکم لە ھەموو شار بەرزتر بوو. روبرائیکی گەورە بە داوینی شارەگەدا دەروا. شاری رھواندز لەسەر چیاپەکی بەرز دروست کراو. بەزەحمەت ئەو شارە دیتە گرتن. دیواری بارەگای حاکم لە سەر بەردی گەورە داندراو و لەویوە تا راستی روبار ھیچ پەرژینتیک نیە. جارێکیان لە ھاوین دا محەدبەگ لە گەل خبزانێ لە سەر بانێ دەنۆی کتێزیکێ یەك سالەئ لە بیتشکە دا دەگری یك دووجار بە خبزانێ دەئ بێندەنگی بکا، ئەویش ناترانی، ناخرەگەئ توورە دەبێ، سەندالەگەئ بە بیتشکەو توور ھەلدا نێر روبارەگە. ھەرەھا لە سەر نیو من تری برازای خوئی سەر بری.

ھێرشێ میری رھواندز بو سەر کوردە داسنیەکان

بە کورتی، میر محەد پاش نەزسی ولاتی خوئی بە شەش ھزار تەنگچەو چیا ئۆنگار و دێھاتی داسنیە شەیتانە رەستەکانی (۱۳) پەلاماردا. ئەو چیاپەکی گەلێک بەرزە و سێ سەت گوندی تێدایە. ھەمویان شەیتانە رەستن. لە شوینی خوئی باسی پیرویاوەری ئەوان دەکەین. محەد بەگێ میری رھواندز لە گەل ئەو تایفە پە شەرێکی گەورە ئی قوما. ئەوانی تێک شکاند. عەلی بەگ و بەدربەگێ مەزنی ئەوان تووشی داوی بەلا بوون. پاشان گەرابوو بو شوینی خوئی. پتر لە ھزار دیلی نێر و مینی داسنی لە گەل خوئی ھینا. لە پێشدا عەلی بەگێ حاکمی ژەنگاری گە لاوێکی جوانچاک و کاریاش بوو، بانگ کرد و گوتی: بزچێ نێرە دەرکراوی بارەگای خودا بە ھاوێن دەزانن و دەست لە فرمانبەری ئەو ھەلناگرن؟ نێستا لە دوو کار لە یەکیان سەر پشک بە! یەگەم لەعەت لە شەیتان بکە و دان بە یەکیسی خودا دا بێنە و محەد بە رێنۆین بزائە. ئەگەر وابکەئ پلە و پایەئ تو زیاد دەکەم و دەتکەم بە نەمیری ھەمو ژەنگار، ئەگەر وا نەبێ دووھەم ھەپە، ئەویش شەق کردنت بە شیر. لەو شەدا بەزمییم بە جوانچاکێ تو دا دی ت، دەئا تاوانبار بە تاییەت بی دینان بە سەر پەراندن نەبێ دەرباز ناکەم.

عەلی بەگ لە وەلام دا گوتی: خودا بە تاقانە دەپەرەستم. لە ئیتاعەتی مەلیکی ئەکبەر و تاوسیعی ئەعزەم دەست ھەلناگرم چونکە ئەو لەحەوت عاممان ماموستای ھەموو مەلائیکەتانە. میر لە بیستنی وتەکانی توورە بوو، نەسری کرد بیکۆژن پاشان فرمانی کوشتنی ئەوانی دیکەشی دا. بەدربەگ ھاتەسەر دینی ئیسلام و نازاد کرا. ئەوانی دیکەش، بێعەگە لە سەد گەسیان، گەکوشتیانن، موسلمان بوون. دەلێن لەو سەفرەدا ئەوئەندە میان

مالي نام خلكه وه گير كهوت كه له نه ژمار نايه .
 نه شيای نالتون وهك كوپه له ماله كانيان دوزراپوه. هينديك دهلين به
 له درايي پينجست هزارتمن له سكه و شتي تر گه پشته دهست كار
 به دهستاني ناوراو. بيچكه له وهی وه گير له شكر كهوتيو ميري رهواندز به و
 تالانه نه ونده له شهركت و ساماني زياد بوو كه له حساب نايه.
 نيزيكه ي چوار هزار تفنگچي نو مسلمانان له گوندي داسنيان ناماده كرد
 و به گز ولات و دپهاتي دهوره ريدها كردن، روي كرده هر شونيني
 گرتي، ولاتي هولير و ناكړه و چپاي ژهنگاري تا نيزيك دياربه كړي
 گرت، ولاتي هرير و كوتيشي داگير كړد. له لاي نازهر بايجان تا
 دهوره يي سرگه وهر و برادوستي گرت. له ماوه ي چوار پينج سالما،
 نه ونده به ترانا و سر به خو بوو كه به ناللي كس دا نه يه.
 نام كاره له راد مېدهر علبيره زا باشاي وه زيري به غداي دلگير كړد.
 محمد پاشاي والي سوله يمانی كه پياوړتكي نازاو ره شيد بوو كړدي به
 مهوره يي سرگوتكردني. له نيوان نه و ميري رهواندزدا شوري گوره
 قومان . هيچي بو نه كړا و گه راپه وه شونيني خوځي، روژ به روژ نيعتتبار
 و دهسه لاتي مير زيادي ده كړد. شست هزار تفنگچي پياده له ژير
 تالاي نه ودا ناماده ده بوون. هر هزار كس سر و كيتكي بو ديار كړد بو.
 ولات كاني داگير كړا بوون، هره يكه ي كابر ايه كي رهواندزي لي كړد بوونه
 سر ووك. نه زم و پاسايه كي نه وتوي دانابوو نه وه ي نه و ريگاي نه دابايه،
 نيه ده تواني له مالي خوځي چرا هلكات، هه روهك عېدي به گك په كي له
 باوهز پيكر اوان و حاكمي هولير بوو، نيه ده تواني چرا هلكا و بيچكه له
 شيلم و برويش هيچ خواردني ديكه ي له مالي دا نه بوو. كابر ايه ك هوي
 نه وه ي لي پرسي له وه لام دا گوتي : من ره مېتم و هيچي نه مير نيم، پله و
 پايه شم نه گه يوه ته رووناكايي چرا وچيشتي به تام وچيژ، ناچار هر به م
 جوړه رايده بويرم و خوم ناخه به هر رق و غزمي پاشا.

شهری همه رمشيد پاشاي دهولتي عوسماني له گه ل محمد پاشاي
 ميري رهواندزو گرتني مير
 ومزمعي عتراني عه رب له بهر دهسه لاتي محمد پاشاي ميري رواندز
 نه و او شپړزه و پهرشان بوو. چونيه تي داماري خويان بو كار به دهستاني
 دهولتي عوسماني نووسي. نام رووداوانه له زه ماني دهولتي محمود خاندا
 قومبا. كار به دهستاني دهولت بو له بهين بردني كهوتنه خو. ناچار همه
 ره شيد پاشاي سه دوي نه عزم كه سر وكي نام سنوور و ناوچانه و

مختاری دولتی روم بود، له گه هشتا هزار سرباز و سی هزار سوار، بز گرتنی رواندز و سرکوتکردنی محمد پاشایان نارد. له لاهن دولتی تیرانیشهوه، شازاده فارمان میرزا حوکرانی نازمربایجان و محمد خانی نمیر نیزام بز سنوری لاجان هاتن. له لشکری نازمربایجان و نوده لان و موکری نیزیکه بیست هزار که سیان له گهل بوون. له کاته دا باوکی نووسر نیزیکه سیست هزار تمنی له پاشای رواندزهوه بز دولتی تیران پیدا کرد. نهیستی نهی خویته رانی نم نووسراوه پیمان و انبی که لیره دا سه بهستی تایه تیم همه. خوا ده زانی له سره تالی نووسینی نه و کتیبه تا نیستا له پیوه نان خوم پاراستوه. به قوت سره سوویه سه بهستی تایه تیم به کار نه هیتاوه. زور که سه له لکی نه و سردهمه زیندوون و هریه کی شتیکم لی پرسبون و نم راپورت نم نویسه.

هر چونیک بی، رهشید پاشای سدری نه عزم به له شکره وه بز گرتنی رهواندز له قورسته تنیه وده رگه وت. محمد پاشا له هاتنی نه و ناگادار بود، سرله نوی نامی بز نمیر نیزام نووسی و داوای یارمستی کرد. له لای تیرانه سوله پیمان خانی سر تپیی مسیحی به سی تیب سرباز و پنجست سواره وه کرا به سه عموری یاریدانی. به لام کاتی بزوتنی له لشکری تیران، رهشید پاشا له دهره وه ی شاری رهواندز له لشکری گز کرده وه. محمد پاشا بز به رگری که وت خو. محمد باس که سررداری گشتی سوپای نه و بود، له بنه وه له گه رهشید پاشای سدری نه عزم ریگ که تیر. له برنه وه هر چندی محمد پاشا له لشکری خوی بو شر هاندا، که س جوابی نه داوه. ناچار ناو براو ملی بز قه زاو قه دهر راکیشاو سهری بز سدری نه عزم دانواند و له به ناگا هاته دهر، رهشید پاشا دهستی به سر خه زینه و سامانی محمد پاشا داگرت، له لشکری وی له بریه ک بلو کرد، تفنگ و چهک و چولی لی نه ستاند و سرله نوی نه و سه شیمه زوره ی ناردوه سر کار و باری قدیم. محمد پاشای له گه نه وه سو سامانه بز نه ست مبول برد. ولاته کانی بهر دهستی نه وی دووباره خسته وه ژیر له رمانی والی. حاکمیککی خه لکی عوسمانی له سر رهواندز دانا. رهسول پاشای برای محمد پاشا که داوای پهنای له دولهت کردبوو، به مال و منداله وه له شاری به غدای نشت جی کرد.

دیداری مولتانی عوسمانی له گهل میر محمدی پاشای رهواندز به کورتی سدری نه عزم، میری رواندزی گه یانده بارگای مولتانی. له سر فرمانی مولتان ناوبراو به سوچه و به راته وه له وی راگیرا. نیزیکه

دوو سال هه روا مایه وه. بهه لکه وت خانووی نه و دراوسی به کیتک له پیاوه گه وره کانی ده ولت بوو. نه و پیاوه له گه ل میری رواندز دوستانه تی پیدا کرد، به زمی به حالی داها، همیشه بانگی ده کرده مالی خوبی، پیاومنی ده گه ل ده کرد. له ده ریفت دا له کن سولتان قسه ی چاکی بز ده کرد. له بوختانی سه ربه زیتوی و یاخی بوون پاکانه ی بوو ده کرد. له ساوه ی سالنکدا نه ونده ی باس کرد که سولتان ویستی چاوی پی بکه وی. به کابرای گوت شه وینکی به بیده نگی محمد باشای بینه. له وده مه دا سولتان کانی روم داب وره سمیان وابوونه گه ر تاوانباریکیان به بیده نگی بانگ کرد بایه له خیانه تکانی خوش ده بوون. کابرا هر مه تله بیککی بایه لئی قبول ده کرا. شه ویتک کابرا میری ره واندزی برده خزمه ت سولتان، ناویراو زوز به زه لیلی سه ری بز دانواند و داوای لی بووردنی کرد. سولتان به زمی پیداهات و گوتی: له تاوانه کانت خوش بووم. ولات و شویته داگیر گراوه کانت ده ده مه وه به خوت، به لام نه گه ر له مه ودواوه له خزمه تگوزاری ده ولت سه ریاده ی، تووشی عذاب و سزا ده پی.

محمد پاشا به شوکرانه ی نه و چاکی سوزده ی برد و خودای به شاهید هینا و گوتی: به سر و گیان فرمانی سولتان قبول ده کم و نه گه ر له بنده پی و خزمه ت سه ر باده م، شه ره نده ی ده رگای خودا و بارگای سولتان بم.

سولتان هر نه و دم جبه یه کی نالتون دروسی خه لات کرد و گتراه وه بز شوینی خوبی. به یانی به سه دری نه عزمه می راگه یانده که فرمانی حکومه تی ولاته کانی ناویراو به ناوی محمد پاشا بنووسی، ته واوی ریبه رانی حکومه ت له وکاره سه ریان سورما. که س توانای به ره رچدانه وه ی نه بوو، هر نه و دم فرمانی سولتان به جی گه یشت.

دانانی دوویاره ی میری ره واندز و دژایه تی علیه رزا پشای والی به غدا له گه ل نه و

به کورتی به فرمانی سولتان خه لات و نیشانی نه یاله تی نه و ولات درا به میر و به عیزه تی نه واو و ده سه لاته وه به ره مو ولاتی خوی که ونه ری . وه کیلی علیه رزا پشای والی به غدا نه م روداوه ی پی راگه یانده. دوا ی بیستنی نه و خه بیره ناویراو فره په ژار و ناره حه ت بوو. گورج نامه یه کی بز سه دری نه عزمه وکاره ده ستانی ده ولت نووسی که دوا ی گه یشتنه وه ی میر محمد پاشا، من له سه ر کارویاری هتراق لابه رن. چونکه نه گه ر جاری پتیشو پتویست بوو سه دری نه عزمه بکریته سه عموری سه رکوتکردنی، نه م

چاره مه گەر سولتان خوئی ناگری ئەم فیتنە بە بکوژیتیتەوه. هەر ئەو روژە
 نامەی بە تەتەری خێرا بو ئەستەنبول نارد. وه گیلی وهزیری بەغدا گورج
 نامەیکە گە یانده دەستی وهزیرەکانی عوسمانی. هەسویان نامەکیان
 برده خزمەت سولتان و گوتیان عەلی رەزا پاشا لە گەل ئازادی محمد پاشا
 هاودەنگ نیه و بەم هۆنە لە حکومەتی بەغدا وازی هێتاروه. سولتان گوتی:
 عەلی رەزا پاشا لەکوتهوه قینی لوه و قسەکانی ئەو لەم بارهوه ئیعتیباریان
 نیه. سەدری ئەعزەم گوتی: چونکه ولاتی عیراق بەکی لەسنورهکانی
 دەولەتە و عەلی رەزا پاشا پێتاریکی گەرهبه، ئەگەر محمد پاشا ریزی
 لی تەگری و سەری بو دانەنوێنی، بێگومان هەوادای ئەزمی ئەپالەتی عیراق
 دەبێسی. ئیستایا و پاشا که محمد پاشا لە بەر فرمانی سولتان بچیتەوه
 شوێنی خوئی. هه لأم بو ریزی گرتن لە وهزیری بەغدا، بەر لەوهی بچیتەوه
 مالی خوئی، بچیتە بەغدا و ناشت بنهوه، پاشان بچیتەوه ولاتی خوئی. سولتان
 ئەو قسە ی بەسند کرد. ئەسری کرد نامەیک بو محمد پاشا بنوسن که
 بەگیشنی ئەم نامەیه بچیتە بەغدا بو دیننی وهزیر و تەواو کردنی کاری
 حکومەتی خوئی لەو بخوازی.

فرمانی سولتان بو میر محمد لەبارە ی دیننی عەلیرەزا پاشا و سەربادانی میر

ئەولەرمەنە لە شەش مزلی ئەستەنبول گەیشته سیری رەواندز، کاتی
 لەنێوهروکی حالی بو، خوئی لەبێ ئاقلی دا و گوتی: ئەوکاتە ی ئە چرو
 بوومە خزمەت سولتان هەرگیز بە بچوکی وهزیری بەغدا رازی نەبووم،
 ئیستایا که دەستی سولتانم ماچ کردوه، چون ئەو عەیبە دینمە سەرشانم
 وهلامی سولتانیشی هەرناوا نوسیبوهو دایهوه دەست تەتەر و رینگای داگرت.
 کاربه دەستانی دەولەتی روم نامەکیان بە سولتان راگەیاندو لە بێ ئاقلی
 و بێ تەگبیری ئەو شکایتیان کرد. سولتان لەسوی ئەوجارەش نامە ی بو
 بنوسن و بیژن وهلی نیعمەتی تو تکتا لی دەکات که پێش گەیشتنهوه ی
 ولاتی خوئی، بچیتە بەغدا بو لای عەلی رەزا پاشا و پاشان بگەریتەوه بو
 ولاتی خوئی، لە بەر ئەوهی شەبەقی مەرەمەتی ئیتمە لەو نوکەرە دەولەت
 خواپە ی داوه، لە هەسو باریتکهوه چاکی کاروباری ئەومان دەویت. عەلی
 رەزا پاشا والی عیراق و حیجازه و بە سەر فرمانبەرەکانی تری دا هەپه، وا
 باشه ئێوه بچنه دیننی ئەو، پاشان بە مەرام و ئاکاسی خوێت بگی.
 که ئەو نامەیه نوسراوه، لە بنهوش فرمان درا بەحاکمەکانی سەر
 رینگا، لە هەر شوێنی نامە ی سولتان بگات دەستی محمد پاشا و لەسەر

بیسروای خوبی بیتیته‌وه، هر له‌وشاره رایبگرن تا حوکمی دووه
دورده‌چی.

به گورتی تته‌ر به په‌له که‌وته‌ری، له‌شاری سیواس گیشته میری
ره‌واندز، فرمانی سولتانی پیگه‌یاند. ناویراو گوتی هر نه‌وجه که له
پیش‌دا گوتومه. من قه‌ت ناچمه کن‌علی ره‌زباشا و به هیچی نازانم
وه‌لامه‌کشی هر به‌م جوژه نویسه. کاتی تته‌ر له فیتر و لووت به‌ری میر
ناگادار بوو، چوه کن‌حاکمی شار و فرمانی سولتانی پی‌راگه‌یاند.
ده‌ست به جی‌والی خه‌لک‌یکی بز‌راگرتی محمد پاشا دیاری کرد تا
فرمانی دوابی پینه‌گات

روژی دوابی تته‌ر به‌رمو نه‌ستانبول که‌وته ری و نامه‌ی میری دا به
کاربه‌ده‌ستانی ده‌ولت. هه‌سویان له‌ناقل سووکی نه‌و مات بوون. داخلی نه‌و
به‌خته‌وه‌ریان خوارد که روی تیکرد بوو. پاشان سه‌دری نه‌عزم نامه‌کی
برده‌هزمت سولتان وگوتی من نه‌و نه‌حه‌قم باش دناسی، په‌لام چونکی
سولتان لوتفی له‌گه‌ل هه‌بوو، ناچار فرمانی نه‌و به‌برچ نه‌درایه‌وه. سولتان
له‌سه‌کاتی سه‌دری نه‌عزم زوز توره بوو، بانگی نه‌و کابرایه‌ی کرد که
روژی هه‌ول میری به‌سولتان ناساندبوو. سولتان گوتی: تو منت تووشی
هه‌له‌یکی گه‌وره کرد. پی‌اوکی په‌خمت هینا لای من نابروی سه‌لته‌نت
برد. کابرا ویستی هوزر بیتیته‌وه، لیتی قه‌بول نه‌کرا. هر له‌چی فرمانی دا
و سریان په‌راند. پاشان به‌سه‌دری نه‌عزمی گوت، بز‌حاکمی بنووسه که
ده‌ست به‌جی محمد پاشا ده‌جه‌والیک بدروی و ده‌به‌حری باویت.

هر نه‌و روژه تته‌ر که‌وته ری، دوابی سی‌روژگیشته سیواس و نامه‌ی
سولتانی دا به‌حاکم. شه‌وی به‌سه‌ر میری وه‌ربوون و زنجیریان کرد. هر
وه‌ک بریار درابوو ده‌جه‌والیکیان نا و سریان دروو، ده‌به‌حریان
هاوینشت. ناگری فیتنه‌ی نه‌و به‌ناوی ده‌ریا کوژایه‌وه و ریگای نه‌بروی
گرته‌به‌ر.

له‌وده‌سه‌وه تا ئیستا ده‌ولتی عوسمانی به‌سه‌ر ره‌واندزدا حوکمرانی
ده‌کا. داب و ره‌سمی قه‌دیم به‌جاریک کوتر کراوه. وه‌ک هه‌سو ولات
ته‌نزیعاتی ده‌ولتی له‌وی دامه‌زرا.

(راپورتی کو‌ردستانی ره‌واندز به‌کورتی کوتابی هات)

له‌به‌ر نه‌وه‌ی کاتی راپورتی ره‌واندز گوتمان باسی بیروباوه‌ر و نایبی
تایفه‌ی داسنی شه‌یتان په‌ره‌ست ده‌که‌ین، نه‌وا به‌گورتی دینه‌سه‌ر
باسه‌که. پاشان مزل و فرسه‌خ و ناوی گوند و نه‌ژماری خه‌لکی نه‌م ولاتانه

دهنوسری. چونکه به لای روزگار په کی خستروم، باسی گشت شازادهی تایفه کی گردان و دوا کورت. بویه به باسی نه و چهند تایفه وازم هینا، نه گهر له موبه دوا خودا بمزتی له بهرمه دوا روداوه کانی تری گردان دهنوسم. تبستا باسی تایفه کی داسنی

باسنی حالی تایفه کی داسنی

له نيزيك موسل چپايه کی زور گه وړه هه په، کمبست فرسه خ دهور وهریعتی. نم چپایه ژمنگاری ناوه و شوینی دانیشنی کورده داسنیه کانی شهیتانپه رسته. نه و تایفه بروایان به تاقانه پی خودا و نيزیکی شهیتان له خودا هه په. بروایان به هیچ پتفه بهریکی نه. ده لین خودای تعالی که سی باشتر له شهیتان دروست نه کردوه. نه و ماموستای هه مو مه لاتیگه تانه و ته گبیری کارویاری دنیا هه مو به دهستی نه وه، نه گهر بیه وی دهریتنی و بیه وی زیندوو ده کاته وه. به بیی نیجازه ی نه و نيزرائیل ناتوانی گیانی که سی بکیشی، ناوی نه و مه له کی گه وړه و تاووسی مزنه. نه و تایفه هیندی داب وره سمیان بو خو داناوه و به شهریه تی دناسن. ده لین نه و حوکمانه مه لیکی نه عزم بوی هیناوتن. زاناو رتبه ره کانیان وایان له خه لک گه یاندوه که تاووسی نه عزم هه مو روزی دینه لایان و حوکمی دینپان فیرده کات.

ژن ماره گردنپان له نیو دانیه، نه گهر بیانه وی کچیک به میرد بدهن په کم شه و ده بی بووکی به رنه کن زانای نه و گونده و نه و له گه لی بنوی (۱۴) نه گهر کیزه که رازی نه بی و خو به دهسته وه نه دات نیتر نه وه ماره مینه که ش به تاله. لسه ی سپر هیندیچار له زاناکانیان سر هه لده دا. وه ک شتی ونبوو به بی ره سل و حساب ده دوزنه وه. په زیدیه کان له رادمه دهر نازا و جوامیر و میواندوستن. نه گهر میوانیان بی هه چی هه یانه له پیشی دادمین. باحدر و خه تار دوو شاروچکن، به پتته ختی نه وان ده ژمیردرین. سه روکی نه وان علی به گ و به دریه گن که له روداوه کانی ره وانندزدا باسیان کرا. پاش زالمونوی میری ره وانندز به سه ریاندنا علی به گ کوژرا و به دریه گ موسلمان بوو. محمد پاشا کردی به سه روکی چپای ژمنگار خه لاتی کرد و ناردیه جیکای خو می. پاش نم روداوه کارویاری نم تایفه به شپزه بوو. ورده ورده خه لک موسلمان ده بوون. نه وان هی ماون له هه ژاری و نه داریدا ده ژین. حاکمیتکی ره وانندزی له سه ریانه و به گویره ی یاسای ده وله تی له گه لیان ده جوولیتته وه.

(ده وړه به گورتی باسی تایفه کی داسنی)

فہسلی نویہم

باسی منزل و فرسخہ کانی چوار سنووری کوردستانی بابان و نوردلان

باسی قوناخ (۱۵) و فرسخہ کانی چوار سنووری کوردستانی نوردلان و بابان و نو گوندانی کہ کہوتونہ سر ریگای کاروان و ریواران و گوندہ کانی کہ نیو ریگای نم قوناخانہ و له زستاندا ریوار و کاروان لی یان لادہ دن. ناوی گره گہ کانی شاری سنہ و ژمازی مالہ کان و دانیشٹوانی نم شارہ.

- له شاری ہمہ دانہ و تا سنہ چوار مزله. برینبہ له بیست و چوار فرسخ. له ہمہ دانہ و تا سالھاوا (۱۶) سی فرسخہ. بہ گویرہی قسہی دانیشٹوانی ۹۰۰ مالہ. له سالھاوا و تا ہمہ کاسی (۱۷) سی فرسخہ. دووست و چند مالیکہ. نہ وانم کاتیککی حوم کہ مہموری دام زرائی تیبی ہوشاری نسدئاوا و ہینانہ و ہی سہریزانی بلاو بوو بووم بژاردوہ. نہ وان بہ دووزمانی کوردی و تورکی دپہیشن. ہمویان شیمہ مزہبن. لهویہ تا نسدندانئاوا (۱۸) کہ سہرئای خاکی نوردلانہ فرسخہ خیکہ، بہ کورتی له ہمہ کاسی یوہ تا دزہ سی فرسخہ، چل پنجا مال پتر نیہ. دانیشٹوانی نہوی شیمہ و سوننی نہ. له دزموہ تا قوروہ سی فرسخہ، سہدوپہ پنجا مال پترہ. زمانیان تورکی یہ و کوردیش دزمانن. له قوروہ تا چمقلو (چمقلو ۲۱ کیلومتری سہروی روژ ناوای قوروہ) سی فرسخہ و نیزیکہی بہ پنجا مالہ، ہمویان نہلی سوننت و جماعہ تن. له چمقلو تا دیگولان تا گورگاوا (۴ کیلومتری روژ ہلاتی سنہ) سی فرسخہ، نیزیکہی چل پنجا مالیکہ، ہمویان سوننین. له گورگاوا تا شاری سنہ سی فرسخہ. نہ ژمازی مالہ کانی سنہ پنچ ہزارہ. بہ گویرہی فرمانی شاہنشای نیران سالی ہزار دووست و جمہفتاوشہشی کوزچی دانیشٹوانی نہ و شمارمیان بژاردو، گوردہ و چوک سی ہزار کہس نوسراوہ.

له نسلی کتیبہ کہ دا ہیندی نہ خلاق و نعتواری خہلکی نہ و شارہ تاوا باسکراوہ: زوربہی خہلکی سنہ نہلی سوننت و جماعہت و شالیعی مزہبن. سہبارت بہ دراوستہتی و ہاتوچوی بازارگان و بیگانہی نیرانی ہیندی له خہلک و ہدوای شیمہ کہوتون. زمانیان کوردی نہ واوہ و فارسیٹش باش دہ زانن.

نه سلی شار بریتی به له چوار گهرهك: په كه م گهره كي ناوځه لایه
كه باره گای حكومت و خانووی هیندی گهوران له ویندایه. خسروخان و
نه مانولا خان والیه گهره كان دیوار ټیكیان له دهوړی كیتشاره، چوار
دهروازه ی هیه: په كه م دهروازه ی قه لآچوالان روو به روژتاوا. وهك له باسی
باباندا، به دیرتزی باسی قه لآ جوالان و دروست كړد نیمان كړد، له پیتش
سوله پمانی دروست كړاوه و نیتسكه جیگای حاكمه كانه. دووهم دهروازه ی
ته پوله په كه كه وتوته سهر ته پكینگی چكوله. ته پوله به كوردی پمانی ته پكی
بچوك، نه و دروازه ی روی له باشوره. سی ټیم دهروازه ی ناسراو
به عبدالعظیمه رووی كه وتوته لای لیبله. چوارهم دهروازه ی بازاره كه روی
له روژهلته.

گهره كي دووهمی سنه ناوی له تارچپانه، خانوویه رهی وه كیله كانی
كوردستان هه میسه له وی بوه، چوم كه وتوته نیتوانی قه لآ و نه م گهره كه.
گهره كي سی ټیم ناوی قه برتاوایه، گهره كي چوارهم گهره كي بازاری
ناوه. دانیشتوانی نه و گهره كه بازرگان و دوكاندارن. بیجكه له وچوار گهره كه
، گهره كي دیکش له وچوار گهره كه و باسی نه وان دهبی ته دیرتزه پیدان.
له شاری سنه وه تا سوله پمانی ۳۶ فرسخه و شش قوناعی كاروانه.
لوناخی په كه م له شاره وه تا دوو وهیسه (۱۹) شش فرسخه. له دوو وهیسه
تا جانوړی (۲۰) حوت فرسخه. له جانوره وه تا سیراوا شش فرسخه.
له سیراوا تا پنجوین شش فرسخه، له وشش فرسخه پینج فرسخی تا
په كفرسخی پنجوین خاكي دهوله تی نیران و سهره تای خاكي بابان. له
نه سلی كتیبه كه دا باس كړدوه كه كه نگی وچون ولاتی كوردستانی بابان له
دهست نیران دهرچوه به دهوله تی عوسمانیه وه لكاوه.

سیفتمی ده ریاجهی مریوان

لیره دا باشه باسی ده ریاجهی مریوان بکه یین كه خوینه رانی نه م
نوسراویه لی ناگاداربن. له پانایی قوناعی روژتاوای سنه ی نه رده لان،
ریواران ریگیان به دهشتی مریوان دایه. له دهشتی ناویراوه ده ریاجه په كه
هیه په ناوی (زرتیار). خلكی نه م له بینه لایان وایه كه نه م ده ریاجه
له زمانی كوتدا شاریکی قایم بوه، حاكم و محكمی نه و ولاته له نه مری
خودا سهریان باداوه و ریگای زولمیان كرتوت به ر. ریواری قوی و
له قیریان نازار داوه. پاش نه وهی له ساد و زولم و ملهوریان له راده
تی په رتزه، له تووك و دوعای دهر ویشیكي فقیر و دلبریندار كه وتونه به ر
غه زمی خودا ویناخه ی پنه و حه ساری قایم به جاری ده عهرزی

روچوون وسه ره و ژیر بیون. نم دهریاچه په له چینگای نه وشاره پهیدا بو. گوزی دهریته کهش نیستا له منا دهریاچه له سر چیاپه. به کورتی مه پدانی جه هزی نو دهریاچه په له سی فرسخ که متر نیه. دهور و بهری تامیشه لیتن و زه مند دایگرتوره، نه سلی دهریاچه که باک و روونه، سی چاره که فرسخ پتره. به کورتی له په نجوینه وه تا گوندی که ریزه حموت فرسخه. له که ریزه وه تا شاری سولیمانی حموت فرسخه. کاروان هیندی جارتم دوو قوناخه به سی روژ دهری.

باسی سنووری باشوری نه رده لآن تا سنووری موکری له شاری سنوورما گوندی کچک (۲۱) ۲۷ فرسخه، بریتیه له ۵ قوناخ، قوناخی په کم له شاروه تا گزان (۸۲۲) پینج فرسخه. له گزانه وه تا دیواندیره حموت فرسخ، له دیواندیره تا باشماغ (۲۳) شمش فرسخ له باشماغ وه تا سه قز شمش فرسخه، له سه قزوه تا کچک، هه وه ملی خاکی موکری سی فرسخه.

باسی سنووری خواروی نه رده لآن بو لای زه هاو له سنه وه تا زمکان که ناخری خاکی نم ولاته په بیست وشمش فرسخه، نم هودایه پینج یا شمش قوناخه. قوناخی په کم له شاروه تا گوندی په میان شمش فرسخه. له په میان وه تا شاهینی چوار فرسخه. له شاهینی تا روانسر چوار فرسخه. له روانسره وه تا جوانرو سی فرسخه. له جوانروه تا زلان سی فرسخه. له زلانه وه تا زمکان چوار فرسخه. باسی سنووری چوار لایه نی نه رده لآن لیتره دا ته واو بو، به توفیقی خوی ته عالی.

باسی سنووری چوار لایانه ی کوردستانی بابان شاری سولیمانی، باره گای حکومتی بابان، سنووری باشوری نم ولاته، له دیاری کردنی قوناخه گانی نه رده لآن دا نویسه. نیستا سی لایه نه که ی دیکه باس ده که یین. لای روژ هه لاتی له شاری سولیمانی تا روخی چه سی سیروان که مابیننی خاکی بابان و زه هاوه، دوازه فرسخه. ده لیتن نم هودایه به دوو روژ یا سی روژ دهرن. قوناخی په کم له سوله پمانی تا گوندی کنان چوار فرسخه، له کدانه وه تا وارماوا سی فرسخه. له وارماوه تا په نا چومی سیروان پینج فرسخه. نم سی قوناخه هه سوی به په نا دهشتی شاره زوردا تی دهری.

باسی سنوری خواری سولیمانی بو لای که رکوک
 له سوله یمانیه ره ناداری که لی شهش فرسه خه، له داری که لیه وه تا کانی
 شینکه پینج فرسه خه. له کانی شینکه وه تا لورق و تالمان، خانه لای شینخ
 عبدالرحمانی خه لینه ی قادری چوار فرسه خه، نه وه ناخری خاکلی بابان و
 هه وه لی ولاتی که رکوک. له خانه قاوه تا شاری که رکوک چوار فرسه خه.

باسی هیندی رودای جوژ به جوژ و شویته واری عمجایب له
 کوردستان
 له سوله یمانیه وه تا گوندی ماوت حهوت فرسه خه، له ماوت وه تا پنا
 چوتی ته بت که خهتی نیوان خاکلی بابان و سه رده شته چوار فرسه خه.
 راپوزتی دیاری کردنی لوناخ و فرسه خه کانی کوردستانی بابان به کورتی
 ته واو برو.

باسی لای روژه لاتی سولیمانی که به سه رده شتی موکریانه وه
 لکاوه
 له کوردستانی نه رده لان شویتیک هه به ناوی "هوتوتو" که وتوته نیریک
 ساینقه لا و ناوچی سه لژ. چیا په کی لی به به ناوی که ره لئو که لره به رز
 نه. له قه دی نه م کیتوه به رده تا شان به ده می قولنگ چهند خانوی به ردیان
 تاشیوه. له زه مانی گوتوه ریچکه په کی لره سه ختیان بو سه ر که ورتن
 دروست کردوه. دیاره نیستا ویرانه. تاقه که سیک به زه حمه، ده توانی سه
 که وی، له نیوه راستی نه م خانوه نه شک و تیک به رز و تاریک هه به که چاوی
 بینه ران له دینشی واق ده مینتی. له لوژبنیکی نه شک و ته که ناویکی ساف و
 سارد ورده ورده له بهری میچی دینه خواری، به کورتی نوسه ری کتیب
 له ته مانی ۱۴-۱۵ سالیدا له گه ل باوکی ره حمه تی و له خزمت والی رها
 لولی خانگی ره حمه تی و هیندی له گه وره بیوانی کوردستان چوینه ته
 ته ماشای نه شوینه. به تهری والی موسی زوژیان پیکردن. چوینه نیو
 نه شک و ته که له سه ردا ی سه د پی دا ناویکمان هات سه ر ریگا، به نیویدا
 رویشتین، گویا نه و ناوه ی که دلوپ دلوپ له بهری میچی گوشه که ده هات
 خواری له ته رایبی نه و ناوه بو، به کورتی پاش تپه به بوون له و ناوه
 نیریکه ی دوو سه ت پی تی دیکه رویشتین تا بو تیککی گه وره مان دپت
 بیچکه له که له سه ری نیسانیک چیتری تیدا نه بوو. له ویشه وه به قه ده هزار
 پی رویشتین، میچی نه شک و ته که له هیندی شوین زوژ نوی وله هیندی

جینکاش فره بهرز بوو، له ناخړی ریگامان شویتنی هه بوو وهك چوار بازار، وهاغیتکی ژوز گوشاد ویرز، بهری میچی به پیپلیکان بوو، نه مان هیتشت پتر بروین چونکه ترسی توه هه بوو له گه رانه ودا سر دهر نه کهین، له گه نار و قوربشان قه له شتی به ترس دهمینران . به کورتی له گه رانه ودا دهستی به کترمان گرت وها تینه دهر، چرون وگه رانه ومان پینچ سعاعتی خایاند.

باسی نه شکه وتی حه سغنی به سوری له زرنه
 له ده فرسه خنی شاری سنه بو لای خواروو له نیزیک روانسر چپایه که هیه به ناوی زرنه. نه شکه وتیکی لی ته به نه شکه وتی حه سغنی به سوری به ناوانگه. نووسر له دووره وه دیتووه تی، به لام نه چوه تماشای بکا. به لام به قسه ی که سانی باور پینکراو که چورون و دیتویانه و تماشایان کردو و نووسر پرسیاری لی کردوون، له زاری نه شکه وته که تاقینکی فره بهرز هیه که ۱۲ گز دریتزه، له ناخړی تاقه که دارینکی گوره شین بوه و لقی له میچی تاقه که دهر چوه. له سه روی تاقه که گولینکی خری به قه درایی حه وزیک هیه. له قوربنتیک سه کوبه که له بورد و گینچ چاککراوه. هیتندی کهس نیترون شویتنی عیباده تی شیخ حه سغنی به سوری بووه. به لام بروا بهو قسه یه ناگری چونکه رهوش و شوته واری شیخی ناویراو له میژورفوسان شازاوه نه.

مه ولانا نه حه د خه لیفه ی نه ریفه تی نه فشبندی خه لگی نه و دهرو به رهمیه. چهند سالیته کوچی دواپی کرده. نه و گوتویه تی که نه م حه سغنی به سوریه ریگر بووه ونه م نه شکه وتی کرده ته په ناگای خوبی، خوی ده زانی.

باسی ته ختی سوله یمان و زیندانی سوله یمان
 له ساینقه لای هه رشار جینکایه که هیه، ته ختی سوله یمانی پی نیترون. له نیزیککی وی چالوتیک هیه به ناوی زیندانی سوله یمان. نووسر ته م شوته تی به چاوی خوبی نه دیوه. مانگچی صاحب بارس یه زدانی، به ناز ناوی (دهرویتنی فانی هیندومستانی) که سرویه کی ژیر و تیگه یشته و له نابینی خوبی دا پیروز و نه واده، هه مو ته منی له دنیا که ری و به تاپهت له نیتراندا رابواردوه، له کهل بهنده زوردوست ونیزیکه، بوی باس کردووم که ته ختی سوله یمان گولینکی فره پان و به رینه. بناخه که پان به گاشه پوردی زه لام و قسل و گینچ دارشته. پارچه یه که له قور و چیمه ن وهك لوتکه یه که له

سهرنم گول دهورتهوه، مه‌وانان جارئ وا هه‌به ده چنه سهر نوو چيمنه و كه‌يفئى ده‌كن. مانگه‌چى صاحب گوتئى: به گه‌زى چه‌رم و به‌ردىكى تا‌به‌تى قولايئ نوو گوله‌م وه‌دصت هبتا له شتست گه‌ز زياتر بوو. دريژايئ و باناييشى گوتئا هه‌شتا گه‌ز بوه. باشم له بېر نيه. هه‌روه‌ها به‌ريئى و قولايئ زيندانه‌كم له بېره كه ده‌يگوت، له پيش‌دا كه زارى چالاره‌كم ديت، له چل گه‌ز پتر نه‌ده‌هاته به‌رچارو، باش نه‌وه‌ى به‌گه‌زى چه‌رم بېوام هه‌فتا گه‌زى نه‌واو بوو. سه‌ير نه‌وه بوو، قولايئ چالاره‌كه‌شى به‌هه‌فتا گه‌ز ده‌زانئ، تا تيره بېروراي ناويراو بوو، به‌لام هيندى خه‌لكئ تر قولايئ و پان و دريژايئ نه‌م گول و چالاره له‌وه پتر داده‌نين، وه‌بال به نه‌ستوى نه‌رانئى گوتوانه.

باسئ چونيئتى و چيرووكئ بابه‌گورگور

له ناوچه‌ئى نه‌سفن‌ندانوا، سيزده فرسه‌خئى شارئ سنه بو‌لاي روز هه‌لات ئيمام‌زاده‌په‌ك هه‌به، به باباگورگور ناسراوه. زياره‌نگاى نوو كه‌سه كه‌وتوت سهر ته‌پولكه‌په‌ك. كه سوار به‌سهر نه‌م ته‌پولكه‌يدا تېده‌هه‌رن پئ يان وايه بنئ به‌تاله. له ژير قه‌برى ئيمام‌زاده ناويكى سبئ وه‌ك گيچ به‌توندى ده‌ته‌ده‌ر. وا دينه به‌ر چاو كه نه‌وى بوون و به‌رز بوونه‌وه‌ى وه‌ك مه‌شكه ژنبن ده‌نگئ ديت. كاتئ تاوه‌كه به توندى هه‌له‌قولى، پريشك و نه‌رايئ به قه‌شته به‌رده‌كاندا دېته ده‌رى. به زاراوى خه‌لكئ ده‌وره‌رى ده‌لين: ئيمام‌زاده مه‌شكه‌ئى ده‌ژئئى.

له پيش به‌رده‌كه‌ئى ورتكه به‌ردبه شكلي مامز و سه‌ره‌كئيرئ كه‌وتون سه‌ريه‌ك. خه‌لكئ نه‌وى زمانبان توركئ به. له كه‌راه‌تى ئيمام‌زاده‌دا ده‌لين، نوو شكه‌به‌ردانه كاتئ خورئ هه‌سوچه‌يوان بوون. كاتئ گه‌پشتوون به‌ر درگاى ئيمام‌زاده، كوره‌كه‌ئى به‌زمانئى توركئ به بابئى گوتوه گوتير. گوتير (واته بېينه.. بېينه)، كابرا كه تاور ده‌داته‌وه نه‌م هه‌يوانانه گشتيان بوونه به‌رد و تا ئيستئا واماونه‌وه. به‌م بوونه‌وه ئيمام‌زاده و گونده‌كه‌ئى ژير ته‌پولكه‌ش به "بابه‌گوتيرگوتير" ناسراوه و له گوزه‌شتئى زمان و روز گوتئى‌دا بوته (باباگورگور). له‌خواه‌وه‌ئى نه‌م شوئنه ته‌پولكه‌ئى هه‌به كه هه‌سره‌له‌ش قه‌لشه و به‌ره له ئورئاويكئى سوور و هه‌ميشه له پال‌خورئى‌دا ده‌كولى وه‌ك روتئى داغ كراو ده‌نگئ ديت و هه‌له‌قولى. سه‌ير نه‌وه‌يه قه‌ت كه‌م و زياد نابئ و هه‌ميشه وه‌ك خوتئ‌تى. نووسه‌ر فره‌هه‌ولى‌دا كه قولايئ نوو بزائئ، نه‌ئى‌توانئ چونكه ئاسرازئ نوو كاره‌ئى بو‌ئاماده نه‌بوو. له به‌ر پيئرى و ناراحه‌تى ناوى ئيمام‌زاده‌م له‌بېر نيه. له ته‌خه‌ئى

زیارت‌نگایه‌کی نووسراوه. لام وایه جه‌عفر یا هادی بی. خرا چاتر ده‌زانی.

تیتستا باسی ئەم نشان و شوینه‌وارانه ده‌کەم که له ملکی بابانندان

له ولاتی بابان له یازده‌فرسه‌خی شاری سوله‌یمانی له‌لای چه‌پی قیبله، گوندیک هه‌یه به ناوی دلو، له‌نو فرسه‌خی نو و جینگایه، زه‌ویه‌کی رهنگ سپی هه‌یه به‌پنانه‌ی ۲۰ گز به ۲۰ گز روچوه. قولایی ئەم زه‌ویه روچوه پینج گز ده‌بی. له ژیره‌وه‌ی نو به‌قه‌درایی دوازه گز زه‌وی روچوه و ئەم روچونه‌ی دواپی له ۳۰ گز زیاتره. له سه‌زه‌وه را تا پانایی خواروه پلیکانی بچوک دروست کراون که به‌هاسانی هاتوچوتان پیندا ده‌کری.

له‌ژیری ئەم شوینه، جینگایه‌کی به‌ده‌وری پنه و هه‌یه. له‌ین دیواری لو‌پینکیندا سی کونی بچوک هه‌ن که هه‌ریه‌کی به‌قه‌د به‌ری ده‌ستی لیک دورن. چوار گز له وێ دوورتر، سی‌هوز هه‌ن هه‌ریه‌ک به‌قه‌درایی دوو گزی چوار گوشه‌ لول ویه‌رین، له‌م سی‌کونه‌وه سی‌خه‌تی باریکی وه‌ک جوگه‌ک کیشراون و له ویه‌وه‌ ئاو دینه‌ نیتو سی‌هوزه‌گه‌وه. به‌ لودره‌تی خردای نهرز و ناسمانان ناوی هه‌وزی لای راسته‌یان روون و سارد و سازگاره. ناوی هه‌وزی نیوه‌راستیان که‌میک لیل و له راده‌به‌ده‌ر ترشه، ئەوه‌نده ترشه که له هه‌یج قاییک دا، ته‌نانه‌ت به‌رد و ناسنیش بی راناوه‌ستی و ده‌یشکینی. ته‌نیا له‌کوله‌که دا ده‌توانن بی‌به‌ن، به‌لام تاسی ترشیکه‌ی له هه‌مو ترشبه‌ک خوشتره، به‌بی‌تیکه‌ل کردن ده‌گه‌ل شتی چه‌ور و شیرن ناتوانی به‌کاری بیتی. توندی و قه‌ومتی نو له‌جه‌وه‌ری گوگردی زیاتره. زوز جار دیوه که به‌قه‌درایی ۵-۶ مسقالیان له‌ دیزه‌ی شورباو کردوه، له‌به‌ر ترشی که‌س پی نه‌خوراوه، بو ژانی ده‌مار و ماسانی ده‌ست و بی و ژانی قاسکان لره‌باشه. شه‌ریه‌تی له‌گه‌ل ئەدویه‌ی نیتو، پیتشی رشانوه ده‌گری و نه‌خوشی سودایی چاک ده‌کاته‌وه.

کاتیک که ولاتی بابان له‌به‌رده‌ست نیران دابوو، سه‌حمودپاشا په‌کی له نوکه‌رانی وه‌لیعه‌دی خوا لیخوشبوو بوو، باوکی نوسه‌ریش به‌ربرسی خزمه‌تی نو مه‌لینه‌بوو، به‌بیب‌الله‌خان و فه‌زاناغای سه‌رتیپ، سه‌ره‌نگ و یاره‌ری تیبی ساخلو بوون، له‌گه‌ل باوکیشم له‌و په‌ری دوستایه‌تی دابوون هه‌مو پیکه‌وه چه‌ونه سه‌یری ئەم جینگایه. له‌م دواپه‌شدا که فه‌زاناغا سه‌رتیپی تویرخانه بوو، له تاران تووشی ژانی ده‌ماره‌کانی ببوو، سالی

دووچار، بنده وسوله یمان به گی برام له سه ر داوای خوئی له م ناوسان بو
ده نارد.

به کورتی جوگله که ی لای چه پ، ناوی له رادمهر نال و سوتر بوو که
ولاغیش نه ی ده توانی بیخواته وه. له راستیدا جیگای مهر سورمانه که
له جیگایه کی تاوا ناوینک به سی جوره تام وچیتز پیته ده ر. فاعنبرو
یاوالابصار

رووداوه بلاوه کانی ولاتی بابان ته واو بوو.
له شوینه وار و نشانه کانی نه رده لان حکایه تیک مابوه که له شوینی
خوئی دا نهمسراوه و نیستا دهنوسری.

ده وره یه ری شاری سنه سی چوار جیگا قه برستانه، له وانه له لای روژناوا
قه برستانیک هه به به شیتخان نامسراوه. جیگایه کی فره باسغایه. به ر له
دروست کردنی سنه نه وی قه برستان بوه. بنده خوئی ته شریخی قه بریکه
خوینده وه که سی سه ت سال پتر بوه. ته شریخی دروست کردنی سنه تا
نیستا دووسه ت و چل و دوو ساله. دوو له ته به ردی خوگله میشی لی هه ن
هه ریه که ی به قه درایی سی چاره ک دریز و نیو گه ز بان و درو گری
نه ستورن. ده وران شتیکی وه که له ته هه لکه نراوی پیداها توه. هه لکی شار
چل میرده ی پی تیزن. نازانم بوچی نه م ناومیان لیناوه. کانی ده گه ل په کی
له دوستانم چورمه نه وی، نه و به وردی نه ماشای کرد بوئی نه خوینتراوه، به لام
گوئی: له هه تی گوئی پارمیانه و له بری نه وانه.

رووداوه بلاوه کانی کوردستانی نه رده لان و بابان ته واو بوو. له به ر
په ریشانی و ناراحه تی نه م توانی رهوشت و شوینه واری تایفه کورده کانی
دیکه بنروسم. له سه ودوا نه گه ر خوای تعالا نه سبابی ته واو کردنی نه م
نوسراومیه بو ناماده بکات بو ته واو کردنی نه و تینه کوشم.
روژی دووشه مو ۲۴ ی مانگی ذی القعدة الحرام سالی ۱۲۸۶ ی کوزچی .
هه زارسلای لی بی، نویسی نه و کتیه ته واو بوو.

پاشکو

به ناوی خوای رحمان ورحیم

ناوی پاشاکانی نالی وهسمان وئه نریخی له دایکبون و چرونه سر تخت و ناوهی تمه ن و ناشننیان له میژوی خه یرولا نه فندی وهرگیراوه. ناورسراو بالوتیزی دهوله تی نیران بروه و له تاران کوچی دوابی کردوه و مهینه که بیان له هیروانی روزهلانی مه رفه دی حه زره تی عبدالعظیم ناشتوه. ده تی کتیه که ی نهوم دیوه، به لام چونکی باش له زمانی تورکی هوسمانی شاره زا نه بووم، ته نیا چند جینگام لی وهرگرتوه، له وانه پتری ناوی پاشاکانه. به هه لکه وت روژتکیان له باغی دهوله تاوای دهور و به ری تاران چاوم پیکه وت. باسه که مان گه پشت بابه ته کانی ناسخ التواریخ. گوتی: میرزای سوپه ر که نووسه ری نه وکتیه په له روداره کانی پاشایانی عه جهم به شی ژوز وه دوا ی شانامه ی فیردوسی که وتوه و له شی کردنه وه ی نه سلی بابت لای داوه. نوسراوه که ی فیردوسی ده قاوده ق هیناوتتوه، بو نمرنه گوتیه که یخوسره و تاجی به لوه راسب به خشیره، لوه راسب نه وه ی که بیان بوه. نه وه راست نه، لوه راسب کوری که یخوسره و میراتی باوک به کور ده بری. ده تی قسه کانی خه یرولا نه فندی بالوتیزه که نوسراو. من گوتم هه سوو دیرزگنوسه کانی نیسلام له سر نه و باوه رهن. گوتی وایه، به لام نووسینی تم ته نریخه چند سال پیش نیسلامه، لوه راسب کوری که یخوسره و له و باره وه نیرادم له ناسخ التواریخ گرتوه. به کورتی من له سه ری نه رویشتم و باسه که مان لیره دا ته واو بوو، چونکه نه من قسه کانی نهوم سه لماند و نه ته ویش به قسه ی من له خه یالی خوی په شیوان بروه، جاری نه و بیرسته ی ناوی پاشاکانی عوسمانیم به موخته به ر زانیوه و له تاخیری سیرالاکرادی بو دانانی خوم دا نووسیه.

سولتان وهسمان خانی غازی، له دایکبونی ۶۵۶، چرونه سر تختی ۶۹۹، مردنی ۷۲۱ شه بانی ۷۲۶، ماوه ی پاشایه تی ۷۲۷، ته منی ۷۰، قهبری له خضرابه.

سولتان توزخان، له دایکبونی ۶۸۰، چرونه سر تختی ۷۲۷ شه بانی ۷۲۶، مردنی ۷۶۱، ماوه ی پاشایه تی ۳۵، ماوه ی ته منی ۸۱، قهبری له حه سار بروسایه.

سولتان مرادخانی غازی، له دایکبونی ۷۳۶، سه رتخت ۷۶۱، شهید بوونی ۷۹۱، ماوه ی پاشایه تی ۳۱، ماوه ی ته منی ۶۵، قهبری له بروسا

گره‌کی جاکروه.
 سولتان تیلدرم بایزید، له‌دایک بوونی ۷۶۱، سهرتخت ۷۹۲،
 مردنی ۸۰۵، ماوه‌ی پاشایه‌تی ۱۳، ماوه‌ی ته‌مه‌نی ۴۴، قه‌بری له‌په‌نا
 مزگوتی بروسا.
 سولتان محمد خانی چه‌له‌بی، له‌دایک‌بوونی ، ۷۸۱ مردنی ۸۲۴، ماوه‌ی
 پاشایه‌تی ۸، ماوه‌ی ته‌مه‌نی ۴۳، قه‌بری له‌مزگوتی بروسا.
 سولتان مرادخانی دووم، له‌دایک‌بوونی ۸۰۶، سهرتخت ۸۲۴، مردنی
 ۸۵۵، ماوه‌ی پاشایه‌تی ۳۰، ماوه‌ی ته‌مه‌نی ۴۹، قه‌بری له‌بروسا.
 سولتان محمد خانی فاتحی غازی له‌ته‌سته‌نبول، له‌دایک‌بوونی ۸۳۳،
 سهرتخت ۸۵۵، مردنی ۸۸۶، ماوه‌ی پاشایه‌تی ۳۱، ماوه‌ی ته‌مه‌نی ۵۳،
 قه‌بری له‌میجرایی مزگوتی جامع.
 سولتان بایه‌زید خانی غازی، له‌دایک‌بوونی ۸۵۱، سهرتخت ۸۸۶،
 مردنی ۹۱۸، ماوه‌ی پاشایه‌تی ۳۲، ماوه‌ی ته‌مه‌نی ۶۷، قه‌بری له‌په‌نا مزگوتی
 جامع.
 سولتان سلیم خانی بادر، له‌دایک‌بوونی ۸۷۵، سهرتخت ۹۱۸،
 مردنی ۹۲۶، ماوه‌ی پاشایه‌تی ۸، ماوه‌ی ته‌مه‌نی ۵۱ قه‌بری له‌په‌نا مزگوتی
 جامع.
 سولتان سوله‌یمان خانی غازی، له‌دایک‌بوونی ۹۰۰، سهرتخت ۹۲۶،
 مردنی ۹۷۴، ماوه‌ی پاشایه‌تی ۴۸، ماوه‌ی ته‌مه‌نی ۷۴، قه‌بری له‌مزگوتی
 جامع.
 سولتان سلیم خانی دووم ، له‌دایک‌بوونی ۹۴۰، سهرتخت ۹۷۴،
 مردنی ۹۸۲، ماوه‌ی پاشایه‌تی ۸، ماوه‌ی ته‌مه‌نی ۵۲، قه‌بری له‌مزگوتی
 ته‌با سولیه.
 سولتان مرادخانی سسی‌یه‌م ، له‌دایک‌بوونی ۹۵۲، سهرتختی ۹۸۲،
 مردنی ۱۰۰۳، ماوه‌ی پاشایه‌تی ۲۰، ماوه‌ی ته‌مه‌نی ۵۱ قه‌بری له‌مزگوتی
 ته‌باسوفیه.
 سولتان محمد خانی سسی‌یه‌م، له‌دایک‌بوونی ۹۷۴، سهرتخت
 ۱۰۰۳، ماوه‌ی پاشایه‌تی ۹، ماوه‌ی ته‌مه‌نی ۳۷، قه‌بری له‌مزگوتی
 ته‌باسوفیه‌له‌په‌نا سولتان سوله‌یمان.
 سولتان محمدی غازی له‌دایک‌بوونی ۹۹۸، سهرتخت ۱۰۱۲، مردنی
 ۱۰۳۶، ماوه‌ی پاشایه‌تی ۱۴، ماوه‌ی ته‌مه‌نی ۲۸.
 سولتان مست‌فاحان، له‌دایک‌بوونی ۱۰۰۱، سهرتخت ۱۰۲۴، لابردنی
 ۱۰۲۷.

سولتان وهسمانی دوم، له دایک بونی ۱۰۱۳، سرتهخت ۱۰۲۷ مردنی ۱۰۳۱، ماوهی پاشایهتی ۴، ماوهی تمهنی ۱۸، قهبری له پنا نهحهخان.

جاری دوم سولتان مستهفا، سرتهخت و مردنی ۱۰۳۲، قهبری له نهباسولیه، شاراره نهبی ژبانی سولتان مستهفاخان لیم روون نهبوو، هودای نهژمار لهدهستم دهر چوو بهلام چونکه له کتیبی خهپرولا نهفندی دا هروا نورسرابوو، بندهش بهم شتانه نهژمارم هاته دست و نهوندهی بوم کرابی بر راستی هولم داوه، نیستا بچینهوه سر نهژماری پاشاکان.

سولتان هازی سواد خانی چوارم، له دایک بونی ۱۰۱۸، سرتهختی ۱۰۳۲، مردنی ۱۰۳۹، ماوهی پاشایهتی ۱۶، ماوهی تمهنی ۳۱ قهبری له پنا نهحهدخان.

سولتان برایم خان، له دایک بونی ۱۰۲۴، سرتهخت ۱۰۴۹، مردنی ۱۰۵۸، ماوهی پاشایهتی ۸، ماوهی تمهنی ۳۴، قهبری له نبا سوفیه له پنا مستهفاخان.

سولتان محمد خانی چوارم هازی له دایک بونی ۱۰۵۱، سرتهخت ۱۰۵۸ لابردنی ۱۰۹۹، مردنی ۱۱۰۴، ماوهی پاشایهتی ۴۰، ماوهی تمهنی ۵۳، قهبری له باغچهسرا له پنا ترخان خاتونی دایکی.

سولتان سولهیمان خانی دوم له دایک بونی ۱۰۵۳، سرتهخت ۱۰۹۹، مردنی ۱۱۰۲، ماوهی پاشایهتی ۳، ماوهی تمهنی ۵۰، قهبری له پنا سولتان سولهیمان.

سولتان نهحهخانی دوم، له دایک بونی ۱۰۵۲، سر تهخت ۱۱۰۲، مردنی ۱۱۰۶، ماوهی پاشایهتی ۴، ماوهی تمهنی ۵۴، قهبری له پنا سولتان سولهیمان.

سولتان مستهفاخانی دوم، له دایک بونی ۱۰۷۴ سرتهخت ۱۱۰۶، مردنی ۱۱۱۴، ماوهی پاشایهتی ۸، ماوهی تمهنی ۴۰، قهبری له پنا سولتان محمد خانی چوارم.

سولتان هازی نهحهدخانی سی یم، له دایک بونی ۱۰۸۴، سر تهخت ۱۱۱۵، لابردنی ۱۱۳۳، مردنی ۱۱۴۹، ماوهی پاشایهتی ۲۷، ماوهی تمهنی ۶۵، قهبری له پنا دایکی.

سولتان مهحمود خانی هازی، له دایک بونی ۱۱۰۸، سر تهخت ۱۱۴۳، مردنی ۱۱۶۸، ماوهی پاشایهتی ۲۵، ماوهی تمهنی ۶۰، قهبری له پنا مستهفا خانی.

سولتان وهسمان خانی هازی دوای برای، له دایک بونی ۱۱۱۰، سرتهخت ۱۱۶۸، مردنی ۱۱۷۱، ماوهی پاشایهتی ۳، ماوهی تمهنی ۶۱.

قهبری له پهنا سولتان مه محمودخان.
 سولتان مسته فاختانی سی یه م ، له دایک بونی ۱۱۲۵، سه رتهخت
 ۱۱۷۱، مردنی ۱۱۸۷، ماوهی پاشایه تی ۱۶، ماوهی ته منی ۶۲، قهبری
 له مزگوتی شه ریف.
 سولتان عبدالحمیدخانی غازی ، له دایک بونی ۱۱۳۷، سه رتهخت
 ۱۱۸۷، مردنی ۱۲۰۳، ماوهی پاشایه تی ۱۵، ماوهی ته منی ۶۶، قهبری له
 مه دره سهی باغچه سه رای .
 سولتان سه لیم خانی سی یه م، کوری عبدالحمید خان ، له دایک بونی
 ۱۱۷۵، سه رتهخت ۱۲۰۳، لاپردنی ۱۲۲۲، مردنی ۱۲۲۳، ماوهی
 پاشایه تی ۱۸، ماوهی ته منی ۴۸، قهبری له پهنا مسته فاختان.
 سولتان مسته فاختانی چهارم، کوری سولتان سه لیم، له دایک بونی
 ۱۱۹۳، سه رتهختی ۱۲۲۲، ماوهی پاشایه تی ۱، ماوهی ته منی ۳۰، قهبری
 له پهنا سولتان عبدالحمیدخان .
 سولتان مه محمودخانی دوهم غازی، له دایک بونی ۱۱۹۹، سه رتهخت
 ۱۲۲۳، مردنی ۱۲۵۵، ماوهی پاشایه تی ۳۲، ماوهی ته منی ۵۵، قهبری
 له شوینی تایبه تی.
 سولتان غازی عبدالمجیدخان، له دایک بونی ۱۲۳۵، سه رتهخت
 ۱۲۵۵، مردنی ۱۲۷۷، ماوهی پاشایه تی ۲۲، ماوهی ته منی ۴۰، قهبری
 له مزگوتی سولتان سه لیم شوینی تایبه تی.
 سولتان عبدالمزیزخان، له دایک بونی ۱۲۷۷، تائیمستا یازده سال له
 پاشایه تی نه و تپه ریه. نه او
 له لاپه ری ناخبری کتیبه که دا، باسی کوشتنی کیژی محمد خان
 وه زیری پیشوی کوردستان کراوه، وه رگیرانی نه و لاپه رهم پی زیادی بوو.
 «وه رگیر»

پهراویزه کان

- ۱- سراج الغصب، بهرگی په‌کهم، لاپه‌ری ۳- ۲۸۱
- ۲- شه‌رملانه لاپه‌ری، ۳۲- ۳۳
- ۳- تاریخ عالم آرای عباسی، بهرگی دووه‌م، لاپه‌ری ۸۱۴
- ۴- تاریخ شاه‌یر الکراد، بهرگی په‌کهم، لاپه‌ری ۱
- ۵- قونیه شاریکه له کوردستانی تورکیا، مرقندی مولانا جه‌لال‌الرینی روسی لیبه
- ۶- پاس نیلان نیل رسته‌ک‌هی ناته‌واو ماوضه‌وه
- ۷- فهرسه‌خ (فهرستک) شمش کیلومتره
- ۸- په‌ک گورور پینج‌سه‌ده هزاره.
- ۹- له نعلی کتیبه‌ک‌دها 'مشافتها' نوسراوه کاک محمد رنولی نوکلی کردویه به 'شاهه' واته گشنگو کردن- له‌وانمه 'مسالت' بووسی. واته سعوا. به‌لام هرچی بیی کوردیه پهنیه‌ک‌هی هر نو مانابه نه‌دا که نووسیومه. هک. ح.
- ۱۰- ستونی له نیزاسی حکومتی عجم‌سه‌ده، بهو که‌سانه گوتراوه که موچه‌گر و ده‌فته‌ردار و خمرینه‌دار بوون.
- ۱۱- به دانانی معتمد‌الموله‌ی ماسی ناصر‌الدین شاه به حاکمی کوردستان، نیتر حوکمرانی کورد له نه‌رده‌لاگن کونایی بی‌هات.
- ۱۲- کاک محمد رنوف نوکلی کوره گه‌وره به 'سمرگه‌وره' واته رئیس' لیس حالی بوه فارسیه‌ک‌هی (سربزرگ) نوسراوه له نعلی دا پسر بزرگ واته کوری گه‌وره‌بوه و له چاه‌ها 'پ' په‌که که‌وتوبه چونکه دواپه 'محمد په‌ک' پاسی باهی ده‌کات.
- ۱۳- نوسری نه‌م کتیبه، به پشت به‌ستنی بهو نوسره نارواپه که درلومه 'بال' په‌زیده‌گان، نه‌وان به شه‌منانپه‌رست دادنی. دپاره ده‌مینکه بیی پنج و بناوانی و بوچی نه‌و قسه‌به ساخ بووتوه. (ک.ح)
- ۱۴- بوردنی بوبک بز کن زانای گوند با سارزه‌کردن، به ته‌واوی درویه و دوژمنی په‌زیده‌کان نه‌و بوخنه‌همان ساز کرده، بزیدی ویا به زاویک داسنی تیره‌به‌ک‌هی کوردن که‌زوزبه‌یان له ناوچه‌ی ژمنگاروشیتخان له نیزگ موسل ده‌ژین. هیندپکیش له‌عطفاز وگورجستان و نهرمنستان روتخی دهریای مازندهران وئالستای وکامچانکا وله چین بناوای دیکه ده‌ژین. به له‌ولی که‌روکی نینگلیسی روزیشا لورس سالی ۱۹۳۱ژانویه‌یان ۲۵۰هزار کس بوه. به‌لام له نغیبه‌ی نازار و نه‌زیت و چوسان‌نومدا نا ۶۰ هزار کس که‌م بوونوه. زانابان له‌سرتو باوهرمن که وشه‌ی 'بزیدی' له 'پزدان' خودا وهرگیراوه ته‌وش راست نیه که‌گریابنه‌چه‌ک‌همان ده‌چیتوه سر بزیدی کوری معاویه.
- نه‌وان بروایان به دوو خودا همه، خودای چاکه و خودای خرابه. دهلین خودای چاکه خاومن رحمت و لی بوردن وقت خرابه له‌وسه‌ره‌هل نادا. که واپرو دهبی خودای خرابه ویا شه‌پندانپه‌رستن تا له شه‌ری وی له‌مان دابن.
- ریبه‌ره‌ک‌همان ته‌سیری شیتخانه وله‌شیتخان دطری. خاوضی ده‌سه‌لاکتیکی زور بوه. بز

نهنجاسی هلمرنگه کانی، نسیری بچوکتری له بهر دمست داپه، گوره ترین سروکی ناپینی
 نعاون ناوی باباشیخه و نهم پلمه میراتی به. نو دوترانی لهسه له کانی دینی سر
 به خوتان لقا بسات.

بزمیدی به کان ژن هینانی خیری خوتان پی گوناوه، له رنگی شین بیزارن خو له
 به کارهینتی نهم و هانه دپارزین که پیشی 'ط' یا 'ش' نی نیدا بیت. گاجوت بز روژنک
 ده کمنه لوربانی، کوشنی پلمور و حمرانانی دپکه و برهنگار کردنی داری پیوژ
 به گوناخ دزان، کاتی روژ هلات و روژناوا سوژده بز به کمری داعابه که دهن به ناوی
 'مه که نلوس' لهسر نو باورمن که شیخ عدی نو گسه دیپه رسن کمالی ۱۱۶۰
 و هاتی کرده، له هر دورانیک به شکلیک دهرده کوی وله گمل ماله که ناوس بهه کی
 دزان. حاوضی دوو جوژ کتین، به کیان بناوی 'جلوه' و نومی تر 'مصحافی رطی'.
 به گشی له سر بز پمیکان لیکولینهوی زور کراوه که باسکردنیان به دیرتی لیردا چی
 ناپسته پیچکه لهوه، سمرزای نهم هه سو شیکردنوه و لیکولینهوه، هینشا زور له
 پیویاوری نعاون نمانساره، چونکه سبارت به بازاردانیان به درتایی میژوو، نهمان
 نوسیه و خلک له راز و نههتیکانیان ناگادارنن. بردنی بوکی پیش زاوا بز کن زانی
 گوندی، بوختانگی دووه. ههروها شیخ رمزای نالمانی له بهسنه شمریک دا بوختانی
 به کاکه سببه کانی دوروبوری کمرکوک کردوه که گویا له جیژنی ناپهتیان دا ژن و پیو
 پینک ورمهین و تیکم دهن. بز نهم تیدها به هیچ بهلگه به کی نههیناوتوه، دپاره
 هوزه کی نا تپایی هه پیرتی بو.

● محمدا مینی زه کی کوردو کوردستان و میژوی سولبگری له کوردستان (راستکه رهوی
 کتیب)

- ۱۵- لرمهخ له کوردی دا لوناغیشی پی دهگتری و شمش کیلومیره (ک.ح)
- ۱۶- سالماوا ۲۳ کیلومیتری سهرووی روژناوای هه مدانه و له پنا جادهی هه مدان - سنه به.
- ۱۷- هه به کس لهسر ریگای هه مدان - سنه به. ۶۰ کیلومیتر له سهرووی روژ ناوای
 هه مدانه.
- ۱۸- هه سفند تاوا گوندیکی سهر به قورومه. له لای سهروی شارستانی بیجار، له خوارومه
 سونقر و کولایی، له روژ هلات، خوا به نده لور، له روژناوا بیلاق.
- ۱۹- دوو وهسه - گوندیکه له گلانه زان، به شینگی دوروبوری سنه و ۱۷ کیلومیتری سهرووی
 روژناوای سنه به.
- ۲۰- جانوره - گوندیکی بچوک له ناوچهی سهرشوی شارستانی مهروان.
- ۲۱- کچک. له ملبندی نورجان، ۱۶ کیلومیتری خواروی روژناوای بزگانه.
- ۲۲- گزان - گوندیکه له ملبندی هه سنواوی دپواندهره. دواژده کیلومیتری هه سنواو،
 دپواندهره به.
- ۲۳- باسماخ - گوندیکه له بهی تیه کز - ۵۶ کیلومیتری روژناوای دپواندهره به.

*** به ره مه کانی نووسەر ***

نووسراوه کانی نووسەر:

- ۱- کاروانتیک له شهیدانی کوردستانی ئێران
- ۲- ولانتیک (کوردی فارسی)
- ۳- له دهوری رینکخراوی لاوانی حیزبی دیموکرات کۆ بینهوه
- ۴- رمخنه له سه‌ر کتیبی حوسینی مه‌دهنی
- ۵- رینۆنی شه‌ری پارتیزانی
- ۶- چهند قسه‌یه‌ک له گه‌ل خه‌بات
- ۷- کورد و فره‌نگی بیگانه
- ۸- لیکۆلینه‌وه‌ی کورته‌باستیک له سه‌ر سومبالیزم کوردی و فارسی
- ۹- تاییه‌تی کۆتگره‌ی شه‌شم
- ۱۰- کۆتاری دیموکراتی کوردستان یا خودمختاری
- ۱۱- له بیره‌وه‌ریه‌کانم (به‌رگی یه‌که‌م)
- ۱۲- یادی هینن
- ۱۳- له بیره‌وه‌ریه‌کانم (به‌رگی دووهم)
- ۱۴- له بیره‌وه‌ریه‌کانم (به‌رگی سێه‌م)
- ۱۵- له پێناو چی‌دا
- ۱۶- له بیره‌وه‌ریه‌کانم (به‌رگی چواره‌م)

ئه‌و به‌ره‌مانه‌ی نووسەر کردوونی به‌ کوردی:

- ۱- دایک - ماکسیم گورکی
- ۲- ژیان و کرده‌وه‌کانی لنین
- ۳- ئه‌فسانه‌ کوردیه‌کان - رودینکۆ
- ۴- زه‌وی بچوک - بریتنیف
- ۵- مه‌سه‌له‌ی کورد له پارلمانی سوید
- ۶- قانونی بنچینه‌ی ئابووری سومبالیستی
- ۷- کۆته‌له‌ جیروکی هه‌لبژارده‌ له ئه‌دهبی بیگانه.
- ۸- حه‌مه‌ چکۆل (ئینچه‌ مه‌مه‌د) - یاشار که‌مال
- ۹- ئوسوله‌ سه‌ره‌تاییه‌کانی فه‌لسه‌فه - ژورژ پولستیر
- ۱۰- نامه‌ی گۆله‌بان کراوه‌کان
- ۱۱- کورته‌ میتووی کوماری بولغارستان
- ۱۲- ئازادی یا مرگ - کازاتزاکیس
- ۱۳- ره‌وشی کوردان (میتووی بابان و ئه‌رده‌لان)

